

Budsjett-innst. S. I

(2005–2006)

Budsjettinnstilling til Stortinget
fra finanskomiteen

St.meld. nr. 1 (2005-2006), St.prp. nr. 1 (2005-2006) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006)

**Innstilling fra finanskomiteen om Nasjonalbudsjettet for 2006
og forslaget til statsbudsjett for 2006**

Budsjett-innst. S. I

(2005–2006)

Budsjettinnstilling til Stortinget
fra finanskomiteen

St.meld. nr. 1 (2005-2006), St.prp. nr. 1 (2005-2006) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006)

**Innstilling fra finanskomiteen om Nasjonalbudsjettet for 2006
og forslaget til statsbudsjett for 2006**

INNHold

1.	Innledning	9
2.	Nasjonalbudsjettet for 2005	9
2.1	Hovedlinjer i den økonomiske politikken og utsiktene for norsk økonomi	9
2.1.1	Sammendrag	9
2.1.1.1	Sammendrag fra St.meld. nr. 1 (2005-2006) (regjeringen Bondevik II)	9
2.1.1.2	Sammendrag fra St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) (regjeringen Stoltenberg II)	9
2.1.2	Komiteens merknader	12
2.2	Skatter og avgifter	26
2.2.1	Sammendrag	26
2.2.1.1	Sammendrag fra St.meld. nr. 1 (2005-2006) (regjeringen Bondevik II)	26
2.2.1.2	Sammendrag fra St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) (regjeringen Stoltenberg II)	26
2.2.2	Komiteens merknader	26
2.3	Kommuneopplegget for 2006	26
2.3.1	Sammendrag	26
2.3.1.1	Sammendrag fra St.meld. nr. 1 (2005-2006) (regjeringen Bondevik II)	26
2.3.1.2	Sammendrag fra St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) (regjeringen Stoltenberg II)	27
2.3.2	Komiteens merknader	28
2.4	Pengepolitikken	29
2.4.1	Sammendrag fra St.meld. nr. 1 (2005-2006) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) .	29
2.4.2	Komiteens merknader	29
2.5	Statens petroleumsfond og Folketrygdfondet	31
2.5.1	Sammendrag fra St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (regjeringen Stoltenberg II)	31
2.5.2	Komiteens merknader	31
2.6	Sysselsettings- og inntektspolitikken	32
2.6.1	Sammendrag	32
2.6.1.1	Sammendrag fra St.meld. nr. 1 (2005-2006) (regjeringen Bondevik II)	32
2.6.1.2	Sammendrag fra St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) (regjeringen Stoltenberg II)	32
2.6.2	Komiteens merknader	34
2.7	Oppfølging av pensjonsreformen	36
2.7.1	Sammendrag fra St.meld. nr. 1 (2005-2006)	36
2.7.2	Komiteens merknader	36
2.8	Tiltak for å bedre økonomiens virkemåte	37
2.8.1	Sammendrag	37
2.8.1.1	Sammendrag fra St.meld. nr. 1 (2005-2006) (regjeringen Bondevik II)	37
2.8.1.2	Sammendrag fra St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) (regjeringen Stoltenberg II)	37
2.8.2	Komiteens merknader	37
3.	Statsbudsjettet medregnet folketrygden for 2006	39
3.1	Hovedtrekk i forslaget til statsbudsjett	39
3.1.1	Sammendrag	39
3.1.1.1	Sammendrag fra St.meld. nr. 1 (2005-2006) (regjeringen Bondevik II)	39
3.1.1.2	Sammendrag fra St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) (regjeringen Stoltenberg II)	39
3.1.2	Komiteens merknader	42
3.2	Gjennomgang av forslaget til statsbudsjett for 2006 etter den vedtatte inndelingen i rammeområder	44
3.2.1	Rammeområde 1 (Statsforvaltning), under kommunal- og forvaltningskomiteen	44
3.2.1.1	Sammendrag	44

3.2.1.2	Komiteens merknader	45
3.2.1.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	45
3.2.1.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre	45
3.2.1.2.3	Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet	45
3.2.1.3	Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 1	46
3.2.2	Rammeområde 2 (Familie og forbruker), under familie- og kulturkomiteen	46
3.2.2.1	Sammendrag	46
3.2.2.2	Komiteens merknader	47
3.2.2.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	47
3.2.2.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre	47
3.2.2.2.3	Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet	47
3.2.2.3	Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 2	49
3.2.3	Rammeområde 3 (Kultur), under familie- og kulturkomiteen	49
3.2.3.1	Sammendrag	49
3.2.3.2	Komiteens merknader	49
3.2.3.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	49
3.2.3.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre	50
3.2.3.2.3	Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet	50
3.2.3.3	Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 3	51
3.2.4	Rammeområde 4 (Utenriks), under utenrikskomiteen	52
3.2.4.1	Sammendrag	52
3.2.4.2	Komiteens merknader	52
3.2.4.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	52
3.2.4.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre	53
3.2.4.2.3	Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet	53
3.2.4.3	Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 4	54
3.2.5	Rammeområde 5 (Justis), under justiskomiteen	54
3.2.5.1	Sammendrag	54
3.2.5.2	Komiteens merknader	55
3.2.5.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	55
3.2.5.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre	55
3.2.5.2.3	Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet	55
3.2.5.3	Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 5	57
3.2.6	Rammeområde 6 (Innvandring, regional utvikling og bolig), under kommunal- og forvaltningskomiteen	57
3.2.6.1	Sammendrag	57
3.2.6.2	Komiteens merknader	58
3.2.6.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	58
3.2.6.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre	58
3.2.6.2.3	Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet	59
3.2.6.3	Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 6	60
3.2.7	Rammeområde 7 (Dagpenger m.m.), under arbeids- og sosialkomiteen	60
3.2.7.1	Sammendrag	60
3.2.7.2	Komiteens merknader	60
3.2.7.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	60
3.2.7.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre	60
3.2.7.2.3	Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet	61
3.2.7.3	Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 7	61
3.2.8	Rammeområde 8 (Forsvar), under forsvarskomiteen	61
3.2.8.1	Sammendrag	61
3.2.8.2	Komiteens merknader	62
3.2.8.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	62

3.2.8.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre	62
3.2.8.2.3	Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet	62
3.2.8.3	Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 8	64
3.2.9	Rammeområde 9 (Næring), under næringskomiteen	64
3.2.9.1	Sammendrag	64
3.2.9.2	Komiteens merknader	65
3.2.9.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	65
3.2.9.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre	66
3.2.9.2.3	Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet	66
3.2.9.3	Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 9	67
3.2.10	Rammeområde 10 (Fiskeri), under næringskomiteen	67
3.2.10.1	Sammendrag	67
3.2.10.2	Komiteens merknader	68
3.2.10.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	68
3.2.10.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre	68
3.2.10.2.3	Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet	68
3.2.10.3	Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 10	69
3.2.11	Rammeområde 11 (Landbruk), under næringskomiteen	69
3.2.11.1	Sammendrag	69
3.2.11.2	Komiteens merknader	70
3.2.11.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	70
3.2.11.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre	70
3.2.11.2.3	Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet	71
3.2.11.3	Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 11	71
3.2.12	Rammeområde 12 (Olje og energi), under energi- og miljøkomiteen	72
3.2.12.1	Sammendrag	72
3.2.12.2	Komiteens merknader	72
3.2.12.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	72
3.2.12.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre	72
3.2.12.2.3	Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet	73
3.2.12.3	Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 12	74
3.2.13	Rammeområde 13 (Miljø), under energi- og miljøkomiteen	75
3.2.13.1	Sammendrag	75
3.2.13.2	Komiteens merknader	75
3.2.13.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	75
3.2.13.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre	76
3.2.13.2.3	Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet	76
3.2.13.3	Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 13	77
3.2.14	Rammeområde 14 (Stortinget mv.), under kontroll- og konstitusjonskomiteen	77
3.2.14.1	Sammendrag	77
3.2.14.2	Komiteens merknader	78
3.2.14.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	78
3.2.14.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre	78
3.2.14.2.3	Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet	78
3.2.14.3	Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 14	78
3.2.15	Rammeområde 15 (Arbeid og sosial), under arbeids- og sosialkomiteen	78
3.2.15.1	Sammendrag	78
3.2.15.2	Komiteens merknader	79
3.2.15.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	79
3.2.15.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre	79
3.2.15.2.3	Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet	80
3.2.15.3	Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 15	81
3.2.16	Rammeområde 16 (Helse), under helse- og omsorgskomiteen	82

3.2.16.1	Sammendrag	82
3.2.16.2	Komiteens merknader	83
3.2.16.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	83
3.2.16.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre	83
3.2.16.2.3	Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet	83
3.2.16.3	Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 16	84
3.2.17	Rammeområde 17 (Kirke, utdanning og forskning), under kirke-, utdannings- og forskningskomiteen	84
3.2.17.1	Sammendrag	84
3.2.17.2	Komiteens merknader	86
3.2.17.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	86
3.2.17.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre	86
3.2.17.2.3	Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet	87
3.2.17.3	Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 17	90
3.2.18	Rammeområde 18 (Samferdsel), under transport- og kommunikasjonskomiteen	90
3.2.18.1	Sammendrag	90
3.2.18.2	Komiteens merknader	90
3.2.18.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	90
3.2.18.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre	91
3.2.18.2.3	Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet	91
3.2.18.3	Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 18	94
3.2.19	Rammeområde 19 (Rammetilskudd mv. til kommunesektoren), under finanskomiteen ..	94
3.2.19.1	Sammendrag	94
3.2.19.2	Komiteens merknader	94
3.2.19.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	94
3.2.19.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre	95
3.2.19.2.3	Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet	95
3.2.19.3	Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 19	96
3.2.20	Rammeområde 20 (Tilfeldige utgifter og inntekter), under finanskomiteen	96
3.2.20.1	Sammendrag	96
3.2.20.2	Komiteens merknader	96
3.2.20.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	96
3.2.20.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre	96
3.2.20.2.3	Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet	96
3.2.20.3	Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 20	96
3.2.21	Rammeområde 21 (Eksportgarantier m.m.), under finanskomiteen	97
3.2.21.1	Sammendrag	97
3.2.21.2	Komiteens merknader	97
3.2.21.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	97
3.2.21.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre	97
3.2.21.2.3	Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet	97
3.2.21.3	Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 21	97
3.2.22	Rammeområde 22 (Finansadministrasjon mv.), under finanskomiteen	97
3.2.22.1	Sammendrag	97
3.2.22.2	Komiteens merknader	98
3.2.22.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	98
3.2.22.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre	98
3.2.22.2.3	Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet	98
3.2.22.3	Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 22	98
3.2.23	Rammeområde 23 (Skatter og avgifter), under finanskomiteen	98
3.2.23.1	Sammendrag	98
3.2.23.2	Komiteens merknader	99

3.2.23.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	99
3.2.23.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre	99
3.2.23.2.3	Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet	99
3.2.23.3	Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 23	100
3.2.24	Rammeområde 24 (Utbytte m.m.), under finanskomiteen	100
3.2.24.1	Sammendrag	100
3.2.24.2	Komiteens merknader	100
3.2.24.2.1	Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet	100
3.2.24.2.2	Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre	100
3.2.24.2.3	Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet	100
3.2.24.3	Oppsummering av forslagene til rammesummer for rammeområde 24	101
3.3	Oversikt over forslagene til rammevedtak	101
4.	Bestillingsfullmakt, tilsagnsfullmakt og garantifullmakt	102
4.1	Sammendrag fra St.prp. nr. 1 (2005-2006)	102
4.2	Komiteens merknader	104
5.	Gjennomføringen av inneværende års budsjett	105
5.1	Sammendrag fra St.prp. nr. 1 (2005-2006)	105
5.2	Komiteens merknader	106
6.	Økonomistyring i staten mv.	106
6.1	Tiltak for å styrke økonomistyringen i staten	106
6.1.1	Sammendrag fra St.prp. nr. 1 (2005-2006)	106
6.1.2	Komiteens merknader	108
6.2	Nøytral merverdiavgift for statsforvaltningen	108
6.2.1	Sammendrag	108
6.2.1.1	Sammendrag fra St.prp. nr. 1 (2005-2006) (regjeringen Bondevik II)	108
6.2.1.2	Sammendrag fra St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) (regjeringen Stoltenberg II)	108
6.2.2	Komiteens merknader	108
6.3	Oppføring av Folketrygdfondet i statens kapitalregnskap	108
6.3.1	Sammendrag fra St.prp. nr. 1 (2005-2006)	108
6.3.2	Komiteens merknader	109
6.4	Gebyr- og avgiftsfinansiering av statlige driftsutgifter	109
6.4.1	Sammendrag fra St.prp. nr. 1 (2005-2006)	109
6.4.2	Komiteens merknader	110
7.	Flerårige budsjettkonsekvenser 2007-2009	110
7.1	Hovedprinsipper	110
7.1.1	Sammendrag fra St.prp. nr. 1 (2005-2006)	110
7.1.2	Komiteens merknader	110
7.2	Tallmessig presentasjon	110
7.2.1	Sammendrag fra St.prp. nr. 1 (2005-2006)	110
7.2.2	Komiteens merknader	111
7.3	Større planer og satsinger mv. som ikke inngår i budsjettframskrivingene	111
7.3.1	Sammendrag fra St.prp. nr. 1 (2005-2006)	111
7.3.2	Komiteens merknader	112
7.4	Endringer i departementsstrukturen - budsjettmessig oppfølging	112
7.4.1	Sammendrag fra St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1	112
7.4.2	Komiteens merknader	112
8.	Andre merknader og forslag fremsatt under komiteens behandling	112
8.1	Et utenlandsbudsjett	112
8.2	Opprettelse av og utvidelse av fond	114
8.3	Øvrige forslag	115
9.	Forslag fra mindretall	117
10.	Komiteens tilråding	121
Vedlegg	.....	123

Budsjett-innst. S. I

(2005-2006)

Budsjettinnstilling til Stortinget fra finanskomiteen

St.meld. nr. 1 (2005-2006), St.prp. nr. 1 (2005-2006) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006)

Innstilling fra finanskomiteen om Nasjonalbudsjettet for 2006 og forslaget til statsbudsjett for 2006

Til Stortinget

1. INNLEDNING

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Marianne Aasen Agdestein, Kari Henriksen, Torgeir Micaelsen, Reidar Sandal, lederen Karl Eirik Schjøtt-Pedersen og Eirin Kristin Sund, fra Fremskrittspartiet, Gjermund Hagesæter, Ulf Leirstein, Jørund Rytman og Christian Tybring-Gjedde, fra Høyre, Svein Flåtten, Peter Skovholt Gitmark og Jan Tore Sanner, fra Sosialistisk Venstreparti, Magnar Lund Bergo og Heikki Holmås, fra Kristelig Folkeparti, Hans Olav Syversen, fra Senterpartiet, Per Olaf Lundteigen, og fra Venstre, Lars Sponheim, viser til at det i Stortingets forretningsorden § 19 bl.a. står dette når det gjelder finanskomiteens oppgaver:

"Senest den 20. november skal finanskomiteen avgi innstilling (Budsjett-innst. S. I) om nasjonalbudsjettet og statsbudsjettet, med forslag til rammevedtak for bevilgninger i samsvar med inndeling i rammeområder fastsatt av Stortinget i henhold til § 22 tredje ledd."

Når det gjelder inndelingen av statsbudsjettet i rammeområder, viser komiteen til vedtak i Stortinget 2. november 2005, jf. Innst. S. nr. 3 (2005-2006) Innstilling fra Stortingets presidentskap om fordeling til komiteene av de enkelte kapitlene og utkast til romertallsvedtak i forslaget til statsbudsjett for 2006, jf. også avsnitt 3.2 nedenfor.

Komiteen viser til at etter at St.prp. nr. 1 (2005-2006) ble lagt frem av regjeringen Bondevik II, er det

fremmet en tilleggsproposisjon til denne av regjeringen Stoltenberg II. I Stortingets møte 15. november 2005 ble forslagene under de enkelte kapitler fordelt på rammeområder og sendt komiteen i samsvar med Stortingets vedtak om fordeling til komiteene ved behandlingen av Innst. S. nr. 3 (2005-2006). I St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) er det fremmet forslag under 23 nye kapitler, samt 4 nye romertall. Fordelingen av disse fremgår av sak nr. 4, referat av Stortingets møte 15. november 2005, jf. vedlegg 1 til denne innstillingen.

Komiteen viser for øvrig til følgende brev av 8. november 2005 fra finansminister Kristin Halvorsen: "Nasjonalbudsjettet 2006. Trykkfeil" og "St.prp. nr. 1 (2005-2006) Statsbudsjettet 2006 - rettelser og feil". Brevene følger som vedlegg 2 og 3 til denne innstillingen.

2. NASJONALBUDSJETTET FOR 2005

2.1 Hovedlinjer i den økonomiske politikken og utsiktene for norsk økonomi

2.1.1 *Sammendrag*

2.1.1.1 SAMMENDRAG FRA ST.MELD. NR. 1 (2005-2006) (REGJERINGEN BONDEVIK II)

Regjeringens hovedmål for den økonomiske politikken er arbeid til alle, videreutvikling av det norske velferdssamfunnet, valgfrihet, økt verdiskaping, rettferdig fordeling og langsiktig bærekraftig utvikling. Det vises til St.meld. nr. 1 (2005-2006) for nærmere omtale av hovedmålene.

2.1.1.2 SAMMENDRAG FRA ST.PR.P. NR. 1 TILLEGG NR. 1 (2005-2006) (REGJERINGEN STOLTENBERG II)

Målene for Regjeringens økonomiske politikk

Målene for Regjeringens økonomiske politikk er arbeid til alle, en bærekraftig utvikling, en mer rettferdig fordeling og styrking av velferdsordningene. De ulike delene av politikken må virke sammen for å

oppnå dette. Regjeringen vil bygge videre på den nordiske modellen, med godt utbygde og universelle velferdsordninger, nært samarbeid med og mellom partene i arbeidslivet, og en konkurransedyktig privat sektor.

Den økonomiske politikken må bidra til fortsatt økonomisk vekst innenfor rammer som sikrer at kommende generasjoners muligheter for å dekke sine behov ikke undergraves. Dette krever en ansvarlig økonomisk politikk med en langsiktig forvaltning av petroleumsformuen, et bærekraftig pensjonssystem og en sterk offentlig sektor. Verdiskapingen og sysselsettingen må styrkes i alle deler av landet, bl.a. gjennom økt satsing på forskning og utvikling og ved å styrke samfunnets evne til å sikre alle tilgang til sentrale velferdsordninger som barnehage, likeverdig utdanning, omsorg og helse.

For å styrke velferdsordningene og tjenestetilbudet i offentlig sektor er det nødvendig med en sterk konkurransutsatt sektor. Gode rammebetingelser som bidrar til innovasjon og nyskaping, vil være en viktig del av Regjeringens næringspolitikk.

Regjeringen vil invitere til et tettere inntektspolitisk samarbeid med partene i arbeidslivet. For å møte konkurransen kan ikke norske bedrifter over tid ha en sterkere kostnadsvekst enn næringslivet hos våre handelspartnere.

Regjeringen vil forbedre, fornye og omstille offentlig virksomhet i samarbeid med de ansatte, slik at tjenestene tilpasses ulike behov. Det forebyggende arbeidet må styrkes. Det er et mål for Regjeringen at de økonomiske forskjellene skal reduseres og fattigdom avskaffes.

Regjeringen vil arbeide for et skattesystem som gir stabile inntekter til fellesskapet, bidrar til en mer rettferdig fordeling og et bedre miljø, fremmer sysselsettingen i hele landet og bedrer økonomiens virkemåte. Regjeringen vil videreføre det samlede skatte- og avgiftsnivået fra 2004.

De økonomiske utsiktene

Aktiviteten i norsk økonomi er høy. Sysselsettingen øker, og arbeidsledigheten avtar. Det ligger an til at den gode utviklingen i norsk økonomi vil fortsette neste år, og at veksten i 2006 for tredje år på rad vil ligge over gjennomsnittet for de siste 25 årene. BNP for Fastlands-Norge anslås å øke med 3,6 pst. i 2005 og 2,5 pst. i 2006. Anslaget for 2006 må ses i sammenheng med at det som en teknisk forutsetning er lagt til grunn en gradvis oppgang i rentenivået fra dagens nivå på om lag 2 1/2 pst., til rundt 4 pst. i slutten av 2008. Forutsetningen er i tråd med forventningene i rentemarkedet.

Oppgangen i fastlandsøkonomien bidrar til at bedringen i arbeidsmarkedet fortsetter. Sysselsettingen ventes nå å øke med 22 000 personer i 2006. Dette er 4 000 flere personer enn anslått i budsjettet til regjeringen Bondevik II. Oppjusteringen må bl.a. ses i sammenheng med at Regjeringen foreslår en markert økning i kommunesektorens inntekter. Veksten i sysselsettingen ventes å bidra til nedgang i arbeidsledigheten framover, fra 4,6 pst. av arbeidsstyrken i inneværende år til 4,1 pst. i 2006.

Hovedutfordringer i budsjettpolitikken

Budsjettpolitikken må bidra til en stabil økonomisk utvikling både på kort og lang sikt. I tråd med dette ble det i Soria Moria-erklæringen understreket at regjeringens partiene vil legge handlingsregelen til grunn for budsjettpolitikken. Handlingsregelen sier at petroleumsinntektene skal fases gradvis inn i økonomien, om lag i takt med forventet realavkastning av Statens petroleumsfond (anslått til 4 pst.). Slik vil bruken av petroleumsinntekter øke gradvis til et opprettholdbart nivå.

Handlingsregelen gir rom for noe fleksibilitet. I dårlige tider kan det være velbegrunnet å bruke mer enn 4 pst. av fondskapitalen til å stimulere produksjon og sysselsetting. Tilsvarende vil det være fornuftig å bruke mindre i tider med høy kapasitetsutnyttelse og presstendenser i økonomien. Hensynet til stabilitet ivaretas også av muligheten til å fordele endringen i bruken av petroleumsinntekter over flere år, dersom det skjer store endringer i fondskapital eller strukturelt underskudd fra ett år til det neste.

Budsjettpolitikken og pengepolitikken må virke sammen for å bidra til en stabil utvikling i etterspørsel og produksjon. Samtidig med at handlingsregelen ble introdusert i 2001, ble det også etablert nye retningslinjer for pengepolitikken. Pengepolitikken skal rettes inn mot lav og stabil inflasjon på om lag 2 1/2 pst. På kort og mellomlang sikt må Norges Banks rentesetting veie hensynet til lav og stabil inflasjon mot hensynet til stabilitet i produksjon og sysselsetting. Det betyr at pengepolitikken har en klar rolle i å stabilisere den økonomiske utviklingen, jf. avsnitt 1.3.3 i proposisjonens tillegg.

Olje og gass er ikke-fornybare ressurser. Dagens høye innbetalinger fra petroleumsvirksomheten kan derfor ikke betraktes som inntekter i vanlig forstand, men er for en vesentlig del omgjøring av olje- og gassressursene til finansielle plasseringer utenfor Norge. Statens petroleumsfond gir et grunnlag for at bruken av inntektene fra petroleumsvirksomheten kan frikobles fra de løpende innbetalingene til staten og bidrar samtidig til å synliggjøre hvor mye som årlig brukes av oljeinntektene. Netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten overføres i sin helhet til Petroleumsfondet, mens bruken av petroleumsinntektene over tid skal følge utviklingen i realavkastningen av fondskapitalen. Gjennom å investere en vesentlig del av inntektene fra petroleumsvirksomheten i utlandet legges det samtidig til rette for å stabilisere valutakursen.

Når staten bruker oljeinntekter til å finansiere økt offentlig forbruk, må ressurser flyttes over fra andre næringer. Disse ressursene vil i hovedsak hentes fra konkurranseutsatte næringer. Det er svært viktig at disse næringene ikke tappes for mer arbeidskraft enn at Norge kan bevare balanse i utenriksøkonomien over tid. Dette krever at lønnsomheten i konkurranseutsatt virksomhet i Norge er på linje med lønnsomheten i tilsvarende virksomhet i andre land, noe som setter grenser for hvor store endringer i kostnader, priser og valutakurs som kan bæres. Skal vi få til en balansert utvikling, må bruken av oljeinntekter ikke trappes for

raskt eller for mye opp. Handlingsregelen ivaretar dette hensynet og gir budsjettpolitikken et nødvendig ankerfeste, samtidig som staten kan opprettholde en betydelig sparing i årene framover. Dette er helt nødvendig for å kunne møte den framtidige veksten i pensjoner og i utgiftene til helse og omsorg.

Etter hvert som petroleumsreservene tappes ut, vil veksten i Statens petroleumsfond stanse opp, og bruken av petroleumsinntekter må flate ut. Samtidig vil aldring av befolkningen og økende tilleggspensjoner i folketrygden gi et sterkt press i retning av økte utgifter til pensjoner, helse og omsorg. Selv om petroleumsinntektene gir oss et godt utgangspunkt, er utgiftsveksten knyttet til en økende andel eldre så sterk at den bare i begrenset grad kan finansieres av inntektene fra Petroleumsfondet, også med de økte anslagene for oljeprisen som ble lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet 2006, og som er videreført i dette tillegget til St.prp. nr. 1 (2005-2006). En pensjonsreform som gjennomføres innenfor om lag de samme økonomiske rammer som i forslaget fra Pensjonskommisjonen, vil være et viktig skritt i riktig retning, men er ikke alene tilstrekkelig til å lukke det anslåtte gapet mellom statens utgifter og inntekter. Det vil derfor bli nødvendig med ytterligere reformer som bygger opp under langsiktig bærekraft i statsfinansene. Et svært viktig tiltak i denne forbindelse er å fremme et inkluderende arbeidsliv og høy yrkesdeltakelse.

Budsjettpolitikken for 2006

Den økonomiske veksten er sterk. Oppgangen ventes å fortsette neste år og føre til en klar bedring i arbeidsmarkedet. Samtidig er bruken av petroleumsinntekter kommet opp på et høyt nivå. Målt ved det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet er det brukt 220 mrd. kroner av oljeinntektene over statsbudsjettet i de fire årene etter at handlingsregelen ble introdusert. For inneværende år anslås bruken av oljeinntekter til 62,3 mrd. kroner, som er rundt 22 mrd. kroner mer enn den forventede realavkastningen av Petroleumsfondet. Hensynet til en balansert utvikling i norsk økonomi, samt behovet for statlig sparing knyttet til en aldrende befolkning, tilsier at det legges vekt på raskt å vende tilbake til 4 pst. banen for bruk av petroleumsinntekter.

Regjeringen vil føre en ansvarlig og forutsigbar budsjettpolitikk basert på handlingsregelen, og legger opp til samme bruk av oljeinntekter i 2006 som foreslått av regjeringen Bondevik II. Innenfor denne rammen foreslås det nye utgiftsøkninger på om lag 8,1 mrd. kroner. Handlingsrommet i budsjettpolitikken er i hovedsak skaffet til veie gjennom å reversere deler av skattelettelser foreslått av regjeringen Bondevik II, samt at påløpte skatter og avgifter foreslås økt med 3 mrd. kroner sammenliknet med 2005. Bokførte skatte- og avgiftsinntekter øker med om lag 6,4 mrd. kroner sammenliknet med Bondevik II-regjeringens forslag. Videre er anslagene for utgifter under regelstyrte ordninger satt ned med til sammen 1,2 mrd. kroner som følge av ny informasjon etter at St.prp. nr. 1 (2005-2006) ble lagt fram. For å kunne styrke prioriterte

områder foreslår Regjeringen også utgiftsreduksjoner utenom anslagsendringer på vel 0,6 mrd. kroner.

Hovedtrekkene i Regjeringens forslag til budsjett for 2006 kan oppsummeres i følgende punkter:

- Budsjettet har et strukturelt, oljekorrigert underskudd på 65,9 mrd. kroner, dvs. samme nivå som foreslått i Nasjonalbudsjettet 2006. Dette er vel 13 mrd. kroner mer enn forventet realavkastning av kapitalen i Statens petroleumsfond ved inngangen til 2006. Som følge av rask vekst i kapitalen i Petroleumsfondet reduseres avstanden mellom underskudd og realavkastning med om lag med 9 mrd. kroner fra 2005 til 2006.
- Regnet som andel av trend-BNP for Fastlands-Norge er det strukturelle underskuddet uendret fra 2005 til 2006. Budsjettet anslås å være om lag nøytralt i forhold til den økonomiske utviklingen.
- Realveksten i statsbudsjettets underliggende utgifter kan anslås til vel 1 1/2 pst. Dette er en økning på nesten 3/4 prosentpoeng sammenliknet med anslaget i Nasjonalbudsjettet 2006.
- Regjeringen foreslår skatte- og avgiftsendringer som øker skatter og avgifter fra 2005 til 2006 med 3,0 mrd. kroner påløpt og 2,2 mrd. kroner bokført. Sammenliknet med forslaget til regjeringen Bondevik II øker skatter og avgifter med 6,4 mrd. kroner bokført og 9,7 mrd. kroner påløpt.
- Statsbudsjettets oljekorrigerte underskudd anslås til 70,8 mrd. kroner.
- Statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten anslås til om lag 328 mrd. kroner. Netto avsetning til Statens petroleumsfond, der overføringen til statsbudsjettet er trukket fra, anslås til om lag 257 mrd. kroner. I tillegg kommer renter og utbytte av kapitalen i fondet. Det samlede overskuddet på statsbudsjettet og i Petroleumsfondet anslås til i overkant av 316 mrd. kroner.
- Den samlede kapitalen i Statens petroleumsfond ved utgangen av 2006 anslås til om lag 1 657 mrd. kroner, mens kapitalen ved utgangen av inneværende år anslås til om lag 1 312 mrd. kroner.

Anslagene i tillegget til St.prp. nr. 1 viser en kraftig økning i kapitalen i Petroleumsfondet de nærmeste årene, om lag på linje med beregningene i Nasjonalbudsjettet 2006. Samme strukturelle underskudd i 2007 som i 2006 vil nesten svare til 4 pst. realavkastning av fondet. For de påfølgende årene viser anslagene rom for økt bruk av petroleumsinntekter. Med en slik gunstig utvikling i fondskapitalen vil det være i tråd med retningslinjene om underskuddene noen år blir liggende noe lavere enn realavkastningen av fondet. Tidligere erfaringer har vist at anslagene for utviklingen i fondskapitalen er usikre, bl.a. som følge av usikkerhet om oljeprisen. Budsjettpolitikken må derfor utformes i lys av den faktiske utviklingen i Petroleumsfondet og i norsk økonomi og med tilbørlig vekt på de betydelige utfordringene offentlige finanser står overfor på lengre sikt.

Budsjettpolitikken er nærmere omtalt i avsnitt 1.3.1 i proposisjonens tillegg.

Kommuneøkonomien

Regjeringens budsjettforslag for 2006 gir et kraftig inntektsløft for kommunene, slik at sektoren sikres økt handlefrihet til å løse viktige velferdsoppgaver. Forslaget innebærer en reell vekst i kommunesektorens inntekter i 2006 på 7,5 mrd. kroner, eller 3 1/3 pst. Den reelle veksten i de frie inntektene anslås til 5,7 mrd. kroner, tilsvarende vel 3 1/2 pst. Sammenliknet med Nasjonalbudsjettet 2006 økes kommunenes frie inntekter med 3,8 mrd. kroner.

Regjeringen foreslår at maksimalprisen for en heltids barnehageplass reduseres til 2 250 kroner pr. måned fra 1. januar 2006, og bevilgningene til barnehager foreslås økt med vel 1,3 mrd. kroner i forhold til Gul bok 2006. For kommunene vil de økte overføringene til barnehager delvis ha en motpost på utgiftssiden, i form av lavere foreldrebetaling i kommunale barnehager og økt tilskudd fra kommunene til private barnehager.

Kommuneøkonomien er nærmere omtalt i avsnitt 1.3.2 i proposisjonens tillegg.

Andre prioriteringer på utgiftssiden

Regjeringen foreslår flere nye tiltak for å styrke innsatsen mot fattigdom. Disse tiltakene omfatter flere departementers ansvarsområder og utgjør samlet om lag 0,5 mrd. kroner.

Innsatsen mot arbeidsledighet og for inkludering i arbeidslivet er en hovedsak for Regjeringen. Regjeringen vil føre en mer aktiv arbeidsmarkedspolitik, og foreslår 217 mill. kroner til flere arbeidsmarkedstiltak. Styrkingen gir rom for et tiltaksnivå på om lag 14 000 plasser i første halvår 2006 og rundt 11 000 plasser i andre halvår 2006.

Regjeringen vil bedre de økonomiske ytelsene under arbeidsledighet ved å reversere flere av de innsparings-tiltakene som er gjennomført under regjeringen Bondevik II. Ferietillegget for dagpengemottakere foreslås gjeninnført med virkning for opptjente dagpenger fra 1. juli 2006, og retten til dagpenger under permittering utvides til 34 uker.

Regjeringen mener det er nødvendig å reversere svekkelser i arbeidstakernes vern som ble vedtatt i forrige stortingsperiode. Det fremmes derfor samtidig med denne budsjettproposisjonen en lovproposisjon om endringer i arbeidsmiljøloven, slik at en ny arbeidsmiljølov med godt vern av arbeidstakernes rettigheter kan tre i kraft 1. januar 2006.

Samferdselssektoren styrkes med om lag 460 mill. kroner bl.a. gjennom økte bevilgninger til både investeringer og drift og vedlikehold av riksveger og jernbanen.

Regjeringen foreslår en økning på til sammen knapt 170 mill. kroner i kulturbevilgningene knyttet til Kulturløftet.

For å få til en målrettet og balansert satsing på justis-sektoren, foreslår Regjeringen å øke bevilgningene til politiet og kriminalomsorgen med til sammen vel 120 mill. kroner.

Mens regjeringen Bondevik II foreslo en omlegging av refusjonsordningen for sjøfolk, foreslår Regjeringen å videreføre gjeldende ordning i første halvår 2006. Fra 1. juli 2006 foreslås ordningen utvidet til også å omfatte refusjonsberettigede sjøfolk om bord på konkurranseutsatte skip i NOR. Samtidig foreslår Regjeringen at gjeldende nettolønnsordning for utenriksfergene i NOR avgrenses til å gjelde sikkerhetsbemanningen i henhold til skipenes alarminstruks fra 1. juli 2006. Bevilgningen foreslås økt med 165 mill. kroner.

I tråd med Soria Moria-erklæringen foreslår Regjeringen å styrke de distriktspolitiske virkemidlene. Bevilgningene til dette formålet foreslås økt med 120 mill. kroner.

For å oppnå en bedre skjerming for storbrukere av helsetjenester foreslås egenandelstak II satt ned fra 3 500 kroner til 2 500 kroner i 2006. Merutgiftene anslås til 50 mill. kroner.

Aktivitetsprognoser for hele 2005, basert på rapportert aktivitet pr. 2. tertial 2005, indikerer en vekst i den aktivitetsfinansierte behandlingen i helseforetakene på om lag 2,5 pst. i 2005. For at det forhøyede aktivitetsnivået i 2005 skal kunne videreføres i 2006, foreslås det en tilleggsbevilgning på 500 mill. kroner i 2006.

Ansvarsoverføringen av det fylkeskommunale barnevernet til staten fra 1. januar 2004 har medført store omstillinger i barnevernet. Regjeringen foreslår derfor å øke bevilgningen til det statlige barnevernet med 150 mill. kroner i forhold til St.prp. nr. 1 (2005-2006).

Enkelte av prioriteringene i budsjettforslaget til regjeringen Bondevik II er i tråd med Soria Moria-erklæringen. Dette gjelder bl.a. økte bevilgninger til internasjonal bistand, kollektivtransport og oppfølging av psykiatriplanen. Disse satsingene videreføres i dette tillegget til St.prp. nr. 1 (2005-2006). I tillegg videreføres også opptrappingen av forskningsbevilgningene i 2006 og satsingen på økt kvalitet i grunnopplæringen (kunnskapsløftet) i all hovedsak som i Gul bok 2006.

Regjeringens forslag til utgiftsreduksjoner omfatter bl.a. kontantstøtteordningen hvor regelverket foreslås endret slik at støtten ikke utbetales den måneden barnet fyller 3 år. Dette tilsvarende regelverket for barnetrygden. I tillegg foreslås satsen redusert med nær 10 pst. Til sammen gir dette en innsparing i bevilgningen til kontantstøtte på vel 0,3 mrd. kroner i forhold til forslaget i Gul bok 2006. Tilskuddene til bl.a. frittstående skoler, omstrukturering i Jernbaneverket og til gjennomføring av nasjonale prøver foreslås også redusert. Til sammen utgjør utgiftsreduksjonene utenom anslagsendringer vel 0,6 mrd. kroner.

Det vises til nærmere omtale av Regjeringens forslag til bevilgningsendringer i kapittel 3 i proposisjonens tillegg.

2.1.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener at målene for den

økonomiske politikken skal være arbeid til alle, en bærekraftig utvikling, en mer rettferdig fordeling og styrking av velferdsordningene. De ulike delene av politikken skal virke sammen for å oppnå dette.

Den nordiske modellen, som bygger på godt utbygde og universelle velferdsordninger, nært samarbeid med og mellom partene i arbeidslivet, og en konkurranse-dyktig privat sektor, kommer godt ut i internasjonale sammenligninger. Et høyt velferdsnivå, god produktivitet, god økonomisk vekst og relativt lav arbeidsledighet er et resultat av en aktiv offentlig sektor som sammen med næringsliv, organisasjoner og befolkning har utviklet gode samfunn. Disse erfaringene vil vi bygge videre på.

Verdiskapingen og sysselsettingen må styrkes i alle deler av landet, blant annet gjennom økt innsats på forskning og utvikling og gjennom å styrke samfunnets evne til å sikre alle tilgang til sentrale velferdsordninger som barnehage, utdanning, omsorg og helse.

Flertallet vil føre en økonomisk politikk som bidrar til fortsatt økonomisk vekst, og veksten må skje innenfor rammen av en bærekraftig utvikling slik at ikke kommende generasjoners muligheter for å dekke sine behov undergraves. En bærekraftig utvikling forutsetter at Norge og andre land forvalter miljø- og naturressursene i et langsiktig perspektiv. Samtidig er ren luft, tilgang på rekreasjonsområder og naturopplevelser også av uberørt natur, viktig for folks livskvalitet og helsetilstand.

Flertallet vil styrke velferdsordningene og tjenestetilbudet i offentlig sektor. Innretningen på de offentlige budsjetter skal bidra til å styrke landets samlede konkurransevne, særlig gjennom satsing på utdanning, forskning, samferdsel og gjennom en mer aktiv næringspolitikk. Videre skal konkurransevnen sikres gjennom konkrete og målrettede tiltak som øker produktiviteten uten å gå ut over de ansatte eller miljøet. Vilårene for å drive næringsvirksomhet skal være stabile og forutsigbare. Flertallet mener det må legges til rette for et tettere inntektspolitisk samarbeid med partene i arbeidslivet. For å møte konkurransen kan ikke norske bedrifter over tid ha en sterkere kostnadsvekst enn hos våre handelspartnere.

Å finansiere framtidens velferdssamfunn er en krevende oppgave. Befolkningssammensetningen vil endres slik at det blir stadig færre yrkesaktive som skal finansiere inntektene til stadig flere som mottar pensjon og trygd. Flertallet vil sikre et godt og omfattende velferdssamfunn også på lang sikt ved å bidra til økt verdiskaping, en ansvarlig økonomisk politikk med en langsiktig forvaltning av petroleumsformuen, et bærekraftig pensjonssystem og en sterk offentlig sektor. Vi vil hele tiden forbedre, fornye og omstille offentlig virksomhet i samarbeid med de ansatte, slik at tjenestene tilpasses folks behov. Det forebyggende arbeid må styrkes. Mye av velferdsstatens utgifter har sammenheng med mangelfull forebygging av skader og at mange støtes ut av arbeidsliv og samfunn.

For å kunne opprettholde og styrke velferden er det nødvendig med en sterk konkurranseutsatt sektor. Nedbygging av konkurranseutsatt næringsliv er uheldig for

sysselsettingen, svekker distriktene og taper landet for kompetanse. Konkurransen kan bidra til å utvikle teknologi og kunnskap. Flertallet vil føre en aktiv næringspolitikk med satsing på forskning og utvikling, som styrker det næringslivet vi har og stimulerer til at nye virksomheter vokser fram.

Det er et mål for flertallet at de økonomiske forskjellene skal reduseres og fattigdom avskaffes.

Flertallet vil legge Statsbudsjett-utvalgets rapport om økt langsiktighet i statens budsjettering til grunn for en gjennomgang av et mulig skille mellom drift og langsiktige investeringer i statens budsjettpolitikk.

Flertallet vil arbeide for å utvikle nye styringsredskaper og modeller i den økonomiske politikken nasjonalt og globalt.

Flertallet vil føre en finanspolitikk som bidrar til en stabil økonomisk utvikling både på kort og lang sikt. Flertallet legger til grunn handlingsregelen for budsjettpolitikken. Over tid skal bruken av petroleumsinntekter tilsvare realavkastningen av Petroleumsfondet slik at også kommende generasjoner får nytte godt av petroleumsformuen. Finanspolitikken skal brukes til å jevne ut svingningene i økonomien for å holde arbeidsledigheten nede. Handlingsrommet i budsjettpolitikken skal benyttes til å styrke sysselsettingen og vekstkraften i økonomien, og til å videreutvikle velferdsordningene. Pengepolitikken skal virke sammen med finanspolitikken og videreføres slik det er nedfelt i Forskrift om pengepolitikken, der både hensyn til inflasjon, kronkurs og sysselsetting tillegges vekt.

Flertallet slutter seg til det budsjettopplegget for 2005 som Regjeringen har foreslått i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006).

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Samarbeidsregjeringens hovedmål for den økonomiske politikken var arbeid til alle, økt verdiskaping, videreutvikling av det norske velferdssamfunnet, rettferdig fordeling og bærekraftig utvikling. Disse medlemmer vil slutte seg til dette, og legge disse hovedmålene til grunn for den økonomiske politikken. Et sterkt og konkurranse-dyktig næringsliv er en forutsetning for å nå disse målene. På lang sikt er det veksten i fastlandsøkonomien som bestemmer utviklingen i velferden i Norge. Den økonomiske politikken må derfor legge avgjørende vekt på å fremme verdiskaping og produktivitet både i offentlig og privat sektor, en målsetting Samarbeidsregjeringen har fulgt opp. For å skape rom for privat sektor må veksten i offentlige utgifter over tid ikke være større enn veksten i fastlandsøkonomien. Disse medlemmer viser til at for fireårsperioden 2002-2005 anslås den gjennomsnittlige, reelle utgiftsveksten til 1,9 pst., noe som er under den gjennomsnittlige årlige veksten i BNP for Fastlands-Norge, anslått til 2,3 pst. Med Samarbeidsregjeringens forslag til budsjett for 2006 anslås den reelle, underliggende veksten i statsbudsjettets utgifter til om lag 0,75 pst. regnet i forhold til anslag på regnskap for 2005.

Disse medlemmer viser til at norsk økonomi nå er solid. Den økonomiske veksten er god, sysselsettingen er historisk høy og stigende og arbeidsledigheten er på vei ned - en utvikling som er ventet skal vare ved i 2006. Den negative utviklingen, med stigende arbeidsløshet og særnorsk kostnadsvekst da Samarbeidsregjeringen tiltrådte, er reversert. I 2001 var renten klart høyere enn hos våre viktigste handelspartnere. Disse medlemmer viser til at Samarbeidsregjeringens ansvarlige budsjetter, sammen med mer moderate lønnsoppgjør og internasjonale konjunkturer, har bidratt til at Norges Bank har redusert renten ned til, og endog under, rentenivået hos våre handelspartnere. Fra en rente på 7 pst. i 2001, begynte renten i 2003 å falle kraftig, et fall som endte på 1,75 prosentpoeng i mars 2004, det laveste rentenivået siden Norges Bank ble opprettet i 1816. Den lave renten har stimulert økonomien direkte og har også bidratt ved at kronekursen har blitt mer konkurransedyktig. Den kraftige rentereduksjonen har også bidratt til å styrke kommunenes økonomi. Den langsiktige rentebesparelsen for kommunene ved en rentereduksjon på 1 prosentpoeng er om lag 800 mill. kroner. Når rentenivået er redusert med om lag 5 prosentpoeng gir dette en klar effekt over tid. I en tid med høye petroleumspriser, som også virker inn ved å styrke kronekursen, understreker disse medlemmer viktigheten av at finanspolitikken også i fremtiden legger tilrette for at presset på renten skal være lavest mulig. Dette er viktig for arbeidsplassene i industrien og i andre deler av konkurranseutsatt sektor.

Disse medlemmer viser til at Samarbeidsregjeringens budsjettforslag for 2006, og budsjettforslagene i forrige stortingsperiode, er i tråd med handlingsregelen for bruk av petroleumsinntekter, som det var bred enighet om i Stortinget ved behandling av St.meld. nr. 29 (2000-2001). Disse medlemmer viser til at et siktemål for handlingsregelen er å jevne ut konjunktursvinginger og at handlingsregelen derfor åpner for økt bruk av petroleumsinntekter ved konjunkturedgang for å kompensere for fallende aktivitet i økonomien, og ved uventet fall i verdien av Petroleumsfondet. På

samme måte kan det være nødvendig å bruke mindre enn det fastlagte målet i oppgangskonjunkturer.

Disse medlemmer viser til at olje og gass er ikke-fornybare ressurser. Vår petroleumsformue tilhører derfor alle generasjoner, også de som ikke er født. Det er derfor viktig å frikoble bruken av petroleumsinntekten fra de løpende innbetalingene til staten.

Disse medlemmer viser til at en politikk som legger til rette for at flere kommer i arbeid, er det sikreste og mest varige som kan gjøres for å bekjempe fattigdom. En næringsvennlig og arbeidsplassvennlig politikk er derfor også en god politikk for å bekjempe fattigdom.

Disse medlemmer bygger videre på den vellykkede politikken til Samarbeidsregjeringen, og legger Samarbeidsregjeringens forslag til budsjett for 2006 til grunn i det felles budsjettforslaget fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre for 2006. Siden Samarbeidsregjeringen la frem sitt forslag til budsjett, har det økonomiske handlingsrommet økt med 1,2 mrd. kroner. Det økte handlingsrommet skyldes endrete anslagsestimater i regelstyrte ordninger, basert på oppdaterte tall ved fremleggelse av Regjeringens tilleggsproposisjon.

Disse medlemmer konstaterer at regjeringen Stoltenberg IIs endringer av budsjettet sammenlignet med Samarbeidsregjeringens budsjettforslag svekker vekstevnen i økonomien og øker presset i økonomien, noe som kan gi utslag i høyere rente. Dette til tross for at handlingsrommet er økt. Disse medlemmer velger derimot å bruke det økte handlingsrommet på å styrke vekstevnen i økonomien og på å styrke satsingen på prioriterte områder ytterligere. Videre legger disse medlemmer vekt på at statsbudsjettet i seg selv ikke skal bidra til ytterligere renteøkninger. Budsjettforslaget har derfor både en lavere utgiftsvekst enn forslaget fra regjeringen Stoltenberg II, og en noe lavere oljepenning.

Budsjettet disse medlemmer fremmer er et budsjett som styrker velferden og verdiskapingen. En offensiv satsing på forskning og innovasjon og en målrettet skattepolitikk vil trygge arbeidsplassene og legge til rette for vekst i økonomien.

Samlet oversikt over ytterligere prioriteringer, utover forslaget fra Samarbeidsregjeringen

Kap	Post	Navn	Bokført bevilgning 2006 Mill. kr
225	68	Opplæring innenfor kriminalomsorgen	20
225	76	Leksehjelp, grunnopplæringen	5
226	21	Etterutdanning lærere	10
257		"Ny sjanse - grunnopplæring for voksne "	20
270	75	Studentboliger	10
271	50	Basisfinansiering realfagsstudier, universiteter	10
271	52	Vitenskapelig utstyr, universiteter	16
272	50	Basisfinansiering realfagsstudier, vitenskapelige høysk	10
272	52	Vitenskapelig utstyr, vitenskapelige høyskoler	4
275	70	Private høyskoler	10
281	77	MIT FabLab, ny post	1,5

Kap	Post	Navn	Bokført bevilgning 2006 Mill. kr
315	72	Frifond	15
320	51	Allmenne kulturformål post 51, fond for lyd og bilde, + 3 mill	3
320	76	Allmenne kulturformål, ny post, Kompetansebyggende tiltak folkekultur	5
324	78	Teater og Operaformål post 78 Norsk Amatørteaterråd	2
325	73	Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer, post 73 prosjekt og utviklings- tiltak	5
341	1	Den norske kirke - prostereform	10
440	1	Barnas hus, justis	2
440	21	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf.kap.3440) Post 21 Spesielle driftsutgifter	11
511	21	Entreprenørskap blant innvandrere	5
511	60	Integreringstilskudd, kommunene	40
511	62	Forsøk med gratis kjernetid i barnehager med mange minoritetspråklige	10
511	62	Prosjekt for utsatt ungdomsgrupper i samarbeid med kommunene og frivillig organisasjoner	10
511	62	Ytterligere oppfølgingsprosjekt på 4 års språkkartlegging, særlig vekt på barn som ikke har barnehagetilbud	10
571	60	Kommunesektoren - frie midler, inkludert 45 mill. kroner til en ekstra uketime på barnetrinnet i grunnskolen	236,25
572	60	Fylkeskommunen - frie midler	63,75
580	70	Bostøtte	11
581	60	Indre øst satsing	15
582	60	Rentekompensasjon skole - 750 mill. kroner i økt låneramme	10,5
582	70	Rentekompensasjon kirke- 250 mill. kroner i øktlåneramme	3,5
630	1	Aetat, styrket bemanning tiltaksplasser yrkeshemmede	7
634	71	Tiltaksplasser Yrkeshemmede	43
732	70	Helse - private rehabiliteringsinstitusjoner	75
855	22	Barnevern	150
920	50.1	Norges forskningsråd, Næringsrettet brukerstyrt forskning	20
920	50.2	Norges forskningsråd, Næringsrettet strategisk forskning	12
1022	1	NIFES - Norsk Institutt For ernærings- og Sjømatforskning	5
1030	1	Fiskeridirektoratet, drift - styrket ressurskontroll	15
1330	60	Særskilte kollektivtilskudd (dvs. belønningsordning for bedre kollektivtransport i byområdene)	75
1350	30	Investeringer i jernbanelinjen	50
1427	30	Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder	50
1820	73	Utjevning av nettariiffen	30
1831	21	Spesielle driftsutgifter, CO ₂ -rensing	25
2415	75	Innovasjon Norge, Marint Innovasjonsprogram	10
2421	71	Innovasjon Norge, Profilerings - styrket reiselivssatsing	10
2421	72	Innovasjon Norge, Industrielle og offentlige FOU-kontrakter (IFU/OFU)	20
2421	79	Innovasjon Norge, MARUT - Maritim utvikling	10
5501	72	Innføre midlertidig unntak for 2005 for uttaksbeskatning for gaver fra nærings- drivende til frivillige organisasjoner, ifm. jordskjelvskatastrofen i Asia	10
5800	50	Redusert press på renten - redusert samlet budsjetttramme og oljepengebruk	250,1
		SUM	1 451,6
2309	1	Generelt kutt i statsadministrasjon og underliggende etater, (midlertidig postert på ymse)	250
Netto omdisponering			1 201,6
Økt handlingsrom i tilleggspopen			1 201,6

STYRKEDE RAMMEVILKÅR FOR PRIVAT NÆRINGS- VIRKSOMHET

Disse medlemmer viser til at rammevilkårene for privat næringsvirksomhet er forbedret gjennom skattereform og skatte- og avgiftslettelser på i alt 31 mrd. kroner medregnet forslag i budsjettet for 2006. Investeringsavgiften og flypassasjeravgiften er avvirket og avskrivningssatser økt. Alle inntektsgrupper har fått lavere skatt, og Samarbeidsregjeringen foreslår i 2006 å fjerne 1/4 av formuesskatten, som et første steg av utviklingen av formuesskatten på sikt. Samarbeidsregjeringen har innført Skattefunnordningen, som gir støtte til dekning av FoU-kostnader. Flexibiliteten i arbeidsmarkedet ble økt som følge av endringer i arbeidsmarkedslovgivningen. Disse medlemmer viser til at Samarbeidsregjeringens politikk gir resultater. I 2005 ble det satt rekord i antallet nye bedrifter med over 28 000 etableringer, og det er fortsatt sterk vekst i 2005. Eksporten fortsetter å øke, etter å ha nådd et historisk høyt nivå i 2004. For det private næringsliv er et lavt rentenivå og en konkurransedyktig kronekurs viktig. Derfor er det budsjett som disse medlemmer fremmer innrettet med tanke på at presset på renten ikke skal øke. Den underliggende utgiftsveksten er lav og den totale rammen på budsjettet er redusert sammenlignet med Stoltenberg II-regjeringens budsjett, ved at bruken av oljepenger er noe redusert.

INNOVASJON, FORSKNING OG UTDANNING

Satsingen på innovasjon, forskning og utdanning er forsterket under Samarbeidsregjeringen. De offentlige bevilgninger til forskning er økt med 3 mrd. kroner i perioden fra 2002 til 2005. Samarbeidsregjeringen foreslo en samlet vekst i bevilgningene til forskning og utvikling i 2006 på om lag 1,4 mrd. kroner Samarbeidsregjeringen satser aktivt på forskning og innovasjon innenfor områder Norge er gode på. For eksempel foreslår Samarbeidsregjeringen en økning i de offentlige midlene til forskning og utvikling innen petroleumsektoren på om lag 100 mill. kroner.

Disse medlemmer trapper satsingen på forskning, innovasjon og utdanning ytterligere opp med om lag 110 mill. kroner, herunder økte bevilgninger til næringsrettet forskning, Innovasjon Norge, reiseliv og CO₂-rensing. De totale bevilgningene til forskning og utvikling over statsbudsjettet blir derved om lag 15,5 mrd. kroner. Disse medlemmer støtter Samarbeidsregjeringens forslag om å øke kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping med 39 mrd. kroner, og viser til at dette vil gi økte bevilgninger til forskning på om lag 1,4 mrd. kroner i 2007.

Disse medlemmer støtter opp om Kunnskapsløftet - reformen i grunnopplæringen i skolen, som Samarbeidsregjeringen lanserte. Målet med reformen er å styrke elevenes grunnleggende ferdigheter, blant annet ved å sette tydeligere kompetansemål for fagene. Reformen omfatter nye læreplaner, ny fag- og timefordeling, ny struktur i videregående opplæring, kompetanseutvikling og videreutvikling av det nasjonale kvalitetsvurderingssystemet. Samarbeidsregjeringen foreslår en økning i bevilgningene til Kunnskapsløftet

på i overkant av 700 mill. kroner fra 2005 til 2006. Totalt foreslår Samarbeidsregjeringen å bevilge om lag 1,6 mrd. kroner til reformen i 2006. Disse medlemmer foreslår å ytterligere øke satsingen på skole og utdanning med 160 mill. kroner. Det inkluderer en ekstra uketime på barnetrinnet i grunnskolen, 5 mill. kroner til leksehjelp, ytterligere 10 mill. kroner til etterutdanning av lærere (gir samlet bevilgning til kompetanseutvikling på 610 mill. kroner), ytterligere styrking av realfagsstudiene på universiteter og høyskoler med 20 mill. kroner, 10 mill. kroner til private høyskoler og 16 mill. kroner til kjøp av vitenskapelig utstyr. Disse medlemmer ønsker også å foreta et løft for prosjektet "Ny sjanse - grunnopplæring for voksne" og bevilger 20 mill. kroner, noe som innebærer mer enn en dobling av bevilgningen til dette prosjektet. Satsingen på skolen styrkes også ved at ordningen med rentefrie lån til oppussing av skolebygg økes med 750 mill. kroner.

KOMMUNE

I stortingsperioden 2001-2005 økte kommunenes inntekter med om lag 15 mrd. kroner, målt i faste priser. De siste to år har inntektsveksten vært på hele 6 mrd. kroner hvert år, noe som er den høyeste inntektsveksten siden 1997. Den samlede realveksten i kommunesektoren inntekter har i perioden 2002-2005 i gjennomsnitt vært på 1,8 pst. Samarbeidsregjeringen foreslo en reell vekst i kommunesektorens samlede inntekter på om lag 2,9 mrd. kroner. Av veksten i de samlede inntektene foreslo Samarbeidsregjeringen at 1,9 mrd. kroner skulle være frie inntekter.

Kommunenes handlefrihet er styrket bl.a. gjennom økte frie inntekter. Regjeringen har sørget for bedre samsvar mellom oppgaver og finansiering i kommunesektoren bl.a. gjennom ny toppfinansieringsordning for ressurskrevende brukere. Videre er eldreomsorgen styrket. Samarbeidsregjeringen har godkjent utbygging og modernisering av om lag 9 000 sykehjemsplasser og om lag 5 000 omsorgsboliger i stortingsperioden 2001-2005. Regjeringen har dermed lagt til rette for at handlingsplanen for eldreomsorg og eneromsreformen fullføres med totalt 38 600 plasser utbygd fra 1997 til 2005.

Disse medlemmer viser til at Samarbeidsregjeringen har forbedret og styrket arbeidet med integrering av innvandrere og flyktninger. Introduksjonsordningen og innføring av rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap er de to mest sentrale reformene. I tillegg kommer bedre juridisk vern mot diskriminering og organisatorisk styrking av integrerings- og mangfoldsarbeidet gjennom opprettelse av et eget direktorat. Målsettingen er at nyankomne raskere skal komme inn i arbeidslivet og klare seg selv, og dermed bli en bedre støtte for sine barn i det norske samfunnet.

Disse medlemmer foreslår å styrke kommuneøkonomien ytterligere med 400 mill. kroner. Inkludert i denne satsingen er 75 mill. kroner til styrket integrering av innvandrere, 11 mill. kroner i økt bostøtte, 15 mill. kroner til Indre Øst/Groruddalen og 45 mill. kroner til en ekstra uketime på barnetrinnet i grunnskolen.

Inkludert den ekstra uketimen på barnetrinnet øker de frie inntektene til 2,2 mrd. kroner. Samlet øker kommunesektorens inntekter med 3,3 mrd. kroner.

SAMFERDSEL OG KOLLEKTIV

Samarbeidsregjeringen har styrket bevilgningene til samferdsel og infrastruktur. Veiinvesteringene er økt med om lag 20 pst. nominelt i perioden fra 2001 til 2005, og det er bygget 400 km med ny vei. Modernisering av samferdselsetatene og konkurranseutsetting av oppdrag gir i tillegg flere og bedre veier for pengene.

Samarbeidsregjeringen har også satset sterkt på kollektivtiltak. Bevilgningen er økt med til sammen 1,7 mrd. kroner reelt i perioden fra 2001 til 2005. Jernbaneinvesteringene er i samme periode økt med mer enn 50 pst. nominelt, og en rekke store prosjekter er igangsatt. Kollektivtrafikken vokser, og har blitt styrket gjennom lav og gunstig merverdiavgiftssats, bedre fremkommelighet, egen belønningsordning for storbyene og 40 pst. rabatt for elever og studenter på lokal kollektivtrafikk. Disse medlemmer foreslår å styrke satsingen på kollektivtrafikk ytterligere og bevilger 50 mill. kroner til investering i jernbane og 75 mill. kroner til belønningsordning for bedre kollektivtransport i byområdene.

HELSE

Disse medlemmer viser til at aktiviteten i sykehusene fra 2001 har økt med om lag 11 pst. for inneliggende pasienter. Poliklinisk aktivitet har økt vesentlig mer enn dette. Gjennomsnittlig ventetid for behandlede pasienter er redusert med 16 dager, fra en gjennomsnittlig ventetid på 96 dager for de som fikk behandling i 1. tertial 2001 til en gjennomsnittlig ventetid på 80 dager for de som fikk behandling i første tertial 2005. Antall pasienter som har ventet over ett år på behandling, er redusert fra 47 000 i 1. tertial 2001 til 5 400 i tilsvarende periode i 2005.

Disse medlemmer viser til at Samarbeidsregjeringen for 2006 foreslår å øke bevilgningene med 700 mill. kroner mer til drift i helseforetakene, noe som er en videreføring av vedtatt tilleggsbevilgning i Revidert nasjonalbudsjett for 2005, 240 mill. kroner i økt samlet støtte til ressurskrevende brukere i kommunene, 115 mill. kroner til fritak for egenbetaling ved helsetjenester for barn under 12 år og 113 mill. kroner til styrking av tiltak for rusmiddelmissbrukere.

Disse medlemmer viser til at Samarbeidsregjeringen prioriterte psykisk helse høyt, og er fornøyd med at opptrappingsplanen for psykisk helse er fulgt opp. Det årlige bevilgningsnivået til drift er økt med om lag 3 mrd. kroner fra 2001 til 2006. Det er videre lagt til rette for 3 mrd. kroner i investeringer innen spesialisthelsetjenesten og for om lag 2 700 omsorgsboliger i kommunene. For 2006 foreslår Samarbeidsregjeringen om lag 785 mill. kroner mer til drift gjennom opptrappingsplanen for psykisk helse (1999-2008) sammenliknet med saldert budsjett 2005. Bevilgningsforslaget innebærer dessuten at investeringsnivået i spesialisthelsetjenesten på 760 mill. kroner i 2005 videreføres til 2006. I tillegg til dette kommer utbyg-

gingen av tilrettelagte boliger i kommunene, hvor det er gitt tilsagn til utbygging av 3 400 boliger, og alle boligene er beregnet å stå ferdig i 2006.

Disse medlemmer foreslår å styrke satsingen innen helse ytterligere, ved å bevilge 75 mill. kroner til private rehabiliteringsinstitusjoner.

MILJØ

Det er ført en aktiv miljøpolitikk med nye virkemidler for reduksjon av klimagasser under Samarbeidsregjeringen. Disse medlemmer viser til at Lavutslippsutvalget skal utrede ytterligere reduksjoner. Vernearealet er økt med om lag 50 pst. i regjeringsperioden, og det er opprettet 8 nye nasjonalparker. Kulturminnefondet er opprettet, kulturminnevernet styrket og kampen mot miljøgifter forsterket. Samarbeidsregjeringen foreslår å øke Kulturminnefondets grunnkapital med 400 mill. kroner i 2006, til i alt 800 mill. kroner.

Disse medlemmer foreslår å benytte noe av det økte handlingsrommet til å styrke bevilgningene til statlig erverv til kjøp av friluftsområder med 50 mill. kroner, å øke satsing på miljøvennlig samferdsel med 125 mill. kroner og til CO₂-rensing med 25 mill. kroner.

KULTUR

Disse medlemmer viser til at bevilgningen til kultur- og kirkeformål foreslås økt med 225 mill. kroner, tilsvarende en nominell økning på 3,6 pst. i forhold til saldert budsjett 2005. Områder som er prioritert, inkluderer:

- Styrking og utvikling av museene i hele landet.
- Videreutvikling av Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design.
- Styrking av tilskuddet til Den Norske Opera - omstilling av driften frem mot innflytting i nytt operahus.
- Styrking av tilskuddet til Hålogaland Teater og Nordland Teater, som begge tar i bruk nytt bygg i løpet av 2005.
- Nasjonalbiblioteket - drift i rehabilitert hovedbygg i Oslo.
- Styrking av Arkivverket - nye lokaler for Statsarkivet i Trondheim og drift i den utvidede riksarkivbygningen.
- Ibsen-markeringen i 2006.
- Styrking av tilskuddet til fri scenekunst, musikkensemble og symfoniorkestre.
- Bevilgning til Stavanger som europeisk kulturhovedstad i 2008.
- Styrket satsing på norsk filmproduksjon.
- Fortsatt opptrapping av bevilgningen til trosopplæring i Den norske kirke.
- Økning av bevilgningene til den pågående omstillingen av prestedtjenesten.
- Utvidelse av rentekompensasjonsordningen for kirkebygg.

Disse medlemmer støtter Regjeringens forslag, men foreslår i tillegg å styrke bevilgningen til Frifond med 15 mill. kroner, fondet for lyd og bilde med 3 mill. kroner, kompetansebyggende tiltak for folkekultur med 5 mill. kroner, teater og operaformål med 2 mill. kroner, den norske kirke - prostereformen med 10 mill. kroner, og øke de rentefrie lånene til vedlikehold og oppussing av kirkebygg med 250 mill. kroner.

BISTAND

Disse medlemmer viser til at bevilgningene til internasjonal bistand er økt med mer enn 6 mrd. kroner siden 2001, tilsvarende en nominell vekst på om lag 50 pst. Bistandsbudsjettet er økt fra 0,89 pst. av anslått bruttonasjonalinntekt (BNI) i saldert budsjett 2001 til 0,95 pst. i 2005, i en situasjon hvor petroleumsinntekter er økt kraftig. Bistand til Afrika, utdanning, hiv- og aidsbekjempelse og godt styresett er særlig prioritert. Samtidig er hele bistandsforvaltningen reformert og en har lagt større vekt på bistand til Afrika som har de største utfordringene. De fattigste utviklingslandene har fått full tollfrihet og kvotefri adgang til norske markeder.

Norge er ett av de land som har gått i bresjen for gjeldslette internasjonalt. Gjennom oppfølging av gjeldsplanen fra 1998, som ble oppdatert og utvidet i 2004, hadde Norge ved utgangen av 2004 slettet knapt 1,9 mrd. kroner av de fattigste landenes gjeld til Norge. Dette er ikke belastet bistandsbudsjettet, men kommer i tillegg til dette.

Disse medlemmer viser til at siden 2002 har Samarbeidsregjeringen bidratt med nær 1,4 mrd. kroner til internasjonale gjeldsletteoperasjoner og relatert faglig bistand. I tillegg er 1,5 mrd. kroner av utviklingslands gjeld til Norge slettet uten bevilgning over bistandsbudsjettet. Samarbeidsregjeringen foreslår at bistandsbudsjettets andel av anslått BNI øker fra 0,95 pst. i saldert budsjett 2005 til 0,96 pst. i 2006, noe disse medlemmer støtter.

TILTAKSPLAN MOT FATTIGDOM

Samarbeidsregjeringen har som første regjering igangsatt en målrettet tiltaksplan mot fattigdom i Norge. I perioden fra 2002 til 2005 er bevilgningene innenfor tiltaksplanen mot fattigdom økt nominelt med om lag 1,3 mrd. kroner. I 2006 foreslår Samarbeidsregjeringen en ytterligere økning på 263 mill. kroner. Med dette har Regjeringen økt nivået på bevilgningene til fattigdomstiltak, inkl. tiltak for de tyngste rusmisbrukerne, med nær 1,6 mrd. kroner i perioden fra 2002 til 2006. Dette kommer i tillegg til etablerte velferdsordninger under folketrygden og velferdstiltak i regi av kommunene. Disse medlemmer viser til at arbeid er viktigste vei ut av fattigdom. Derfor ønsker disse medlemmer å øke antallet tiltaksplasser for yrkeshemmede med 340 plasser utover Samarbeidsregjeringens forslag, noe som bringer samlet antall plasser i 2006 opp i 26 640 under de spesielle arbeidsmarkeds-tiltakene for yrkeshemmede. Utover satsingene til Samarbeidsregjeringen ønsker disse medlemmer også å styrke bevilgningen til bostøtten med 11 mill.

kroner, integrering med 75 mill. kroner, herunder forsøk med gratis kjernetid i barnehagen med 10 mill. kroner, prosjekt for utsatte ungdomsgrupper i samarbeid med kommunene og frivillige organisasjoner med 10 mill. kroner. Videre øker disse medlemmer også støtten til prosjektet "ny sjanse - grunnopplæring for voksne" med 20 mill. kroner, og bevilgningen til private rehabiliteringsinstitusjoner med 75 mill. kroner. Dette er tiltak som er av betydning for personer som ikke har det så lett.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet henviser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2006 som tar utgangspunkt i Fremskrittspartiets prinsipp- og handlingsprogram for perioden 2005-2009 og Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2006.

Disse medlemmer viser en alternativ måte å løse de utfordringer Norge står overfor, både innenfor den økonomiske politikken så vel som de andre samfunnsområdene. Hovedfokus er behovet for en ny økonomisk politikk, og de prioriteringer som foretas i dette budsjett må sees i den sammenheng.

Skillelinjen i norsk økonomisk-politisk debatt går mellom Fremskrittspartiet på den ene siden, som er opptatt av å stimulere tilbudssiden i økonomien og vekst i bruttonasjonalprodukt (BNP), og de andre partiene på den andre siden, som i all hovedsak er enige om rammene for den økonomiske politikken, og dermed gjør svært små endringer over statsbudsjettet fra år til år.

Disse medlemmer viser til at målet med Fremskrittspartiets økonomiske politikk er økt vekst i innenlandsk produksjon og inntekt på kort og lang sikt, det vil si økt vekst i BNP. For å oppnå dette er det nødvendig med en omlegging av den økonomiske politikken. Disse medlemmer vil ha kraftige reduksjoner i skatte- og avgiftssatsene, langt bedre rammevilkår for det private næringsliv, reduserte subsidier til blant annet jordbruket, økte statlige realinvesteringer og effektivisering av offentlig sektor.

Disse medlemmer fremmer forslag til bevilgninger og skatte- og avgiftsopplegg over det ordinære statsbudsjettet, forslag til utenlandsbudsjett, strukturtiltak, lovendringsforslag og forslag til endringer og omorganisering av offentlig virksomhet. Mange forslag har et langsiktig perspektiv og vil ikke nødvendigvis har målbar virkning for kommende budsjettår. De vil like fullt være av stor betydning for økonomiens virkemåte i tiden fremover.

For å bedre synliggjøre langsiktige effekter i den økonomiske politikken, er det etter disse medlemmers oppfatning nødvendig å innføre langtidsbudsjettering i Norge. Dagens budsjettssystem synes mer og mer å være det største hinderet for gjennomføring av store og nødvendige reformer. Samtidig må man i større grad være opptatt av å skille mellom penger brukt til forbruk, penger som er investert og penger brukt innenlands og utenlands, fordi det påvirker økonomien forskjellig.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett har lagt vekt på:

- Skattereduksjoner som øker økonomiens effektivitet og arbeidsinnsatsen, og som får virkning på kjøpekraften og dermed også på fremtidige lønnsoppgjør
- Avgiftsreduksjoner som bidrar til økt effektivitet og bedre ressursutnyttelse
- Investeringer som bidrar til økt effektivitet og bedre ressursutnyttelse
- Lovendringsforslag og reformer som over tid virker effektiviserende og produktivitetsfremmende på norsk økonomi.

Disse medlemmer er ikke tilfreds med Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2006. Hovedproblemet er den manglende sosiale profilen, samt mangel på tilstrekkelige tiltak for å redusere arbeidsledigheten og øke veksten.

Det er viktig å understreke at det er tilnærmet umulig for en stortingsgruppe med begrenset ressurstilgang sammenlignet med regjeringsapparatet, å gjennomgå hver eneste detalj i det fremlagte statsbudsjettet, for deretter å anviser alternative løsninger. Derfor har disse medlemmer på en del områder anvist retning og utformet forslag som overlater gjennomføringen til Regjeringen.

Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2006 danner grunnlaget for vurderingene av norsk økonomisk politikk.

Hovedutfordringen for norsk økonomi er etter disse medlemmers oppfatning først og fremst den økonomiske veksten. Den underliggende veksten i norsk økonomi er fortsatt ikke god nok. Dette først og fremst fordi det er petroleumsinvesteringer og det private forbruket som holder veksten oppe. Forbruksveksten er i stor grad rettet mot importerte konsumvarer og veksten i eksporten av tradisjonelle varer har flatet ut. Det kan derfor synes som om investeringer i industrien vil falle i tiden fremover. Når vi samtidig har mottatt varsler om betydelig utflagging i årene som kommer, er det avgjørende at den økonomiske politikken innrettes annerledes. Prognosene viser også at fremtidige oljeinvesteringer vil falle i de kommende årene. Disse medlemmer mener vekst først og fremst burde komme som et resultat av større skaperkraft i norsk næringsliv.

En høyere vekstrate vil ha betydelige konsekvenser med hensyn til den generelle velferdsutviklingen. Klarer vi eksempelvis å doble veksten i økonomien vil dette føre til mer enn en fordobling av BNP i et langsiktig perspektiv, og dermed en fordobling av levestandarden. Dette fordrer en økonomisk politikk som på kort og mellomlang sikt mobiliserer ressurser og øker effektiviteten, og som på lang sikt har ambisjoner om at Norge skal være ledende i produktivitetsutviklingen internasjonalt.

Høyere vekst i BNP gir folk et høyere velferdsnivå. Det høyere velferdsnivået vil synliggjøres gjennom høyere disponible inntekter for husholdningene, og et

langt bedre offentlig tjenestetilbud. For å bedre den økonomiske veksten både på kort og lang sikt vil Fremskrittspartiet føre en alternativ økonomisk politikk. En politikk som gir økt økonomisk vekst i BNP.

Økonomisk vekst fremmes av politikk som stimulerer folk til å arbeide, og av politikk som gjør at produktiviteten øker. Produktiviteten vil øke ved at det legges til rette for økte investeringer i norsk økonomi, og at den kapital og arbeidskraft som er tilgjengelig brukes på en mer effektiv måte. Studier har vist at det er enorme effektivitetstap i norsk økonomi som følge av politisk styrt sløsing med ressurser.

Fremskrittspartiets tilbudssidepolitikk:

- Lavere skatte- og avgiftssatser
- Aktiv styrking av produktiviteten i offentlig og skjermet sektor
- Aktiv innovasjonspolitik som styrker innovasjonsnivået og innovasjonsevnen i alle deler av næringslivet
- En utdanningspolitikk som gir oss et internasjonalt konkurransedyktig utdanningssystem
- En forskningspolitikk som skaper forutsetninger for ny verdiskapning
- En infrastrukturpolitikk som sikrer den transportmessige og elektroniske infrastruktur som næringslivet har behov for
- En energipolitikk som sikrer stabil tilgang til kraft til konkurransedyktige priser
- En arbeidsmarkedspolitik med vekt på lokale oppgjør som sikrer fleksibilitet og omstilling

I mange tilfeller er det umulig å styre veksten næringsmessig og bransjemessig ved hjelp av politiske grep. Økonomisk vekst kan komme fra både privat og offentlig sektor, og det kan komme både fra konkurranseutsatt og skjermet sektor. Men disse medlemmer erkjenner samtidig at Norge trenger en langt mer aktiv næringspolitikk. Næringsnøytraliteten slik Regjeringen legger opp til, svekker Norges konkurransevne i viktige næringer fordi det ikke legges til rette verken for klyngedannelser eller forskningsutvikling som et viktig grunnlag for ytterligere vekst. Norsk konkurranseutsatt virksomhet har liten glede av nøytral konkurranse i Norge, når næringslivet samtidig opplever å ha alt annet enn konkurransedyktige rammebetingelser overfor sine utenlandske konkurrenter.

Disse medlemmer legger stor vekt på å få bedre tjenester fra offentlig sektor gjennom effektivisering, investering og rasjonalisering. Investeringer i offentlig eid realkapital vil øke veksten både i offentlig og privat verdiskapning. Disse medlemmer mener at Regjeringen lar den offentlige realkapital og dermed mange av det offentliges primæravgaver forvitte. Det må investeres mer i offentlig sektor, spesielt innen helse- og omsorgssektoren, slik at folk flest kan få et bedre tilbud av offentlige tjenester. Konkurransetsetting vil øke effektiviteten i tjenesteproduksjonen og kan gjennomføres selv om det offentlige har ansvar for finansiering og kvalitetssikring av tjenestene.

Ønsket om å foreta nødvendige investeringer i offentlig sektor må ikke misforstås i den retning at Fremskrittspartiet ønsker en større offentlig sektor. Tvert imot, disse medlemmer er bekymret over den sterke veksten i statens utgifter.

I Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2006 foretas det vesentlige endringer i budsjettets hovedprioriteringer. Fremskrittspartiet kutter betydelig i de løpende statlige utgiftene, men omfordeler samtidig til blant annet helsevesenet, justissektoren og samferdselssektoren.

Etter disse medlemmers oppfatning er dette høyst nødvendige omprioriteringer. Dette medfører blant annet:

- Bedring av den sosiale profilen i budsjettet
- En bedring av helsevesenets samlede økonomi og ressursutnyttelse, blant annet ved økt pasientbehandling som over tid vil frigjøre midler over trygdebudsjettet og føre flere tilbake til arbeidslivet
- Styrking av justissektoren, som både øker kriminalitetsbekjempelsen og folks trygghet
- Styrking av forsvaret, som er helt nødvendig for å ivareta Norges interesser
- Økt satsning på veibygging

Samtidig reduserer Fremskrittspartiet den samlede skatte- og avgiftsbelastningen med ca. 28 mrd kroner. Dette får gunstige effekter på økonomien fordi:

- Det blir mer lønnsomt å investere, arbeide og spare, noe som bedrer grunnlaget for vekst i BNP
- Varer og tjenester blir rimeligere som følge av avgiftslettelser
- Grensehandelen reduseres som følge av avgiftslettelser og bidrar til økt sysselsetting samt mindre smugling og annen illegal virksomhet som følge av dagens feilslåtte alkoholpolitikk

Fremskrittspartiet satser også betydelige midler på forskning, veiinvesteringer og andre realinvesteringer som samlet bidrar til å bedre grunnlaget for vekst i BNP.

Disse medlemmer anser dette for å være en vel så nyttig statlig sparing for fremtiden som å ensidig spare i oljefondet. Disse medlemmer flytter derfor noen av midlene som i dag spares gjennom oljefondet til andre fond, som forskningsfondet, fond for energi- og petroleumsforskning og til økte realinvesteringer. Denne omplasseringen av formue innebærer ikke reduserte muligheter til å møte fremtidige forpliktelser, men et annet fokus på samlet sparing. Selv en begrenset økning i den økonomiske veksten på noen promiller vil gi en høyere verdiskapning i fremtiden enn avkastningen på oljeformuen.

Samlet sett vil lavere skatter og avgifter, økt forskning, og vekst i statlige realinvesteringer bidra til økt vekst i norsk økonomi som i sin tur vil føre til økt vekst i produksjon og inntekt og dermed økte inntekter for nasjonen. Dette er viktig fordi det bedrer statens muligheter til å finansiere fremtidige pensjoner og andre velferdsordninger.

En aktiv tilbudssidepolitikk er beste medisin i kampen mot arbeidsledighet.

Disse medlemmer vil føre en økonomisk politikk som reduserer ledigheten og trygger sysselsettingen. Disse medlemmer er fortsatt sterkt bekymret over utviklingen i ledigheten.

Ifølge AKU (SSBs arbeidskraftsundersøkelse) var det i perioden juni-august i år 116 000 arbeidssøkere uten arbeidsinntekt, tilsvarende 4,8 pst. av arbeidsstyrken. Dette var 0,3 prosentpoeng, eller 9 000 personer, mer enn ett år tidligere og 0,1 prosentpoeng mer enn i den foregående tremånedersperioden.

Regjeringen anslår nå at sysselsettingen ventes å øke med 22 000 personer i 2006. Likevel innebærer dette at anslaget for arbeidsledigheten for 2006 er 4,1 pst. av arbeidsstyrken.

Disse medlemmer fremmer forslag om en rekke tiltak som vil bedre på situasjonen i forhold til arbeidsledigheten. Forslagene består av både kortsiktige og langsiktige virkemidler. Felles for dem er at de både har positiv sysselsettingseffekt og bidrar til reell langsiktig verdiskapning. Disse medlemmer foreslår investeringer og større innsats innen veisektoren, skolesektoren, justissektoren, forskning og utvikling, økt bemanning innen omsorg og tiltak for å sikre kapitaltilgang for næringsutvikling.

Disse medlemmer støtter ikke Regjeringens forslag om nok en gang å endre permitteringsreglene. Disse medlemmer vil opprettholde permitteringsperioden på 42 uker og vil også foreslå at arbeidsgivers lønnspliktsperiode opprettholdes på 5 dager.

Permitteringsregelverket har vært endret ved hver eneste budsjettbehandling i flere år. Slike uforutsigbare rammebetingelser for bedriftene er svært uheldig. Ved å beholde dagens regelverk sikrer man nødvendig fleksibilitet for bedriftene når ordretilgang og konjunktursvingninger gjør hurtige tiltak nødvendig. Disse medlemmer viser også til at Stortinget har vedtatt at Regjeringen skulle komme tilbake til Stortinget med en sak med gjennomgang av permitteringsordningen, med sikte på å få varige permitteringsregler, og etterlyser dette.

Byggenæringen er konjunkturfølsom, og spesielt de ansatte i den utførende delen blir hardt rammet ved store svingninger i aktivitetsnivået i næringen. Det er fortsatt ledighet i denne næringen og det burde derfor være store samfunnsmessige gevinster å hente ved at det offentlige fremskynder igangsettingen av allerede besluttede og nødvendige prosjekter som man uansett konjunktursituasjon ser nødvendigheten av å realisere.

Kvaliteten på veinettet er avgjørende for konkurransekraften i norsk næringsliv. Det er en rekke industribedrifter rundt om i landet og for mange av disse utgjør transportutgifter en stor del av kostnadene. Det er nødvendig med en betydelig opprustning av veinettet i Norge. Forsering av noen av disse prosjektene vil bidra til hurtigere bedret infrastruktur, som bedrer økonomiens virkemåte, samt utnytte kompetansen og kapasiteten i anleggssektoren.

Forskning er en investering i fremtidig livskvalitet og velferd. Forskningen har stor betydning for den økono-

miske utviklingen, og er derfor viktig også for fremtidige generasjoner. Fremtidig vekst vil henge sammen med at eksisterende næringsliv blir mer kunnskapsintensive og at det skapes nye kunnskapsintensive bedrifter. Norge tar i dag ikke godt nok vare på sine industrielle forskningsmiljøer, som i mange tilfeller befinner seg i verdenstoppen. Vi kan dermed komme til å gli slipp på et viktig konkurransefortrinn. Konsekvensen kan bli at industrien leter etter kunnskap andre steder og svekker sin tilknytning til Norge. Disse medlemmer mener at staten og næringslivet i fellesskap har ansvar for å bygge en nasjonal kunnskapsbase innenfor viktige næringer for Norge. Et eksempel kan være opprettelsen av et statlig energi- og petroleumsforskningsfond. Dersom petroleumsnæringen oppnår stabile rammebetingelser for forskning og utvikling, vil det bidra til å sikre Norges plass i fremste rekke innenfor avansert oljeteknologi og kompetanse. Dette er en forutsetning for også i fremtiden å sikre norske arbeidsplasser i oljeindustrien.

Disse medlemmer ønsker en modell der det avsettes et forskningsfond på 10 mrd. kroner, og hvor avkastningen av dette skal finansiere relevante og fornuftige forskningsprosjekter. Dette sikrer forutsigbarhet og legger grunnlag for langsiktig planlegging og gjennomføring av forskningsprosjekter. Opprettelsen av et slikt fond vil medføre at staten tar sitt nødvendige ansvar for forskningen, og dette vil i stor grad være utgifter til bedring av fremtidig inntektsservelse for staten.

Usikkerheten rundt kraftforsyningen skaper økt usikkerhet vedrørende fremtidige investeringer i norsk kraftkrevende industri. Disse medlemmer mener at man i langt større grad må legge til rette for at norsk petroleumsproduksjon også dekker energibehovet nasjonalt, og vil ta avstand fra den pålagte miljøprektheten som vises for eksempel ved at eksport av gass til utenlandske gasskraftverk er ønsket, mens bygging av miljøvennlige konvensjonelle gasskraftverk i Norge er uønsket.

Behovet for økt tilgang til kraft er av vesentlig betydning for å unngå store prisvariasjoner og fare for strømsrasjonering i fremtiden, både for industrien og de private husholdninger. Norge bør spesielt være interessert i å bli mindre avhengig av meteorologiske forhold, enten gjennom ny kraftproduksjon som supplerer vannkraften, eller ved å erstatte strøm med andre varmekilder. Økt bruk av gass dekker begge disse forhold. Gasskraft blir over hele verden sett på som en miljøvennlig og effektiv energikilde, og Norge bør se det enorme potensialet som gassen representerer. En mer offensiv energipolitikk er nødvendig, både for å sikre eksisterende arbeidsplasser og for å skape nye.

Norske myndigheter har vært en aktiv pådriver for å eksportere store volum norsk gass til kontinentet. De høye volumene har gjort det lønnsomt å bygge nødvendige gassrørledninger fra Norge til det europeiske gassmarkedet. Samtidig har man ikke bygget opp tilsvarende infrastruktur i Norge. Den manglende infrastruktur i Norge har gjort at bruken av gass til kraftproduksjon, eller verdiskapning og sysselsetting i næringslivet, er liten.

Naturgass er samfunnsøkonomisk og bedriftsøkonomisk lønnsomt, men krever store investeringer i infrastruktur. Det kreves høye gassvolumer for at et rørledningsprosjekt skal være lønnsomt. I tillegg er levetiden på et gassrør svært lang, og lånemessig vil avdragene på lån, med langt kortere nedbetalingstid, være svært store de første årene. Kapitalbehovet og risikoen for aktører i næringslivet blir dermed for stor til at det blir bygget særlig infrastruktur. Norsk næringsliv besitter heller ikke tilstrekkelig kapital til å ta dette ansvaret alene.

Disse medlemmer mener derfor at staten må ta en langt mer aktiv rolle i å sikre denne utbyggingen. Myndighetene har en viktig rolle blant annet i utbygging av vei og strømmettet, og på samme måte bør myndighetene sikre "hovedveiene" for naturgass til bruk i Norge. Dette kan gjøres ved at myndighetsansvaret for infrastrukturen legges til et statlig selskap med nødvendige ressurser til å bygge ut hovedinfrastrukturen. Dette skal selvsagt gjøres ut fra økonomiske kriterier, slik at midlene tilfaller rørledninger i de områder hvor de gir størst effekt. Utbygging av slik infrastruktur vil skape økt sysselsetting og samtidig være et viktig bidrag til fremtidig verdiskapning.

Disse medlemmer vil foreslå at det etableres et nytt såkornfond, etter samme kriterier som for de fond som er etablert. Såkornfondet foreslås lagt til Tromsø.

Selv om disse medlemmer mener det er viktig å verne om miljøet, må dette skje gjennom internasjonalt samarbeid, og ikke gjennom ensidige nasjonale tiltak. Ensidede tiltak øker kostnadene for viktige deler av norsk næringsliv og svekker dermed deres vekstmuligheter.

Våren 2001 ble den såkalte handlingsregelen for bruk av oljepenger vedtatt av Stortinget. Stortingsflertallet la vekt på at retningslinjer for bruk av oljeinntekter skulle være forholdsvis enkle og fungere som en rettesnor i det løpende budsjettarbeidet.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet hele tiden har vært mot handlingsregelen, og mener at Regjeringens statsbudsjett nok gang er en erkjennelse av at regelen kan avvikles. Helt siden den ble innført våren 2001 har handlingsregelen vært trikset med en rekke ganger, avhengig av den sittende regjeringens behov for å løse de ulike budsjettutfordringer. Hovedproblemet med handlingsregelen er at den sterkt begrenser det finanspolitiske handlingsrommet. En av handlingsregelens viktigste svakheter er at den ikke forholder seg til hvor, når eller hvordan oljeinntektene brukes, og at den ikke skiller mellom oljepenger brukt til skatte- og avgiftslettelse, offentlige realinvesteringer og offentlig forbruk. Handlingsregelen har ikke vært overholdt noen gang siden den ble innført.

Det er ikke bare mulig, men høyst nødvendig å senke skatte- og avgiftstrykket. Skatter og avgifter medfører samfunnsøkonomisk ineffektivitet, fordi økt verdiskapning fra ekstra arbeids- og kapitalinnsats ikke reflekteres i tilsvarende økt kjøpekraft for husholdningene og bedriftene. Dermed reduseres tilbudet av arbeidskraft og kapital relativt til en situasjon med lavere skatter og avgifter. Denne såkalte skattekillen er

svært høy i Norge på grunn av det høye skatte- og avgiftsnivået. Empiriske studier av det norske arbeidsmarkedet har vist at det er svært mye å hente på økt arbeidstilbud ved en reduksjon av skatten på arbeidsinntekt. Fremskrittspartiets langsiktige mål er et skattesystem med langt lavere, flatere og likere beskatning av arbeids- og kapitalinntekt.

I forhold til land i Europa ligger Norge høyt når vi ser på skatt som andel av BNP for personer og selskaper, sammen med de øvrige skandinaviske landene. Dette er en god illustrasjon på nødvendigheten av å redusere det samlede skatte- og avgiftstrykket for å bedre konkurranseevnen.

Avgiftssystemet har i prinsippet akkurat samme uheldige samfunnsøkonomiske virkning som den progressive og høye beskatningen av arbeidsinntekt. Avgiftene gjør varer og tjenester dyrere enn nødvendig. Økt produksjon fra ekstra arbeids- og kapitalinnsats reflekteres dermed ikke i tilsvarende kjøpekraft for husholdningene og bedriftene, og reduserer følgelig incentivene til økt innsats.

Avgiftene bidrar i tillegg til en rekke utilsiktede og uheldige konsekvenser både økonomisk og sosialt. Disse medlemmer mener som et grunnprinsipp at ved avgiftsbelegging av produksjon og salg av varer og tjenester må det legges til grunn en generell og lik merverdiavgift. Disse medlemmer har ikke til hensikt å øke merverdiavgiften. En tilnærming til et slikt avgiftssystem vil komme gjennom systematiske avgiftsreduksjoner på varer og tjenester som i dag tillegges store særavgifter utover allmenn merverdiavgift.

Det er nødvendig å skille klart mellom skatte- og avgiftssatser og skatte- og avgiftsinntekter. Selv om en reduksjon i de høye skatte- og avgiftssatsene medfører et fall i skatte- og avgiftsinntektene på kort sikt, er den langsiktige effekten på norsk økonomi motsatt. Dette skyldes at lavere skatte- og avgiftssatser har en dynamisk virkning på økonomien. Når produksjon og inntekt stimuleres, utvides skatte- og avgiftsgrunnlaget. Dermed vil etter hvert statens skatte- og avgiftsinntekter øke selv om satsene er lavere.

Disse medlemmer mener staten forsømmer realinvesteringer i offentlig realkapital. For å kunne tilby befolkningen et stadig bedre offentlig tjenestetilbud, er det nødvendig å sørge for offentlig realkapitaldannelse.

I de siste årene har offentlige realinvesteringer som andel av BNP vært fallende og i tillegg svært lave. Disse medlemmer vil snu denne utviklingen.

Her tenkes det spesielt på den realkapital som benyttes innen samferdsel, helse og utdanning. Realkapitalen må tas vare på, og den må økes. Dette gjør offentlig tjenesteproduksjon mer effektiv, og det reduserer kostnader i det private næringsliv.

Det statlige forbruket, det vil si løpende kostnader i offentlig forvaltning, bør ikke kompensere for manglende offentlige realinvesteringer. Disse medlemmer er bekymret for en utvikling hvor manglende investeringer oppveies av økte løpende kostnader i drift av offentlig sektor. Disse medlemmer vil derfor prioritere offentlige realinvesteringer fremfor

offentlig forbruk. Det vil gi en langt bedre effekt på det offentlige og private tjenestetilbudet, samtidig som det gir en bedre statlig ressursbruk. Disse medlemmer mener det er svært mange områder innen offentlig forvaltning hvor ressursene kan utnyttes mer effektivt. Dette vil redusere det statlige forbruket målt i kroner, uten at det går ut over det reelle offentlige tjenestetilbudet.

Overføringene utgjør en stadig voksende andel av statens utgifter. En må skille mellom stønader til husholdninger og subsidier til næringslivet. Disse medlemmer er generelt negativ til nærings subsidier, og mener at økonomiens ressurser må brukes der hvor disse kaster mest av seg i form av reell verdiskapning. Av subsidier til næringslivet utgjør overføringer til landbruket den aller største posten. Disse medlemmer vil kutte betydelig i disse subsidiene. Samtidig vil disse medlemmer kutte importvernet, som skjermer norsk landbruk og gjør mat dyrere enn nødvendig. Reduserte overføringer til landbruket vil frigjøre statlige midler til økt realinvestering. Samtidig vil et kutt i landbruksoverføringene frigjøre mye arbeidskraft og privat kapital for annen og lønnsom produksjon. I forbindelse med de foreslåtte kutt legger disse medlemmer opp til en omstillingsstøtte slik at overgangen fra dagens system med store overføringer til landbruket skal kunne foretas på en hensiktsmessig måte.

Disse medlemmer vil stå ved mange forpliktelses med hensyn til stønader til husholdningene. Det gjelder spesielt alle pensjonsrettighetene som arbeidstagerne har opparbeidet seg. Vi vil imidlertid saumfare stønadsordningene og over tid fjerne ordninger som har en utilsiktet skadelig og sosial funksjon. Utover pensjon og uføretrygd skal sosiale stønader fungere som et sikkerhetsnett. Stønadene må ikke fungere slik at de medfører en utstøting av arbeidslivet og usunn avhengighet av sosiale ordninger. Disse medlemmer vil føre en sosialpolitisk linje som sørger for at flest mulig kommer i lønnet arbeid, men som samtidig fanger opp dem som virkelig trenger et sosialt sikkerhetsnett. Disse medlemmer vil også vurdere et system med arbeidsplikt knyttet til sosiale ytelser.

Svært mye av den økonomiske debatten i Norge dreier seg om hvordan vi som nasjon skal forholde oss til oljeinntektene. Disse medlemmer vil påpeke det åpenbare ved at oljeinntektene i bunn og grunn er inntekter på lik linje med alle andre inntekter fra norsk produksjon. Det særegne med oljeinntektene er den høye avkastningen, relativt til ressursinnsatsen i form av arbeidskraft og investert kapital. I tillegg tilfaller det aller meste av oljeinntektene staten direkte som grunneier og skatteopprekker og indirekte via statlig eide oljeselskap.

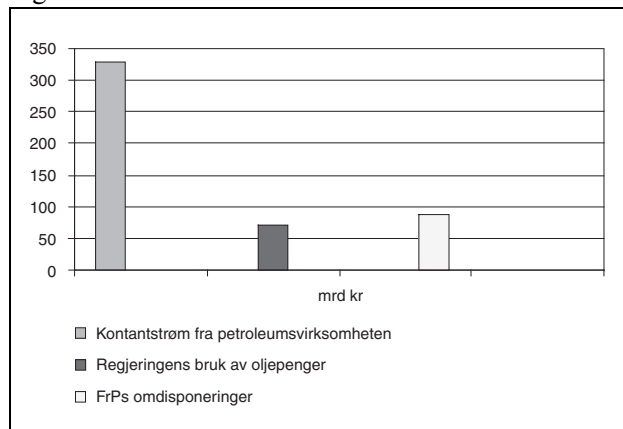
Oljefondet ventes å være på 1 312 mrd. kroner ved utgangen av 2005. Netto avsetning i Statens petroleumsfond, der overføringene til statsbudsjettet er trukket fra, anslås til om lag 257 mrd. kroner. Det samlede overskuddet på statsbudsjettet og i Statens petroleumsfond, der også renter og utbytte på kapitalen i fondet er medregnet, anslås til vel 316 mrd. kroner. Den samlede

kapitalen i Statens petroleumsfond ved utgangen av 2006 anslås til i underkant av 1 657 mrd. kroner, tilsvarende 85,6 pst. av BNP.

Følgende figur viser forskjellen på forventede oljeinntekter, Regjeringens bruk av oljepenger og Fremskrittspartiets bruk av oljepenger for 2006:

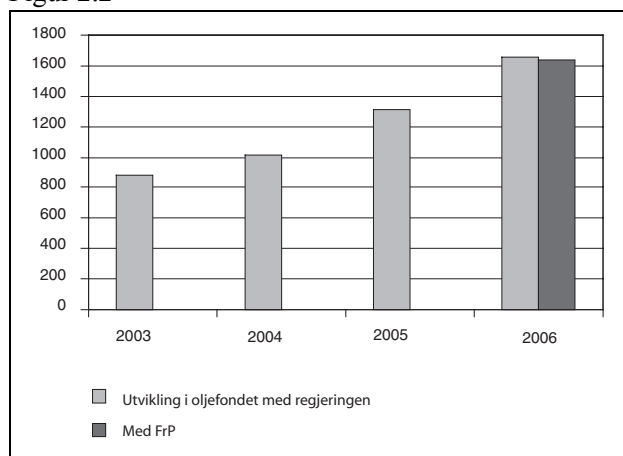
Figur 2.1

Disse medlemmer vil i sitt alternative statsbudsjett øke bruken av løpende oljeinntekter med ca. 17 mrd. kroner i forhold til Regjeringens forslag. Det betyr at bruken av løpende oljeinntekter øker fra Regjeringens forslag på ca. 70 mrd. kroner til ca. 86 mrd. kroner.

Med Fremskrittspartiets finanspolitiske opplegg vil statsbudsjettets overskudd være på 300 mrd. kroner (uten renter og utbytte), og oljefondet kan derfor antas å vokse til om lag 1 642 mrd. kroner ved utgangen av 2006.

Figur 2.2

Disse medlemmer mener at en ansvarlig og langsiktig forvaltning av oljeformuen må fokusere på å maksimere økonomisk vekst, og at oljeinntektene i større grad dermed kan konverteres til real- og humankapital fremfor finanskapital. Det hjelper svært lite for kommende generasjoner at de arver vår oljeformue i form av et oljefond, hvis de samtidig avspises med mye mindre real- og humankapital. Infrastruktur i form av bredbånd eller veier er eksempler på slik fremtidsrettet

investering. Ved bruk av oljeinntekter er det derfor viktig å skille mellom forbruk og investering.

Disse medlemmer vil redusere det statlige forbruket. Disse medlemmer vil også senke skatter og avgifter og øke de offentlige realinvesteringer. Dette har viktige konsekvenser for utviklingen i norsk realkapital og verdien av norsk arbeidsinnsats, og må derfor sees på som en form for investering på lik linje med plassering av oljeinntekter i oljefondet. Fremskrittspartiet vil ikke forbruke oljepengene. Vi investerer.

Disse medlemmer tar med andre ord sterk avstand fra en snever fokusering på konvertering av dagens olje og gass til utenlandske verdipapirer. Hensynet til en helhetlig samfunnsøkonomisk politikk, tilsier at fokus må være rettet mot utviklingen i den totale nasjonalformuen. Avkastningen på nasjonalformuen er landets samlede årlige produksjon og inntekt. Når Fremskrittspartiet har som målsetting å øke vekstraten i BNP, innebærer dette at vår målsetting er en langt høyere nasjonalformue over tid enn det Regjeringen legger opp til.

Statsbudsjettet bestemmer nivået på og sammensetningen av statens utgifter og inntekter. Derfor kan man bruke statsbudsjettet som et redskap til å påvirke aktiviteten i økonomien. Finanspolitikken omfatter alle vedtak som tar sikte på å endre skatte- og avgiftsinntektene, overføringer til private og kommunene, statlig sysselsetting, statens kjøp av varer og tjenester og statlige investeringer.

Finanspolitikken påvirkes selvsagt av budsjettrutiner og parlamentariske forhold. Handlingsfriheten gjennom finanspolitikken er avhengig av mulighetene for omdisponeringer og tidsforskyvninger av midler over statsbudsjettet. Med dagens system innebærer dette at gjennomføringen av vedtatte eller ønskede reformer kan redusere handlefriheten i budsjettpolitikken, fordi man, i hvert fall retorisk, har ambisjoner om å dekke inn reduserte inntekter eller økte utgifter "kroner for kroner" gjennom budsjettbehandlingen. Dette er i seg selv det største hindret for at vi i dag ikke gjennomfører helt nødvendige reformer i den økonomiske politikken. Vi har et økende behov for å bedre kontrollen med utviklingen av budsjettet, skape mer forutsigbare rammebetingelser for de virksomheter som får sine økonomiske rammer fastlagt gjennom statsbudsjettet og for norsk næringsliv, men også for å få gjennomført omfattende reformer. Mange slike reformer er krevende å få gjennomført i et ettårig budsjettperspektiv, og i mangel på evne til kortsiktig inndekning ender man opp med at reformer legges på is.

Det er også verdt å merke seg at i dag føres statens budsjett og regnskap etter kontantprinsippet, det vil si et system der inntekter og utgifter budsjetteres og regnskapsføres det året de innbetales og utbetales. I bedriftsøkonomiske regnskap fordeles investeringer i realkapital i årlige kapitalkostnader, mens statlige investeringer i dag i sin helhet belastes statsbudsjettet det året investeringen foretas. Statens årlige kostnader ved bruk av realkapital fremkommer dermed ikke av statsbudsjettet eller statsregnskapet. Offentlig regnskapsføring var før andre verdenskrig basert på en mål-

setting om balanse i de offentlige finanser. Innføring av en aktiv motkonjunkturpolitikk fokuserte på statsbudsjettets rolle for å styre etterspørselen i økonomien, og bruken av kontantprinsippet har derfor sin begrunnelse i etterkrigstidens motkonjunkturpolitikk. De land som har gått over til bedriftsøkonomiske budsjetteringsprinsipper har vært opptatt av reformer i offentlig forvaltning.

Budsjettbehandlingen i Norge er ettårig, ja til dels også halvårlig når man ser hvor mange budsjettkapitler og -poster som det faktisk gjøres endringer i gjennom behandlingen av revidert nasjonalbudsjett.

Internasjonale utviklingstrekk viser at flerårig budsjettering har fått økt utbredelse. Eksempelvis har Sverige innført politisk bindende flerårige budsjetter, mens Nederland har etablert utgiftstak for en 4-årsperiode.

Bindende flerårige vedtak skaper forutsigbarhet, og legger et godt grunnlag for å kunne hente ut effektiviseringsgevinster på mange områder. Utvelgelsen av enkeltaktiviteter for flerårig budsjettering er selvsagt et politisk spørsmål. Men noen områder, hvor perspektivet strekker seg over flere år, åpenbarer seg klart. Investeringsprosjekter innen bygg og anlegg, store omstillingsprosesser i offentlig sektor, gjennomføring av en større skattereform og pensjonsreform, er noen eksempler.

I de årlige statsbudsjettene som fremlegges av regjeringen er vi vitne til svært marginale endringer fra år til år. Selv om Stortinget fatter de endelige vedtak om statsbudsjettets innretning og innhold, er det åpenbart at de endringer som skjer gjennom Stortingets behandling av budsjettet er ytterst små, sett i forhold til budsjettets samlede størrelse. Den reelle påvirkningen av budsjettet ligger dermed ikke først og fremst i Stortingets hender, men hos den til enhver tid sittende regjering.

Det er også slik at når Stortinget foretar omprioriteringer i forhold til regjeringens innretning av budsjettet, skjelner man ikke mellom forbruk og investering, ei heller mellom penger brukt innenlands og utenlands. Dette er en svakhet fordi det åpenbart har ulike effekter på norsk økonomi. Disse medlemmer mener det er helt nødvendig å ha en grundig politisk debatt om de helt åpenbare svakhetene ved dagens budsjettssystem. Dette fordi vi trenger å gjennomføre reformer som over tid vil bidra til å effektivisere offentlig forvaltning og øke vekstevnen i økonomien.

Mange partier har tatt til orde for effektivisering av offentlig sektor, men lite skjer. Man kan heller ikke budsjettere med slik effektivisering, fordi de aller fleste reformvedtak først vil gi innsparingseffekter etter noe tid.

Det er også på høy tid med en grunnleggende skattereform, men en reform med et annet innhold enn det Regjeringen har foreslått. Fordi enhver skattereduksjon oppfattes som en trussel mot statens inntektsside, ser vi også av Regjeringens forslag kun mindre endringer som dermed ikke tilfører økonomien de tilbudsideeffekter noe kraftigere lut kunne bidratt med. Hvis vi derimot hadde hatt et noe lengre budsjettper-

spektiv, ville det åpnet seg større muligheter for helt nødvendige reformer som i dag fremstår som for kostnadskrevenne på kort sikt, blant annet fordi man kunne veid store initielle skattetap mot langsiktige besparelser gjennom effektivisering av offentlig sektor.

Grunnlaget for norsk verdiskapning er den produksjon som skjer i private bedrifter. Fremskrittspartiets generelle tilbudsidepolitikk vil legge forholdene bedre til rette for privat næringsvirksomhet, ved å øke tilbudet av arbeidskraft, dempe lønnsøkninger, senke avgiftene, en kraftig reduksjon og omlegging av skattesystemet og økte investeringer i forskning, samferdsel og annen offentlig tjenesteyting som kommer næringslivet til gode.

Det er også behov for langsiktige, stabile og internasjonalt konkurransedyktige rammebetingelser for næringslivet. En reduksjon i landbruksubsidiene og annen næringsstøtte vil også legge forholdene bedre til rette for privat lønnsom næringsdrift.

Privat næringsdrift er hemmet av en rekke lover og reguleringer som legger en sterk demper på nyskaping, omstillinger og effektiv drift. Disse medlemmer vil rydde opp i denne lov- og forskriftsjungelen og gjøre hverdagen enklere for bedrifter og entreprenører. Ikke minst de små og mellomstore bedriftene vil nyte godt av et enklere og mer forutsigbart rammeverk for næringslivet.

Norske myndigheter har altfor lenge vegret seg i forhold til å definere og utnytte de komparative fortrinn Norge har, med andre ord hvor vi som nasjon er relativt bedre enn andre nasjoner.

Vi har også altfor mange eksempler på myndighets-skapte hindre som effektivt hindrer lokalt næringsliv fra nyetableringer, utvidelser og videre drift. Særlig fremstår norsk miljøpolitikk i dag som en av de mest næringsfiendtlige i verden. Enten det gjelder tradisjonell norsk industri, fiskerivirksomhet, turisme eller olje/gass er særnorske miljøbestemmelser en vesentlig årsak til at mange bedrifter ikke tør ta nye investeringer eller vurderer utflagging til land hvor rammebetingelsene er bedre eller på linje med andre konkurrentland.

Selv om Norge er en del av et internasjonalt kapitalmarked, betyr ikke det at egen- og fremmedkapital er tilgjengelig for entreprenører og små bedrifter på betingelser som er internasjonalt konkurransedyktige. Det er reelle transaksjonskostnader knyttet til å koble kapital og produktiv virksomhet. Fremskrittspartiet er derfor opptatt av at det legges til rette for økt privat sparing og kapitaldannelse, noe som vil kreve en omlegging av finanspolitikken. Videre må den statlige kapitalen som er oppspart i norske fond gjøres mest mulig tilgjengelig for norske entreprenører og små bedrifter. Disse medlemmer vil ikke ved formidling av skattebetalernes penger bidra til subsidiering av privat næringsvirksomhet.

Utenlandsk kapital ser i økende grad ut til å sky Norge, grunnet uforutsigbarhet i politisk bestemte rammebetingelser. Når man fra utsiden opplever brå skift i sentrale skattebestemmelser, plutselige endringer som i

tillegg får tilbakevirkende kraft er ikke dette tillitvekkende for investeringer i Norge. Derfor er det også svært sentralt at både næringspolitikken og finanspolitikken spiller på lag.

Arbeidsmarkedet spiller en helt sentral rolle i markedsøkonomien, på linje med kapitalmarkedet. Det norske arbeidsmarkedet kjennetegnes ved at det i stor grad er organisert etter et korporativt mønster. Spesielt har LO og NHO en dominerende innflytelse på lønnsdannelsen. Dette er uheldig i den grad det medfører at sysselsettingen blir lavere enn den kunne ha vært, og at arbeidskraft ikke blir kanalisert inn i de mest lønnsomme arbeidsplassene. Disse medlemmer vil arbeide for å redusere sentraliseringen i lønnsdannelsen og for å redusere makten til LO og NHO. Fagforbundet fungerer på mange måter som en bremskloss i forhold til nødvendig rasjonalisering i kommunal sektor.

Det største potensialet for ytterligere lettelse i skjemabelastningen ligger i overgangen til elektronisk innrapportering. AltInn som er en internettbasert innrapporteringskanal som forenkler næringslivets byrder ved innrapportering til det offentlige, ble satt i full drift mai 2004. Målsettingen er at denne løsningen skal bli den foretrukne elektroniske kanalen for alle statlige etater som innhenter informasjon fra næringslivet. Løsningen dekket i 2004 over 80 skjemaer til ulike registre. Disse medlemmer ser et stort potensial i å videreutvikle slike ordninger, men mener likevel at det også må være en målsetting å i større grad samordne informasjonsinnhentingen.

Disse medlemmer vil også styrke GIEKs garantiordning for utviklingsland gjennom å utvide garantirammen. Rammen som i dag er på 1,5 mrd. kroner, er fullt utnyttet, noe som betyr at norske bedrifter vanskelig kan delta i lønnsomme prosjekter i utviklingsland som krever langsiktig lånefinansiering pga. manglende finansieringsmuligheter fra Norge. Mange norske selskaper er aktive i utviklingslandene. Garantiene har vært brukt til å dekke både kommersielle kreditter, bistandskreditter og investeringsgarantier. Dette skyldes ikke minst at en rekke av prosjektene som tidligere ble gavefinansiert, nå utvikles som kommersielle prosjekter. Mange av de aktuelle landene er ikke kredittverdige under GIEKs alminnelige ordning, selv om prosjektene er det.

Disse medlemmer mener at økte garantirammer vil gi en multipliktatoreffekt av norsk bistand ved at de samme garantirammer kan benyttes til å realisere flere prosjekter, i motsetning til ren gavebistand som kun benyttes en gang.

Det er et betydelig effektiviseringspotensial i offentlig sektor. Dette ble påvist av det utvalget som ble ledet av Victor Norman tidlig på 1990-tallet. Utvalget anslo det samlede effektiviseringspotensialet til ca. 130 mrd. kroner årlig i datidens kroneverdi.

Det er særlig grunn til å sette søkelyset på effektiviteten i offentlig sektor. Den har over tid hatt en sterk ekspansjon i Norge og legger beslag på en stadig større

del av Norges BNP. Det har ført til et uakseptabelt skatte- og avgiftstrykk, samtidig som det i mange tilfeller ikke er god nok kvalitet på de tjenester offentlig sektor produserer. Hittil har løsningen vært å putte mer penger inn i sektoren, fremfor se på selve organiseringen og effektiviteten. Dette har opprettholdt ineffektive strukturer og gitt samfunnsøkonomisk suboptimale løsninger.

Disse medlemmer er av den oppfatning at myndighetene har et stort ansvar hva gjelder å forvalte folks skattepenger på en forsvarlig måte. Det betyr at ressursene først og fremst må settes inn i tjenesteytende virksomhet, fremfor administrasjon og byråkrati. Dessverre synes utviklingen å gå i motsatt retning.

Effektivitet er først og fremst et spørsmål om å oppnå resultater, fortrinnsvis med mindre ressursinnsats. Disse medlemmer erkjenner at offentlig sektor er noe annet enn en bedrift i vanlig forstand, da den har ansvar for en rekke fellesgoder, inntektsfordeling og ofte opptre som et korrektiv til privat sektor.

Likevel er det minst tre ulike effektiviseringsmuligheter i offentlig sektor:

- kostnadseffektivisering; frembringe offentlige tjenester billigere enn i dag
- resultateffektivisering; oppnå overordnede politiske mål billigere ved å fordele innsatsen på ulike områder på annen måte enn i dag
- kost/nytte-forbedringer; omprioritere fra områder hvor den siste kronen i innsatsen kaster lite av seg til områder hvor ekstra innsats kaster mye av seg

Markedsøkonomien har særlig vist oss at konkurranse er et effektivt virkemiddel for å oppnå større effektivisering og ikke minst et godt vare- og tjenestetilbud til rimelige priser. Derfor bør også offentlige tjenester konkurransestimuleres. Det er ingen grunn til at oppgaver som det offentlige har ansvaret for må utføres i offentlig regi. Det offentlige bør konsentrere seg om finansiering av tjenestene og derved overlate til private å produsere dem.

Disse medlemmer vil bruke virkemidler som konkurransestimulering og anbudsrunder for å øke effektiviteten i statlig og kommunal forvaltning. Arbeidet med offentlig effektivisering er stort og møysommelig, og vil gjelde på alle nivå i offentlig forvaltning. Disse medlemmer er innforstått med at det i en del tilfeller vil være overgangsperioder hvor markedet tilpasser seg, og hvor effektiviseringstiltak ikke gir umiddelbare effekter.

Dersom private bedrifter og offentlige etater skal konkurrere om oppdrag forutsetter dette at konkurransen er reell. Det vil si at de konkurrerer på like vilkår, noe som ikke er tilfelle i dag. Det er enkelte forhold som gjør at offentlig sektor er skjermet fra reell konkurranse. Det offentlige må få en reell prising av sin tjenesteproduksjon. I dag er det ofte slik at når offentlige tjenester skal prises, er ikke alle kostnader med i kalkylen.

2.2 Skatter og avgifter

2.2.1 Sammendrag

2.2.1.1 SAMMENDRAG FRA ST.MELD. NR. 1 (2005-2006) (REGJERINGEN BONDEVIK II)

Regjeringen fremmet i mars 2004 forslag til omfattende endringer i skattesystemet, jf. St.meld. nr. 29 (2003-2004) Om skatterreform (skattemeldingen) og Innst. S. nr. 232 (2003-2004). I skattemeldingen ble det lagt opp til at reformen skulle fases inn over budsjettårene 2005, 2006 og 2007.

Regjeringens skatte- og avgiftsopplegg er nærmere omtalt i kapittel 4 i meldingen, i St.prp. nr. 1 (2005-2006) Skatte-, avgifts- og lovvedtak og i Ot.prp. nr. 1 (2005-2006) Skatte- og avgiftsopplegget 2006 - lovendringer.

2.2.1.2 SAMMENDRAG FRA ST.PRP. NR. 1 TILLEGG NR. 1 (2005-2006) (REGJERINGEN STOLTENBERG II)

Følgende hovedhensyn ligger til grunn for Regjeringens forslag til endringer i skatte- og avgiftsopplegget for 2006:

- Bringe skatte- og avgiftsnivået tilbake til 2004-nivå i tråd med Regjeringens politiske plattform fra Soria Moria, hvorav hoveddelen av revisjonen skjer i 2006.
- Bidra til stabilitet og forutsigbarhet ved å beholde og bygge på systemmessig viktige elementer i skattereformen.
- Styrke fordelingsprofilen i budsjettet sammenliknet med Bondevik II-regjeringens forslag.
- Utvide skattegrunnlagene slik at de i større grad gjenspeiler faktiske økonomiske forhold.

Regjeringen varslet i Soria Moria-erklæringen at den vil videreføre det samlede skatte- og avgiftsnivået fra 2004. Dette gir rom for å øke skatte- og avgiftsnivået med om lag 4,9 mrd. kroner fra 2005. Regjeringen legger opp til at hoveddelen av denne økningen, 3,0 mrd. kroner, gjennomføres i 2006. Det gir et bokført beløp på 2,2 mrd. kroner på budsjettet for 2006. Sammenliknet med forslaget fra forrige regjering, øker Regjeringen skatter og avgifter med 6,4 mrd. kroner bokført og 9,7 mrd. kroner påløpt. Regjeringens forslag innebærer likevel at de fleste vil få skattelettelse i 2006.

Sammenliknet med regjeringen Bondevik IIs budsjettopplegg vil Regjeringens forslag samlet sett gi en omfordeling fra de som har mye til de som har mindre, samtidig som hensynet til et effektivt skattesystem ivaretas. Hovedtrekkene i forslaget er:

- Lettelsen i toppskatten og minstefradraget reduseres med 3,6 mrd. kroner i forhold til Bondevik II-regjeringens forslag. Det vil likevel bli lettelse sammenliknet med 2005. De med lavere inntekter vil få en større andel av lettelsene i minstefradraget enn med Bondevik II-regjeringens forslag.
- Regjeringen følger ikke opp regjeringen Bondevik IIs forslag om lettelse i skatt på formue og arv,

men foreslår å øke formuesskatten med 260 mill. kroner. Formuesskatten gis imidlertid en mer sosial profil enn i dag ved at bunnfradraget økes og klasse 2 fjernes, samtidig som verdsettingen av aksjer, grunnfondsbevis, verdipapirfondsandeler, bolig, fritidseiendom og annen fast eiendom økes. Dermed blir det større samsvar med markedsverdier.

- Det innføres utbytteskatt (skjermingsmetoden) slik Stortinget har vedtatt. Skjermingsmetoden vil øke provenyet med vel 4 mrd. kroner i 2006 sammenliknet med 2005-regler når en også tar hensyn til Regjeringens forslag om endringer i fastsettelsen av skjermingsrenten.
- Sammenliknet med regjeringen Bondevik IIs forslag strammes næringsbeskatningen inn med om lag 1,9 mrd. kroner. Mesteparten av innstrammingen er knyttet til reversering av forslaget om å øke avskrivningssatsen på maskiner til 25 pst.
- regjeringen Bondevik IIs forslag om å utvide skattegrunnlag som ledd i skattereformen beholdes, herunder forslaget om endring i skatleggingen av telefon betalt av arbeidsgiver og forslaget om innstramming i hjemme-PC ordningen.
- Det gjennomføres innstramminger i avgiftene med til sammen om lag 1,3 mrd. kroner sammenliknet med regjeringen Bondevik IIs forslag.

For nærmere omtale av skatte- og avgiftsopplegget vises det til kapittel 2 i tillegget til St.prp. nr. 1 (2005-2006) og til Ot.prp. nr. 26 (2005-2006) Om lov om endringer i skatte- og avgiftslovgivningen (endret skatte- og avgiftsopplegg 2006 mv.).

2.2.2 Komiteens merknader

Komiteen viser til de respektive merknader om skatte- og avgiftsopplegget for 2006 i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2005-2006) og i Innst. O. nr. 1 (2005-2006).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til opplegget som Regjeringen har foreslått i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006).

2.3 Kommuneopplegget for 2006

2.3.1 Sammendrag

2.3.1.1 SAMMENDRAG FRA ST.MELD. NR. 1 (2005-2006) (REGJERINGEN BONDEVIK II)

Kommunesektoren har ansvaret for hoveddelen av de offentlige velferdstjenestene. Gjennom moderniseringsprogrammet bidrar Regjeringen til kommunenes arbeid med å modernisere og effektivisere sin virksomhet. For å sikre kommuner og fylkeskommuner størst mulig grad av frihet til å tilpasse tjenesteytingen til brukernes behov, mener Regjeringen at rammefinansiering skal være hovedmodellen for finansiering av kommunesektoren.

2.3.1.2 SAMMENDRAG FRA ST.PRP. NR. 1 TILLEGG NR. 1 (2005-2006) (REGJERINGEN STOLTENBERG II)

En sterk og sunn kommuneøkonomi er en forutsetning for et godt velferdstilbud i hele landet. I tråd med de signalene som ble gitt i Soria Moria-erklæringen innebærer Regjeringens budsjettforslag for 2006 et kraftig løft for kommunene. På denne måten sikres kommunesektoren ressurser og handlefrihet til å løse viktige velferdsoppgaver.

Kommunesektorens inntekter i 2005

I Nasjonalbudsjettet 2006 ble realveksten i kommunesektorens inntekter i 2005 anslått til 2 1/2 pst., tilsvarende 5 1/4 mrd. kroner. De frie inntektene ble anslått å øke med 1 3/4 pst., eller i overkant av 2 1/2 mrd. kroner. Det er ikke framkommet ny informasjon om skatteinngangen som tilsier at anslaget for kommunesektorens skatteinntekter i 2005 endres i forhold til Nasjonalbudsjettet 2006.

Kommunesektorens inntekter i 2006

I Nasjonalbudsjettet 2006 ble den reelle veksten i kommunesektorens samlede inntekter fra 2005 til 2006 anslått til 2,9 mrd. kroner, tilsvarende drøyt 1 1/4 pst. Veksten i de frie inntektene ble anslått til 1,9 mrd. kroner, eller 1 1/4 pst. Vekstanslagene for 2006 er i tråd med etablert praksis regnet i forhold til anslaget for kommunenes inntekter i 2005 i Revidert nasjonalbudsjett 2005 og Kommuneproposisjonen 2006.

Regjeringens budsjettforslag innebærer en reell vekst i kommunesektorens inntekter i 2006 på 7,5 mrd. kroner, eller 3 1/3 pst. De frie inntektene anslås å vokse med 5,7 mrd. kroner, eller vel 3 1/2 pst. Forsert utskifting av lærebøker og andre læremidler i grunnskolen i forbindelse med Kunnskapsløftet finansieres innenfor denne rammen. Det samme gjelder økt regionaltilskudd på 225 mill. kroner.

Sammenliknet med Nasjonalbudsjettet 2006 økes kommunesektorens frie inntekter med 3,8 mrd. kroner. Regnet i forhold til anslag på regnskap for 2005, der det er tatt hensyn til at skatteanslagene og bevilgningsbehovet til ressurskrevende brukere for 2005 er justert opp i forhold til anslagene i Revidert nasjonalbudsjett 2005, innebærer Regjeringens forslag en reell økning i inntektene i 2006 på om lag 6,3 mrd. kroner, eller 2 3/4 pst. Den reelle veksten i de frie inntektene anslås til 4,8 mrd. kroner, tilsvarende 3 pst., regnet i forhold til anslag på regnskap for 2005.

De foreslåtte endringene i skatteopplegget innebærer isolert sett økte skatteinntekter til kommunene og fylkeskommunene i 2006. Blant annet gir redusert minstefradrag og økt formuesskatt økte skatteinntekter både til staten og til kommunene. Det legges imidlertid opp til at økningen i frie inntekter skal komme i form av høyere rammeoverføringer, og ikke i form av høyere skatteinntekter. For å oppnå dette foreslås den kommunale og fylkeskommunale skattøren satt noe lavere enn i Nasjonalbudsjettet 2006. Økte rammeoverføringer innebærer en jevnere fordeling mellom kommunene

enn dersom inntektene skulle bli tilført i form av økte skatteinntekter.

Den kommunale maksimalskattøren for personlige skattytere i 2006 reduseres med 0,3 prosentpoeng i forhold til forslaget i Nasjonalbudsjettet 2006, til 13,3 pst. Den fylkeskommunale maksimalskattøren i 2006 reduseres med 0,1 prosentpoeng i forhold til forslaget i Nasjonalbudsjettet 2006, til 2,9 pst. Kommunesektoren skatteinntekter anslås da å utgjøre om lag 49 pst. av sektorens samlede inntekter i 2006, det vil si den samme andelen som i 2005.

De øremerkede bevilgningene til barnehager foreslås økt med 1,3 mrd. kroner sammenliknet med Gul bok 2006. Denne økningen er i hovedsak knyttet til redusert maksimalpris i barnehager, fra 2 830 kroner pr. måned til 2 250 kroner pr. måned, fra 1. januar 2006. De økte barnehagebevilgningene til kommunene vil langt på vei bli motsvart av redusert foreldrebetaling i kommunale barnehager (kommunale gebyrinntekter) og økte tilskudd fra kommunene til private barnehager.

I tillegg styrkes kommuneøkonomien med om lag 140 mill. kroner gjennom andre øremerkede overføringer. Den største posten er tilskudd til regional næringsutvikling med 80 mill. kroner. Andre økninger er blant annet tilskudd til rusmiddeltiltak (30 mill. kroner) og bolig og miljøtiltak i Oslo indre øst og Groruddalen (15 mill. kroner).

Oppfølging av Inntektssystemutvalget

Inntektssystemutvalget overleverte sin utredning 10. oktober 2005 (NOU 2005:18 Fordeling, forenkling, forbedring - inntektssystemet for kommuner og fylkeskommuner). Utredningen er sendt på høring med frist 1. februar 2006. Regjeringen vil komme med sin vurdering av utredningen og legge fram eventuelle forslag til endringer i inntektssystemet for kommunene tidligst i Kommuneproposisjonen 2007. I den sammenheng vil det også bli lagt fram en vurdering av om det er hensiktsmessig at selskapsskatt skal være en del av kommunenes inntektsgrunnlag.

Selskapsskatt

I forbindelse med statsbudsjettet for 2005 ble det besluttet å tilbakeføre en andel av selskapsskatten til kommunene fra 2005. Selskapsskatten blir utbetalt som en del av rammetilskuddet i 2005 og 2006 etter en såkalt skattesimuleringsmodell. Tilføringen av selskapsskatt i 2005 og 2006 er basert på likningstall for henholdsvis inntektsåret 2002 og 2003, med en kommunal andel som utgjør 4,25 pst. av en samlet skattesats på alminnelig inntekt på 28 pst.

Regjeringen Bondevik II la opp til at kommunene fra og med 2007 skulle tilføres selskapsskatten via et nytt felleskommunalt skattefond (skattefondsmodell), basert på likningstall og skattører for inntektsåret 2005. Denne modellen innebærer at kommunenes inntekter fra selskapsskatt ikke vil være kjent for den enkelte kommune før budsjettårets begynnelse, mens dagens modell innebærer at tallene legges fram i kommuneproposisjonen året før. For å unngå framtidige bindinger på utformingen av inntektssystemet og sikre at for-

delingen av inntekter på den enkelte kommune kan gjøres kjent i kommuneproposisjonen, foreslås det at dagens ordning med rammetilskudd videreføres inntil kommunal selskapskatt er nærmere utredet. Denne endringen innebærer at skattørene for det felleskommunale skattefondet reduseres fra 4,25 pst. til null for inntektsårene 2005 og 2006.

Momskompensasjonsordningen

Den generelle momskompensasjonsordningen ble innført i 2004 som en erstatning for en mer begrenset ordning. Det er behov for en ny vurdering av hvordan momskompensasjonsordningen fungerer. En slik vurdering vil omfatte både den gamle, begrensede ordningen og den nye, generelle ordningen fra 2004. Regjeringen vil komme med sin vurdering av ordningen og legge fram eventuelle forslag til endringer på et senere tidspunkt.

2.3.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil gjennom en helhetlig politikk overfor kommunesektoren sikre at oppgaver løses på lavest mulig hensiktsmessige forvaltningsnivå. Gjennom et nytt regionalt forvaltningsnivå vil flertallet at flere oppgaver og mer ansvar desentraliseres fra staten og samles i nye, folkestyrte regioner.

Kommunene har det overordnede ansvar for velferdstilbudet til sine innbyggere, og skal sikre ressurser og handlefrihet til å løse viktige velferdsoppgaver. Kommunenes rolle som samfunnsutvikler skal styrkes. Kommunene med sitt brede samfunnsansvar er viktigst i folks hverdag og derfor viktigst for å bygge grunnleggende legitimitet til politisk demokrati.

Kommunenes brede samfunnsansvar handler om å ta utgangspunkt i kommunenes grunnleggende legitimitet som politisk institusjon.

Flertallet legger betydelig vekt på å sikre samsvar mellom oppgaver og finansiering av kommunesektoren. En utviklingsorientert kommunesektor skal levere tjenester av høy kvalitet, tilpasset innbyggernes og lokalmiljøets behov.

Flertallet anser en sterk og sunn kommuneøkonomi som en forutsetning for et godt velferdstilbud i hele landet. Kommunesektorens frie inntekter skal styrkes betydelig i løpet av stortingsperioden slik at tilbudet i skolen og eldreomsorgen kan bedres. Flertallet vil styrke samhandlingen mellom staten og kommunal sektor. Gjennom en mer forpliktende konsultasjonsordning mellom staten og kommunal sektor vil flertallet sikre at de totale økonomiske ressursene innen offentlig sektor utnyttes bedre. Det er viktig at arbeidstakerne og deres organisasjoner involveres i dette arbeidet. Flertallet mener det bør utarbeides en flerårig plan for oppretting av den økonomiske ubalansen i kommunesektoren.

Kommunesektoren skal i all hovedsak være rammefinansiert. Øremerkede tilskudd skal som hovedregel

være forbeholdt viktige nasjonale prioriteringsområder i en oppstartsfase, eller finansiering av oppgaver som få kommuner har ansvar for.

Inntektssystemet til kommunene skal sikre at forholdet mellom inntekter og faktiske kostnader samsvarer bedre. Flertallet vil foreta en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet til kommunene. Målsettingen med en slik gjennomgang skal være å sikre innbyggerne et godt og likeverdig tjenestetilbud over hele landet.

Flertallet mener at eiendomsskatt også i fremtiden skal være en frivillig kommunal skatt.

Flertallet slutter seg til det kommuneopplegget for 2006 som regjeringen Stoltenberg II har foreslått i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) med en reell vekst i kommunesektorens inntekter i 2006 på 7,5 mrd. kroner, eller 3 1/3 pst, og en reell vekst i de frie inntektene som anslås til 5,7 mrd. kroner, tilsvarende vel 3 1/2 pst.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at kommunene har hatt en anstrengt økonomi over en lengre periode. Disse medlemmer er derfor glad for at inntektene til kommunene har økt med om lag 15 mrd. kroner (faste priser) den siste stortingsperioden. De to siste årene har inntektsveksten vært på hele 6 mrd. kroner hvert år, som er den høyeste inntektsveksten siden 1997. Den samlede realveksten i kommunesektorens inntekter har i perioden 2002 til 2005 i gjennomsnitt vært på 1,8 pst. Realveksten i de frie inntektene har i samme periode utgjort gjennomsnittlig 1 pst. pr. år. Den svake veksten i begynnelsen av perioden må også ses i sammenheng med den vanskelige økonomiske situasjonene landet var i. Regjeringen Bondevik II har vært med på å snu den negative økonomiske utviklingen, noe som nå også resulterer i større skatteinngang og lavere rente. Det er også vesentlig for kommunene.

I regjeringen Bondevik IIs budsjettforslag for 2006, legges det opp til en realvekst i kommunesektorens inntekter på 2,9 mrd. kroner. Hele 1,9 mrd. kroner av inntektsveksten er frie inntekter. Disse medlemmer viser til at veksten skal fordeles med 1,35 mrd. kroner til kommunene og 0,55 mrd. kroner til fylkeskommunene. Fylkeskommunenes inntektsvekst er relativt sett størst. Det skyldes en sterk vekst i elevtallet i den videregående skolen.

Disse medlemmer vil påpeke at regjeringen Bondevik II gjennom sitt budsjettforslag økte inntektsveksten i 2006 betraktelig til skole, barnehager og psykiatri. Det øremerkede tilskuddet til barnehager ble økt med ca. 1,1 mrd. kroner. Det ville gitt rom for å etablere 7 600 nye barnehageplasser og gitt full barnehagedekning neste år. Det ble videre foreslått ca. 1,6 mrd. kroner til gjennomføring av Kunnskapsløftet i 2006, herav 775 mill. kroner direkte til kommunene i form av tilskudd til kompetanseutvikling og nye lærebøker. Videre vil disse medlemmer påpeke at det øremerkede tilskuddet til opptrappingsplanen for psykisk helse øker med 400 mill. kroner. Disse medlemmer er også tilfreds med at investeringsrammen for

skoleanlegg ble økt med 2 mrd. kroner og at rammen til opprusting av kirkebygg ble utvidet med 500 mill. kroner.

Disse medlemmer støtter forslaget om å justere overgangsordningen for momsuttrekket mellom kommuner og fylkeskommuner. Det er etter disse medlemmers oppfatning nødvendig å gi kompensasjon til kommuner og fylkeskommuner som fikk et for høyt uttrekk i 2004. Gjennom dette vil kommuneøkonomien bli styrket ytterligere.

Disse medlemmer har videre merket seg at Regjeringen vil vurdere momskompensasjonsordningen og videreføre dagens ordning med rammetilskudd inntil kommunal selskapsskatt er nærmere utredet, og er bekymret for den usikkerhet en eventuell reversering eller omlegging vil innebære.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer i sitt alternative budsjettforslag forslag om øremerking av deler av rammetilskuddet til kommunene. Disse medlemmer ønsker primært en finansieringsmodell som bygger på en stykkprisfinansiering av de viktigste velferdstjenestene. Dette vil sikre at innbyggerne får de tjenester de har krav på, uavhengig av hvilken kommune de bor i. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet har fremmet forslag om dette ved starten av denne stortingsperioden. Dette forslaget fikk ikke tilslutning fra noen andre partier, og ble dermed ikke vedtatt. Disse medlemmer tar til etterretning at det foreløpig ikke er politisk flertall for en slik finansieringsmodell. Derfor fremmer disse medlemmer nå forslag om øremerking av deler av rammetilskuddet til kommunene. Dette vil være eneste garanti, innenfor dagens finansieringsmodell, for at man styrker eldreomsorgen og grunnopplæringen i grunnskole og videregående skole. I Fremskrittspartiets alternative budsjett foreslår vi at deler av styrkingen av kommuneøkonomien overføres kommunene som øremerket tilskudd til styrking av eldreomsorgen, og som tilskudd for styrking av grunnopplæringen.

2.4 Pengepolitikken

2.4.1 *Sammendrag fra St.meld. nr. 1 (2005-2006) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006)*

Pengepolitikken skal sikte mot stabilitet i den norske kronens nasjonale og internasjonale verdi. Av forskriften følger det at pengepolitikken skal bidra til å stabilisere utviklingen i produksjon og sysselsetting og til stabile forventninger om valutakursutviklingen. Norges Banks operative gjennomføring av pengepolitikken skal i samsvar med dette rettes inn mot lav og stabil inflasjon, definert som en årsvekst i konsumprisene som over tid er nær 2 1/2 pst. I St.meld. nr. 29 (2000-2001) om retningslinjer for den økonomiske politikken understrekes det at Norges Banks rentesetting skal være framoverskuende og ta tilbørlig hensyn til usikkerheten knyttet til makroøkonomiske anslag og vurderinger. Det skal tas hensyn til at det kan ta tid før politikkendringer får effekt, og en bør se bort fra

forstyrrelser av midlertidig karakter som ikke vurderes å påvirke den underliggende pris- og kostnadsveksten.

Pengepolitikken langsiktige oppgave er å gi økonomien et nominelt ankerfeste. Over tid gir lav og stabil inflasjon et godt grunnlag for vekst og velstand. Forskriften etablerer et fleksibelt inflasjonsmål for pengepolitikken. På kort og mellomlang sikt må pengepolitikken avveie hensynet til lav og stabil inflasjon mot hensynet til stabilitet i produksjon og sysselsetting.

Det norske rentenivået er svært lavt, både nominelt og reelt, og pengepolitikken har gjennom de siste årene gitt sterke vekstimpulser til norsk økonomi. Dette har bidratt til at prisstigningen justert for avgiftsendringer og utenom energivarer etter hvert har tatt seg opp, fra 0,3 pst. som gjennomsnitt for 2004 til 1,3 pst. i september i år. Det ventes at prisstigningen vil ta seg ytterligere opp framover.

Hensynet til å bringe inflasjonen tilbake til målet og forankre inflasjonsforventningene kan tilsi at renten holdes på et forholdsvis lavt nivå. Samtidig trekker hensynet til å stabilisere utviklingen i produksjon og sysselsetting i retning av høyere rente. I avveilingen mellom disse hensynene har Norges Bank uttalt at banken tar sikte på at styringsrenten gradvis - i små og ikke hyppige skritt - bringes opp mot et mer normalt nivå. I tråd med dette har Norges Banks styringsrente blitt hevet to ganger i år med til sammen 1/2 prosentpoeng til 2 1/4 pst., etter å ha vært på et historisk lavt nivå på 1,75 pst. siden mars 2004.

Husholdningenes gjeld har vokst kraftig de siste årene. Både lån med pant i bolig og forbrukslån øker sterkt. Særlig blant unge er gjeldsgraden til dels svært høy. Gjeldsveksten gjør husholdningene mer sårbare overfor økonomiske forstyrrelser. Norges Bank har pekt på at med overgangen til fleksibel inflasjonsstyring i pengepolitikken er risikoen blitt mindre for at både realrenten og arbeidsledigheten vil være høye samtidig, slik de var på begynnelsen av 1990-tallet. Det er likevel nødvendig at husholdningene tar høyde for at renten kan komme til å øke raskere enn ventet. Bankene skal bidra til å gjøre sine kunder bevisste på renterisikoen og på behovet for sikkerhetsmarginer ved låneopptak.

2.4.2 *Komiteens merknader*

Komiteen tar dette til orientering.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, legger til grunn at pengepolitikken skal virke sammen med finanspolitikken og videreføres slik det er nedfelt i forskrift om pengepolitikken, der både hensyn til inflasjon, kronekurs og sysselsetting tillegges vekt.

Flertallet viser for øvrig til sine merknader om den økonomiske politikken under avsnitt 2.1.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at ved behandlingen av St.meld. nr. 29 (2000-2001) sluttet et flertall på Stortinget seg til retningslinjer for den øko-

nomiske politikken som innebærer at budsjettpolitikken skal gi en jevn og opprettholdbar innfasing av petroleumsinntektene i økonomien, om lag i takt med forventet realavkastning av Petroleumsfondet. I denne meldingen ble det også trukket opp nye retningslinjer for pengepolitikken, som flertallet på Stortinget stilte seg bak.

Disse medlemmer viser til forskrift om pengepolitikken, fastsatt ved kronprinsregentens resolusjon 29. mars 2001, der det i retningslinjene heter at

"pengepolitikken skal sikte mot stabilitet i den norske kronens nasjonale og internasjonale verdi, herunder også bidra til stabile forventninger om valutakursutviklingen. Pengepolitikken skal samtidig understøtte finanspolitikken ved å bidra til å stabilisere utviklingen i produksjon og sysselsetting."

Disse medlemmer mener at de gjeldende retningslinjene for pengepolitikk er vel tilpasset til varierende konjunktursykluser, og gir grunnlag for et godt samspill mellom finans- og pengepolitikken. I tillegg har partene i arbeidslivet et særskilt ansvar for at lønnsveksten er lik, eller under, lønnsveksten hos våre viktigste handelspartnere.

Disse medlemmer viser til at et hovedhensyn for Samarbeidsregjeringen har vært at budsjettpolitikken innrettes slik at det har blitt rom for lettelser i pengepolitikken. Disse medlemmer viser videre til at en politikk som øker den offentlige utgiftsveksten vil kunne øke presset på renten, selv om dette er finansiert av skatter og avgifter. En slik politikk kan i dagens situasjon føre til at renten blir satt raskere og høyere opp. En betydelig vekst i sysselsettingen i offentlig sektor har ofte vist seg å gi økt lønnspress, en bekymring sentralbanksjef Svein Gjedrem, blant andre, har gitt uttrykk for. Skatte- og avgiftslettelser som øker incentivet til å arbeide, øker vekstevnen i økonomien.

Disse medlemmer viser til at styringsrenten var 7,0 pst. da Samarbeidsregjeringen tiltrådte, langt høyere enn hos våre handelspartnere. Et lavt rentenivå internasjonalt grunnet svak vekst, mer moderate lønnsoppgjør og en ansvarlig finanspolitikk fra regjeringen som skapte rom i pengepolitikken, var viktige faktorer for at Norges Bank kunne redusere renten ned til 1,75 pst. - det laveste rentenivået siden Norges Bank ble opprettet i 1816. Det er ventet at rentenivået vil ta seg noe opp i tiden fremover, men politikken som føres har stor innflytelse på utviklingen i renten og kronen på sikt. Renten er i dag 2,25 pst, etter rentehevinger 30. juni 2005 og 2. november 2005. Økonomisk vekst og inflasjonstendenser internasjonalt gjør at markedet forventer noe høyere rente i våre konkurrentland, men at rentenivået i euroområdet relativt sett vil ligge lavt. Forskjell mellom det norske og det internasjonale rentenivået er en viktig faktor for utviklingen i kronekursen, og derved sysselsettingen i konkurranseutsatt sektor. Med internasjonale og nasjonale utfordringer for renten, er det viktig at finanspolitikken innrettes slik at presset på renten, og derved kronekursen, blir lavest mulig.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at det i en markedsøkonomi alltid være vil endringer i de relative priser. Dette er helt nødvendig for å kanalisere ressursene inn i de bransjer hvor de til enhver tid kaster mest av seg. Slike endringer i relative priser må ikke forveksles med inflasjon, det vil si en generell økning i prisnivået. Fremskrittspartiets politikk vil selvfølgelig føre til andre relative priser enn i Regjeringens opplegg, men det er ingen grunn til å hevde at vår politikk derfor vil medføre en uønsket økning i det generelle prisnivået.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet var det første partiet som i Stortinget foreslo innføring av inflasjonsmål for pengepolitikken. Etter at de andre partiene lenge strittet imot, ble inflasjonsmål innført våren 2001.

Disse medlemmer vil gå et skritt videre og har flere ganger foreslått å lovfeste inflasjonsmålet. I dag er inflasjonsmålet kun gitt som en forskrift fra regjeringen til Norges Bank. Dette er ikke et trygt nok institusjonelt fundament for inflasjonsmålet. De internasjonale finansmarkedene vet at regjeringen over natten kan endre inflasjonsmålet. Dermed bakes det innen viss usikkerhetspremie i det norske rentenivået. Ved å lovfeste inflasjonsmålet, blir det vanskeligere å endre inflasjonsmålet, eller å gå tilbake til et kursmål. Dermed vil det internasjonale finansmarkedet få større tiltro til inflasjonsmålet.

I forbindelse med lovfesting av inflasjonsmålet vil disse medlemmer sørge for at den såkalte instruksjonsretten til regjeringen overfor Norges Bank tas bort. Disse medlemmer vil vise til at rutinene for oppnevning av hovedstyremedlemmer til Norges Bank er endret. Dette er bra, selv om disse medlemmer mener dette burde hatt en noe annen innretning.

Disse medlemmer har lenge også ment at Norges Banks ledelse og hovedstyre bør ansvarliggjøres med hensyn til at inflasjonsmålet etterleves. Det er derfor gledelig at Fremskrittspartiet har fått gjennomslag for at Stortinget jevnlig skal informeres av sentralbanksjefen om inflasjonsutsiktene og virkemiddelbruken. Gjennomføringen av pengepolitikken bør skje i åpenhet. Alt dette, sammen med lovfesting av inflasjonsmålet, vil ha en positiv effekt på troverdigheten i pengepolitikken.

Med innføring av inflasjonsmålet har kronen blitt flytende, det vil si at de bilaterale valutakurser fastsettes fritt i valutamarkedet uten at Norges Bank har noen målsettinger om hvor kronekursen skal være, og normalt sett uten intervensjoner fra Norges Bank. Det blir dermed håpløst å gjøre kronekursen til en målvariabel i den økonomiske politikken. Man kan ikke på en og samme tid ha både inflasjonsmål og valutakursstyring.

I det lange løp vil kronekursen endres i tråd med differansen mellom norsk og internasjonal inflasjonsrate. På kort sikt kan kronekursen endre seg av mange ulike faktorer. Det er kjent at oljeprisen, via dens påvirkning på oljeformuen, kan ha en effekt på kronekursen. Denne effekten virker uavhengig av finanspolitikken.

I det lange løp kan ikke rentenivået settes opp som en politisk målvariabel. Det norske kapitalmarkedet er

integreert i det internasjonale kapitalmarkedet, og det vil over tid ikke kunne være noen merkbar forskjell på norsk og internasjonal realrente. I det korte løp kan de være avvik på grunn av imperfeksjoner i kapitalmarkedet og på grunn av virkemiddelbruken til Norges Bank.

Disse medlemmer vil hevde at Fremskrittspartiets politikk ikke vil føre til en økning i det norske rentenivået. Med hensyn til realrenten, det vil si nominell rente fratrukket forventet inflasjon, er det ikke noen grunn til å hevde at en omlegging av finanspolitikken vil medføre et press på realrenten. Økte realinvesteringer i det private næringsliv utover økningen i privat sparing, vil kunne bli finansiert ved et redusert eksportoverskudd, det vil si ved en viss reduksjon i kapitalutgangen fra Norge. Det er kun ved store imperfeksjoner i kapitalens mobilitet over landegrensene at en økning i realinvesteringene, utover økningen i sparingen, vil kunne medføre en viss økning i realrenten. Det er liten grunn til å tro at eventuelle imperfeksjoner er av en betydelig størrelse.

Det er ikke noen entydig sammenheng mellom finanspolitikk og forventet inflasjon. Det er i utgangspunktet kun når eventuelle underskudd på statsbudsjettet finansieres med låneopptak i sentralbanken, at finanspolitikk kan forårsake inflasjon. Dette er ingen aktuell problemstilling i Norge. Inflasjon kommer hovedsakelig av at Norges Bank via banksystemet tilfører økonomien for mye penger i forhold til hva husholdninger og bedrifter vil holde av penger. Det er ikke noen grunn til å tro at Norges Bank skulle ha større problemer med å styre tilførselen av penger til økonomien selv om finanspolitikken legges om i den retning Fremskrittspartiet ønsker. Ergo er det heller ikke noen grunn til å anta at en omlegging av offentlige realinvesteringer skulle medføre en økning i forventet inflasjon og dermed økt nominell rente.

2.5 Statens petroleumsfond og Folketrygdfondet

2.5.1 *Sammendrag fra St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (regjeringen Stoltenberg II)*

Statens petroleumsfond ble opprettet ved lov av 22. juni 1990 nr. 36 for å underbygge langsiktige hensyn ved anvendelse av petroleumsinntektene. Inntektene i fondet er definert som statens netto kontantstrøm fra petroleumsvirksomheten, avkastningen av fondets plasseringer og netto finanstransaksjoner knyttet til petroleumsvirksomheten. Fondets utgifter består av en årlig overføring til statskassen etter vedtak i Stortinget. Petroleumsfondet bidrar på denne måten til å synliggjøre statens bruk av petroleumsinntekter.

Innbetalinger fra petroleumsvirksomheten er basert på uttapping av en ikke-fornybar naturressurs og kan derfor ikke betraktes som inntekter i vanlig forstand. Oppbyggingen av kapital i Statens petroleumsfond er for en vesentlig del omgjøring av olje- og gassressurser til finansielle fordringer utenfor Norge.

Innbetalingene fra petroleumssektoren varierer mye, bl.a. som følge av svingninger i oljeprisen. Petroleumsfondet og handlingsregelen legger imidlertid til rette for at bruken av inntektene er forutsigbar og frikoblet fra de løpende inntektsstrømmene. Ved at fondet inves-

teres i utlandet legges det samtidig til rette for å stabilisere valutakursen. På denne måten ivaretas viktige stabiliseringspolitiske og pengepolitiske hensyn.

Finansdepartementet er i loven gitt i oppgave å forvalte Petroleumsfondet. Fondet skal forvaltes på en forsvarlig måte, hvor siktemålet er høy avkastning innenfor moderat risiko. Finansdepartementet har valgt en investeringsstrategi som er nedfelt i en referanseportefølje satt sammen av aksje- og obligasjonsindekser fra de fleste av de landene fondet investeres i. Avkastningen av fondet vil i stor grad følge markedsutviklingen i de verdipapirene som inngår i referanseporteføljen. Det har vært bred politisk enighet om fondets investeringsstrategi.

Departementet har delegert den operative forvaltningen av fondets midler til Norges Bank. Rammeverket for den operative forvaltningen er nedfelt i en egen forskrift, utfyllende presiseringer av denne forskriften og en forvaltningsavtale mellom Finansdepartementet og Norges Bank. I Nasjonalbudsjettet 2006 ble det lagt opp til enkelte endringer i rammeverket for Petroleumsfondet. En finner forslagene i Nasjonalbudsjettet som hensiktsmessige og legger ikke opp til å endre disse i denne proposisjonen.

I Nasjonalbudsjettet 2006 ble størrelsen på Petroleumsfondet ved utgangen av 2005 anslått til om lag 1 335 mrd. kroner. I denne proposisjonen er anslaget på fondskapitalen ved utgangen av året justert ned til 1 312 mrd. kroner. Nedgangen skyldes at avkastningen i fondet målt i norske kroner siden august har vært lavere enn forutsatt i Nasjonalbudsjettet 2006. Det nye anslaget er basert på fondets verdi ved utgangen av første halvår, utviklingen i fondets referanseportefølje til oktober, en årlig realavkastning i utenlandsk valuta på 4 pst. for resten av året samt en utvikling i verdien av norske kroner i samsvar med terminvalutakursene. Anslaget på netto overføring til Petroleumsfondet i løpet av 2005 er om lag uendret i forhold til Nasjonalbudsjettet 2006.

I avtale om pensjonsreform inngått mellom Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre går det fram at Petroleumsfondet og Folketrygdfondet skal omgjøres til Statens pensjonsfond. I tråd med dette la regjeringen Bondevik II den 14. oktober 2005 fram forslag til lov om Statens pensjonsfond, jf. Ot.prp. nr. 2 (2005–2006). Det foreslås ikke endringer av forslagene i Ot.prp. nr. 2 (2005–2006).

2.5.2 *Komiteens merknader*

Komiteen tar dette til etterretning.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener gjeldende retningslinjer for Petroleumsfondets plasseringer legges til grunn. Flertallet vil videreføre og videreutvikle de etiske retningslinjene for Statens petroleumsfond. Fondet skal forvaltes slik at formuen gir god avkastning også på lang sikt. Dette er avhengig av at man oppnår en bærekraftig utvikling i økonomisk, økolo-

gisk og sosial forstand. Petroleumsfondet skal ikke foreta investeringer som utgjør en uakseptabel risiko for at fondet medvirker til uetiske handlinger eller unnlatelser.

Etter hvert som fondet høster erfaringer med de nåværende etiske retningslinjer vil vi vurdere å utvikle en mer aktiv investeringsprofil også for etiske hensyn, for eksempel ved utøvelse av eiermakt.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre tar dette til orientering. Disse medlemmer viser til at det har vært bred enighet i Stortinget om Statens Petroleumsfond sin investeringsstrategi. Petroleumsfondet skal forvaltes på en forsvarlig måte, hvor siktemålet er høy avkastning innenfor moderat risiko, for på den måten å bidra til å sikre grunnlaget for fremtidig velferd.

Disse medlemmer viser til at Norge har klart å sette til side om lag halvparten av alle petroleumsinntekter siden produksjonsstart på 70-tallet. Petroleumsinntektene tilhører alle generasjoner, også de som ikke er født. Disse medlemmer mener derfor det er viktig at petroleumsfondet forvaltes på en måte som sikrer at også kommende generasjoner får nytte godt av vår ressursrikdom.

Disse medlemmer viser til at kapitalen i Petroleumsfondet ved utgangen av første halvår 2005 utgjorde 1 183,9 mrd. kroner og at Petroleumsfondet ventes å vokse til om lag 1 335 mrd. kroner ved utgangen av 2005.

Samarbeidsregjeringen har i Ot.prp. nr. 2 (2005-2005) lagt frem forslag om å etablere Statens pensjonsfond, en overbygging for dagens Statens petroleumsfond og Folketrygdfondet. Forslaget medfører at virksomhetene i Petroleumsfondet og Folketrygdfondet videreføres som i dag, innenfor den nye overbygningen, men at navnet på fondene omdøpes til "Statens pensjonsfond - utland" og "Statens pensjonsfond - Norge", respektivt. Dette er et forslag som disse medlemmer synes er fornuftig, ved at det bidrar til å tydeliggjøre behovet for en økonomisk politikk som sikrer finansieringen av de fremtidige pensjonsutbetalingene i folketrygden.

Disse medlemmer deler Samarbeidsregjeringens vurderinger av forslag til endringer i rammeverket for Statens petroleumsfond, som fremsatt av Norges Banks brev til Finansdepartementet av 11. mars 2005.

Disse medlemmer viser til at de etiske retningslinjene for Petroleumsfondet ble fastsatt 19. november 2004, og at så langt har 10 selskaper blitt utelukket fra Petroleumsfondet. Disse medlemmer er enig med Finansdepartementet og Norges Bank i at de etiske retningslinjene bør følges opp uten å påføre Petroleumsfondet unødige kostnader, og at tilrådninger om uttrekk fra Petroleumsfondets etiske råd derfor bør, som hovedregel, komme på faste tidspunkt fire ganger i året.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Regjeringens fremlagte forslag om etablering av et Statens pensjonsfond. Lovforslaget vil

bli behandlet i Stortinget i løpet av inneværende sesjon. Statens pensjonsfond tar utgangspunkt i Statens petroleumsfond og Folketrygdfondet. Det legges opp til at virksomheten i de to fondene videreføres som i dag innenfor den nye overbygningen. De to delene av Pensjonsfondet vil hete henholdsvis "Statens pensjonsfond - Utland" og "Statens pensjonsfond - Norge".

Disse medlemmer er prinsipielt tilhenger av et pensjonsfond. Forutsetningen er imidlertid at et pensjonsfond styres av et reglement som sikrer at fondets midler øremerkes dagens og fremtidens pensjoner. Disse medlemmer vil av den grunn ikke bifalle Regjeringens forslag.

2.6 Sysselsettings- og inntektspolitikken

2.6.1 Sammendrag

2.6.1.1 SAMMENDRAG FRA ST.MELD. NR. 1 (2005-2006) (REGJERINGEN BONDEVIK II)

I et internasjonalt perspektiv er det norske arbeidsmarkedet kjennetegnet ved høy yrkesdeltakelse og lav ledighet. Den sterke avgangen fra arbeidslivet til ulike trygdeordninger gjennom det siste tiåret er likevel svært bekymringsfull og innebærer store utfordringer for den økonomiske politikken. Siden 1995 har antallet personer som mottar avtalefestet pensjon eller helserelevante ytelser fra folketrygden, økt med om lag 200 000. Hvis en også inkluderer dagpengemottakere, er om lag en femdel av befolkningen i yrkesaktiv alder nå mottakere av slike ytelser. Både sykefraværet og andelen uføre er høyere i Norge enn i de fleste andre OECD-land. Sysselsettingspolitikken må rettes inn mot tiltak som bidrar til å redusere avgangen fra arbeidslivet.

2.6.1.2 SAMMENDRAG FRA ST.PR.P. NR. 1 TILLEGG NR. 1 (2005-2006) (REGJERINGEN STOLTENBERG II)

Arbeidskraften er vår viktigste ressurs, og det er derfor viktig å sikre en stor og effektiv arbeidsstyrke. For å bidra til høy yrkesdeltakelse, lavere ledighet og redusert fattigdom er det nødvendig med en aktiv arbeidsmarkedspolitikk som motvirker utstøting fra arbeidslivet. Samtidig må det legges til rette for at arbeidssøkere kommer i arbeid. I denne forbindelsen er det viktig å iverksette målrettede tiltak overfor grupper med de svakeste kvalifikasjonene i arbeidsmarkedet. Regjeringen foreslår å øke nivået på de ordinære arbeidsmarkedstiltakene. Videre foreslås det å reversere svekkelser i arbeidstakernes vern som ble vedtatt i forrige stortingsperiode. Regjeringen foreslår videre å gjeninnføre feriepenger til dagpengemottakere.

Yrkesdeltakingen i Norge er fortsatt høy i forhold til gjennomsnittet for OECD-landene, og arbeidsledigheten er lav. Avgangen fra arbeidslivet til ulike trygdeordninger har imidlertid økt sterkt de siste ti årene, jf. figur 1.3 i proposisjonen. Det er en betydelig utfordring, men helt nødvendig, å snu denne utviklingen og å sikre arbeidslinjen. Siden 1995 har antallet som mottar helserelevante ytelser som uføretrygd, sykepenger, attføring og rehabilitering, samt mottakere av avtalefestet

pensjon (AFP) økt med om lag 200 000 personer. Ved utgangen av 3. kvartal 2005 var det registrert i overkant av 317 000 uførepensjonister. Dette er mer enn 80 000 flere enn for 10 år siden og i underkant av 9 000 flere enn for ett år siden. Sykefraværet steg samtidig uavbrutt fram til 2003, men falt kraftig gjennom 2004. Siden 4. kvartal 2004 har sykefraværet ligget relativt stabilt. Som følge av nedgangen gjennom 2004 var nivået på sykefraværet i 2. kvartal 2005 om lag 12 pst. lavere enn i samme periode ifjor.

Norsk økonomi er i oppgang, og etterspørselen etter arbeidskraft øker, jf. avsnitt 1.2 i proposisjonen. Veksten i sysselsatte personer har likevel vært mer moderat de siste par årene enn det veksten i økonomien isolert sett skulle tilsi. Dette må bl.a. ses i sammenheng med nedgangen i sykefraværet, som har redusert behovet for nyansettelser. Fallet i sykefraværet gjennom 2004 svarer til om lag 40 000 årsverk. Den underliggende veksten i sysselsettingen har dermed vært betydelig. Dette underbygges også av at summen av registrerte helt ledige og personer på ordinære arbeidsmarkedstiltak er redusert med om lag 14 000 personer fra oktober 2004 til oktober 2005. I proposisjonen er det lagt til grunn en vekst i sysselsettingen på 22 000 personer fra 2005 til 2006, 4 000 flere enn anslaget i Nasjonalbudsjettet 2006. Oppjusteringen må ses i sammenheng med økt aktivitet som følge av økte bevilgninger til kommunene i 2006.

I andre halvår i år er det planlagt for et gjennomsnittlig nivå på 12 700 plasser under ordinære arbeidsmarkedstiltak. I Nasjonalbudsjettet 2006 ble det lagt til grunn et gjennomsnittlig tiltaksnivå på 10 400 plasser i 2006. Arbeidsmarkedet er i bedring. Regjeringen ønsker imidlertid å styrke innsatsen overfor grupper med de svakeste kvalifikasjonene i arbeidsmarkedet. Det foreslås å øke nivået på ordinære arbeidsmarkedstiltak med vel 2 000 plasser utover forslaget fra regjeringen Bondevik II, til gjennomsnittlig 12 500 plasser i 2006, fordelt på om lag 14 000 plasser i første halvår og om lag 11 000 plasser i andre halvår.

I forrige stortingsperiode ble det gjennomført flere endringer i dagpengereguleringen, bl.a. ble ferietillegget for dagpengemottakere som hadde vært ledig i mer enn 8 uker, avvirket fra 1. januar 2003. Det foreslås å gjeninnføre ordningen med ferietillegg, med feriepengeopptjening fra og med 1. juli 2006. Dette sikrer at arbeidsledige som har vært ledig i mer enn 8 uker, kan motta feriepenge i 2007.

Ved behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett 2005 ble det enighet om at den midlertidige utvidelsen av permitteringsordningen som gir rett til dagpenger fra 26 til 42 uker skulle forlenges til 31. desember 2005. I Nasjonalbudsjettet 2006 foreslo regjeringen Bondevik II at permitteringsperioden med rett til dagpenger ble satt til 26 uker fra 1. januar 2006. Permittinger benyttes i første rekke i industrien og i bygge- og anleggsbransjen. I disse næringene har ledigheten avtatt det siste året, og også omfanget av permittinger har avtatt. I perioden januar-oktober 2005 var i gjennomsnitt 6 300 personer helt eller delvis permitterte. Dette er 2 800 færre personer enn i samme periode i fjor og

tilsvarende en nedgang på om lag 30 pst. Utviklingen i arbeidsmarkedet trekker i retning av at behovet for å benytte permittinger kan avta ytterligere. Erfaringer viser at det er relativt liten avgang fra permittinger til annen jobb. En lang permitteringsperiode kan dermed bidra til å øke den gjennomsnittlige ledighetsperioden. For å holde på kvalifisert arbeidskraft kan det i enkelte segmenter av arbeidsmarkedet imidlertid være behov for å benytte permittinger i mer enn et halvt år. På denne bakgrunn foreslås det at permitteringsperioden settes til 34 uker fra 1. januar 2006, samtidig som arbeidsgiverperioden med lønnsplikt settes til 10 dager slik regjeringen Bondevik II foreslo.

I forrige stortingsperiode ble det vedtatt å oppheve ordningen med ventelønn for offentlige tjenestemenn som blir sagt opp i forbindelse med omstilling eller nedbemanning fra 1. januar 2006. For å sikre opparbeidede rettigheter foreslår Regjeringen å videreføre ordningen med ventelønn for offentlige tjenestemenn.

Regjeringen foreslår flere endringer for å styrke arbeidstakervernet i arbeidsmiljøloven, jf. Ot.prp. nr. 24 (2005-2006). Regjeringen foreslår å fjerne den generelle adgangen til å ansette midlertidig, som ble vedtatt i den forrige stortingsperioden, og foreslår å beholde dagens hovedregel om at det er adgang til å ansette midlertidig når "arbeidets karakter tilsier det og arbeidets karakter atskiller seg fra det som ordinært utføres i bedriften". Stillingsvernet foreslås også styrket ved å gjeninnføre rett til å fortsette i stilling ved tvist om oppsigelse inntil rettskraftig dom foreligger. Regjeringen foreslår videre å gjeninnføre regler for overtid slik de var før 2003. Det betyr bl.a. at dagens bestemmelser om at arbeidsgiver og arbeidstaker individuelt kan avtale overtid inntil 400 timer pr. år erstattes med bestemmelser om at det kan avtales overtid inntil 300 timer pr. år ved tariffavtale og at Arbeidstilsynet kan samtykke til inntil 400 timer pr. år.

I dagens lønnsgarantiordning har arbeidstakeren krav på garanti for lønn inntil 4 måneder før konkurs og lønn i maksimalt 6 måneder i oppsigelsestiden, begrenset oppad til 2 G. Lønnsgarantien gjelder i forhold til arbeidsmiljøloven og tariffestet oppsigelsestid. Etter arbeidsmiljøloven skal oppsigelsestiden være minst en måned regnet fra den første i måneden etter konkurs. I Nasjonalbudsjettet 2006 ble det bl.a. foreslått at lønnsgarantiordningen ikke skal dekke lønn lenger enn en måned utover konkursdato. Regjeringen mener det må gis garanti for lønn i hele oppsigelsesperioden i samsvar med arbeidsmiljøloven. For å sikre arbeidstakerens opparbeidede rettigheter bør derfor lønnsgarantiordningen videreføres som i dag.

Hovedformålet med inntektspolitikken og det inntektspolitiske samarbeidet er å koordinere lønnsdannelsen og dermed bidra til en moderat pris- og lønnsvekst. Dette vil styrke grunnlaget for en varig sysselsetting og lavere arbeidsledighet. Det inntektspolitiske samarbeidet har vært en sentral del av den økonomiske politikken i Norge gjennom hele etterkrigstiden. Samarbeidet har bidratt til at vi de siste 30 årene har hatt lavere arbeidsledighet enn de fleste andre

OECD-land. Regjeringen legger derfor stor vekt på det inntektspolitiske samarbeidet.

Hos våre viktigste handelspartnere anslås lønnsveksten til om lag 3 pst. både i år og neste år. Årets inntektsoppgjør ble gjennomført med moderate sentrale tillegg, og lønnsveksten i inneværende år ligger an til å komme ned mot lønnsveksten hos våre viktigste handelspartnere. For 2006 ventes det en gjennomsnittlig årslønnsvekst på 3 1/2 pst.

Kronen har styrket seg gjennom inneværende år. Målt ved utviklingen i relative timelønnskostnader og justert for valutakursutviklingen vil den kostnadsmessige konkurransevnen i 2006 nesten være tilbake på det svært svake nivået fra 2002.

2.6.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener kamp mot arbeidsledighet og for et inkluderende arbeidsliv må være et hovedmål for politikken. Menneskene er vårt lands viktigste ressurs. For den enkelte er arbeid den viktigste sikring for egen inntekt. For å nå målene må vi ta i bruk et bredt spekter av virkemidler. I tillegg til en offensiv næringspolitikk gjelder dette blant annet en aktiv arbeidsmarkedspolitikk, styrkede arbeidstakerrettigheter og tiltak mot sosial dumping. De årlige budsjettene bør inneholde en oversikt over arbeidskraftreserven og tiltak for at flere skal kunne delta i arbeidslivet.

For å bidra til høy yrkesdeltakelse, lavere ledighet og redusert fattigdom er det nødvendig med en aktiv arbeidsmarkedspolitikk. Det er spesielt viktig å iverksette målrettede tiltak overfor ungdom, langtidsledige, eldre og yrkeshemmede. En aktiv arbeidsmarkedspolitikk er også nødvendig for å bekjempe den høye arbeidsledigheten blant innvandrere. For å hindre at de som er ledige støtes varig ut av arbeidslivet, er det nødvendig med et differensiert tilbud om yrkespraksis, lønnstilskudd, vikarordninger og ordinære opplærings-tiltak.

Flertallet vil gjennom opprettelsen av den nye arbeids- og velferdsetaten bidra til at det blir en organisering av arbeidsmarkedstjenestene som målretter innsatsen og setter den enkelte bruker i sentrum. Flertallet vil gjennomgå virkemidlene rettet mot personer i arbeidsdyktig alder for å klarlegge hvordan en best kan bidra til å realisere målene om hjelp til selvhjelp, sosial trygghet og inkludering av personer som har problemer på arbeidsmarkedet. Dette vil innebære en vurdering av regelverk, stønader, tiltak og tjenester der målet er å styrke innsatsen for å få flere tilbake i jobb.

Det har vært en sterk økning i antall personer som har behov for yrkesmessig attføring. Attføringsarbeidet må bedres gjennom et samspill mellom ulike etater og tiltaksarrangører, og gjennom styrking av attføringsbedriftenes evne til å levere gode attføringstjenester. Den bedriftsinterne attføring må styrkes ved at bedriftene

med assistanse fra den nye arbeids- og velferdsforvaltningen får et selvstendig ansvar for å holde folk i jobb i sykepengeperioden.

Love, regelverk og avtaler mellom partene i arbeidslivet har stor betydning for arbeidstakernes livsvilkår og muligheter til å arbeide. Norge har lang tradisjon for at et godt samarbeid mellom partene i arbeidslivet og offentlige myndigheter legger grunnlaget for et velfungerende arbeidsliv.

Dette er det viktig å bygge videre på. Derfor vil flertallet reversere svekkelser i arbeidstakernes vern som ble vedtatt i forrige stortingsperiode.

Det må føres en arbeidslivspolitikk hvor likestilling og likelønn, utviklingsmuligheter og adgang til kompetanseoppbygging er sentrale elementer. Det er viktig å bekjempe utstøting og gjøre terskelen lavere for å komme seg inn i arbeidslivet. Flertallet vil bygge videre på avtalen om et mer inkluderende arbeidsliv og sikre at alle mål i avtalen blir vektlagt i arbeidet.

Flertallet peker på at det i det inntektspolitiske samarbeidet har vært en sentral del av den økonomiske politikken i Norge gjennom hele etterkrigstiden. Samarbeidet har bidratt til at vi de siste 30 årene har hatt en annen arbeidsledighet enn de fleste andre OECD-land. Flertallet legger derfor stor vekt på det inntektspolitiske samarbeidet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at arbeidskraften er vår viktigste ressurs. I internasjonal målestokk er yrkesdeltakelsen høy og arbeidsledigheten lav og det norske arbeidsmarked fungerer i all hovedsak godt. Det er gledelig at den negative utviklingen på arbeidsmarkedet fra noen år tilbake nå er snudd til en positiv utvikling. Sysselsettingen har ifølge SSBs arbeidskraftundersøkelse (AKU) aldri vært høyere enn i siste tremånedersperiode

Disse medlemmer viser til at oppgangen i antall sysselsatte personer har vært noe svakere enn veksten i fastlandsøkonomien isolert sett skulle tilsi. Den kraftige reduksjonen i sykefraværet har virket inn, ved at det tilsvarer anslagsvis 40 000 årsverk. Videre har det vært en overgang fra deltids- til heltidssysselsetting, som også har redusert behovet for nyansettelser. SSBs AKU-undersøkelse for 3. kvartal 2005 viser at under-sysselsettingen i 3. kvartal i år sammenlignet med samme periode ifjor er redusert med 8 000 personer. Økningen i heltidsansatte har ifølge SSB over samme periode vært på 19 000 personer.

Disse medlemmer viser til at økningen i arbeidsledigheten hadde sitt utspring i svake internasjonale konjunkturer og den særnorske kostnadsutfordringen som følge av høye lønnsoppgjør over lengre tid, høy rente og sterk kronkurs. Det er derfor gledelig at den ansvarlige økonomiske politikken Samarbeidsregjeringen førte bidro til mer moderate lønnsoppgjør, en historisk lav rente og en mer konkurransedyktig kronkurs.

Disse medlemmer understreker viktigheten av tiltak for å motvirke avgang og utstøting fra arbeidslivet og viser til at Samarbeidsregjeringen de siste årene

har iverksatt en rekke tiltak for å stimulere til arbeid. Det siste tiår har antallet personer i yrkesaktiv alder som mottar trygd økt med om lag 200 000 personer, en økning på om lag 50 pst. Fortsetter denne utviklingen vil det true velferdsstatens bæreevne. Det er gledelig at utviklingen innen sykefraværet nå er positiv, og er markert redusert gjennom 2004 og 2005, men fortsatt er nivået for høyt. Viktige bidrag til denne positive utviklingen er arbeidet med et inkluderende arbeidsliv, herunder intensjonsavtalen om et inkluderende arbeidsliv og innstramningene i regelverket for sykepenger fra 2. halvår 2004. Disse medlemmene er bekymret over utviklingen i uføretrygden, som har økt jevnt med til sammen om lag 80 000 personer det siste tiår, og understreker at det er viktig at det arbeides med tiltak for å styrke incentivene for uføretrygdede med restarbeidsevne til å returnere, helt eller delvis, til yrkeslivet. Et eksempel på et lovende tiltak er ordningen med langvarige lønnstilskuddsordninger rettet mot arbeidssøkere med særlige problemer i arbeidsmarkedet. Disse medlemmer er også positive til forslaget fremmet av Samarbeidsregjeringen om å øke antallet tiltaksplasser for yrkeshemmede ytterligere, slik at det blir 26 300 plasser i 2006, en økning på 1 200 plasser fra året før.

Disse medlemmer mener at offentlige støtteordninger generelt skal stimulere til deltakelse i arbeidslivet fremfor passiv mottakelse av stønader.

Samarbeidsregjeringen fikk, etter en grundig prosess, vedtatt endringer som oppdaterte og moderniserte arbeidsmiljøloven. Disse helhetlige endringene ville gjort arbeidsmarkedet mer fleksibelt og dermed bidratt til å styrke verdiskapingen og trykgheten for jobbene. Endringene ville også gjort det enklere å komme i arbeid for personer som har problemer med å komme inn på arbeidsmarkedet. Disse medlemmer er bekymret over at Regjeringen reverserer endringer i den vedtatte arbeidsmiljøloven, noe som medfører et mindre fleksibelt arbeidsmarked og høyere barrierer inn til arbeidsmarkedet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet konstaterer at arbeidsledigheten i Norge fortsatt er høy. For disse medlemmer er det en målsetting å redusere ledigheten, blant annet ved å gi langt større incitament til å ta lønnet arbeid ved hjelp av skattelettelse. Det må også i større grad åpnes for privat formidling av arbeidskraft.

Disse medlemmer er opptatt av å øke arbeidsstyrken gjennom tiltak som gjør det mer opportunt å skaffe seg lønnet arbeid. Økt effektiv bruk, både yrkesmessig og geografisk, av den arbeidskraften som til enhver tid er tilgjengelig er viktig for å skape grunnlag for økt vekst. I tillegg må både det offentlige byråkrati og støtten til ulønnsomme arbeidsplasser reduseres. Høyere økonomisk vekst gjennom økt produktivitet legger grunnlaget for generelt høyere lønnsvekst.

Disse medlemmer tar avstand fra en forenklet moderasjonslinje. Det er for eksempel ikke noe mål at timelønnskostnadene skal øke mindre i Norge enn hos våre handelspartnere. Det er i utgangspunktet helt feil

å sammenligne timelønnskostnader over landegrensene. Hvis produktiviteten øker, vil lønningene kunne øke, uten at kostnadene pr. produsert enhet i bedriftene øker. For disse medlemmer er det derfor et mål å øke lønningene på samme måte som det er et mål å øke den økonomiske veksten og produktiviteten.

Disse medlemmer er samtidig klar over at LO og andre arbeidstakerorganisasjoner besitter en potensielt stor makt med hensyn til å kunne presse lønnsnivået høyere enn produktivitetsutviklingen gir grunnlag for. Da vil resultatet bli arbeidsledighet eller feil bruk av arbeidskraften. Dette problemet mener disse medlemmer gradvis må løses ved at de lover som regulerer arbeidsmarkedet endres, slik at lønninger i større grad blir bestemt individuelt eller på den enkelte arbeidsplass. Disse medlemmer vil begrense organisasjonenes makt på arbeidsmarkedet. "Solidaritetsalternativet" er et skjørt grunnlag å basere den langsiktige utviklingen i sysselsettingen på.

Disse medlemmer mener at lønnsfastsettelsen i utgangspunktet bør skje lokalt i den enkelte bedrift, og at dette må gjelde både i offentlig og privat sektor. En slik ordning vil styrke fleksibiliteten i arbeidsmarkedet.

Sentral lønnsfastsettelse og detaljerte avtaler bidrar til å redusere de lokale parters ansvar for lønnsdannelsen. En omlegging til en slik inntektspolitikk vil etablere lønns- og forhandlingssystemer tilpasset en samfunnsutvikling som setter store krav til omstillinger og kompetanseoppbygging under skiftende rammebetingelser. Ressurser som i dag går til unødvendig administrasjon, tilsyn og kontroll, må kanaliseres over i tjenesteteyting.

Norsk offentlig forvaltning har i for stor grad vært preget av sektorvise krav til likhet i organisering, likhet i økonomiske rammer, og likhet i mål og krav, helt uavhengig av lokale utfordringer og forhold. Det må legges til rette for større differensiering lokalt, også innenfor lønnspolitikken.

Et stivbent forhandlingsystem preget av generelle tillegg til alle, uavhengig av ansvar, innsats og kompetanse tar ikke hensyn til det offentliges behov for å tiltrekke seg ettertraktet arbeidskraft. Resultatet er en sammenpresset lønnsstruktur og økte forskjeller mellom grupper med høyere utdanning i offentlig og privat sektor. Det har gjort det vanskeligere å få tak i kompetent arbeidskraft. Dette gjelder særlig i yrker som har et alternativ i privat sektor. Har man muligheten, søker man seg gjerne over til en jobb hvor man føler seg skikkelig verdsatt. For yrkesgrupper som ikke har noe alternativ i privat sektor, er det rekrutteringen til yrket som rammes. Dette må stats- og kommunesektoren som arbeidsgiver ta hensyn til i sin lønnspolitikk.

Fordelen med lokale forhandlinger er at de gir bedre samsvar mellom lønn, produktivitet og etterspørsel etter arbeidskraft. De lokale parter kan bruke individuelle vurderinger for å honorere dyktighet, ansvar og innsats. Det gir fleksibilitet og omstillingsevne. Hensynet til faktorer som bare kan bedømmes på arbeidsplassene krever lokal lønnsdanning. Gjennom lokal lønnsdanning økes motivasjonen for innsats på den enkelte

arbeidsplass, som igjen bedrer produktiviteten både i privat og offentlige sektor, og som legger grunnlaget for styrket konkurransevne. Argumentene for lokal lønnsdannelse er dermed både geografiske, bransjemessige, utdanningsmessige, produktivitetsmessige og individuelle.

Ifølge Nasjonalbudsjettet har inntektspolitikken et hovedansvar når det gjelder å sørge for at inflasjonen holdes lav og på linje med våre handelspartnere. Inntektspolitikken, altså utfallet av lønnsoppgjørene, kan ikke ha dette ansvaret. Inntektsoppgjørene er av betydning for sysselsettingsutviklingen og påvirker den generelle realøkonomiske utviklingen, men den kan ikke delegeres ansvaret for økonomiens nominelle utvikling. Et ekspansivt lønnsoppgjør vil i større grad føre til redusert sysselsetting og lavere vekst enn det vil føre til høyere inflasjon. Inflasjonsraten er i hovedsak bestemt av pengepolitikken og bestemmes uavhengig av inntektspolitikken.

Internasjonalt er det liten sammenheng mellom lønnsutviklingen og inflasjon. Mange land i eurosone har høyt lønnsnivå, lav sysselsetting i kombinasjon med lav inflasjon. Videre kan ikke et lønnsoppgjør vurderes som moderat eller ekspansivt uten å ta i betraktning produktivitetsutviklingen.

2.7 Oppfølging av pensjonsreformen

2.7.1 Sammenheng fra St.meld. nr. 1 (2005-2006)

Som en oppfølging av Pensjonskommisjonens utredning la Regjeringen i desember 2004 fram St.meld. nr. 12 (2004-2005) om reform av pensjonssystemet. Meldingen ble behandlet i Stortinget i vårsesjonen i år. I Stortingets vedtak av 26. mai 2005 om hovedprinsipper for en pensjonsreform heter det bl.a. at dagens pensjonssystem står overfor store og økende økonomiske utfordringer som følge av svakere vekst i den yrkesaktive befolkningen, høyere gjennomsnittlige pensjonsytelser og stigende levealder. Det heter videre at dagens pensjonssystem i for liten grad stimulerer til arbeid, og at systemet har noen urettferdige sider, bl.a. ved at like livsinntekter kan gi til dels meget ulik pensjon.

Regjeringen følger opp Stortingets vedtak om det videre arbeidet med pensjonsreform, jf. Innst. S. nr. 195 (2004-2005). Regjeringen har lagt opp til å presentere forslag til ny opptjeningsmodell i folketrygden i en egen stortingsmelding. Forslaget skal bygge på prinsippet om at det skal lønne seg å arbeide, og at det skal være en sammenheng mellom arbeidsinnsatsen gjennom hele livet og pensjonsytelsen. Videre skal forslaget ha en god sosial profil og bidra til utjevning av inntektsforskjeller. Vedtaket om å innføre en ordning med levealdersjustering (delingstall) og endret justering av løpende pensjoner følges opp i meldingen. I tråd med vedtaket må det også arbeides videre med utformingen av en tidligpensjonsordning for alle arbeidstakere fra 62 år.

Som et ledd i pensjonsreformen oppnevnte Regjeringen 5. august 2005 et offentlig utvalg som innen 1. november 2006 skal vurdere og foreslå endringer i folketrygdens uførepensjon. Utvalget skal bl.a. foreslå

tiltak for å hindre at uføreordningen svekker incentivene til arbeid og vurdere hvordan opptjening og utmåling av uførepensjon skal utformes når det kommer en ny alderspensjon i folketrygden.

I tråd med vedtak i Stortinget la Regjeringen den 7. oktober 2005 fram odelstingsproposisjon med forslag til lovregler om obligatorisk tjenstepensjon i arbeidsforhold. Forslaget om etablering av Statens pensjonsfond er også et viktig ledd i oppfølgingen av pensjonsreformen.

2.7.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til etterretning.

Komiteens flertall, medlemmene i Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil ha en sosialt rettferdig reform av pensjonssystemet. Flertallet vil legge spesielt vekt på å styrke Folketrygden, sikre tjenstepensjon til alle, og kvinners rett til en god pensjon. Folketrygdens alderspensjon skal ha en god sosial profil og bidra til utjevning av inntektsforskjeller.

Alderspensjonen i Folketrygden skal bygge på prinsippet om at det skal lønne seg å arbeide. Det må derfor være en sammenheng mellom arbeidsinnsatsen gjennom hele livet og pensjonsytelsen, og alle år må telle med. Flertallet vil ha et pensjonssystem som samfunnet kan finansiere i framtida.

Pensjonsforliket mellom Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, som ble inngått i Stortinget våren 2005, skal gjennomføres som forutsatt og vedtatt.

Lovverket må legge til rette for tjenstepensjonsordninger med lavest mulig administrasjonsomkostninger. Flertallet vil legge til rette for ikke kommersielle tjenstepensjonsordninger, med best mulig tilbud til arbeidstakere og bedrifter.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er tilfreds med Samarbeidsregjeringens oppfølging av pensjonsreformen og Stortingets vedtak av 26. mai 2005, jf. Innst. S. nr. 195 (2004-2005). Disse medlemmer viser også til den nye Regjeringens Soria Moria-erklæring der det klart kommer til uttrykk at Stortingets vedtak om hovedprinsipper for en pensjonsreform står fast.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til Stortingets behandling av pensjonsreformen 26. mai 2005, jf. Innst. S. nr. 195 (2004-2005), og disse medlemmer viser til de forslag og merknader som Fremskrittspartiet fremsatte i forbindelse med behandlingen av saken.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen har fremmet Ot.prp. nr. 10 (2005-2006) Om lov om obligatorisk tjenstepensjon, og disse medlemmer vil komme tilbake med sitt syn på saken når denne skal behandles. Disse medlemmer viser også til at Regjeringen i St.meld. nr. 1 (2005-2006) varsler andre saker fremmet for Stortinget som oppfølging av Stor-

tingets vedtak og vil komme med sine merknader og forslag når sakene fremmes for behandling.

2.8 Tiltak for å bedre økonomiens virkemåte

2.8.1 Sammen drag

2.8.1.1 SAMMENDRAG FRA ST.MELD. NR. 1 (2005-2006) (REGJERINGEN BONDEVIK II)

Økonomier som utnytter ressursene godt og vokser raskt, er kjennetegnet ved høy omstillingstakt og god evne til å ta i bruk ny teknologi og nye måter å organisere produksjonen på. Ressursene kanaliseres dit de kaster mest av seg, og ledige ressurser fanges opp i produktive anvendelser. Et effektivt skattesystem og et godt fungerende arbeidsmarked er avgjørende for å realisere vekstpotensialet i økonomien, jf. omtalen av skatter og avgifter og av sysselsettingspolitikken. For å sikre effektiv ressursutnyttelse og høy vekst legger Regjeringen i tillegg vekt på følgende:

- Arbeidet med å modernisere offentlig sektor fortsetter. Handlingsplanen Modernisering for velferd konkretiserer mål for moderniseringsarbeidet i offentlig sektor for stortingsperioden 2005-2009. Planen inneholder eksplisitte og etterprøvbare tiltak som Regjeringen mener bør gjennomføres for å bidra til å forenkle hverdagen for innbyggere og næringsliv, samt få en mer målrettet og effektiv ressursbruk i offentlig sektor. Borgernes møte med det offentlige skal gjøres enklere, og det skal frigjøres ressurser for å styrke velferdstilbudet.
- Effektiv ressursbruk i privat sektor må sikres gjennom virksom konkurranse og reguleringsreformer. Regjeringen har i løpet av det siste året iverksatt viktige reformer bl.a. innenfor fiske og havbruk og i bokbransjen. Innenfor jernbane- og postsektoren har reformer gitt rom for konkurranse på områder der det tidligere bare har vært produksjon i offentlig regi.
- Næringsstøtten må målrettes med sikte på å bidra til økt verdiskaping. Støtten bør bl.a. vris i retning av å styrke forskning og utvikling. I løpet av de siste ti årene er den samlede næringsstøtten over budsjettets utgiftsside nær halvert som andel av BNP. Også støtten til landbruket har i denne perioden gått ned relativt til verdiskapingen i norsk økonomi, men sektorens andel av den samlede budsjettstøtten ligger likevel nær 70 pst. Dette understreker nødvendigheten av Regjeringens arbeid med omstilling og modernisering av næringsen.

Miljøpolitikken bør innrettes slik at ulike miljømål oppnås på en mest mulig effektiv måte. Som ledd i oppfølgingen av handlingsplanen for en bærekraftig utvikling presenterer Regjeringen i denne meldingen et nasjonalt indikatorsett for bærekraftig utvikling.

Tiltak for å bedre effektiviteten i økonomien og oppfølgingen av handlingsplanen for bærekraftig utvikling er nærmere omtalt i kapittel 5 i meldingen.

2.8.1.2 SAMMENDRAG FRA ST.PR.P. NR. 1 TILLEGG NR. 1 (2005-2006) (REGJERINGEN STOLTENBERG II)

Regjeringen vil føre en politikk som bidrar til en bærekraftig utvikling. Regjeringspartiene var positive i Stortinget da regjeringen Bondevik II la fram en nasjonal handlingsplan for bærekraftig utvikling, Nasjonal Agenda 21 (NA21) i Nasjonalbudsjettet 2004. Oppfølgingen av handlingsplanen er omtalt i nasjonalbudsjettene for 2005 og 2006.

Regjeringen Bondevik II la i Nasjonalbudsjettet 2006 fram ulike forslag til det videre arbeidet med bærekraftig utvikling. Det ble bl.a. foreslått at det opprettes en nettportal for bedriftenes samfunnsansvar. Portalen skal samle informasjon på ett sted om all pågående myndighetsaktivitet knyttet til bedrifters samfunnsansvar (CSR).

Det ble videre foreslått et sett med 18 indikatorer for bærekraftig utvikling knyttet til klimagassutslipp, forsurening, biologisk mangfold og kulturminner, naturressurser, miljøgifter, bærekraftig økonomisk og sosial utvikling, samt forholdet til fattige land. Forslaget følger i stor grad tilrådninger fra et offentlig utvalg i NOU 2005:5.

Regjeringen vil gi høy prioritet til arbeidet med revisjon av handlingsplanen og vil starte opp arbeidet allerede i år. Regjeringen stiller seg bak forslagene i Nasjonalbudsjettet 2006 om en nettportal og et nasjonalt indikatorsett. Det vil være behov for å videreutvikle det nasjonale indikatorsettet. Arbeidet med indikatorsettet må blant annet ses i sammenheng med revisjonen av handlingsplanen samlet. Finansdepartementet vil fortsatt koordinere arbeidet med bærekraftig utvikling i regjeringsapparatet.

Regjeringen vil følge opp arbeidet for å utvikle styringsredskaper og modeller i den økonomiske politikken nasjonalt og globalt slik det ble varslet i Soria Moria-erklæringen.

2.8.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til etterretning.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, er ikke enig i regjeringen Bondevik IIs vektlegging av skattelettelser og konkurranseutsetting i Nasjonalbudsjettet.

Flertallet viser til omtalen av skatte- og avgiftspolitikken foran.

Flertallets mål er at Norge skal bli en av de ledende, innovative, dynamiske og kunnskapsbaserte økonomier i verden innenfor de områder hvor vi har fortrinn. Norge skal være et godt land å drive næringsvirksomhet i.

Næringslivet er avhengig at det føres en økonomisk politikk som sikrer konkurranseevnen. Flertallet vil gi stabile, forutsigbare og konkurransedyktige rammebetingelser, og føre en aktiv næringspolitikk hvor staten er engasjert i partnerskap med næringsliv og arbeidstakerne. Flertallet vil etablere gode ramme-

betingelser som bidrar til innovasjon og nyskaping. Det offentlige virkemiddelapparatet skal styrkes og være en fleksibel partner, ikke et byråkratisk hinder for næringslivet.

Staten skal engasjere seg på et bredt felt i næringspolitikken for å bidra til nyskaping og et konkurransedyktig næringsliv, innen forskning og utvikling, i lokalisering og markedsføring, i partnerskap og som tilrettelegger, i kapitaltilgang og eierskap. Strategiske nasjonale satsinger skal bygge opp under målet om å skape en bærekraftig utvikling, gjøre Norge til et miljøpolitisk foregangsland og skape arbeidsplasser i hele landet. Flertallet vil også ha fokus på tjenestenæringsenes betydning for næringsutviklingen.

Flertallet vil utvikle nasjonale strategier innen de næringsområder hvor Norge har kompetanse eller særlige fortrinn, som marin sektor, maritim sektor, energi, miljø og reiseliv.

Flertallet ønsker en sterk og effektiv offentlig sektor som gir innbyggerne gode tjenester, valgfrihet og medbestemmelse. Offentlig sektor skal være i stand til å ivareta hensynet til kvalitet, tilgjengelighet, rettferdighet og økonomisk effektivitet. Innbyggerne har krav på gode tjenester, valgfrihet og medbestemmelse. Fornyelse og utvikling av offentlig sektor berører mange politikkområder, og mange enkelttiltak og reformer vil derfor være omtalt i andre deler av dette dokumentet.

Enkeltmenneskets behov skal stå i sentrum både når det gjelder innholdet i, og organiseringen av, velferdstilbudene. Tjenestene skal så langt som mulig tilpasses den enkeltes behov. Gjennom hyppig og aktiv dialog med den enkelte skal offentlige myndigheter forsikre seg om at tilbudet som gis, samsvarer med de behov mottakeren har.

Valgfrihet for den enkelte skal ikke gå på bekostning av andre. Alle former for valgfrihet forutsetter tilstrekkelig ressurser og et bedre tilbud. Der det ikke finnes et tilbud, eller der tilbudet er dårlig, vil valgfriheten uansett være fraværende eller sterkt svekket.

Våre mål i fornyelsen av offentlig sektor er å oppnå mer velferd og mindre administrasjon, mer lokal frihet og mindre detaljstyring. Det må arbeides med kvalitetsmål som både tar hensyn til faglig kvalitet, folks tilfredshet, helsefremmende arbeidsmiljø, kostnadskontroll og kontinuerlig kompetanseoppbygging. Det må utvikles gode systemer for tilbakemelding og endring på regler og rutiner som ikke fungerer hensiktsmessig.

Fornyelse og utvikling er nødvendig for å unngå privatisering og kommersialisering av velferdstjenestene. Økt lokal frihet betyr at kommunene selv i enda større grad kan tilpasse velferdstjenestene til lokale forhold, behov og ønsker. Kommersialisering av velferdstjenestene vil føre til svekket valgfrihet. Vi vil motarbeide et system hvor det er den enkeltes økonomiske situasjon som avgjør kvaliteten på, og innholdet i, velferdstjenestene. Alle skal gjennom det offentlige ha tilgang til tilpassede velferdstjenester av god kvalitet.

Frivillige organisasjoner, stiftelser, samvirkeorganisasjoner og andre deltar på mange områder som viktige bidragsytere og supplement til offentlige tjenester.

Flertallet vil legge til rette for at frivillig sektor fortsatt skal ha gode vilkår for å yte ikke-kommersielle tjenester.

Ny teknologi og Internett legger et godt grunnlag for bedre service, nye tjenester og mindre skjemavelde. I tillegg skal det legges til rette for utvidete åpningstider ved offentlige kontorer.

De ansatte er vår viktigste ressurs for å gjøre offentlig sektor enda bedre. Derfor vil vi gjøre disse til medspillere i utviklings- og fornyelsesarbeid. Gjennom skolering, tillit og inkluderende rammebetingelser vil vi invitere alle offentlig ansatte med i dette arbeidet. Endringer skal skje i kontakt og samarbeid med de ansatte og deres organisasjoner. Trygghet for arbeid og rett til opplæring/videreutdanning er en nødvendig forutsetning for en vellykket videreutvikling av tjenestetilbudet og fornyelse av offentlig sektor. Omstillingsprosesser i offentlig sektor skal ikke bidra til økt sykefravær og økt utstøting av arbeidslivet.

Flertallet vil fornye og utvikle offentlig sektor ved økt brukermedvirkning, bedre samordning serviceerklæringer, utvidete åpningstider og bedre tjenester på Internett. Det må legges til rette for å videreføre arbeidet for døgnåpen forvaltning med tilgang til elektronisk informasjon og tjenester fra det offentlige basert på brukernes premisser.

Flertallet vil øke satsingen på ny universell utformet teknologi og gjennomføre en offensiv IKT-politikk i offentlig sektor. Det må stimuleres til arbeidsformidling og aktiv omskolering for eventuelt overtallige. Flertallet vil fortsette arbeidet med å redusere antall skjemaer, korte ned behandlingstiden og forenkle saksbehandlingsrutiner for å sikre et enklere Norge. Flertallet vil stimulere til endrings- og utviklingsarbeid i kommunal sektor i samarbeid med de ansatte. Det må legges til rette for at frivillig sektor kan videreutvikle sin funksjon i å løse samfunnsoppgaver. Flertallet går imot konkurranseutsetting og privatisering innenfor viktige velferdsområder som utdanning, helse og omsorg og arbeide for at arbeidstakernes lønns-, arbeids- og pensjonsvilkår ikke svekkes som følge av konkurranseutsetting av offentlige tjenester. Flertallet vil øke terskelverdien for anbudskonkurranser ved offentlige innkjøp opp mot EU-nivå.

Flertallet mener Norge skal bli et foregangsland i miljøpolitikken. For at framtidens generasjoner skal ha tilgang til et godt miljø og ren natur, må hensynet til miljø være gjennomgripende i alt vi foretar oss. Norge skal bygge sin miljøpolitikk på prinsippet om bærekraftig utvikling, som rommer et krav om solidaritet med kommende generasjoner nasjonalt og internasjonalt. Dette innebærer vern av livsnødvendige miljøressurser, og en forsvarlig forvaltning av naturressursene.

Norge skal være en pådriver i det internasjonale miljøarbeidet. Flertallet vil utvikle FNs miljøprogram til en Verdens Miljøorganisasjon med sanksjonsmuligheter. Flertallet vil øke Norges innsats for tilgang på rent vann og ren energi.

Miljøvern handler om å forstå at ressursene på jorda er begrenset. Hovedutfordringen er at de rikeste av jordas befolkning belaster miljøet og ressursene så sterkt

at andre ikke får rom til velstandsvekst, uten at jordas tålegrenser sprenses. På flere områder er disse grensene allerede overskredet. I tillegg rammer miljødeleggelser dem som har minst mulighet til å tilpasse seg store endringer.

Miljøpolitikken i Norge skal bygge på føre-var-prinsippet som sier at tvilen skal komme naturen til gode, på prinsippene om at forurenser skal betale og om bruk av best tilgjengelig teknologi.

Skal vi løse miljøutfordringene, må vi opprettholde naturmangfold og kulturlandskap, begrense utslipp av ikke-nedbrytbare miljøgifter og klimagasser, begrense luftforurensingen i særlig utsatte områder og begrense bruk av ikke-fornybare ressurser og unngå overforbruk av fornybare ressurser.

Disse miljøutfordringene krever endringer både i produksjons- og forbruksmønstre.

Naturen skal tas vare på for framtida fordi vi som mennesker er avhengig av den, men også fordi den har verdi i seg selv. Allmennhetens tilgang til naturopplevelser i Norge er utgangspunktet for manges naturglede og miljøengasjement, og skal sikres.

Et sunt miljø er en forutsetning for god helse. Luftforurensningen i de store byene må reduseres gjennom en kraftig satsing på kollektivtransport, sykkel og gange. Hensynet til natur og miljøvern skal gjennomføre planlegging i alle sektorer.

Norge skal gjenreises som foregangsland i miljøpolitikken gjennom en langt mer aktiv miljøpolitikk, både nasjonalt og internasjonalt. Miljøutfordringen krever internasjonalt samarbeid, men også at vi er i stand til å tenke globalt og handle lokalt.

Flertallet vil arbeide for å utvikle nye styringsredskaper og modeller i den økonomiske politikken nasjonalt og globalt.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at et viktig fokus i den økonomiske politikken bør være å øke effektiviteten, og derved verdiskapingspotensialet i økonomien

Disse medlemmer viser til Samarbeidsregjeringens arbeid med å bedre skattesystemet, reformere pensjonssystemet, modernisere offentlig sektor, sikre effektiv ressursbruk gjennom virksom konkurranse og reguleringsformer og innrette næringsstøtten med sikte på å bidra til økt verdiskaping. Dette er viktige områder for å bedre økonomien og verdiskapingen, og disse medlemmer understreker viktigheten av at dette arbeidet fortsetter også i innværende stortingsperiode.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at strukturpolitikk tillegges altfor liten vekt i den økonomiske politikken.

Finanspolitikk er i høyeste grad strukturpolitikk. Nivået på skattesatser, avgiftssatser, støtteordninger og så videre, påvirker folks adferd med hensyn til sparing, arbeid og investering, og dermed utviklingen i økonomiens tilbudsside. Regjeringen forholder seg altfor passivt til økonomiens langsiktige vekstrate. Selv en

liten økning i årlig vekstrate vil få enorm betydning for fremtidig levestandard.

Disse medlemmer vil fremme en rekke forslag i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2006. Mange av disse er av en slik karakter at de ikke vil kunne iverksettes umiddelbart, men derfor er det desto viktigere at det fattes vedtak om intensjon fra Stortingets side allerede nå, slik at Regjeringen kan realisere og derved skape større handlingsrom i økonomien i tiden fremover.

3. STATSBUDSJETTET MEDREGNET FOLKETRYGDEN FOR 2006

3.1 Hovedtrekk i forslaget til statsbudsjett

3.1.1 Sammendrag

3.1.1.1 SAMMENDRAG FRA ST.MELD. NR. 1 (2005-2006) (REGJERINGEN BONDEVIK II)

I 2006-budsjettet har Regjeringen funnet plass til å prioritere flere sentrale politikkområder i tråd med Sem-erklæringen. Regjeringens hovedprioriteringer på utgiftssiden i 2006-budsjettet er:

- Kunnskapsløftet - Reformen i grunnopplæringen
- Økt internasjonal bistand
- Forskning og innovasjon
- Tiltak mot fattigdom og rusmiddelmissbruk
- Full barnehagedekning
- Kollektivtransport og investeringer i veg og bane
- Satsing på psykisk helse

Regjeringens hovedprioriteringer på utgiftssiden er nærmere omtalt i St.prp. nr. 1 (2005-2006) Statsbudsjettet.

3.1.1.2 SAMMENDRAG FRA ST.PR.P. NR. 1 TILLEGG NR. 1 (2005-2006) (REGJERINGEN STOLTENBERG II)

I tillegget til St.prp. nr. 1 (2005-2006) foreslår Regjeringen omfattende endringer i statsbudsjettet. Skatte- og avgiftsinntektene økes for å styrke velferdsordningene og det offentlige tjenestetilbudet. Regjeringen foreslår endringer som bidrar til en mer rettferdig fordeling.

Hovedprioriteringene er i første rekke en vesentlig økning av kommunenes frie inntekter, økte bevilgninger til barnehagene for å redusere foreldrebetalingen, tiltak for å styrke bekjempelsen av fattigdom og en rekke endringer for å bedre arbeidstakernes vern og motvirke arbeidsledighet. Samferdselssektoren styrkes bl.a. gjennom økte bevilgninger til både investeringer og drift og vedlikehold av riksveger og jernbanen. I tillegg er det funnet rom for økte bevilgninger på en rekke andre områder, herunder regionale utviklingstiltak, politiet og kriminalomsorgen, sykehusene og til gjennomføring av Kulturløftet.

Regjeringen vil videreføre og forsterke hovedlinjene i Kunnskapsløftet, som vil starte opp i 2006. Det skal satses på høy kvalitet i hele opplæringsløpet, økt tilrettelegging for hver enkelt elev, læreplaner med tydelige læringsmål, større metodefrihet i undervisningen og

kompetanseutvikling for personalet i grunnopplæringen. Regjeringen vil også prioritere kunnskap gjennom et høyt nivå på forskningsbevilgningene. Regjeringen Bondevik IIs forslag til opptrapping av bevilgningene til disse formålene i 2006 videreføres i all hovedsak som i St.prp. nr. 1 (2005-2006).

Enkelte av de øvrige utgiftsprioriteringene i budsjettforslaget til regjeringen Bondevik II er også i tråd med Soria Moria-erklæringen. Dette gjelder bl.a. økte bevilgninger til internasjonal bistand, oppfølging av psykiatriplanen og kollektivtransport. Disse satsingene videreføres i dette tillegget til St.prp. nr. 1 (2005-2006).

Innenfor det samme strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet som i budsjettforslaget fra regjeringen Bondevik II, foreslås det nye utgiftsøkninger på om lag 8,1 mrd. kroner. Handlingsrommet i budsjettpolitikken er i hovedsak skaffet til veie gjennom å reversere deler av skattelettelsene foreslått av regjeringen Bondevik II, samt at påløpte skatter og avgifter foreslås økt med 3 mrd. kroner sammenlignet med 2005. Bokførte skatte- og avgiftsinntekter økes med om lag 6,4 mrd. kroner sammenliknet med regjeringen Bondevik IIs forslag. Videre er utgiftsanslagene på regelstyrte ordninger satt ned med til sammen 1,2 mrd. kroner som følge av ny informasjon etter at St.prp. nr. 1 (2005-2006) ble lagt fram. Dette gjelder bl.a. endringer i folketrygdens regelstyrte ordninger, tilskudd til Statens Pensjonskasse og kompensasjonsordningene for merverdiavgift til kommuner og fylkeskommuner og til private og ideelle virksomheter. Inntektene utenom skatter og avgifter reduseres med om lag 0,1 mrd. kroner.

For å kunne styrke prioriterte områder, foreslår Regjeringen også enkelte utgiftsreduksjoner. Dette gjelder bl.a. kontantstøtteordningen, hvor regelverket foreslås endret slik at støtten ikke utbetales den måneden barnet fyller tre år. Dette tilsvarer regelverket for barnetrygden. I tillegg foreslås satsen redusert med knapt 10 pst. Til sammen gir dette en innsparing i bevilgningen til kontantstøtte på vel 0,3 mrd. kroner i forhold til forslaget i St.prp. nr. 1 (2005-2006). Tilskuddene til bl.a. omstrukturering i Jernbaneverket, frittstående skoler og til gjennomføring av nasjonale prøver foreslås også redusert. Til sammen utgjør utgiftsreduksjonene, utenom anslagsendringer, vel 0,6 mrd. kroner.

Nedenfor omtales hovedprioriteringene i Regjeringens forslag til endringer i statsbudsjettet for 2006 nærmere.

- Kommunenes frie inntekter

Regjeringens budsjettforslag for 2006 innebærer et kraftig inntektsløft for kommunene, slik at sektoren sikres økt handlefrihet til å løse viktige velferdsoppgaver. Regjeringens budsjettforslag innebærer en reell vekst i kommunesektorens inntekter i 2006 på 7,5 mrd. kroner, eller 3 1/3 pst. Den reelle veksten i de frie inntektene anslås til 5,7 mrd. kroner, tilsvarende i vel 3 1/2 pst. Sammenlignet med regjeringen Bondevik IIs forslag økes kommunenes frie inntekter med 3,8 mrd. kroner i 2006. Veksten er i tråd med etablert praksis regnet

i forhold til anslaget for kommunesektorens inntekter i 2005 i Revidert nasjonalbudsjett 2005 og Kommuneproposisjonen 2006.

- Barnehager - redusert foreldrebetaling og flere plasser

Regjeringens mål i barnehagepolitikken er full barnehagedekning, høy kvalitet og lav pris.

Regjeringen foreslår at maksimalprisen for en heltids barnehageplass reduseres til 2 250 kroner pr. måned (24 750 kroner pr. år) fra 1. januar 2006. Videre legger Regjeringen budsjettmessig til rette for en kapasitetsvekst i barnehagesektoren på vel 11 000 heltidsplasser i 2006. Det antas at en slik kapasitetsvekst vil gi rom for 8 000 nye barn i barnehage. Regjeringen foreslår også midler til full prisjusterting av det statlige driftstilskuddet til barnehager.

Dette innebærer at bevilgningene til barnehager foreslås økt med vel 1,3 mrd. kroner i forhold til St.prp. nr. 1 (2005-2006). Regjeringens forslag innebærer at de samlede bevilgningene til barnehager i 2006 vil øke med om lag 3 mrd. kroner nominelt i forhold til saldert budsjett 2005. Dette er den største bevilgningsmessige økningen til barnehager noen sinne fra et budsjettår til det neste.

- Nye tiltak for å bekjempe fattigdom

Regjeringen foreslår flere nye tiltak for å styrke innsatsen mot fattigdom i tillegg til regjeringen Bondevik IIs forslag på 263 mill. kroner. De nye tiltakene omfatter flere departementers ansvarsområder og utgjør samlet om lag 0,5 mrd. kroner, jf. tabell 3.1 i proposisjonen.

Mange mottakere av atferingspenger og rehabiliteringspenger med forsørgeransvar for barn vil kunne oppleve en anstrengt privatøkonomi. Regjeringen ønsker derfor å øke barnetillegget i disse to ordningene med 10 kroner pr. barn pr. dag, fra 17 kroner til 27 kroner, fra 1. januar 2006. Dette utgjør anslagsvis 240 mill. kroner i økt bevilgning i 2006. Regjeringen foreslår også å styrke tiltakene for barn som rammes av fattigdom med 7,6 mill. kroner i økte bevilgninger på Barne- og likestillingsdepartementets budsjettområde.

Regjeringen vil målrette satsingen på språkopplæring, utdanning og tiltak som bidrar til at flest mulig kommer ut i arbeid. Det foreslås å øke bevilgningen til integreringstilskudd med 100 mill. kroner for å gjeninnføre tilskuddet for familiegjenforente til personer med opphold på humanitært grunnlag. Samtidig foreslås det at disse igjen skal omfattes av rett og plikt til introduksjonsprogram. I tillegg vil Regjeringen prioritere tiltak for å oppnå bedre språkutvikling for barn med minoritetsspråklig bakgrunn. Regjeringen foreslår derfor 10 mill. kroner til forsøk med gratis kjernetid i barnehage for barn i områder med en høy andel minoritetsspråklige barn.

Det foreslås flere tiltak for å bedre tjenestetilbudet til rusmiddelmissbrukere. Behandlingskapasiteten for legemiddelasistert rehabilitering (LAR) styrkes med 15 mill. kroner, som innebærer et tilbud til 150 nye personer i ordningen. Videre foreslås det bevilget 30 mill. kroner til kommunene til bedre lokal oppfølging av

brukere av LAR og 5 mill. kroner til utarbeiding av faglige retningslinjer og forsøks- og utviklingsarbeid innen LAR. Tannhelsetjenesten for rusmisbrukere tilføres 37,5 mill. kroner.

Bostøtteordningen forbedres ved at boutgiftstaket heves med 10 000 kroner i storbyene. Dette tiltaket innebærer 32 mill. kroner i økt bostøtte i 2006.

Videre foreslås det forbedringer i tjenestetilbudet for innsatte i fengslene. Undervisningstilbudet styrkes med vel 20 mill. kroner, mens bevilgningen til tannhelsetjenester for innsatte i fengslene øker med 4,0 mill. kroner og bevilgningen til andre helsetjenester øker med 0,6 mill. kroner.

I tillegg til tiltakene omtalt foran, foreslår Regjeringen 217 mill. kroner til flere arbeidsmarkedstiltak. Dette tilsvarer en økning i tiltaksnivået for ordinære arbeidsmarkedstiltak med vel 2 000 plasser til om lag 12 500 plasser i gjennomsnitt for 2006. Dette vil også kunne bidra til å forebygge sosiale problemer og fattigdom.

- Aktiv arbeidsmarkedspolitik og bedre vern for arbeidstakere

Kampen mot arbeidsledighet og for inkludering i arbeidslivet er en hovedsak for Regjeringen. For den enkelte er arbeid den viktigste sikring av egen inntekt. Regjeringen foreslår flere tiltak for en aktiv arbeidsmarkedspolitik og bedre arbeidstakerrettigheter, jf. oversikten i tabell 3.2 i proposisjonen.

Norge har et lavt ledighetsnivå sammenliknet med de fleste andre land. Enkelte arbeidssøkergrupper har likevel vansker med å komme inn i og forbli i arbeidslivet. Dette gjelder blant annet personer som er ledige over lengre tid og grupper av ungdom. Ved å foreslå vel 2 000 flere ordinære tiltaksplasser til tross for lysere utsikter på arbeidsmarkedet, legger Regjeringen til rette for en mer aktiv arbeidsmarkedspolitik og en forsterket innsats for ungdom og langtidsledige. Forslaget gir rom for et tiltaksnivå på anslagsvis 14 000 plasser i 1. halvår 2006 og om lag 11 000 plasser i 2. halvår 2006.

Enkelte innvandrere vil ha særlige utfordringer på arbeidsmarkedet. Det legges derfor opp til å øke innsatsen overfor innvandrere som trenger omfattende bistand for å komme i jobb. Regjeringen foreslår også å øke personellressursene i Aetat med 20 mill. kroner i tilknytning til opptrappingen av arbeidsmarkedstiltakene.

Regjeringen vil bedre de økonomiske ytelsene under arbeidsledighet og foreslår derfor å gjeninnføre ferietillegget for dagpengemottakere med virkning for opptjening fra 1. juli 2006. Forslaget sikrer personer som har hatt ledighetsperioder et grunnlag for ferie og retter opp reduksjonen i dagpengeytelsene for denne gruppen. Dette har ingen budsjetteffekt i 2006, men vil utgjøre om lag 750 mill. kroner når tiltaket får full budsjettvirkning. Regjeringen går også inn for å gi rett til dagpenger under permittering i 34 uker, samtidig som arbeidsgiverperioden med lønnsplikt settes til 10 dager slik regjeringen Bondevik II foreslo.

Regjeringen mener det er nødvendig å reversere svekkelser i arbeidstakernes vern som ble vedtatt i den forrige stortingsperioden. Regjeringen fremmer derfor samtidig med denne budsjettproposisjonen en lovproposisjon om endringer i arbeidsmiljøloven, slik at en ny arbeidsmiljølov med godt vern av arbeidstakernes rettigheter kan tre i kraft 1. januar 2006. Regjeringen ønsker heller ikke å videreføre den forrige regjeringens forslag til innsparinger i lønnsgarantiordningen. Videre foreslår Regjeringen at ventelønnsordningen i staten videreføres i 2006.

Mens regjeringen Bondevik II foreslo en omlegging av refusjonsordningen for sjøfolk, foreslår Regjeringen å videreføre gjeldende ordning for første halvår 2006. Fra 1. juli 2006 foreslår Regjeringen å utvide gjeldende nettolønnsordning til også å omfatte refusjonsberettigede sjøfolk om bord på konkurranseutsatte skip i NOR. Samtidig foreslår Regjeringen at gjeldende nettolønnsordning for utenriksfergene i NOR avgrenses til å gjelde sikkerhetsbemanningen i henhold til skipenes alarminstruks fra 1. juli 2006. Samlet innebærer forslaget en vesentlig styrking av rammevilkårene for sjøfolk om bord på konkurranseutsatte skip i NOR. For NIS-skip videreføres gjeldende ordning.

For budsjetterminen 2006 foreslås en bevilgning på 1 225 mill. kroner til tilskudd til sysselsetting av sjøfolk for 2006 under kap. 909 post 73. Dette er en økning på 165 mill. kroner i forhold til forslaget fra regjeringen Bondevik II.

Regjeringen foreslår også at fradraget for fagforeningskontingent mv. økes med 450 kroner, fra 1 800 kroner til 2 250 kroner.

Samlet foreslås bevilgningene til arbeidsmarkedsformål økt med om lag 750 mill. kroner i 2006-budsjettet. Når tiltakene får helårsvirkning, anslås satsingen til om lag 1,6 mrd. kroner.

- Framtidsrettet miljøvernpolitikk

Regjeringen styrker miljøvernpolitikken på mange områder. Regjeringen la i Soria Moria-erklæringen fram en ambisiøs plan for å realisere CO₂-håndtering og skape en verdikjede for CO₂. Regjeringen vil samarbeide med utbyggerne av gasskraft om anlegg for CO₂-fangst, og bidra økonomisk til at dette kan gjennomføres så snart som mulig. Nødvendig framdrift i forhold til etablering av fangstanlegg for CO₂ på Kårstø innen 2009 innebærer at prosjekteringsarbeid for utbyggingen må gis høy prioritet i 2006. Gjennom økonomiske virkemidler og satsing på ny teknologi vil Regjeringen sørge for at nye konsesjoner for gasskraft skal basere seg på CO₂-fjerning. Regjeringen foreslår 20 mill. kroner til oppstart av tidskrisiske prosjekter knyttet til CO₂-håndtering og verdikjede for CO₂. Miljørettet forskning intensiveres, herunder forskning på miljøvennlig gassteknologi gjennom Forskningsrådet. Forskning på og bruk av biodrivstoff prioriteres. Som ledd i miljøsatsingen foreslår Regjeringen økte bevilgninger til blant annet kollektivtrafikk, en opptrapping av opprydding i forurenset sjøbunn og forurenset jord i barnehager, skolegårder og lekeplasser. Det legges opp

til økt kjøp av attraktive friluft- og naturområder til allmennhetens bruk.

- Økt satsing på samferdsel

Regjeringen satser på samferdsel og vil blant annet øke bevilgningene til investeringer i veg og jernbane med 267 mill. kroner, mens bevilgningene til drift og vedlikehold av veg og jernbane foreslås økt med 115 mill. kroner. Det foreslås videre 50 mill. kroner mer til rassikring. Samlet vil dette bedre framkommeligheten og trafikksikkerheten på veg og jernbane. Riksvegferjene er å regne som en del av vegnettet, og utgiftene for de som benytter disse bør reduseres. Regjeringen vil derfor bedre de viktigste rabattordningene ved å øke rabattsatsen fra 40 pst. til 45 pst. fra 1. mai 2006.

- Kulturløftet

Regjeringen vil ha en ny giv i kulturpolitikken. Kulturløftets mål er at 1 pst. av statsbudsjettet skal gå til kulturformål i 2014. Regjeringen foreslår på denne bakgrunn en samlet økning i kulturbudsjettets ramme for 2006 knyttet til Kulturløftet på knapt 170 mill. kroner i forhold til regjeringen Bondevik IIs budsjettforslag for 2006. Herunder foreslås kulturbevilgningene over Utenriksdepartementets budsjett styrket med 20 mill. kroner.

- Politiet og kriminalomsorgen

For å få til en målrettet og balansert satsing på justis-sektoren foreslår Regjeringen å øke bevilgningene til politiet og kriminalomsorgen med til sammen 121,3 mill. kroner. Bevilgningene til politiet foreslås økt med 87,7 mill. kroner. Dette foreslås benyttet til tiltak mot økonomisk kriminalitet og økt bemanning ved Øko-krim, økt lokal tilstedeværelse for politiet, tiltak for å bekjempe seksualisert vold og annen vold. Generelle forebyggende tiltak vil også bli prioritert. Regjeringen foreslår å styrke bevilgningen til kriminalomsorgen med 33,6 mill. kroner for å øke soningskapasiteten med 45 plasser og øke bemanningen.

- Regionaltiltak

I tråd med Soria Moria-erklæringen foreslår Regjeringen å styrke de distriktspolitiske virkemidlene. Det foreslås en økning på til sammen 120 mill. kroner fordelt på ulike tiltak. Støtten til næringsutvikling gjennom fylkeskommunene øker blant annet for å muliggjøre økt innsats på kommunale næringsfond og næringsutvikling gjennom Innovasjon Norge. Regjeringen foreslår også å øke bevilgningen til SIVA. I tillegg skal det satses på småsamfunn, kulturnæringer i distriktene og innovasjon og entreprenørskap blant kvinner og ungdom.

- Reduserte egenbetalinger for helse

Utgiftstaket for egenandelstak 2-ordningen (skjerming mot høye utgifter til egenandeler ved fysioterapi, refusjonsberettiget tannbehandling, opptreningsinstitusjoner og klimareiser) er 3 500 kroner i 2005. For å oppnå en bedre skjerming for storbrukere av helsetjenester, foreslås taket satt ned til 2 500 kroner i 2006.

Dette må også sees på bakgrunn av forslaget i St.prp. nr. 1 (2005-2006) om å innføre egenandel på 50 kroner pr. undersøkelse/behandling, som i dag er gratis, for pasienter som omfattes av diagnoselisten innen fysioterapibehandling. Merutgiftene anslås til 50 mill. kroner.

- Økt aktivitet i sykehusene

Aktivitetsprognoser for hele 2005, basert på rapportert aktivitet pr. 2. tertial 2005, indikerer en vekst i den aktivitetsfinansierte behandlingen i helseforetakene på om lag 2,5 pst. i 2005. For at det høyere aktivitetsnivået i 2005 skal kunne videreføres i 2006, foreslås det en tilleggsbevilgning på 500 mill. kroner i 2006.

- Økt bevilgning til den statlige forvaltningen av barnevernet

Ansvarsoverføringen av det fylkeskommunale barnevernet til staten fra 1. januar 2004 har medført store omstillinger i barnevernet. I forhold til vedtatt budsjett 2005 indikerer regnskapsutviklingen for 3. kvartal et vesentlig merforbruk i det statlige barnevernet. Regjeringen foreslår på den bakgrunn å øke bevilgningen til det statlige barnevernet med 150 mill. kroner i forhold til St.prp. nr. 1 (2005-2006).

3.1.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til etterretning, og viser for øvrig til de respektive merknader under avsnitt 3.2 nedenfor.

Komiteen viser til avsnitt 2.1 og 2.2 over når det gjelder det finanspolitiske opplegget for 2006. Komiteen viser videre til at Stortinget vedtok fordelingen av statsbudsjettet på rammeområder 2. november 2005, jf. Innst. S. nr. 3 (2005-2006).

Komiteen viser til at etter at St.prp. nr. 1 (2005-2006) ble lagt frem av regjeringen Bondevik II, er det fremmet en tilleggsproposisjon til denne av regjeringen Stoltenberg II. I Stortingets møte 15. november 2005 ble forslagene under de enkelte kapitler vedtatt fordelt på rammeområder og sendt komiteen i samsvar med Stortingets vedtak om fordeling til komiteene ved behandlingen av Innst. S. nr. 3 (2005-2006), jf. vedlegg 1 til denne innstillingen. I St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) er det fremmet forslag under 23 nye kapitler og 4 nye romertall. Fordelingen av disse fremgår av referat fra Stortingets møte 15. november 2005, sak nr. 4, jf. vedlegg 1.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til Regjeringens budsjettforslag slik det er presentert i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006).

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig folkeparti og Venstre viser til at regjeringen Stoltenberg II overtar i en situasjon hvor det er sterk vekst i økonomien, sysselsettingen øker og arbeidsledigheten går ned. Ved fremleggelse av Regje-

ringens omprioriteringer i budsjettet for 2006 sa finansminister Halvorsen:

"Norsk økonomi er solid. Vi forventer solid økonomisk vekst neste år, god vekst i sysselsettingen og nedgang i arbeidsløsheten."

Disse medlemmer viser til at Regjeringen derved har et langt bedre utgangspunkt ved tiltredelse enn Samarbeidsregjeringen hadde. Et stort handlingsrom for å forme utviklingen gir tilsvarende ansvar for å forvalte mulighetene til beste for hele landets befolkning.

Ett budsjett vil ikke snu opp ned på Norge. Den solide økonomien, veksten og positive utviklingen som Samarbeidsregjeringen overlater til Regjeringen vil vare ved en tid. Disse medlemmer er imidlertid bekymret over at samtidig som Regjeringen beskriver en utvikling hvor det meste går bra, så fjerner Regjeringen sentrale virkemidler som har skapt den positive utviklingen. Måltrettede skatte- og avgiftslettelser er blitt til skatteskjerpelser, en offensiv satsing på forskning, utvikling og innovasjon er blitt til kutt i forskning, et fleksibelt arbeidsmarked skal reguleres ytterligere og en politikk for en lav rente er blitt en politikk som vil øke presset på renten og kronkursen.

Disse medlemmer mener det er kortsiktig å føre en politikk som vil svekke verdiskapingen. Det er et kortsiktig fokus å øke skattene for å finansiere økning i offentlige utgifter, siden dette reduserer den langsiktige veksten. Disse medlemmer mener at noe av den økonomiske veksten i Norge hvert år bør kanaliseres til å styrke vekstevnen i økonomien og bedre rammevilkårene for næringsliv og arbeidsplasser i konkurranseutsatt sektor. Arbeidsplasser som skattes ut av landet, gir ikke verdiskaping i Norge. Det blir derfor på sikt ikke mer velferd av å svekke verdiskapingen, slik Regjeringens politikk i praksis legger opp til.

Disse medlemmer mener at Regjeringens endringer av budsjettet vil kunne medføre at folk flest får en dobbel smell. Alle får høyere skatt enn med Samarbeidsregjeringens forslag til statsbudsjett, og renten kan etter hvert gå opp. Høyere rente rammer særlig familier i etableringsfasen.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Stoltenberg II øker veksten i de offentlige utgiftene og dermed legger opp til en politikk som vil skape mer press i økonomien, og derved legger mer press på renten, enn Samarbeidsregjeringens politikk. I svarbrev fra Finansdepartementet til finanskomiteen angående den faglige vurderingen av effekten på presset i økonomien av skattefinansiert, økt offentlig forbruk, svarer Finansdepartementet:

"Skattelettelser vil generelt sett virke mindre ekspansivt på økonomien enn økt forbruk i offentlig sektor. Grunnen til dette er at en del av skattelettelsen vil bli spart, og således ikke vil bidra til økt etterspørsel på kort sikt. Importinnholdet er i tillegg høyere i privat sektors etterspørsel etter varer og tjenester enn for offentlig forbruk, og dette bidrar også til at etterspørselsimpulsene mot norsk økonomi blir større ved økt offentlig forbruk. Effekten på rentenivået av økt offentlig forbruk eller lettelser i skattene vil bl.a. avhenge av kapasitetsutnyttningen i økonomien."

Disse medlemmer viser til at norsk økonomi er inne i en høykonjunktur og at det er knapphet på arbeidskraft i mange sektorer. Disse medlemmer har merket seg at NHO vurderer Regjeringens budsjett til å være "langt mer ekspansivt" enn Samarbeidsregjeringens forslag til budsjett, og at "NHO mener at statsbudsjettets ekspansive retning kan virke uheldig i en tid hvor det er ventet at ledigheten vil falle markert". Disse medlemmer mener derfor at det fremstår som svært lite troverdig når finansminister Halvorsen ved fremleggelse av Regjeringens endringer av budsjettet for 2006 hevder at Regjeringens endringer ikke øker presset på renten.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen ved fremleggelse av sine omprioriteringer av budsjettet for 2006 har et økt handlingsrom på om lag 1,2 mrd. kroner sammenlignet med Samarbeidsregjeringens budsjettforslag, grunnet lavere vekst i folketrygdens utgifter og andre anslagsendringer. Disse medlemmer er forundret over at Regjeringen ikke benytter det økte handlingsrommet til en offensiv satsing på forskning, utvikling og utdanning, siden det ville være å legge et styrket grunnlag for fremtidig vekst. Gitt det økte handlingsrommet er det desto mer skuffende at Regjeringen ved sine omprioriteringer faktisk velger å kutte på disse områdene. Disse medlemmer har merket seg den store avstanden mellom ord og handling i Regjeringens næringspolitikken. Det som skulle være en aktiv næringspolitikk, er blitt en aktiv politikk for å kvitte seg med virkemidler i næringspolitikken. Disse medlemmer deler næringsminister Odd Eriksen sin vurdering når han på spørsmål fra TV2 om Regjeringen ikke fjerner verktøy fra verktøykassen sammenlignet med regjeringen Bondevik IIs forslag til budsjett for 2006 sier "Ja, på mange måter kan du si det. Men samtidig har vi beholdt noe av den økningen forrige regjering foreslo".

Alle inntektsgrupper får høyere skatt med Regjeringens forslag til endringer av budsjettet. Disse medlemmer konstaterer at Regjeringen mener det er riktig å endre budsjettet slik at de som tjener minst får høyere skatt. I forhold til Samarbeidsregjeringen, øker Regjeringen skatten med over 700 kroner for alle heltidsarbeidende som ikke betaler toppskatt.

Disse medlemmer mener at Regjeringen snikinnfører bolig- og eiendomsskatt når den øker ligningsverdien på bolig og eiendom med 25 pst. Dette står i klar kontrast til inntrykket Regjeringspartiene gav i valgkampen om at de ikke skulle øke skatten på bolig eller eiendom.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen kutter i kontantstøtten til tross for at man har forsikret at ordningen skulle videreføres inntil full barnehagedekning er oppnådd. Med dette svekkes familienes valgfrihet og det er ingen forutsigbarhet for barnefamilienes økonomi slik kontantstøtteordningen nå forvaltes av den nye regjeringen. Ved at man svekker kontantstøtten vil også barnehagekøen vokse unødvendig.

Disse medlemmer konstaterer videre at Regjeringen prioriterer å sette ned prisen til de som allerede

har barnehageplass. Disse medlemmer vil prioritere full dekning før ytterligere prisnedgang.

Disse medlemmer merker seg at Regjeringen foreslår en rekke kutt på institusjoner, skoler, kirke- og menighetsliv. Det gjelder blant annet de private høyskolene som bla. utdanner sykepleiere og lærere, kapitaltilskuddet til friskoler og trossamfunn, Amatheia og overføringer til de kirkelige fellelråd. I tillegg kuttes skattefradraget ved gaver til frivillige organisasjoner. Det synes gjennomgående at Regjeringen ønsker en dreining bort fra samarbeid med det sivile samfunn gjennom de prioriteringer som tilleggsproposisjonen fra Regjeringen innebærer.

Disse medlemmer viser videre til Regjeringens manglende offensiv i miljøpolitikken. Bl.a. er satsing på kollektivtransport helt fraværende på tross av forpliktende formuleringer i så vel Soria Moria-erklæringen som i regjeringserklæringen hvor det bl.a. heter at "Luftforurensningen i de store byene må reduseres gjennom en satsing på kollektivtransport". Det samme gjelder for Regjeringens manglende vilje til statlig erverv av friluftseiendommer for å sikre allmennheten tilgang på bl.a. rekreasjon, jakt- og fiskemuligheter og svært begrensede bevilgninger til oppstart av tidsriktige prosjekter knyttet til CO₂-håndtering og verdikjede for CO₂.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2006 tar utgangspunkt i Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2006 samt Fremskrittspartiets prinsipp- og handlingsprogram for 2005-2009. Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett går i korte trekk ut på kraftige reduksjoner i skatter og avgifter, styrking av kjerneområdene og reduksjon av offentlige utgifter til ikke-prioriterte områder.

Disse medlemmer har foreslått store bruttokutt over statsbudsjettet. Etter noe omfordeling resulterer dette i et nettokutt på 12,08 mrd. kroner.

Disse medlemmer foreslår en overføring til Statens Petroleumsfond på 299,30 mrd. kroner, noe som er 17,138 mrd. kroner lavere enn i Regjeringens opplegg.

Disse medlemmer anser investeringer i realkapital og skatte- og avgiftsreduksjoner som viktige bidrag til bedret vekst i BNP på kort og lang sikt, og har derfor tillatt seg å skille dette ut. Samlet sett øker vi investeringer i real- og finanskapital og vi gir skatte- og avgiftslettelser på til sammen 28,50 mrd. kroner.

Disse medlemmer viser til sine merknader under andre kapitler i denne innstilling for en nærmere beskrivelse av Fremskrittspartiets alternative forslag til statsbudsjett for 2006, samt vårt syn på utviklingen i norsk økonomi.

3.2 Gjennomgang av forslaget til statsbudsjett for 2006 etter den vedtatte inndelingen i rammeområder

3.2.1 Rammeområde 1 (Statsforvaltning), under kommunal- og forvaltningskomiteen

3.2.1.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
Utgifter rammeområde 1 (i hele tusen kroner)		
20	Statsministerens kontor (jf. kap. 3020)	61 985
21	Statsrådet (jf. kap. 3021)	112 874
24	Regjeringsadvokaten (jf. kap. 3024)	47 224
1500	Fornying- og administrasjonsdepartementet (jf. kap. 4500)	244 315
1503	Midler til opplæring og utvikling av tillitsvalgte	137 775
1506	Norge.no (jf. kap. 4506)	27 162
1507	Datatilsynet	22 284
1510	Fylkesmannsembetene (jf. kap. 4510)	1 047 920
1520	Statskonsult	9 000
1522	Departementenes Servicesenter (jf. kap. 4522)	400 829
1530	Tilskudd til de politiske partier	279 808
1541	Pensjoner av statskassen	15 800
1542	Tilskudd til Statens Pensjonskasse	8 059 000
1543	Arbeidsgiveravgift til folketrygden	849 000
1546	Yrkesskadeforsikring (jf. kap. 4546)	67 000
1547	Gruppelivsforsikring (jf. kap. 4547)	76 000
1580	Byggeprosjekter utenfor husleieordningen	1 127 448
1581	Eiendommer til kongelige formål (jf. kap. 4581)	84 754
1582	Utvikling av Fornebuområdet	89 500
1583	Utvikling av Pilestredet Park (jf. kap. 4583)	9 973
2445	Statsbygg (jf. kap. 5445)	1 001 787
2470	Statens Pensjonskasse (jf. kap. 5470)	-18 584
Sum utgifter rammeområde 1		13 752 854

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
Inntekter rammeområde 1 (i hele tusen kroner)		
3024	Regjeringsadvokaten (jf. kap. 24)	5 800
4506	Norge.no (jf. kap. 1506)	21
4510	Fylkesmannsembetene (jf. kap. 1510)	14 189
4522	Departementenes Servicesenter (jf. kap. 1522)	117 595
4546	Yrkesskadeforsikring (jf. kap. 1546)	153 000
4547	Gruppelivsforsikring (jf. kap. 1547)	41 000
4581	Eiendommer til kongelige formål (jf. kap. 1581)	116
5445	Statsbygg (jf. kap. 2445)	720 000
5446	Salg av eiendom, Fornebu	42 350
5470	Statens Pensjonskasse (jf. kap. 2470)	16 000
5607	Renter av boliglånsordningen til statsansatte	295 000
Sum inntekter rammeområde 1		1 405 071
Sum netto rammeområde 1		12 347 783

3.2.1.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.1.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet*

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet slutter seg til Regjeringens forslag slik det fremgår av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006).

3.2.1.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre*

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til Samarbeidsregjeringens budsjettforslag samt Regjeringens forslag om å ikke innføre nøytral merverdiavgift for statsforvaltningen og de anslagsendringer som for øvrig fremkommer i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006), og foreslår at rammeområde 1 settes til kr 10 607 131 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 1 740 652 000.

3.2.1.2.3 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 1 settes til kr 12 236 083 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 111 700 000.

Disse medlemmer er av den oppfatning at det er et viktig politisk mål å redusere og effektivisere det offentlige byråkrati, for derved å gjøre de sentrale myndigheter mer oversiktlige for den enkelte innbygger, for å øke den enkelte innbyggers innflytelse, og for å redusere det offentliges utgifter.

Disse medlemmer er av den oppfatning at Fornyings- og administrasjonsdepartementets arbeidsoppgaver kan rasjonaliseres betydelig. Administrasjon av statsapparatet må gjøres så enkel og så kostnadseffektiv som mulig. I denne sammenheng vil disse med-

lemmer vise til at Norge er helt i verdenstoppen når det gjelder antall offentlig ansatte og offentlig administrasjon per capita. Disse medlemmer ønsker igangsettelse av en rasjonalisering av offentlig sektor. Disse medlemmer mener Fornyings- og administrasjonsdepartementet og underliggende virksomheter bør pålegges en generell effektivisering og innsparing. Departementet og underliggende etater må se på sine kostnader og arbeidsoppgaver, og nøye vurdere hvor det kan spares inn, og kritisk vurdere hvilke arbeidsoppgaver som skal prioriteres.

Disse medlemmer registrerer at det innenfor offentlig forvaltning de senere år har vist seg at en rekke prosjekter har betydelige budsjettoverskridelser. Dette ser disse medlemmer som et resultat av manglende kompetanse og ansvarsfraskrivelse hos ledere i den offentlige forvaltning. Disse medlemmer ønsker derfor at det igangsettes en prosess for å fordele ansvar i større grad innen statsforvaltningen. Disse medlemmer mener at ansvar for budsjettoverskridelser etc. i større grad må få konsekvenser for de ansvarlige ledere.

Disse medlemmer ønsker en åpnere offentlig forvaltning. Med de muligheter dagens informasjons- og kommunikasjonsteknologi gir, bør det offentlige i langt større grad åpne sin saksbehandling slik at berørte borgere, andre saksparter og offentligheten får innsyn, uten at det går på bekostning av personvern eller taushetsplikt. Slik kan saksbehandlingen bli gjenstand for en kontinuerlig vurdering og effektivisering til innbyggernes beste.

Disse medlemmer foreslår en "modell for gevinstdeling" ved effektivisering i offentlige virksomheter. De virksomheter som ved eget initiativ oppnår besparelser, vil kunne få "beholde" noe av denne gevinsten til ytterligere moderniserings- og utviklings tiltak. Dette forutsetter at virksomheten samtidig opprettholder samme nivå på eller øker kvaliteten og omfanget av sine utadrettede tjenester.

3.2.1.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGENE TIL RAMESUMMER FOR RAMMEOMRÅDE 1

Tabell 3.1 Forslag til netto rammebeløp for rammeområde 1

(i 1000 kr)

	St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1	A, SV, Sp	H, KrF, V	FrP
Forslag til netto rammebeløp	12 347 783	12 347 783	10 607 131	12 236 083
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1		0	-1 740 652	-111 700

3.2.2 **Rammeområde 2 (Familie og forbruker), under familie- og kulturkomiteen**

3.2.2.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
Utgifter rammeområde 2 (i hele tusen kroner)		
231	Barnehager	14 848 438
800	Barne- og likestillingsdepartementet (jf. kap. 3800)	84 100
830	Samlivstiltak og foreldreveiledning (jf. kap. 3830)	23 701
840	Krisetiltak	155 828
841	Samlivsbrudd og konfliktløsning	17 125
842	Familievern (jf. kap. 3842)	270 986
843	Likestillings- og diskrimineringsnemnda	1 500
844	Kontantstøtte	2 408 243
845	Barnetrygd ..	14 290 000
846	Familie- og likestillingspolitisk forskning, opplysningsarbeid mv.	35 252
849	Likestillings- og diskrimineringsombudet	26 582
850	Barneombudet (jf. kap. 3850)	8 266
852	Adopsjonsstøtte	26 456
854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet (jf. kap. 3854)	440 929
855	Statlig forvaltning av barnevernet (jf. kap. 3855)	3 527 477
857	Barne- og ungdomstiltak	166 290
858	Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (jf. kap. 3858)	121 368
859	UNG i Europa (jf. kap. 3859)	5 754
860	Forbrukerrådet	82 359
862	Positiv miljømerking	4 010
865	Forbrukerpolitiske tiltak og internasjonalt samarbeid	11 830
866	Statens institutt for forbruksforskning	23 101
867	Sekretariatet for Forbrukertvistutvalget og Markedsrådet (jf. kap. 3867)	5 178
868	Forbrukerombudet (jf. kap. 3868)	15 672
2530	Fødselspenger og adopsjonspenger	10 505 000
Sum utgifter rammeområde 2		47 105 445
Inntekter rammeområde 2 (i hele tusen kroner)		
3830	Samlivstiltak og foreldreveiledning (jf. kap. 830)	400
3854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet (jf. kap. 854)	14 000
3855	Statlig forvaltning av barnevernet (jf. kap. 855)	609 577
3859	UNG i Europa (jf. kap. 859)	1 922
Sum inntekter rammeområde 2		625 899
Sum netto rammeområde 2		46 479 546

3.2.2.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.2.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet*

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at forholdene i hjem og nærmiljø er viktige for barn og unges trivsel, trygghet og utvikling. Regjeringen vil derfor legge stor vekt på å skape gode og trygge oppvekstvilkår for barn.

Flertallet mener at psykisk syke og rusmisbrukende foreldre skal få oppfølging og hjelp, og at funksjonshemmede barn skal sikres like rettigheter som funksjonsfriske. Flertallets målsetting er spesielt å satse på å gi barn som utsettes for fysisk og psykisk vold hjelp og støtte. Videre ønsker flertallet å utvide foreldrepermisjonen og at utvidelsen skal forbeholdes far.

Flertallet slutter seg til Regjeringens forslag slik det fremgår av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006).

3.2.2.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre*

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at familien er den viktigste ramme om barns oppvekst, uansett hvordan familien er sammensatt. Foreldrene har hovedansvaret for barnas oppdragelse. Disse medlemmer vil peke på at Samarbeidsregjeringen har sikret barna gode omsorgsvilkår gjennom økt kontantstøtte og utbygging av barnehageplasser. I denne perioden har 24 660 flere barn fått barnehageplass. Budsjettforslaget fra Samarbeidsregjeringen legger opp til full barnehagedekning i løpet av 2006. Disse medlemmer viser til at Samarbeidsregjeringen har satt fokus på kvalitet i barnehagen gjennom den nye barnehageloven som ble vedtatt av Stortinget i vår, samtidig som budsjettforslaget fra Samarbeidsregjeringen innebærer 50 mill. kroner ekstra til kvalitetshevende tiltak i barnehagen.

Disse medlemmer vil peke på at over 80 000 barnefamilier nå benytter kontantstøtten. Et flertall av barna blir i hovedsak passet av sine egne foreldre. Både mødre og fedre bruker mer tid sammen med egne barn. Disse medlemmer viser til ferske tall fra SSB som viser at fedre arbeider 1,2 timer mindre pr. uke enn før kontantstøtten ble innført. Det er flere fedre som er hjemme og færre fedre som jobber lange dager. Dette styrker forholdet mellom far og barn. Det samme gjør økningen i pappapermisjon fra 4 til 5 uker fra 1. juli 2005, og forslaget fra Samarbeidsregjeringen om en ytterligere økning til 6 uker fra 1. juli 2006.

Disse medlemmer mener at stabile samliv skaper en trygg ramme rundt barns oppvekst. Det er derfor viktig å prioritere forebyggende samlivsarbeid for å bidra til å skape robuste parforhold. Det er spesielt viktig at foreldre med funksjonshemmede barn prioriteres. Disse medlemmer er derfor tilfreds med Regjeringens offensive satsing på samlivskurs som vil gi alle førstegangsførelde et tilbud om samlivskurset "Godt samliv" i løpet av 2006.

Disse medlemmer vil peke på at barnevernet er en viktig medspiller og ressurs for familien, ikke minst gjennom det forebyggende familievernet. Barnevernet har gjennomgått en omfattende reform, og Samarbeidsregjeringen har satt i gang et landsomfattende forsknings- og utviklingsarbeid for å styrke barnevernet ytterligere. Disse medlemmer vil peke på at Samarbeidsregjeringen har styrket innsatsen for barn og unge som lever i en vanskelig situasjon. Tilskuddsordningen "Barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn" er foreslått økt til 41,4 mill. kroner i 2006. Dette er et målrettet virkemiddel for å bedre oppvekst- og levekår for barn og unge med spesielle behov.

Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen har redusert den månedlige utbetalingen i kontantstøtten og kortet inn på lengden med en måned før fylte 3 år. Disse medlemmer synes dette er bemerkelsesverdig all den tid Regjeringen i sin Soria Moria-erklæring har understreket at ordningen skulle videreføres til oppnådd full barnehagedekning. Dette innebærer mindre forutsigbarhet for småbarnsforeldre som rammes av forslaget.

Disse medlemmer har innenfor en utvidet ramme prioritert å styrke vekstevnen i norsk økonomi og øke bevilgningene på prioriterte områder, samt å redusere budsjettets totalramme som et bidrag for å redusere presset i økonomien og på renten. På denne bakgrunn har disse medlemmer prioritert å øke bevilgningene til barnevern med kr 150 000 000 utover Samarbeidsregjeringens budsjettforslag.

Disse medlemmer viser til Samarbeidsregjeringens budsjettforslag samt Regjeringens forslag om å ikke innføre nøytral merverdiavgift for statsforvaltningen og de anslagsendringer som for øvrig fremkommer i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006), og foreslår at rammeområde 2 settes til kr 45 429 869 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 1 049 677 000.

3.2.2.2.3 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 2 settes til kr 45 136 637 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringen på kr 1 342 909 000.

Disse medlemmer er av den oppfatningen at familien er en av de viktigste pilarene i dagens samfunn. Det er disse medlemmers oppfatning at dersom det føres en aktiv og riktig familiepolitikk, vil dette gi betydelige samfunnsgevinster både på kort og lang sikt.

Etter disse medlemmers oppfatning er det svært viktig å gi familiene en betydelig frihet i hverdagen, mulighet for valgfrihet og råderett over egen familiesituasjon.

Disse medlemmer viser til at stadig flere par opplever et samlivsbrudd. Dette er en utvikling som ikke bare rammer Norge, men store deler av den vestlige verden. Disse medlemmer mener derfor at det er naivt å tro at offentlige samlivskurs kan snu denne

tendensen. Disse medlemmer vil peke på at en ytterligere opptrapping av bevilgninger til slike kurs ikke kan forventes å gi noen som helst effekt, annet enn økt bruk av offentlige penger.

Disse medlemmer ønsker å pris- og kostnadsjustere barnetrygden. I denne sammenheng vil disse medlemmer vise til at evaluering av kontantstøtten har vist at den har vært vellykket og gitt resultater for de familiene som har gjort seg nytte av ordningen.

Disse medlemmer vil bemerke at for å gi full valgfrihet for foreldre, må man gjennom ulike tiltak sørge for at det også på litt sikt blir full barnehagedekning. Det kompromiss som Stortinget vedtok om barnehager, vil kunne legge grunnlaget for en full barnehagedekning og lavere foreldrebetaling. Gjennom likebehandling av offentlige og private barnehageplasser sikres en utvikling av flere plasser og lavere kostnader. Det er nettopp en reell likebehandling som sørger for en kostnadseffektiv og levedyktig barnehagesektor. Med reell likebehandling vil alle barnehager ha motivasjon til å begrense sine kostnader samtidig som det fokuseres på tilbudets kvalitet. Disse medlemmer tror at den ensidige debatten om foreldrebetaling og dekning vil, så snart full dekning er oppnådd, bli avløst av en sterk fokus på kvalitet i tilbudet. Derfor er det viktig å sikre langsiktighet både for offentlige og private barnehager, noe som best kan skje ved en reell likebehandling.

Disse medlemmer vil advare sterkt mot at familiens oppgaver blir veltet over på staten eller andre offentlige organer.

Disse medlemmer vil også påpeke det faktum at mange familier i dag oppløses, noe som ofte setter de involverte barna i en vanskelig situasjon. Barna må ikke brukes som våpen i en konflikt mellom foreldrene, men må høres i de spørsmål som angår dem. Til dette vil disse medlemmer påpeke at de fleste barn ønsker like mye samvær med begge foreldrene, og at dette må gjennomføres med mindre det foreligger særlige grunner som tilsier at dette ikke er til barnas beste. FNs barnekonvensjon sier også at dette er en rett det enkelte barn har, og Norge har inkorporert FNs barnekonvensjon i sitt lovverk, og vi er derfor pliktig til å legge forholdene til rette slik at dette blir mulig for alle barn som bor i Norge.

Det er etter disse medlemmers oppfatning viktig at familievernkontorene får den nødvendige kompetanse, for også å kunne løse svært konfliktfylte situasjoner.

Disse medlemmer erkjenner at for enkelte barn kan situasjonen være så vanskelig at det blir nødvendig å fjerne dem fra hjemmet, og erkjenner derfor nødvendigheten av et barnevern. Disse medlemmer hadde gjerne sett at det var opprettet et fritt og uavhengig barnevernstilsyn, som sørget for at de nødvendige

tilsyn både med det lokale barnevern og det statlige barnevern ble foretatt ofte nok.

Disse medlemmer vil foreslå at det opprettes et eget statlig barnevernstilsyn etter mønster av andre uavhengige kontrolltilsyn. Barnevernstilsynet bør både behandle klager på barnevernets arbeidsutførelse, fremme forslag om gode og sikre arbeidsmetoder basert på den innsikt som fremkommer fra klagebehandlingen, og bør også kontrollere alle barnevernsinstitusjoner.

Disse medlemmer viser til at det ved gjentatte undersøkelser både i Bergen og i landet for øvrig, har vist seg at svært mange barn har lidd overlast ved opphold i institusjoner. Senest i Befring-utvalgets rapport slås dette fast. Disse medlemmer mener derfor at et uavhengig barnevernstilsyn vil både være nødvendig, men også til hjelp for dem som lider overlast, for å sikre at overgrep ikke skjer igjen.

Disse medlemmer mener at et slikt barnevernstilsyn ikke trenger føre til økte utgifter i 2005. Et slikt tilsyn kan finansieres innenfor de 100 mill. som Regjeringen foreslår til det nye Barnevernsdirektoratet.

Disse medlemmer vil derfor fremme forslag om etablering av et statlig barnevernstilsyn.

Disse medlemmer vil påpeke at ungdom som vokser opp i storbyer, ikke alltid har det samme nettverket som barn og unge i distriktene. Det er dessuten ofte et tøffere miljø, og tilgang til rusmidler av ulik art er større. Det er derfor viktig etter disse medlemmers mening at det tilføres ressurser som kan sette storbyene bedre i stand til å drive forebyggende tiltak slik at man kan fange opp barn og ungdom i risikozonen på et så tidlig tidspunkt som mulig. Disse medlemmer er derfor glad for storbyatsningen.

Disse medlemmer har merket seg at det nå skal satses på frivillige lag og organisasjoner.

Disse medlemmer er av den oppfatning at det er en for sterk vektlegging på tiltak for å fremme likestilling. Slike tiltak er unødvendige og vil i en del tilfeller hindre reell likestilling. Prinsipielt mener disse medlemmer at det er en selvfølge at man får lik lønn for likt arbeid. Likevel vil disse medlemmer ta avstand fra at man skal tildeles stillinger etter kjønn, men at det burde være en selvfølge at stillinger tildeles etter kompetanse. Disse medlemmer finner det derfor ikke nødvendig å bruke store summer på likestillingsprosjekter i regi av det offentlige.

Disse medlemmer mener at det er viktig at forbrukerhensyn står sentralt. Forbrukerne skal ha muligheten til å kunne nå frem med sine klager. Vern om forbrukernes rettigheter er en helt nødvendig del av et velfungerende marked. Forbrukermyndighetene har i en årrekke gjort en solid jobb, og disse medlemmer mener at det bør vurderes en styrking av dette området.

3.2.2.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGENE TIL RAMMESUMMER FOR RAMMEOMRÅDE 2

Tabell 3.2 Forslag til netto rammebeløp for rammeområde 2

(i 1000 kr)

	St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1	A, SV, Sp	H, KrF, V	FrP
Forslag til netto rammebeløp	46 479 546	46 479 546	45 429 869	45 136 637
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1		0	-1 049 677	-1 342 909

3.2.3 Rammeområde 3 (Kultur), under familie- og kulturkomiteen

3.2.3.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
------	---------	---

Utgifter rammeområde 3 (i hele tusen kroner)

300	Kultur- og kirke departementet	98 593
305	Lotteri- og stiftelsestilsynet (jf. kap. 3305)	54 713
315	Frivillighetsformål	274 362
320	Allmenne kulturformål	597 580
321	Kunstnerformål	308 474
322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom (jf. kap. 3322)	278 927
323	Musikkformål (jf. kap. 3323)	508 886
324	Teater- og operaformål (jf. kap. 3324)	956 968
325	Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer	86 773
326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål (jf. kap. 3326)	466 780
328	Museums- og andre kulturvernformål (jf. kap. 3328)	609 630
329	Arkivformål (jf. kap. 3329)	211 415
334	Film- og medieformål (jf. kap. 3334)	494 093
335	Pressestøtte	290 257
336	Informasjonsberedskap - kringkasting	3 579
337	Kompensasjon for kopiering til privat bruk	33 540
	Sum utgifter rammeområde 3	5 274 570

Inntekter rammeområde 3 (i hele tusen kroner)

3300	Kultur- og kirke departementet (jf. kap. 300)	56
3305	Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser (jf. kap. 305)	887 161
3320	Allmenne kulturformål (jf. kap. 320)	287
3322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom (jf. kap. 322)	200
3323	Musikkformål (jf. kap. 323)	28 669
3324	Teater- og operaformål (jf. kap. 324)	8 844
3325	Samordningstiltak for arkiv, bibliotek og museer	6 345
3326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål (jf. kap. 326)	13 909
3328	Museums- og andre kulturvernformål (jf. kap. 328)	17 111
3329	Arkivformål (jf. kap. 329)	7 697
3334	Film- og medieformål (jf. kap. 334)	59 094
	Sum inntekter rammeområde 3	1 029 373
	Sum netto rammeområde 3	4 245 197

3.2.3.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.3.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstre-

parti og Senterpartiet, mener at kunst, kultur, idrett og frivillighet gjør samfunnet rikere på opplevelser. Gjennom målrettede tiltak og en generell styrking av kunst-, kultur- og frivillighetsformål, vil Regjeringen gjennomføre et løft for kulturen og for frivillig sektor. Grunnlaget for kultursatsingen er lagt gjennom

Kulturloftets mål om at 1 pst. av statsbudsjettet skal gå til kulturformål innen 2014.

Flertallet viser til at Regjeringen har foreslått en samlet økning av kulturbudsjettet for 2006 på knapt 170 mill. kroner i forhold til Bondevik II-regjeringens budsjettopplegg.

Flertallet slutter seg til Regjeringens forslag slik det fremgår av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006).

3.2.3.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre*

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener kunst og kultur har en egenverdi og er av avgjørende betydning for utviklingen av den enkeltes personlighet og livskvalitet. Disse medlemmer vil ha et kulturliv som gir nye impulser og stimulerer til kreativitet og nyskaping, og mener den offentlige kulturinnsatsen skal gi et mangfoldig tilbud som er tilgjengelig i hele landet. Disse medlemmer vil føre en kulturpolitikk som styrker våre kulturelle røtter.

Disse medlemmer er fornøyd med at Samarbeidsregjeringen har sørget for en realvekst i kulturbudsjettet på 26,2 pst. siden 2001. Disse medlemmer vil peke på at Samarbeidsregjeringen har lagt frem den mest forpliktende kulturmeldingen noen sinne. I Samarbeidsregjeringens budsjettforslag for 2006, blir kulturmeldingen fulgt opp med økte midler til satsingsområder som musikk, scenekunst, litteratur, språk, arkiv, bibliotek og museum.

Disse medlemmer viser til at Kultur- og kirkedepartementet overtok ansvaret for frivillig sektor fra 1. januar 2005. Disse medlemmer er tilfreds med Samarbeidsregjeringens ønske om å bedre forholdene for frivilligheten ved å samordne den statlige politikken på frivillig sektor, samtidig som frivilligheten skal gis frihet og ikke benyttes som et instrument for det offentlige. Disse medlemmer vil i den forbindelse understreke betydningen av skattefritaket for gaver til frivillige organisasjoner. Ifølge Skattedirektoratet kom det inn om lag 1,1 mrd. kroner under ordningen i 2004. Det er ventet at beløpet vil øke ytterligere i 2005 og 2006. Disse medlemmer vil videre peke på at antallet frivillighetssentraler har økt, og at sentralene har fått større økonomiske rammer, noe som gjør at de kan styrke sin rolle som kraftsenter for et mangfold av frivillig virke i samarbeid med enkeltpersoner, frivillige organisasjoner, menigheter og det offentlige.

Disse medlemmer mener det er nødvendig med særlige tiltak for å styrke formidlingen av tradisjonsbærende kunnskap på folkekulturens område. Innenfor fagområder som husflid, dans og musikk ligger en betydelig del av kunnskapsformidlingen innenfor de frivillige organisasjonenes egen virksomhet. For enkelte områder, eksempelvis husflid, finnes det i dag ingen formell utdanning som ivaretar opplæringen. Disse medlemmer mener det nå er viktig å sikre kontinuiteten i kunnskapsformidlingen innenfor de aktuelle fagmiljøene og sikre at den tradisjonsbærende kunnskapen lever videre. Disse medlemmer viser i denne forbindelse til merknader i forbindelse med behandlingen av

kulturmeldingen, Innst. S. nr. 155 (2003-2004), pkt. 2.1, og mener det er nødvendig med en bred gjennomgang av hele folkekulturfeltet med sikte på å sikre dette feltets fremtid.

Disse medlemmer vil peke på den betydning studieforbundenes virksomhet har hatt, og vil ut fra medlemsorganisasjonene særlig peke på Folkekulturforbundets kompetanse på dette feltet.

Disse medlemmer foreslår i lys av dette å opprette en ny post under kap. 320 Allmenne kulturformål med 5 mill. kroner.

Disse medlemmer viser videre til det arbeidet Norsk teaterråd har gjort i forhold til egne tildelingskriterier til medlemsorganisasjonene. Disse medlemmer ser positivt på at det nå legges opp til økt fokus på aktivitet ved tildelingen. Disse medlemmer mener amatørteaterbevegelsen gjør et stort og viktig arbeid og at virksomheten har store utfordringer blant annet knyttet til økt virksomhet, flere medlemsorganisasjoner og utviklingen av Dramas. Disse medlemmer foreslår en økt bevilgning til Norsk teaterråd med 2 mill. kroner.

Disse medlemmer har innenfor en utvidet ramme prioritert å styrke vekstevnen i norsk økonomi og øke bevilgningene på prioriterte områder, samt å redusere budsjettets totalramme som et bidrag for å redusere presset i økonomien og på renten. På denne bakgrunn har disse medlemmer prioritert å øke bevilgningene til ulike kulturtiltak på til sammen kr 30 000 000 utover Samarbeidsregjeringens budsjettforslag. Bl.a. foreslår disse medlemmer en styrking av Frifond på kr 15 000 000 og en ny budsjettpost for kompetansebyggende tiltak for folkekultur på kr 5 000 000.

Disse medlemmer viser til Samarbeidsregjeringens budsjettforslag samt Regjeringens forslag om å ikke innføre nøytral merverdiavgift for statsforvaltningen og de anslagsendringer som for øvrig fremkommer i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) og foreslår at rammeområde 3 settes til kr 4 088 048 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 157 149 000.

3.2.3.2.3 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 3 settes til kr 3 434 076 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 811 121 000.

Disse medlemmer er av den oppfatning at kultur er et begrep som uttrykker de verdier og kvaliteter som enkeltmennesker tillegger høy egenverdi. Disse medlemmer vil påpeke at det som er god kultur for en, slett ikke er god kultur for en annen. Av den grunn mener disse medlemmer at kulturen i utgangspunktet skal være fri og uavhengig av politisk styring, og at den må være basert på frivillighet og personlig engasjement. Disse medlemmer er av den oppfatning at politikerstyrte kulturgoder ødelegger kulturens vesen og fremmer ensretting. Man har sett eksempler

på dette i andre land, blant annet i kommunisttiden i Øst-Europa.

Fordi kulturens egenverdi eksisterer i samspillet mellom mennesker, mener disse medlemmer at arenaen kulturen eksisterer på, er viktig. En kulturarena er rommet som forener folk. Uten arena er kunstnerisk uttrykk meningsløst. Kun ved en utvidelse av arenaen kan flere ta del i både den skapende og den opplevende delen av kunsten. Disse medlemmer ønsker at kulturlivet skal utvide kulturarenaen og innlemme flere for økt verdi og opplevelse.

Disse medlemmer mener at en utvidelse av kulturarenaen ikke nødvendigvis dreier seg om flere bygg. Arenaen er et bilde på de rammer som utøvere og opplevende møtes innen. Disse medlemmer mener at vi alle bør ønske å utvide disse rammene, slik at flere får kulturelle gleder.

Disse medlemmer ønsker ikke et sterkt subsidiert kulturliv, eller at en snever elite skal forvalte fellesskapets kulturmidler kun til glede for egen snever krets. Folk skal i størst mulig grad selv ha råderett over kulturmidlene. Kulturen skal være deltagende, engasjerende og treffe flest mulig.

Disse medlemmer mener at kulturmidler i størst mulig grad bør kanaliseres i samsvar med det smaks- og meningsmangfold som eksisterer. Det betyr at disse medlemmer er mot alle modeller som innebærer at oppnevnte komiteer fordeler penger, etter eget forgodtbefinnende, på vegne av fellesskapet.

Disse medlemmer ønsker også at kulturlivet i større grad skal rette seg mot publikum og alternative inntektskilder i større grad enn offentlige budsjettprosesser og -midler. Hovedhensikten med dette er at samfunnet forhåpentligvis skal kunne bruke mer penger på slik kultur som både store grupper og små nisjer finner verdifullt.

Disse medlemmer ønsker å finne flere ordninger som kan gi offentlige kulturinstitusjoner et bredere publikum, publikum et mer innholdsrikt kulturtilbud og samfunnet en bedre utnyttelse av de offentlige og private kulturmidler.

Disse medlemmer har også erkjent at man må sikre vår kulturarv for etterleken. Dette betyr at disse medlemmer mener at pengene det offentlige skal bruke på kulturtiltak, i første rekke bør sikre at viktige historiske og tradisjonsrike elementer innen kultursektoren ikke går tapt, at det kommer flest mulig til gode, og at støtten gis som tilskudd.

Disse medlemmer viser til vedtak i Dokument nr. 8:16 (2001-2002) om pengespill (tippenøkkel). Disse medlemmer mener at det er uholdbart at Stortingets vedtak om tippenøkkel ikke følges opp. Vedtaket innebærer en klar og tydelig plikt til at bevilgningene over offentlige budsjetter ikke skal minke i tråd med at inntektene fra tipping øker. Derfor er det uakseptabelt at Frifondet reduseres.

Disse medlemmer vil også påpeke det faktum at det kan synes som man i budsjettet ikke har rom for å videreføre kultursatsing som allerede er vedtatt, mens man i stedet satser på nye. Dette gir etter disse medlemmers mening svært uforutsigbare rammer for de som har fått løfter om støtte. Disse medlemmer er av den oppfatning at man bør sørge for å ferdigstille de prosjekter man allerede har gitt åpningsbevilgninger til, og heller la andre og nye tiltak stilles i bero.

Disse medlemmer vil vise til at Fremskrittspartiet i sin kulturpolitikk vektlegger de tiltak som aktiviserer barn og unge, og de frivillige lag og organisasjoner som fanger opp breddeaktiviteter, som for eksempel idrett. Disse medlemmer vil vise til stortingsvedtaket i juni 2003 om en ny fordeling av tippenøkkel, etter forslag fra Fremskrittspartiet, hvor kultur og idrett nå alene skal dele midlene mellom seg. Disse medlemmer vil påpeke at det ble sagt som en forutsetning at man ikke på bakgrunn av dette vedtaket skulle korte inn på midlene til disse i statsbudsjettet. Det kan synes som det er gjort blant annet når det gjelder tilskudd til frivillige lag og organisasjoner m.m. Disse medlemmer mener at dette er svært uheldige signaler å gi til de som nå hadde forventet en vesentlig økning til sine planer.

Disse medlemmer vil ta avstand fra kulturpolitikk hvor store summer blir brukt til prestisjeprosjekter og hvor målgruppen er et relativt begrenset antall mennesker, som for eksempel bygging av ny opera i Bjørvik.

Disse medlemmer ønsker ikke å mene hva som er god eller dårlig kultur. Vi lar folk bestemme selv. Derfor ønsker vi ikke et sterkt subsidiert kulturliv. Kulturlivet har best av å innrette seg etter folks ønsker, og da bør det ikke være nødvendig med store subsidier. Slik blir det mulig å nå flere med mer kultur. Folks valg av kultur vil til enhver tid være mer variert enn det offentlig subsidiert kultur kan tilby. Disse medlemmer mener at det er nettopp folks valg som sikrer bredde.

3.2.3.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGENE TIL RAMESUMMER FOR RAMMEOMRÅDE 3

Tabell 3.3 Forslag til netto rammebeløp for rammeområde 3

(i 1000 kr)

	St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1	A, SV, Sp	H, KrF, V	FrP
Forslag til netto rammebeløp	4 245 197	4 245 197	4 088 048	3 434 076
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1		0	-157 149	-811 121

3.2.4 Rammeområde 4 (Utenriks), under utenrikskomiteen

3.2.4.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
Utgifter rammeområde 4 (i hele tusen kroner)		
100	Utenriksdepartementet (jf. kap 3100 og 3101)	1 411 971
101	Utenriksstasjonene (jf. kap. 3101)	15 575
103	Regjeringens fellesbevilgning for representasjon	7 407
104	Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet	8 813
115	Presse-, kultur- og informasjonsformål	63 951
116	Deltaking i internasjonale organisasjoner	1 546 210
140	Utenriksdepartementets administrasjon av utviklingshjelpen	753 934
141	Direktoratet for utviklingssamarbeid (NORAD)	156 420
150	Bistand til Afrika	2 383 500
151	Bistand til Asia	642 600
152	Bistand til Midtøsten	140 500
153	Bistand til Mellom-Amerika	161 500
160	Sivilt samfunn og demokratiutvikling	1 513 000
161	Næringsutvikling	381 250
162	Overgangsbistand (gap)	776 500
163	Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter	1 964 752
164	Fred, forsoning og demokrati	1 627 750
165	Forskning, kompetanseheving og evaluering	493 000
166	Tilskudd til ymse tiltak	92 842
167	Flyktningtiltak i Norge, godkjent som utviklingshjelp (ODA)	477 382
170	FN-organisasjoner mv.	4 463 461
171	Multilaterale finansinstitusjoner	1 803 500
172	Gjeldslettetiltak	350 000
197	Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak	262 395
480	Svalbardbudsjettet	96 559
Sum utgifter rammeområde 4		21 594 772
Inntekter rammeområde 4 (i hele tusen kroner)		
3101	Utenriksstasjonene (jf. kap. 100 og 101)	48 682
Sum inntekter rammeområde 4		48 682
Sum netto rammeområde 4		21 546 090

3.2.4.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.4.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener at norsk utenrikspolitikk skal ivareta norske interesser og verdier i en verden i rask forandring. Samtidig skal den bidra til å fremme internasjonale fellesgoder og bygge en bedre organisert verden. Flertallet mener at Norges innsats for fattigdomsbekjempelse bør økes, mer rettferdig fordeling og en mer demokratisk verdensorden, både globalt og regionalt. Hovedlinjene i norsk utenrikspolitikk ligger fast, herunder sterk oppslutning om FN og folkeretten, medlemskapet i NATO, EØS-avtalen og at Norge ikke er medlem av EU. Norge skal være en tyde-

lig fredsnaasjon. Flertallet vil styrke Norges bidrag til å forebygge, dempe og løse konflikter.

Flertallet vil viser til kapittel 2 i Soria Moria-erklæringen, som tar for seg noen hovedsatsingsområder for regjeringen Stoltenberg II. Flertallet vil slutte seg til de fire hovedsatsingsområdene som kommer fram der, nemlig at Regjeringen vil arbeide etter følgende hovedprioriteringer:

- Legge opp en helhetlig nordområdestrategi
- Føre en mer offensiv Europapolitikk.
- Styrke Norges innsats som fredsnaasjon og arbeide aktivt for global rettferdighet og en sosial og bærekraftig globalisering.
- Videreutvikle FN og folkeretten som forpliktende avtaleverk for alle nasjoner.

Flertallet mener de skisserte målene i Soria Moria-erklæringen er reflektert i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006), og slutter seg til de prioriteringer som er gjort der.

3.2.4.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre*

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er tilfreds med at utviklingsbistanden i budsjettforslaget økes og at opptrappingen mot 1 pst. av bruttonasjonalinntekten (BNI) fortsetter. Det innebærer at utviklingsbistand siden 2001 har økt med om lag 6,2 mrd. kroner. Disse medlemmer viser til at økningen av bistanden til Afrika utgjør mer enn 1 mrd. kroner, og at det er en oppfølging av Samarbeidsregjeringens budsjettpraksis med å styrke innsatsen for de aller fattigste land og folk i verden. Disse medlemmer viser til at målet om å få minst 40 pst. av den bilaterale bistanden til å gå til de minst utviklede landene (MUL) ble nådd i 2002, og at andelen nå har økt ytterligere. Disse medlemmer støtter opp om Samarbeidsregjeringens forslag om at det fastsettes egne måltall for bistanden til Afrika (65 pst. til 2010) og til kretsen av "lavinntektsland" (70 pst. i 2010). Disse medlemmer er videre positive til Samarbeidsregjeringens forslag om å styrke bevilgninger til kampen mot hiv og aids med 300 mill. kroner. Disse medlemmer viser til St.prp. nr. 35 (2003-2004) Felles kamp mot fattigdom - En helhetlig utviklingspolitikk, hvor det legges opp til at norsk utviklingspolitikk i årene som kommer skal basere seg på FNs tusenårsmål, som ble vedtatt av FN høsten 2000.

Disse medlemmer er positive til Samarbeidsregjeringens forslag om å bevilge 140 mill. kroner til arbeidet med fred, forsoning og demokrati, og viser til at bevilgningene til dette formålet er mer enn femdoblet siden 2001. Bevilgningene bidrar til å forebygge konflikter, til fredsprosesser og til fredsbyggende tiltak. FN vedtok på sitt toppmøte i september 2005 etablering av en fredsbyggingskommisjon og et fredsfond. Disse medlemmer er positive til forslaget fra avgåtte regjering på at Norge skal bidra med 100 mill. kroner til FNs fredsfond når dette er etablert.

Norge er, og skal være, en pådriver for det internasjonale ikke-sprednings- og nedrustningsarbeidet av atomvåpen. Disse medlemmer er derfor positive til Samarbeidsregjeringens forslag om å styrke bevilgningene kraftig for å synliggjøre FNs ledende rolle innenfor ikke-spredning og nedrusting.

Disse medlemmer understreker viktigheten i at satsingen på nordområdene fortsetter, herunder arbeidet med atomsikkerhet og radioaktiv forurensning i Russland.

Disse medlemmer viser til Samarbeidsregjeringens budsjettforslag samt Regjeringens forslag om å ikke innføre nøytral merverdiavgift for statsforvaltningen og de anslagsendringer som for øvrig fremkommer i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) og foreslår at rammeområde 4 settes til kr 21 472 467 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 73 623 000.

3.2.4.2.3 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 4 settes til kr 12 574 026 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 8 972 064 000.

Disse medlemmer mener at utenrikspolitikken må sikre norske interesser gjennom et forpliktende internasjonalt samarbeid, med sikte på internasjonal avspenning, varig fred, en friest mulig verdenshandel, og respekt for grunnleggende menneskerettigheter. Derfor ønsker disse medlemmer at Norge skal påtale brudd på grunnleggende menneskerettigheter i de internasjonale fora hvor Norge deltar.

Disse medlemmer mener at ordningen med tvungne bidrag til statlig u-hjelp gjennom beskatningen bidrar til å svekke den enkeltes personlige ansvarfølelse og giverglede. Videre er det grunn til å peke på at statlig u-hjelp stort sett er lite effektiv og kostbar å administrere. Lederne i flere av landene som mottar norsk u-hjelp, kjøper våpen og luksusartikler i store mengder fremfor å sørge for mat og skolegang til folket.

Disse medlemmer viser til at den lave levestandarden i u-landene først og fremst er et resultat av landenes interne organisasjonsforhold og politiske system. Produksjonsevnen og innsatsviljen hos et folk forsvinner når folket undertrykkes av totalitære styringsformer og planøkonomi. Økonomien kan heller ikke utvikles når de fleste industriland setter en effektiv stopper for import fra u-landene.

Disse medlemmer vil gi honnør til enkelte stater som har kommet seg ut av uføret ved å innføre et markedsøkonomisk system og mer frihet for den enkelte. En slik utvikling bør oppmuntres også i andre u-land. I en tid der det er en klar tendens til at industriinvesteringene i u-landene synker som følge av at multilaterale selskaper trekker sin aktivitet ut av det de betegner som ustabile regimer, er en demokratiutvikling essensiell.

Disse medlemmer mener at målet må være å stimulere til en effektiv jordbruksproduksjon, slik at sult forhindres og tørkekatastrofer forebygges. Etter disse medlemmers oppfatning kan dette best gjøres ved å innføre markedsøkonomi i disse landene.

Disse medlemmer vil støtte nød- og katastrofehjelp gjennom nasjonale og internasjonale organisasjoner som Røde Kors, Kirkens Nødhjelp, Norske Misjonsselskaper mv. Disse medlemmer er oppmerksom på at betydelige deler av verdens befolkning lever i fattigdom og nød, men vil peke på at dette først og fremst skyldes interne kultur- og administrasjonsproblemer. Det har først og fremst dreid seg om ettpartistater som har vært styrt av en privilegert maktelite som støtter seg til de militære, politiet og et korrump byråkrati som ofte, i alle fall indirekte, er finansiert av blant annet norske bistandsmidler.

Disse medlemmer vil videre påpeke at makteliten i storbyene i utviklingslandene har redusert prisene på landbruksvarer til et nivå som innebærer utbytting av bøndene, noe som har ført til stagnasjon i landbruket

og matvarekrise. Vestlig bistand til utviklingslandenes landbruk har ført til at tradisjonelt landbruk er blitt skjøvet til side av et "moderne" landbruk som ikke harmonerer med økologi og miljø i disse landene. Vestlig

bistand av landbruksprodukter på verdensmarkedet har også bidratt til å vanskeliggjøre utviklingslandenes produksjon.

3.2.4.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGENE TIL RAMESUMMER FOR RAMMEOMRÅDE 4

Tabell 3.4 Forslag til netto rammebeløp for rammeområde 4

(i 1000 kr)

	St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1	A, SV, Sp	H, KrF, V	FrP
Forslag til netto rammebeløp	21 546 090	21 546 090	21 472 467	12 574 026
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1		0	-73 623	-8 972 064

3.2.5 Rammeområde 5 (Justis), under justiskomiteen

3.2.5.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
------	---------	---

Utgifter rammeområde 5 (i hele tusen kroner)

61	Høyesterett (jf. kap. 3061)	57 556
400	Justisdepartementet (jf. kap. 3400)	237 706
410	Tingrettene og lagmannsrettene (jf. kap. 3410)	1 302 655
411	Domstoladministrasjonen (jf. kap. 3411)	57 837
412	Tinglysingsprosjektet (jf. kap. 3412)	133 618
413	Jordskifterettene (jf. kap. 3413)	145 481
414	Forliksråd og andre domsutgifter	152 895
430	Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 3430)	2 090 725
432	Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS) (jf. kap. 3432)	109 715
440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)	7 042 947
441	Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441)	1 344 068
442	Politihøgskolen (jf. kap. 3442)	240 570
443	Oppfølging av innsynsloven	10 067
445	Den høyere påtalemyndighet (jf. kap. 3445)	101 650
446	Den militære påtalemyndighet (jf. kap. 3446)	4 818
448	Grensekommissæren (jf. kap. 3448)	4 771
450	Sivile vernepliktige (jf. kap. 3450)	104 274
452	Sentral krisehåndtering (jf. kap. 3452)	10 900
455	Redningstjenesten (jf. kap. 3455)	482 918
460	Spesialenheten for politisaker (jf. kap. 3460)	20 982
466	Særskilte straffesaksutgifter m.m. (jf. kap. 3466)	613 178
467	Norsk Lovtidend	3 568
468	Kommisjonen for begjæring om gjenopptakelse av straffesaker (jf. kap. 3468)	9 494
470	Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)	631 446
471	Statens erstatningsansvar	196 112
472	Administrasjon av særskilte erstatningsordninger m.m. (jf. kap. 3472)	23 746
474	Konfliktråd (jf. kap. 3474)	38 713
475	Bobehandling	69 411
Sum utgifter rammeområde 5		15 241 821

Inntekter rammeområde 5 (i hele tusen kroner)

3400	Justisdepartementet (jf. kap. 400)	72
3410	Rettsgebyr (jf. kap. 410)	1 093 588
3412	Tinglysningsprosjektet (jf. kap. 412)	9 000
3413	Jordskifterettene (jf. kap. 413)	11 738

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
3430	Kriminalomsorgens sentrale forvaltning (jf. kap. 430)	51 684
3432	Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS) (jf. kap. 432)	800
3440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 440)	1 539 731
3441	Oslo politidistrikt (jf. kap. 441)	18 619
3442	Politihøgskolen (jf. kap. 442)	14 867
3450	Sivile vernepliktige, driftsinntekter (jf. kap. 450)	31 737
3455	Redningstjenesten (jf. kap. 455)	17 499
3470	Fri rettshjelp (jf. kap. 470)	2 000
Sum inntekter rammeområde 5		2 791 335
Sum netto rammeområde 5		12 450 486

3.2.5.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.5.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet*

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, ønsker en aktiv og helhetlig kriminalitetsbekjempelse. Målet er å forbygge bedre, oppklare mer, reagere raskere og rehabilitere bedre. En målrettet og balansert satsing på politiet, på domstolene og på kriminalomsorgen gir etter flertallets syn mer trygghet i samfunnet.

Flertallet vil legge vekt på at den nye Regjeringen prioriterer et nært og sterkt politi med fokus på kriminalitetsforbyggende arbeid, pilotprosjektet "Barnas Hus", effektive tiltak overfor unge lovbrøyttere med økt bruk av konfliktråd, økt innsats mot økonomisk kriminalitet og en styrking av politiets driftsrammer. Styrkingen av kriminalomsorgen med flere soningsplasser og et økt fokus på innhold i soningen for å redusere gjengangerproblemer er av avgjørende betydning. Med økt fokus på effektiv straffesaksbehandling med styrkingen av domstolene, styrker den nye Regjeringen hele strafferettskjeden.

Flertallet slutter seg til Regjeringens forslag slik det fremgår av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006).

3.2.5.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre*

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre støtter det systematiske arbeidet med å redusere soningskøene som har blitt gjort under Samarbeidsregjeringen. I tillegg til at soningskapasiteten har økt med 400 nye fengselsplasser i perioden 2002-2005 støtter disse medlemmer startbevilgning til Halden fengsel og prosjekteringsmidler til et nytt fengsel i Indre Salten. Dette kan samlet gi om lag 350-375 nye plasser, med 251 plasser i Halden og 100-125 plasser i Indre Salten. I planleggingsprosessen av Halden fengsel er det i tillegg lagt til rette for at fengslet kan utvides med ytterligere inntil 250 fengselsplasser. I Samarbeidsregjeringens budsjettforslag styrkes kriminalomsorgen totalt med 65 mill. kroner neste år.

Disse medlemmer vil fremheve at tiltak innenfor trygghet, samfunnssikkerhet, sivil beredskap og kriminalomsorg prioriteres i Samarbeidsregjeringens forslag til budsjett for 2006. Bevilgningen til oppstart av første utbyggingsområde for et nytt felles radiosamband for nødetatene foreslås bl.a. økt med 360 mill. kroner.

Disse medlemmer har merket seg at det er fore slått å redusere tinglysningsgebyret for flytting av lån med pant i fast eiendom. Gebyret skal fra nyttår ned fra 1 900 kroner til 215 kroner. Dette vil gjøre det langt mer lønnsomt å bytte bank, og konkurransen mellom bankene vil øke. Utgiftene til boliglån vil synke.

Disse medlemmer har innenfor en utvidet ramme prioritert å styrke vekstevnen i norsk økonomi og øke bevilgningene på prioriterte områder, samt å redusere budsjettets totalramme som et bidrag for å redusere presset i økonomien og på renten. På denne bakgrunn har disse medlemmer prioritert å øke bevilgningene til politiet og til Barnas Hus på til sammen 13 mill. kroner utover Samarbeidsregjeringens budsjettforslag.

Disse medlemmer viser til Samarbeidsregjeringens budsjettforslag samt Regjeringens forslag om å ikke innføre nøytral merverdiavgift for statsforvaltningen og de anslagsendringer som for øvrig fremkommer i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) og foreslår at rammeområde 5 settes til kr 11 768 938 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 681 548 000.

3.2.5.2.3 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 5 settes til kr 13 175 636 000, som er en økning i forhold til Regjeringens forslag på kr 725 150 000.

For disse medlemmer er hensynet til kriminalitetens ofre en bærebjelke i justispolitikken.

Det er i dag ingen helhetlig oppfølging av de som har blitt utsatt for kriminalitet. De blir ofte overlatt til seg selv uten videre veiledning eller hjelp. Mange sliter med ettervirkninger og psykiske belastninger. I en slik situasjon er de prisgitt å søke hjelp i det ordinære helse-

og omsorgssystemet, hvor de risikerer å bli kasteball mellom ulike etater. Dette kanskje i en situasjon hvor man ikke har overskudd til å kjempe for det man har krav på. Mange er derfor også prisgitt hjelp fra venner og familie. Disse medlemmer mener det er på tide at man nå i større grad må ha fokus på de som er offer for kriminalitet. Det å bli kriminell er noe man velger, men et offer er noe man blir ufrivillig. Dette er altså uskyldige mennesker som brått og ufrivillig blir rammet av kriminelle handlinger. I Norge har dette arbeidet vært neglisjert eller overlatt til frivillige ildsjeler.

Disse medlemmer vil derfor opprette et eget ombud for kriminalitetsofre for å tale deres sak og sette fokus på hjelp til de som er offer for kriminalitet. Disse medlemmer vil i første omgang bevilge 2 mill. kroner til å igangsette arbeidet med å opprette et slikt ombud.

I tillegg vil disse medlemmer støtte organisasjoner som yter bistand til både ofre, pårørende og kriminelle som selv ønsker å komme seg på rett kjørl igjen. Fremskrittspartiet ønsker derfor at man gir støtte til Stine Sofies Stiftelse, Landsforeningen for voldsofre, Alternativ Til Vold (ATV), Way Back (tidligere Livet Etter Soning), og Straffedes Organisasjon i Norge (SON).

Disse medlemmer har registrert at domstolene ikke klarer å overholde de behandlingsfrister som de er pålagt fra Stortinget. Restansene ved domstolene er for høye. I Oslo har man ved målrettet innsats vist at det er mulig å få ned restansene, men det krever mer ressurser. Dette bør Stortinget ta på alvor. Det er derfor helt nødvendig med en styrkning av domstolenes ressurser. Disse medlemmer mener også det er av stor viktighet at man prioriterer og forserer arbeidet med å tilrettelegge landets rettslokaler for personer med funksjonshemninger, som blant annet hørselshemming. Disse medlemmer vil derfor reelt styrke domstolene med 15 400 000 kroner i forhold til Regjeringens forslag.

De beskjedne økninger man ser på årets politibudsjett skyldes i all vesentlighet budsjettekniske disposisjoner på grunn av overføring av oppgaver fra domstolene til politiet. Dette betyr at man reelt ikke får noen økning i sine alminnelige driftsbudsjetter overhodet, snarere tvert imot. Man kan bare frykte hvordan situasjonen ville bli for 2006 dersom man ikke i budsjettforliket med Fremskrittspartiet for 2005 fikk et løft for politiet når regjeringen kun har som politikk å passivt fremskrive budsjettene.

Disse medlemmer mener det vil bli vanskelig å ha en effektiv kriminalitetsbekjempelse med de stramme rammene politiet har i dag. Men viktigere er det å peke på den passiviteten denne regjeringen og tidligere regjeringer generelt har vist i forhold til kampen mot kriminalitet. Disse medlemmer mener at det Regjeringen legger frem mangler visjoner og mål innen kriminalpolitikken. Politiet har i dag mangel på friske midler som vises ved at stillinger fortsatt holdes vakante. I noen distrikter mangler det tjenestemenn for å besette stillinger de burde hatt i forhold til befolkning og kriminalitet. Disse medlemmer bemerker at

Norge har den laveste politidekningen i Norden og at det i nær fremtid trengs 1 600 nye stillinger for å komme på svensk nivå, og 600 for å komme opp på dansk nivå.

En slik underbudsjettering som ligger i Regjeringens forslag, gjør en målrettet og god kriminalitetsbekjempelse vanskelig. Disse medlemmer mener derfor det fortsatt er behov for en konkret opptrappingsplan for politiet sett i et 4-5 årsperspektiv slik Fremskrittspartiet tidligere har foreslått.

Disse medlemmer ønsker å styrke politiets driftsbudsjetter med kr 97 250 000 til drift i forhold til Regjeringens forslag.

Disse medlemmer mener det er nødvendig å foreta en rekke investeringer i politiet de nærmeste år. Det er viktig å sikre investering i oppdatert materiell og nye kjøretøy.

Disse medlemmer viser til at Politiets Fellesforbund anslår at etterslepet på investeringer i materiell beløper seg til 730 mill. kroner.

Disse medlemmer mener at man umiddelbart igangsetter og forserer arbeidet med å skifte ut politiets våpen slik at tjenestemennene får personlige våpen når man bytter ut revolver med pistoler samt investerer i nye tohåndsvåpen. Det er også viktig at politiets tjenestemenn utrustes med tilstrekkelig og tilpasset personlig verneutstyr. Politiet er samfunnets spydspiss mot en stadig tøffere kriminell hverdag. Disse medlemmer mener politikerne har et ansvar for å legge til rette for at de som er satt til å beskytte samfunnet selv får tilstrekkelig mulighet til å beskytte seg.

Disse medlemmer mener også man må tenke nytt, og ønsker at politiet kan kjøpe inn og bruke flere ikke-dødelige "våpen" herunder elektrosjokkvåpen. Dette vil kunne føre til at politiet i mindre grad må ty til konvensjonelle dødelige våpen. Disse medlemmer viser her til at flere tjenestemenn uttrykker stor tilfredshet med pepperspray.

Det er også viktig at politiet moderniseres i forhold til informasjonsteknologi. En slik modernisering vil kunne gi vesentlige innsparinger på sikt. Disse medlemmer vil blant annet peke på de mulighetene for besparelser som ligger i blant annet videokonferanseutstyr. Dette kan benyttes blant annet i forhold til tolketjenester hvor det vesentlige av kompetansen sitter i Oslo, mens behovet og kostnadene ved tolketjenester stadig øker over hele landet. Ved bruk av slikt utstyr innen hele justissektoren kan man dermed spare penger.

Det må også stilles større krav til hensiktsmessige innkjøp til politiet. Det synes å være en gjennomgående tendens at utstyr som kjøpes inn har en pris som fremstår som forholdsmessig høy i forhold til det den vanlige forbruker kan få. Disse medlemmer vil ikke tro at dette kun skyldes systemkrav og spesifikasjoner som kreves av politiet. Disse medlemmer mener derfor det kan være nødvendig med en kritisk gjennomgang av innkjøpsrutiner i etaten.

Disse medlemmer vil på bakgrunn av dette opprette et eget investeringsbudsjett for politiet på 500 mill. kroner.

En høyere aktivitet i forhold til kampen mot kriminalitet fordrer at man har kapasitet og midler til å følge opp med reaksjoner. Det vil dermed være et behov for å styrke kriminalomsorgen. Dette både av hensyn til ansatte, de som soner, og de som skal inn til soning. En slik soningskø man i dag har, er ikke samfunnet tjent med. Lovbryteren får ikke gjort opp for seg, for så å kunne starte et nytt liv. Mens man står i soningskøen vil ofte den dømtes liv "stå på vent" og man får ingen motivasjon til å eventuelt skaffe seg jobb, eller gjøre andre tiltak for å komme på rett kjø. Man vet at man skal inn å sone, men bare ikke når. Dette ender ofte med at man begår lovbrudd mens man venter på soning. En økt bruk av ressurser for å få ned soningskøen vil derfor på sikt betale seg i mindre kriminalitet. Disse medlemmer vil derfor styrke kriminalomsorgen med 55 mill. kroner i forhold til regjeringen Bondevik IIs forslag, hvor 25 mill. kroner primært brukes til vedlikehold og oppussing av fengselsbygg og 30 mill. går til alminnelig drift for øvrig. I forhold til Regjeringens forslag er dette en styrkning på 35,4 mill. kroner.

En samstemt justiskomite sa allerede i Innst. S. nr. 4 (2003-2004) at det var viktig å prioritere det nye fengslet i Halden i budsjettet for 2005. Regjeringen Bondevik II har lagt inn 20 mill. kroner til oppstart av fengslet i Halden, noe Regjeringen kun viderefører. Dette fortøner seg imidlertid mer som symbolpolitikk enn realiteter nå man vet at fengslet vil koste over 1 mrd. kroner. Disse medlemmer vil derfor øke denne posten under Fornyings- og administrasjonsdepartementet med 130 mill. kroner.

Disse medlemmer vil raskt igangsette prosjektet med byggingen av nytt fullverdig fengsel i Indre-Salten, og registrerer at man har lagt inn 5 mill. kroner til fortsatt prosjektering. Dette har dessverre Regjeringen i det alt vesentlige reversert og kuttet med 4 mill. kroner. Disse medlemmer mener dette prosjektet har kommet så langt at man bør komme i gang med byggestart andre halvår 2006. Disse medlemmer vil derfor legge inn en konkret oppstartsbevilgning på 10 mill. kroner. Dette er viktig i forhold til at man har behov for flere soningsplasser, også i region nord. Prosjektet kan også om det er ønskelig, gjennomføres som et offentlig-privat samarbeidsprosjekt.

Disse medlemmer vil derfor foreslå at det avsettes midler til oppstart av nytt fengsel i Halden og til bygging av nytt fengsel i Indre Salten.

Disse medlemmer vil også ta i bruk nedlagte forsvarsanlegg til fengsel, samt utvide og utnytte eksisterende kapasitet eksempelvis gjennom bruk av modul-fengsel. I tillegg ønsker disse medlemmer rask ferdigstilling av et nytt fengsel i Indre-Salten. Når man øker innsatsen innen kriminalomsorgen, må man også tenke på rekruttering i forhold til de som skal sørge for drift av disse fengselsplassene. Disse medlemmer mener det derfor er behov for å øke inntaket til fengselsbetjentutdannelsen allerede fra i år. Det er også allerede i dag en utfordring at man har mangel på utdannet personell i fengslene. Dette tilsier også en økning av inntaket til KRUS.

3.2.5.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGENE TIL RAMMESUMMER FOR RAMMEOMRÅDE 5

Tabell 3.5 Forslag til netto rammebeløp for rammeområde 5

(i 1000 kr)

	St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1	A, SV, Sp	H, KrF, V	FrP
Forslag til netto rammebeløp	12 450 486	12 450 486	11 768 938	13 175 636
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1		0	-681 548	725 150

3.2.6 Rammeområde 6 (Innvandring, regional utvikling og bolig), under kommunal- og forvaltningskomiteen

3.2.6.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
------	---------	---

Utgifter rammeområde 6 (i hele tusen kroner)

500	Kommunal- og regionaldepartementet (jf. kap. 3500)	145 422
502	Valgutgifter	3 986
551	Regional utvikling og nyskaping	2 539 968
552	Nasjonalt samarbeid for regional utvikling	327 997
580	Bostøtte	2 232 600
581	Bolig- og bomiljøtiltak	706 862
582	Rentekompensasjon for skoleanlegg og kirkebygg	343 000
585	Husleietvistutvalget i Oslo og Akershus (jf. kap. 3587)	4 900

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
586	Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser	1 437 000
587	Statens bygningstekniske etat (jf. kap. 3587)	45 911
650	Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (jf. kap. 3650)	79 183
651	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere (jf. kap. 3651)	4 053 092
652	Kontaktutvalget mellom innvandrere og myndighetene (jf. kap. 3652)	4 877
670	Nasjonale minoriteter (jf. kap. 3670)	8 800
680	Sametinget (jf. kap. 3680)	158 000
681	Tilskudd til samiske formål	5 500
682	Kompetansesenter for urfolks rettigheter (jf. kap. 3682)	2 086
683	Ressurssenter for natur- og reindriftstjenester (jf. kap. 3683)	900
684	Internasjonalt fag- og formidlingssenter for reindrift	777
690	Utlendingsdirektoratet (jf. kap. 3690)	1 265 505
691	Utlendingsnemda (jf. kap. 3691)	115 856
2412	Den norske stats husbank (jf. kap. 5312 og 5615)	310 011
2426	SIVA SF (jf. kap. 5326 og 5613)	30 000
Sum utgifter rammeområde 6		13 822 233

Inntekter rammeområde 6 (i hele tusen kroner)

3585	Husleietvistutvalget i Oslo og Akershus (jf. kap. 585)	240
3587	Statens bygningstekniske etat (jf. kap. 587)	14 600
3651	Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere (jf. kap. 651)	72 552
3670	Nasjonale minoriteter (jf. kap. 670)	3 700
3680	Sametinget (jf. kap. 680)	4 650
3690	Utlendingsdirektoratet (jf. kap. 690)	365 726
5312	Den norske stats husbank (jf. kap. 2412)	29 100
5326	SIVA SF (jf. kap. 2426 og 5613)	7 100
5327	Innovasjon Norge (IN) og fylkeskommunene mv.	120 000
5613	Renter fra SIVA SF (jf. kap. 2426 og 5326)	43 300
5615	Renter fra Den norske stats husbank (jf. kap. 2412)	3 839 000
Sum inntekter rammeområde 6		4 499 968
Sum netto rammeområde 6		9 322 265

3.2.6.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.6.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, støtter Regjeringens mål om å føre en sosial boligpolitikk hvor alle skal kunne disponere en god bolig i et godt bomiljø. Boligpolitikken vil være en viktig del av Regjeringens brede velferdspolitik. En sosial boligpolitikk skal forebygge at mennesker kommer i sosialt og økonomisk uføre.

Flertallet vil føre en helhetlig innvandrings- og flyktningpolitikk forankret i Norges internasjonale forpliktelser. Det skal føres en human, solidarisk og rettsikker flyktning- og asylpolitikk. Integreringspolitikken skal sikre at alle innvandrere raskest mulig kan bidra med sine ressurser i det norske arbeidsliv og samfunnet for øvrig. Flertallet vil motarbeide et klassesdelt samfunn basert på etnisitet og vil føre en aktiv inkluderingspolitikk som sikrer innvandrere og etterkommere av disse like muligheter som andre.

Flertallet ønsker en balansert utvikling mellom by og land, og innad i byene. Målsettingen er vekstkraftige byer som fungerer som en drivkraft i nasjonal og regional utvikling, og også å legge til rette for likeverdige levekår i hele landet og opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret.

Flertallet slutter seg til Regjeringens forslag slik det fremgår av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2005).

3.2.6.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre er glad for at budsjettforslaget fra Samarbeidsregjeringen inneholder økt satsing på innovasjon, nyskaping og vekst i hele landet. Det foreslås blant annet å bevilge 1,405 mrd. kroner til næringsrettede utviklingstiltak og transportstøtte. Videre foreslås det å bevilge 2,8 mrd. kroner til regional- og distriktspolitikken. Det er en økning på 434 mill. kroner i forhold til budsjettet for 2005. Disse medlemmer støtter forslagene.

Bostøtten er det viktigste økonomiske virkemiddelet for å hjelpe dem som er vanskeligstilte på boligmarke-

det. Disse medlemmer viser til at bostøtteordningen har blitt utvidet vesentlig i perioden 2002-2005, og støtter forslaget om ytterligere utvidelse i 2006.

Disse medlemmer viser til at Samarbeidsregjeringen har iverksatt en rekke tiltak på innvandringsfeltet for å få til en regulert og styrt innvandring. Dette har vært nødvendig både for at Norge skal kunne gi beskyttelse til dem som trenger det og for at vi på en bedre måte skal kunne integrere nye landsmenn i samfunnet.

I 2001 utgjorde antallet antatt grunnløse asylsøknader ca. 40 pst. av det totale antallet søknader, mens de i 2003 utgjorde 7 pst. og i 2004 under 3 pst. Disse medlemmer vil bemerke at denne utviklingen blant annet har bidratt til at bevilgningene til asylmottak i 2006 kan reduseres med 270 mill. kroner og til at bevilgningene til drift av UDI kan reduseres med 115 mill. kroner.

Disse medlemmer mener det viktig å arbeide for at saksbehandlingstiden hos utlendingsmyndighetene blir så kort som mulig. Disse medlemmer vil bevilge totalt 37 mill. kroner til UDI og UNE slik at disse etatene kan nedbygge saksrestanser.

Det er etter disse medlemmers mening nødvendig å etablere et utreisesenter for personer som har fått endelig avslag på sin søknad om asyl, og som ikke vil reise hjem frivillig. Disse medlemmer vil at det totalt skal bevilges 31 mill. kroner til etablering og drift av dette senteret.

I perioden 2001-2005 ble det innført flere viktige reformer for at innvandrere skal bli bedre integrert i arbeids- og samfunnsliv i Norge. Disse medlemmer vil peke på at det er innført obligatorisk opplæring i norsk og samfunnskunnskap, og det er iverksatt et program for individuelt tilrettelagt kvalifisering. Det rettslige vernet mot diskriminering på grunn av etnisk opprinnelse og/eller religiøs overbevisning er også styrket. Disse medlemmer ser svært positivt på dette. Disse medlemmer vil at det skal bevilges 20 mill. kroner i 2006 til kvalifisering av innvandrere som etter flere år i Norge ikke er i fast arbeid og derfor er avhengige av sosialhjelp.

Disse medlemmer har innenfor en utvidet ramme prioritert å styrke vekstevnen i norsk økonomi og øke bevilgningene på prioriterte områder, samt å redusere budsjettets totalramme som et bidrag for å redusere presset i økonomien og på renten. På denne bakgrunn har disse medlemmer prioritert å øke bevilgningene til ulike tiltak under rammeområde 6 på kr 115 000 000 utover Samarbeidsregjeringens budsjettforslag. Bl.a. foreslår disse medlemmer en rekke tiltak for økt integrering blant innvandrere på til sammen kr 75 000 000 samt styrking av rentekompenasjonsordningen til skole- og kirkebygg på til sammen kr 15 000 000 og en økning i bostøtten og støtte til ulike tiltak i Oslo indre øst.

Disse medlemmer viser til Samarbeidsregjeringens budsjettforslag samt Regjeringens forslag om å

ikke innføre nøytral merverdiavgift for statsforvaltningen og de anslagsendringer som for øvrig fremkommer i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) og foreslår at rammeområde 6 settes til kr 9 118 430 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 203 835 000.

3.2.6.2.3 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 6 settes til kr 7 442 484 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 1 879 781 000.

Disse medlemmer ønsker å innføre en innvandringspolitikk i tråd med den politikk som Danmark har innført de siste årene. Norge er etablert som ett av de mest innvandringsliberale land innenfor Schengenområdet. Dette er fakta som via profesjonelle menneskesmulgere spres så langt som til gatenivå i afrikanske byer. Disse medlemmer viser til at dette er oppfatninger som deles av faginstanser som til daglig arbeider med de praktiske og menneskelige konsekvensene av den norske innvandringspolitikken. Disse medlemmer mener at dagens politikk ikke kan sies å være positiv for verken asylsøkerne eller landet som helhet.

Disse medlemmer vil sørge for innstramminger i et naivt regelverk, men vil overholde alle internasjonale konvensjoner og avtaler. Dette for å forhindre at de som likevel ikke kommer til å få opphold i landet, kommer i det hele tatt. Disse medlemmer ønsker og å arbeide for at Norge tar del i det internasjonale samarbeidet som er lansert for å opprette beskyttelsesoner i flyktningers nærområder. Disse medlemmer vil også arbeide for at Norge deltar i utredningsarbeidet for å avklare mulighetene for felles europeisk asylsaksbehandling utenfor EUs grenser.

Disse medlemmer viser til at slike endringer vil føre til at Norge ikke blir et så attraktivt land for grunnløse asylsøkere, samtidig som vi tar det menneskelige og internasjonale politiske ansvaret for å hjelpe mennesker på flukt. På denne bakgrunnen kutter disse medlemmer i bevilgningene på utlendingsfeltet.

Disse medlemmer er prinsipielt imot at samene skal ha sitt eget folkevalgte organ, og mener derfor at Sametinget bør nedlegges. Disse medlemmer er klar over at dette ikke lar seg gjøre på ett år, derfor er foreslåtte reduksjoner et ledd i en nedtrapping.

Disse medlemmer er av den grunnleggende oppfatning at alle innbyggere i Norge uansett etnisk, kulturell eller religiøs tilhørighet, skal behandles likeverdig med hensyn til rettigheter og plikter i det norske samfunn. Praktisering av prinsippet om full likeverdighet i samfunnet kan vanskelig forenes med at utvalgte grupper i det norske samfunn ytes særbehandling fra den norske stat.

3.2.6.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGENE TIL RAMESUMMER FOR RAMMEOMRÅDE 6

Tabell 3.6 Forslag til netto rammebeløp for rammeområde 6

(i 1000 kr)

	St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1	A, SV, Sp	H, KrF, V	FrP
Forslag til netto rammebeløp	9 322 265	9 322 265	9 118 430	7 442 484
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1		0	-203 835	-1 879 781

3.2.7 **Rammeområde 7 (Dagpenger m.m.), under arbeids- og sosialkomiteen**

3.2.7.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
Utgifter rammeområde 7 (i hele tusen kroner)		
2540	Stønad under arbeidsledighet til fiskere og fangstmenn	38 000
2541	Dagpenger	8 680 000
2542	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv. (jf. kap. 5704)	440 000
2543	Ytelser til yrkesrettet attføring	12 731 100
	Sum utgifter rammeområde 7	21 889 100
Inntekter rammeområde 7 (i hele tusen kroner)		
5704	Statsgaranti for lønnskrav ved konkurs mv. (jf. kap. 2542)	100 000
5705	Refusjon av dagpenger	52 500
	Sum inntekter rammeområde 7	152 500
	Sum netto rammeområde 7	21 736 600

3.2.7.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.7.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet*

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, støtter Regjeringens forslag om å rette opp usosiale kutt foretatt av regjeringen Bondevik II. Flertallet støtter forslaget om at ferietillegget i dagpengeordningen gjeninnføres. Flertallet støtter også Regjeringens forslag om å utvide retten til dagpenger under permittering til 34 uker fra 1. januar 2006. Flertallet støtter Regjeringens forslag til endringene i lønnsgarantiordningene og avviser derved innstramningene foreslått av regjeringen Bondevik II. Flertallet støtter Regjeringens forslag om å videreføre ventelønnsordningen slik den var før behandlingen av lovforslaget om statens embets- og tjenestemenn våren 2005.

Flertallet slutter seg til Regjeringens forslag slik det fremgår av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006).

3.2.7.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre*

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil understreke at deltakelse i arbeidslivet er den viktigste sikringen mot fattigdom og for sosial inkludering. Disse med-

lemmer viser til at regjeringen Bondevik II gjennomførte flere viktige tiltak for å få flere i jobb. I sitt budsjettforslag for 2006 ble det bl.a. prioritert flere tiltaksplasser for yrkeshemmede og tiltak for personer med nedsatt funksjonsevne.

Disse medlemmer viser til at Stortinget tidligere har sagt at det "normale" skal være at folketrygden betaler dagpenger i 26 uker for permitterte arbeidstakere. Ut fra konjunktursituasjonen er det derfor riktig å gå tilbake til det "normale" kravet på 26 uker i 2006. Men disse medlemmer støtter også en gjennomgang av permitteringsregelverket fram til statsbudsjettet 2007, for å finne fram til et mer permanent regelverk som ikke trenger å vurderes løpende ut fra endringer i konjunktorene.

Disse medlemmer viser til at erfaring har vist at de aller fleste dagpengemottakere som tidligere tjente opp feriepengene, var i arbeid når feriepengene ble utbetalt. Dette skyldes at de aller fleste arbeidsledige relativt raskt kommer i nytt arbeid og at feriepengene normalt blir utbetalt med et tidsetterslep. Samarbeidsregjeringen valgte derfor å bruke midlene som ble brukt på feriepengebidrag til dagpengemottakere på å styrke Aetat, slik at flere arbeidsledige ville komme over i arbeid. Omleggingen var derfor en mer målrettet bruk av midlene opp mot personer som er arbeidsløse enn utbetaling av feriepengene til personer som hovedsakelig var i arbeidslivet.

Disse medlemmer viser til Samarbeidsregjeringens budsjettforslag samt Regjeringens forslag om å ikke innføre nøytral merverdiavgift for statsforvaltningen og de anslagsendringer som for øvrig fremkommer i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006), og foreslår at rammeområde 7 settes til kr 21 561 500 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 175 100 000.

3.2.7.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 7 settes til kr 20 634 900 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 1 101 700 000.

Disse medlemmer viser til våre merknader til kapittel 3.2.15.2.3.

3.2.7.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGENE TIL RAMESUMMER FOR RAMMEOMRÅDE 7

Tabell 3.7 Forslag til netto rammebeløp for rammeområde 7

(i 1000 kr)

	St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1	A, SV, Sp	H, KrF, V	FrP
Forslag til netto rammebeløp	21 736 600	21 736 600	21 561 500	20 634 900
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1		0	-175 100	-1 101 700

3.2.8 Rammeområde 8 (Forsvar), under forsvarskomiteen

3.2.8.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
------	---------	---

Utgifter rammeområde 8 (i hele tusen kroner)

42	Forsvarets ombudsmannsnemnd	4 027
451	Samfunnssikkerhet og beredskap (jf. kap. 3451)	515 509
1700	Forsvarsdepartementet (jf. kap. 4700)	310 150
1710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 4710)	739 000
1719	Fellesutgifter og tilskudd til foretak under Forsvarsdepartementet	785 645
1720	Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 4720)	2 329 005
1723	Nasjonal sikkerhetsmyndighet (jf. kap. 4723)	96 135
1725	Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben (jf. kap. 4725)	1 941 506
1731	Hæren (jf. kap. 4731)	3 731 859
1732	Sjøforsvaret (jf. kap. 4732)	2 624 727
1733	Luftforsvaret (jf. kap. 4733)	3 378 490
1734	Heimevernet (jf. kap. 4734)	1 080 979
1735	Etterretningstjenesten	724 104
1740	Forsvarets logistikkorganisasjon (jf. kap. 4740)	2 033 827
1760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 4760)	8 975 208
1790	Kystvakten (jf. kap. 4790)	774 744
1791	Redningshelikoptertjenesten (jf. kap. 4791)	36 564
1792	Norske styrker i utlandet (jf. kap. 4792)	830 111
1795	Kulturelle og allmenntilretteleggende formål (jf. kap. 4795)	218 165
	Sum utgifter rammeområde 8	31 129 755

Inntekter rammeområde 8 (i hele tusen kroner)

3451	Samfunnssikkerhet og beredskap (jf. kap. 451)	128 143
4710	Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 1710)	500 000
4720	Felles ledelse og kommandoapparat (jf. kap. 1720)	11 964
4725	Fellesinstitusjoner og -inntekter under Forsvarsstaben (jf. kap. 1725)	37 774
4731	Hæren (jf. kap. 1731)	4 766
4732	Sjøforsvaret (jf. kap. 1732)	5 674
4733	Luftforsvaret (jf. kap. 1733)	51 351
4734	Heimevernet (jf. kap. 1734)	1 753

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
4740	Forsvarets logistikkorganisasjon (jf. kap. 1740)	237 399
4760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg (jf. kap. 1760)	134 011
4790	Kystvakten (jf. kap. 1790)	366
4792	Norske styrker i utlandet (jf. kap. 1792)	10 000
4795	Kulturelle og allmenntilgode formål (jf. kap. 1795)	2 261
4799	Militære bøter	1 000
Sum inntekter rammeområde 8		1 126 462
Sum netto rammeområde 8		30 003 293

3.2.8.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.8.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet*

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at dagens sikkerhetsutfordringer i mindre grad enn tidligere er knyttet til tradisjonelle militære trusler. Muligheten for terroranslag, større miljø- og naturkatastrofer eller storulykker innen ulike sektorer av samfunnet er blitt større. Flertallet ser det viktig å arbeide for en helhetlig sikkerhetspolitikk, for styrket samfunnsikkerhet og en god balanse i forholdet mellom militær og sivil beredskap.

Vår sikkerhet trygges best gjennom et godt internasjonalt samarbeid, og gjennom god samhandling med alle våre naboland. Flertallet har merket seg at Regjeringen vil videreføre Norges medlemskap i NATO, og bruke organisasjonen aktivt til å utvikle transatlantisk dialog, partnerskap, fremme fredsbevaring, nedrustning, rustningskontroll og konfliktforebygging. Deltakelse i internasjonale operasjoner skal være forankret i FN-pakten og ha et klart FN-mandat. FN er den eneste internasjonale instans som kan legitimere bruk av makt. Det skal være en høy terskel for bruk av militærmakt. Norge skal ikke delta i forebyggende angrep som ikke er autorisert av FN. Flertallet mener at det ved inngåelse av avtaler om å stille norske styrker til rådighet i internasjonale operasjoner skal etableres klare retningslinjer for ivaretagelse av Norges internasjonale forpliktelser i henhold til internasjonale konvensjoner.

Flertallet ønsker å ha et moderne forsvar, tilpasset nye sikkerhetsutfordringer. Nye og mer sammensatte trusler øker behovet for et fleksibelt forsvar som kan håndtere et bredt spekter av ulike oppgaver. Beredskap langs kysten skal prioriteres høyere enn i dag, og Forsvarets rolle i forhold til miljøovervåking og maritimt redningsarbeid styrkes. Forsvaret skal i større grad enn i dag innrettes mot å håndheve suverenitet og sikre stabilitet i våre havområder særlig i nord.

Flertallet slutter seg til Regjeringens forslag slik det fremgår av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006).

3.2.8.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre*

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at hovedformålet med den pågående omstillingen i Forsvaret er bedre operativ evne med utviklingen av et mer moderne og fleksibelt forsvar som bedre er i stand til å samvirke og å operere sammen med allierte, både ute og hjemme. Disse medlemmer viser til at gjennomføringen av langtidsplanen 2005-2008 forutsetter at de økonomiske og administrative målene fra foregående planperiode nås. Alle strukturtiltak og organisatoriske endringer som skulle være gjennomført i 2002-2005, er gjennomført, de fleste før fastsatt tidsfrist. Disse medlemmer viser til at det for perioden 2005-2008 er lagt til grunn at ytterligere økonomiske og administrative omleggingsmål skal nås. Innen 2008 skal minimum 2 mrd. 2004-kroner forskyves fra logistikk- og støttevirksomhet til operativ virksomhet og materiellinvesteringer, sammenlignet med 2004-nivå. Disse medlemmer viser til at Samarbeidsregjeringens forslag for Forsvaret for 2006 utgjør en reell vekst i 2006 sammenlignet med det faktiske budsjettet for 2005 med 300 mill. kroner. Med dette ville man vært godt i gang med å realisere vesentlige deler av de strukturendringer og rasjonaliseringer som ligger til grunn for perioden 2005-2008.

Disse medlemmer viser til Samarbeidsregjeringens budsjettforslag samt Regjeringens forslag om å ikke innføre nøytral merverdiavgift for statsforvaltningen og de anslagsendringer som for øvrig fremkommer i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006), og foreslår at rammeområde 8 settes til kr 28 065 906 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 1 937 387 000.

3.2.8.2.3 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 8 settes til kr 31 767 293 000, som er en økning i forhold til Regjeringens forslag på kr 1 764 000 000.

Disse medlemmer ønsker en forsvarspolitikk og et forsvar som bygger på de utfordringer vi står overfor i dagens og morgendagens samfunn og geopolitiske situasjon. Videre må Forsvaret være av en slik karakter

at det lett kan tilpasses de ulike trusselbilder, dette kan best sikres ved å beholde et grunnleggende forsvar med kjerneoppgaver på norsk jord, men med kapasiteter til å delta i operasjoner også andre steder i verden i samarbeid med allierte styrker.

Disse medlemmer ser Norges sikkerhetspolitiske situasjon som svært kompleks ikke minst med tanke på vår geopolitiske situasjon og ressursmessige forhold av enda bredere betydning. Det grunnleggende forhold i denne sammenheng er vår plassering i den strategiske geografi. Historisk har det vært av interesse for stridende parter å kunne benytte baser på norsk jord i forbindelse med kampen om sjørutene i Nord-Atlanteren eller for å hindre fienden i å gjøre det samme. I første verdenskrig avskrekket et sterkt norsk forsvar noen fra å ta seg til rette. I den andre verdenskrig ble det et kappløp om å fylle det tomrommet som den norske nedrustningen på 1930-tallet hadde skapt. Dette forhold er fortsatt aktuelt. I tillegg har den russiske oppbyggingen på Kola etter andre verdenskrig ført til at vi like utenfor vår stuedør i nord har fått den eneste konsentrasjon av militær slagkraft som kan ødelegge store deler av USA og Europa på kort tid. Etter Sovjetunionens oppløsning, utviklingen innenfor Russlands væpnede styrker, og på grunn av den teknologiske utviklingen, er den relative betydning for Russland av nordområdene økende.

En konflikt, uansett hvor i verden den oppstår (f.eks. Kina/Taiwan), som utvikler et øst/vest-perspektiv, vil på denne bakgrunn umiddelbart medføre økt spenning og sensitivitet i nord. Dette vil kunne skje meget raskt.

I tillegg er det i de senere år oppdaget store og meget verdifulle forekomster av olje og gass i de store havområdene vi har ansvar for. Dette i tillegg til de rike fiskeforekomstene. At grense- og ansvarsforholdene er uavklart i disse områdene, øker risikoen for konflikter og kriser. Kriser som det vil kunne være sterkt ønskelig at vi kan håndtere selv med egne ressurser, fordi det vil kunne virke eskalerende dersom vi trekker inn allierte. Den stadig mer pågående holdning fra russisk side i disse områdene, som nå også uttrykkes i offisielle dokumenter, forsterker denne problematikken.

Helt siden Norge tiltrådte FN-traktaten har vi vært forpliktet til å delta i internasjonale fredsoperasjoner. Da NATO gikk inn for å utvide sitt engasjement til også å gjelde dette, økte også våre forpliktelser på dette området tilsvarende. Det er dessuten særlig i små lands interesse at det utvikles en internasjonal rettsorden bakkett opp av et hensiktsmessig "politiapparat". For Norge er det spesielt viktig at branner slukkes mens de er små, før de eskalerer og eventuelt får et øst/vest-perspektiv som av ovennevnte grunner umiddelbart vil medføre konsekvenser for oss. Det er også slik at dersom vi vil ha hjelp, må vi være villige til å bidra ute. Internasjonale operasjoner gir dessuten verdifull erfaring for norsk militært personell.

Disse medlemmer viser til utviklingen i NATO og at det er kommet advarsler fra amerikansk side om at manglende europeisk evne til å ta ansvar kan få konsekvenser for USAs engasjement i Europa og for NATOs fremtid. Den amerikanske administrasjonen

gjennomgår det amerikanske forsvaret med sikte på omfattende endringer. Utviklingen av en ny styrkestruktur og nye strategiske målsettinger for de amerikanske militære styrker, kan innebære at USA reduserer sitt engasjement i Europa, noe som vil endre vår sikkerhetspolitiske stilling.

Disse medlemmer vil derfor peke på det uheldige dersom Norge øker sin allianseavhengighet i tilfelle kriser i vårt eget nærrområde, uten å kjenne hvilke prioriteringer USA vil gjøre i tiden som kommer.

Forsvarsbudsjettets andel av BNP er en viktig målestokk på forsvarsinnsatsen i de enkelte medlemsland i alliansen. Norges del av BNP lå på ca. 3 pst. i 1990 mens den i 2000 kom ned på 1,9 pst. Det ser ut til at dette vil bli ytterligere redusert i kommende år dersom de signaler som er gitt blir fulgt opp i forhold til budsjettene for 2006. Gjennomsnittet for NATOs medlemsland er 2,2 pst. Disse medlemmer vil minne om at minimumskravet til NATOs søkerland er at de må komme opp på 2 pst., og at de nå gjør store anstrengelser for å tilfredsstille dette kravet. Det burde etter disse medlemmers mening være en selvfølge at Norge ikke ligger under denne grensen. Det norske forsvarsbudsjettet må derfor snarest heves til minimum 2 pst. av BNP, dvs. ca. 31,5 mrd. kroner (2002-kroner). Disse medlemmer vil peke på at spesielle forhold i norsk økonomi relatert til olje- og gassaktiviteten bidrar til et relativt høyt BNP slik at en vekting mot BNP-mål ikke vil få samme virkning som andre land vi sammenligner oss med. Disse medlemmer mener at vi likevel, som nasjon, vil bli vektet av andre land på dette sammenligningsgrunnlag.

Disse medlemmer mener at bilaterale forsterkningsavtaler også i fremtiden vil utgjøre en viktig sikkerhets- og forsvarspolitisk hjørnestein. I denne sammenheng er det spesielt viktig å videreføre og utvikle det strategiske partnerskapet med USA. Dette forutsetter at de generelle bilaterale relasjonene til USA må håndteres slik at båndene styrkes. Et av de viktigste elementene i et slikt partnerskap er forhåndslagring av amerikansk militært utstyr og tilhørende avtaler. Like viktig er det å videreføre amerikansk trenings- og øvelsesvirksomhet i Norge, samt effektiv etterretningssamarbeid. En videreføring og utvikling av andre bilaterale avtaler er også fortsatt viktig. NATO er hjørnesteinen i vår sikkerhets- og forsvarspolitiske forankring. Disse medlemmer vil likevel peke på betydningen av at Norge finner et troverdig feste i det forsvarspolitiske samarbeid som utvikles i EU. Norge bør med det for øyet blant annet aktivt stimulere til utvikling av samtrening og øving for styrker fra europeiske land. Men dette må ikke skje på bekostning av tilknytningen til NATO og USA. Generelt mener disse medlemmer at Forsvaret bør ha følgende oppgaver:

- militær tilstedeværelse i prioriterte områder
- etterretning og overvåking av norske interesseområder
- suverenitetshevdelse og myndighetsutøvelse
- krisehåndtering i norske områder

- forsvar av norske områder og tilrettelegging for å møte utfordringer mot norsk sikkerhet sammen med allierte
- sikring av vitale samfunnsfunksjoner
- internasjonalt engasjement
- annen samfunnsnyttig bruk av Forsvaret

Norge har sluttet seg til NATOs reviderte strategiske konsept som følgelig også gjelder utformingen av det norske forsvaret. Det strategiske konsept understreker at alliansens styrker må omstilles for å kunne løse et bredt spekter av oppgaver, inkludert kollektivt forsvar. Dette har direkte konsekvenser for de allierte landenes styrkestrukturer og styrkenivåer. I arbeidet med å modernisere og tilpasse alliansens styrkestruktur siktes det mot en optimal balanse mellom styrker på ulike beredskapsnivå samtidig som man beholder evnen til mer langsiktig gjenoppbygging dersom det skulle bli påkrevd.

Evne til effektivt engasjement, deployering og mobilitet, overlevelse for styrker og infrastruktur, samt utholdenhet som omfatter så vel logistikk som utskifting av styrker, blir i alliansen fremhevet som avgjørende. Videre vil tilstrekkelig kapasitet innenfor områder som kommando og kontroll, kommunikasjon,

etterretning og overvåking forsterke styrkenes anvendelighet. Disse kravene har konsekvenser for styrkenes utrustning, beredskap, tilgjengelighet, utholdenhet, øvelser og trening, utplassering og evne til oppbygging og mobilisering. Disse medlemmer er genuint opptatt av at Norge i størst mulig grad skal kunne ha et forsvar med en bredest mulig forankring i befolkningen, dette kan best sikres gjennom et vernepliktsforsvar. Det er viktig å stimulere til at flest mulig gjennomfører førstegangstjeneste og at førstegangstjenesten er meningsfull. Profesjonalitet er noe som i større grad aktualiseres gjennom Forsvarets nye og utvidede oppgaver. Det må stimuleres til større grad av verving av personell til utenlandstjeneste og beredskapstjeneste. De ansatte i Forsvaret, både militære og sivile, må sikres forutsigbare arbeidsforhold og personalpolitikk. Den største enkeltfaktoren i Forsvaret er personalet, og denne gruppen må i større grad ivaretas. En motivert og godt skolert personalgruppe vil sikre Forsvaret den kompetansen og produktiviteten Forsvaret trenger i tiden som kommer. Et militært nærvær i de ulike deler av landet er viktig med tanke på så vel strategiske verdier som sikring av forankring overfor befolkningen i de ulike landsdeler og derved sikre en videreføring av folkeforsvaret.

3.2.8.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGENE TIL RAMMESUMMER FOR RAMMEOMRÅDE 8

Tabell 3.8 Forslag til netto rammebeløp for rammeområde 8

(i 1000 kr)

	St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1	A, SV, Sp	H, KrF, V	FrP
Forslag til netto rammebeløp	30 003 293	30 003 293	28 065 906	31 767 293
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1		0	-1 937 387	1 764 000

3.2.9 Rammeområde 9 (Næring), under næringskomiteen

3.2.9.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
------	---------	---

Utgifter rammeområde 9 (i hele tusen kroner)

900	Nærings- og handelsdepartementet (jf. kap. 3900)	213 900
901	Styret for det industrielle rettsvern (jf. kap. 3901)	182 700
902	Justervesenet (jf. kap. 3902)	70 960
903	Norsk Akkreditering (jf. kap. 3903)	19 450
904	Brønnøysundregistrene (jf. kap. 3904)	235 750
905	Norges geologiske undersøkelse (jf. kap. 3905)	150 570
906	Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard (jf. kap. 3906)	16 300
907	Sjøfartsdirektoratet (jf. kap. 3907)	281 750
908	Skipsregistrene (jf. kap. 3908)	9 600
909	Refusjonsordning for sjøfolk	1 225 000
912	Bedriftsrettet informasjonsformidling	19 700
913	Standardisering	24 800
922	Romvirksomhet	310 800
924	Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer	26 500
929	Norsk Designråd	25 000

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
934	Internasjonaliseringstiltak	37 000
937	Reiselivstiltak	2 000
938	Omstillingstiltak	10 500
950	Forvaltning av statlig eierskap (jf. kap. 3950 og 5656)	11 500
953	Kings Bay AS	13 000
1550	Konkurransetilsynet	92 557
2421	Innovasjon Norge (jf. kap. 5325 og 5625)	1 125 500
Sum utgifter rammeområde 9		4 104 837
Inntekter rammeområde 9 (i hele tusen kroner)		
3900	Nærings- og handelsdepartementet (jf. kap. 900)	20
3901	Styret for det industrielle rettsvern (jf. kap. 901)	178 600
3902	Justervesenet (jf. kap. 902)	51 230
3903	Norsk Akkreditering (jf. kap. 903)	16 200
3904	Brønnøysundregistrene (jf. kap. 904)	411 600
3905	Norges geologiske undersøkelse (jf. kap. 905)	37 200
3906	Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard (jf. kap. 906)	1 000
3907	Sjøfartsdirektoratet (jf. kap. 907)	155 200
3908	Skipsregistrene (jf. kap. 908)	13 450
3939	Støtte til skipsbygging	90 000
3961	Selskaper under NHDs forvaltning (jf. kap. 5609)	118 600
4550	Konkurransetilsynet (jf. kap. 1550)	186
5325	Innovasjon Norge (jf. kap. 2421 og 5625)	53 400
5609	Renter fra selskaper under NHDs forvaltning (jf. kap. 3961)	27 800
Sum inntekter rammeområde 9		1 154 486
Sum netto rammeområde 9		2 950 351

3.2.9.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.9.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet*

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil understreke at næringslivet er avhengig at det føres en økonomisk politikk som sikrer konkurransevnen. Flertallet vil gi stabile, forutsigbare og konkurransedyktige rammebetingelser, og føre en aktiv næringspolitikk hvor staten er engasjert i partnerskap med næringsliv og arbeidstakerne. Flertallet vil etablere gode rammebetingelser som bidrar til innovasjon og nyskaping. Det offentlige virkemiddelapparatet skal styrkes og være en fleksibel partner, ikke et byråkratisk hinder for næringslivet. Flertallets mål er at Norge skal bli en av de ledende, innovative, dynamiske og kunnskapsbaserte økonomier i verden innenfor de områder hvor vi har fortrinn. Strategiske nasjonale satsinger skal bygge opp under målet om å skape en bærekraftig utvikling, gjøre Norge til et miljøpolitisk foregangsland og skape arbeidsplasser i hele landet.

Flertallet mener at det må utvikles nasjonale strategier innen de næringsområder hvor Norge har kompetanse eller særlige fortrinn, som marin sektor, maritim sektor, energi, miljø og reiseliv. Staten er en stor eier i norsk næringsliv. Statlig eierskap sikrer råderet-

ten over våre felles naturressurser og sikrer inntekter til fellesskapet. Statlig eierskap kan være avgjørende for å sikre et nasjonalt eierskap og nasjonal forankring av nøkkelvirkosomhet i Norge i årene fremover. Offentlig eierskap er viktig for å sikre viktige politiske mål innen distriktspolitikk, transportpolitikk, kulturpolitikk og helsepolitikk. Flertallet vil ta vare på og videreutvikle industrien og samtidig bidra til å utvikle ny industriell virksomhet. Norske råvarer bør i stor grad videreføres i Norge. Gjennom sentrale og lokale virkemidler vil vi sikre industrien gode stabile rammevilkår og legge til rette for ny industriell virksomhet fremover. Flertallet mener at det er viktig å sette inn bedrifts- og bransjerettede tiltak for å opprettholde og utvikle framtidens industriell virksomhet. Samtidig er det viktig å innføre en ny og forsterket ervervslov innenfor EØS-avtalens ramme.

Flertallet viser til at Norsk skipsfartsnæring har lange tradisjoner og at skipsfarten og den maritime næringen bidrar til viktige kompetansearbeidsplasser langs hele kysten. Flertallet vil gjennom gode og stabile rammevilkår bidra til å sikre arbeidsplasser og vekst i de maritime næringene. En utvidelse av refusjonsordningen for sjøfolk fra 1. juli 2006, slik Regjeringen foreslår, vil etter flertallets mening innebære en vesentlig styrking av rammevilkårene for sjøfolk ombord på konkurransutsatte skip i NOR.

Flertallet slutter seg til Regjeringens forslag slik det fremgår av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006).

3.2.9.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre*

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre støtter opp om Samarbeidsregjeringens satsing på utvikling og forskning. Forskningsfondet vil med Samarbeidsregjeringens forslag utgjøre 75 mrd. kroner i 2006, og en betydelig økning fra de 10 mrd. kronene det utgjorde i 2001. Disse medlemmer stiller seg bak Samarbeidsregjeringens forslag om å øke bevilgningene til næringsrettet forskning, innovasjon og forenkling med om lag 650 mill. kroner, som bl.a. skal styrke støtten til etablerere, oppfinnere og små- og mellomstore bedrifter med vekstpotensial, satsingen på reiseliv, Innovasjon Norges apparat i utlandet, kompetanse- og nettverksaktiviteter, kommersialisering av forskning og næringsklynger, ungt entreprenørskap, forsknings- og utviklingskontrakter og maritim utvikling. Den næringsrettede forskningen er innrettet for å styrke sektorer hvor Norge besitter kompetanse og utviklingspotensial.

Disse medlemmer er positive til at det er opprettet nye landsdekkende såkornfond, som har som formål å bedre betingelsene for kommersialisering av forskningsresultater - uansett hvor i landet det blir utviklet. Videre er det gledelig at SkatteFUNN-ordningen er blitt så populær, siden det stimulerer til forskning og nyskaping med kommersialisert orientering.

Disse medlemmer er positive til at forenklingsarbeidet ble intensivert under Samarbeidsregjeringen, og at Altinn nå er operativt. Skjemaveldet for næringslivet er redusert med om lag 10 pst. siden 2001. Samarbeidsregjeringens forskriftsdugnad har hatt fokus på å sikre et enklere og bedre forskriftverk. 400 forskrifter er blitt fjernet. Samarbeidsregjeringen sitt fokus på forenkling ble også konkretisert gjennom målsetninger om å redusere skjemaveldet for bedriftene med 25 pst. innen 2012 gjennom innovasjonsløftet. Et godt eksempel på Samarbeidsregjeringens fokus på å gjøre hverdagen enklere for bedriftene er fjerningen av den gammeldagse og byråkratiske Erversloven i 2002. Av om lag 2 100 planer om oppkjøp som næringslivet var pålagt å innrapportere til Nærings- og handelsdepartementet, så departementet kun grunn til å se nærmere på 13 saker, hvorav ingen av oppkjøpene ble stoppet. Videre har 27 forskrifter om helse og miljøfarlige kjemikalier blitt erstattet av 3 forskrifter, og 400 forskrifter på helse og hygiene har blitt erstattet av en moderne forskrift om miljørettet helsevern.

Disse medlemmer er positive til at åpningstidsloven er opphevet, slik at butikkeierne selv kan bestemme, innenfor krav om miljø og sikkerhet, når de vil ha åpent på hverdager. Disse medlemmer er også positive til at Samarbeidsregjeringen i forenklingsarbeidet har innført tidsfrister i plan- og byggesaker, elektronisk byggsøk og har satt i gang arbeid med elektronisk plansaksbehandling. Videre er det en forenkling når ny lov om matvareproduksjon erstattet 13 andre lover.

Disse medlemmer har merket seg at Regjeringen kutter i forskning, herunder næringsrettet forsk-

ning, sammenlignet med Samarbeidsregjeringens budsjettforslag. Det er skuffende siden det vil, relativt sett, redusere verdiskapingen, og derved velferden, på sikt.

Disse medlemmer viser til Samarbeidsregjeringens budsjettforslag samt Regjeringens forslag om å ikke innføre nøytral merverdiavgift for statsforvaltningen og de anslagsendringer som for øvrig fremkommer i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006), og foreslår at rammeområde 9 settes til kr 2 811 304 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 139 047 000.

3.2.9.2.3 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 9 settes til kr 3 095 751 000, som er en økning i forhold til Regjeringens forslag på kr 145 400 000.

Disse medlemmer viser til at det gjennom flere år har vært en nedbygging av det konkurranseutsatte næringslivet i Norge, i tillegg viser sammenlikninger at innovasjonskraften i norsk næringsliv er svakere enn i mange konkurrentland.

Disse medlemmer vil hevde at skal utviklingen snus i positiv retning, kreves en ny næringspolitikk i videste forstand. En slik politikk må omfatte alle rammevilkår som påvirker næringslivets konkurranseevne i tillegg til den tradisjonelle næringspolitikken. Disse medlemmer viser i denne forbindelse til Dokument nr. 8:92 (2002-2003) fra stortingsrepresentantene Carl I. Hagen, Siv Jensen og Per Sandberg om tiltak for å bedre økonomiens virkemåte, øke den økonomiske veksten og redusere arbeidsledigheten, samt Dokument nr. 8:59 (2003-2004) om strukturelle endringer for å øke den økonomiske veksten og redusere arbeidsledigheten.

Disse medlemmer viser til at et av hovedfundamentene i Fremskrittspartiets politikk, er at alle bransjer i utgangspunktet skal drive næringsvirksomhet basert på prinsippet om fri konkurranse fordi dette også gir gode samfunnsmessige løsninger. Disse medlemmer vil hevde at en betydelig reduksjon av skatte- og avgiftstrykket, effektivisering av offentlig tjenesteproduksjon, konkurranseutsetting av fellellskapet oppgaver og systematisk deregulering som ledd i å finansiere skatte- og avgiftslettelse, vil være positive signaler som kan skape optimisme og vil ha en dynamisk effekt på norsk økonomi.

Disse medlemmer mener det er nødvendig å endre et av næringspolitikkenes hovedprinsipper fra næringsnøytralitet til målrettet satsing for å møte utfordringene i en skjerpet global konkurranse. Disse medlemmer viser til at Finlands vei fra en råvarebasert økonomi til å innta plassen som en av verdens ledende nasjoner i utviklingen av høyteknologi, er et resultat av et intimt samarbeid mellom industri, forskning og offentlig politikk. Disse medlemmer mener Norge skal utvikle tilsvarende strategier for å kunne innta en tetposisjon når det gjelder teknologiutvikling og konkurransekraft. Disse medlemmer

går inn for at det skal satses målrettet og langsiktig på områder der vi har særlige forutsetninger så som biomarin-, energi-, offshore-, maritim- og reiselivssekto- ren. Gjennom en sterkere satsing på ulike innovasjonsordninger, eksportrettet virksomhet, turistmarkedsføring, forsknings- og utviklingskontrakter og fondskonstruksjoner mener disse medlemmer at vekstraten vil gjenreises.

Disse medlemmer vil i denne sammenheng fremheve Argentum Fondsinvesteringer AS som et viktig virkemiddel for å styrke tilgangen på risikokapital til næringslivet i samarbeid mellom staten og private. Disse medlemmer vil styrke Argentum Fondsinvesteringer AS i tråd med selskapets investeringsstrategi.

Disse medlemmer vil minne om at en konkurransedyktig infrastruktur for eksempel gjennom veiutbygging, utvikling av sentrale og regionale gassrørledninger og etablering av bredbåndnett med tilstrekkelig båndbredde over hele landet, er en forutsetning for at bedrifter skal utvikle seg og skape arbeidsplasser i noen større omfatning.

Disse medlemmer vil fremheve viktigheten av å legge til rette for en virksom konkurranse i markedet

gjennom en klar konkurranselovgivning og en effektiv gjennomføring av denne.

Disse medlemmer ser med bekymring på den manglende kapitaltilgangen til norsk næringsliv. Dette er noe som i stor grad skyldes at staten legger beslag på betydelige deler av verdiskapningen som finner sted i privat sektor. Disse medlemmer stiller seg uforstående til viktigheten av at det offentlige skal spare store beløp investert i utlandet mens det eksisterer en betydelig arbeidsledighet. Disse medlemmer mener betydelig midler bør tilbakeføres til det private næringslivet her hjemme slik at den etterlengtede veksten gis større muligheter. Disse medlemmer ønsker en debatt om hvordan oljeformuen skal disponeres, og at det bør åpnes for at en større del av denne kan investeres i norske selskaper blant annet gjennom ulike fonds som muliggjør at staten og private kan investere i felleskap.

Disse medlemmer vil hevde at Fremskrittspartiets budsjett for 2006 vil synliggjøre en politikk hvor enkelmennesker og bedrifter gis frihet og oppmuntring til arbeid og innsats.

3.2.9.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGENE TIL RAMMESUMMER FOR RAMMEOMRÅDE 9

Tabell 3.9 Forslag til netto rammebeløp for rammeområde 9

(i 1000 kr)

	St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1	A, SV, Sp	H, KrF, V	FrP
Forslag til netto rammebeløp	2 950 351	2 950 351	2 811 304	3 095 751
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1		0	-139 047	145 400

3.2.10 Rammeområde 10 (Fiskeri), under næringskomiteen

3.2.10.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
------	---------	---

Utgifter rammeområde 10 (i hele tusen kroner)

1000	Fiskeri- og kystdepartementet (jf. kap. 4000)	94 205
1001	Deltakelse i internasjonale organisasjoner	7 140
1030	Fiskeridirektoratet (jf. kap. 4030)	277 302
1050	Diverse fiskeriformål (jf. kap 4050)	65 190
2415	Innovasjon Norge, fiskeri- og andre regionalpolitiske tiltak	40 025
Sum utgifter rammeområde 10		483 862

Inntekter rammeområde 10 (i hele tusen kroner)

4000	Fiskeri- og kystdepartementet (jf. kap. 1000)	10
4030	Fiskeridirektoratet (jf. kap. 1030)	108 655
4050	Diverse fiskeriformål jf. kap. 1050)	5 000
Sum inntekter rammeområde 10		113 665
Sum netto rammeområde 10		370 197

3.2.10.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.10.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet*

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil føre en ny og helhetlig kystpolitikk. Kyst- og fiskeripolitikken skal bidra til langsiktig miljømessig forsvarlig verdiskaping for hele samfunnet og samtidig bidra til rettferdig fordeling av ressursene. Flertallet vil sikre langsiktig nasjonal råderett og styring over de marine ressursene og havområdene våre. Gjennom lovverket og reguleringer skal fellesskapet sikres styring og kontroll over ressurser og fordeling av fisken i havet, marine organismer og oppdrettede arter.

Flertallet mener at strukturtiltak for fiskeflåten må utformes i tråd med målene om å sikre fiskeressursene som felles eiendom, sikre en fiskeflåte som bidrar til aktivitet langs hele kysten og samtidig sikre en flåte som er moderne, variert og lønnsom. Flertallet viser til at Regjeringen vil sette i verk en bred utredning for å vurdere hvordan de strukturtiltakene som er gjennomført, virker i forhold til disse målene. Mens utredningen pågår må adgangen til omsetning av kvoter og rettigheter fristilt fra fartøy, fryses.

Flertallet ønsker å gjennomgå konkurranseforholdene i havbruksnæringen. Det forutsettes et tak for eierskap som er vesentlig lavere enn i dag. Eventuelle nye konsesjoner bør ha som mål å styrke små og mellomstore aktører.

Flertallet slutter seg til Regjeringens forslag slik det fremgår av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006).

3.2.10.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre*

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Samarbeidsregjeringens i forrige stortingsperiode styrket fokus på lønnsomheten i fiskerisektoren. I 2001 var det stor overkapasitet både i flåteleddet og i fiskeindustrien i forhold til tilgjengelige fiskeressurser. Dette førte til dårlig lønnsomhet i flåten, og en rekke konkurser i landindustrien. Gjennom frivillig kondemneringsordning og strukturordninger har det totale antallet båter i fiskeflåten blitt redusert, og de båtene som er igjen har fått et bedre ressursgrunnlag for lønnsom drift. I 2001 var det ikke mulig for båteiere å samarbeide om driftsopplegg som ville gi rasjonell drift for alle parter. Gjennom de frivillige driftsordningene som Samarbeidsregjeringen fikk innført, er dette nå mulig. Fiskerne har nå fått et virkemiddel som fremmer fornuftige løsninger for best mulig inntjening. Dette er en styrke for alle de fiskeriavhengige kystsamfunnene langs hele kysten. I 2001 var havbruksnæringen en gjennomregulert næring. Mulighetene for tilpassing av driften var sterkt begrenset av lover og forskrifter. I 2005 er handlingsrommet utvidet blant annet som følge av at femten forskrifter er erstattet med tre.

Disse medlemmer er fornøyd med at Samarbeidsregjeringen har opprettet et eget marint innovasjonsprogram i regi av Innovasjon Norge for oppdrett av torsk, styrket Tromsø-miljøet som nasjonalt tyngdepunkt for torskeoppdrettsforskning, styrket Havforskingsinstituttet i forhold til ressursforskning og forskning tilknyttet trygg og sunn sjømat, strukturert kystflåten for å få ned overkapasitet og inn lønnsomhet, gjort det enklere å drive oppdrett ved at aktørene lettere kan flytte over kommunegrenser, og arbeidet aktivt for frihandelsavtaler utenfor EU og samtidig jobbet med å sikre markedsadgangen til EU.

Disse medlemmer vil støtte opp om Samarbeidsregjeringens forslag om å videreføre satsingen på den maritime forskning og utvikling. St.meld. nr. 19 (2004-2005) Marin næringsutvikling - Blå åker, følges opp gjennom å etablere et nytt marint innovasjonsprogram med en bevilgning på 40 mill. kroner i 2006.

Disse medlemmer viser til innsatsen fra Samarbeidsregjeringen med å styrke sikkerheten langs kysten. Byggingen av en trafikksentral til om lag 140 mill. kroner for Nord-Norge som fra 2007 skal overvåke den økende trafikken langs kysten, og økte bevilgninger til oljevern- og slepebåtberedskapen i Nord-Norge, inngår i dette.

Disse medlemmer har innenfor en utvidet ramme prioritert å styrke vekstevnen i norsk økonomi og øke bevilgningene på prioriterte områder, samt å redusere budsjettets totalramme som et bidrag for å redusere presset i økonomien og på renten. På denne bakgrunn har disse medlemmer prioritert å øke bevilgningene til styrket ressurskontroll for Fiskeridirektoratet på kr 15 000 000 og til Maritimt Innovasjonsprogram på kr 10 000 000 utover Samarbeidsregjeringens budsjettforslag.

Disse medlemmer viser til Samarbeidsregjeringens budsjettforslag samt Regjeringens forslag om å ikke innføre nøytral merverdiavgift for statsforvaltningen og de anslagsendringer som for øvrig fremkommer i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006), og foreslår at rammeområde 10 settes til kr 364 420 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 5 777 000.

3.2.10.2.3 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 10 settes til kr 352 837 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 17 360 000.

Disse medlemmer viser til at Norge har naturgitte forhold som gjør det mulig å høste marine ressurser på en god og effektiv måte. Disse medlemmer er av den oppfatning at næringen må få utvikle seg uten byråkratiske hindre og få så gode rammevilkår at offentlige overføringer ikke blir nødvendig. Disse medlemmer mener at den maritime sektoren vil ha svært stor betydning for Norges økonomi, samfunnsliv og næringsliv i årene som kommer. Dette forutsetter

imidlertid at det legges til rette for at de marine ressursene kan utnyttes på en kommersielt god måte.

Disse medlemmer mener at liberaliseringen av fiskerinæringen går for langsomt, noe som er uheldig for en effektiv og god utnyttelse av våre marine ressurser. Hva som burde vært en frittstående næring møter fortsatt hindringer grunnet offentlige pålegg og reguleringer. Disse medlemmer erkjenner imidlertid at fiskerinæringen må reguleres til en viss grad, blant annet fordi ingen har naturlig eiendomsrett til havets ressurser. Forvaltningen av havets ressurser skal skje på en måte som er tjenlig for hele landet og for befolkningen langs kysten. Det er likevel for stor avstand mellom en fornuftig regulering basert på å sikre konkurransefrihet innen næringen og dagens mengde av reguleringer, forskrifter, regler og subsidieordninger. Disse medlemmer mener det blant annet er behov for en mer effektiv struktur på flåteleddet i næringen slik at rike fiskefelt kan utnyttes på en måte som gir bedre lønnsomhet, disse medlemmer viser i denne sammenheng til sine merknader i Innst. S. nr. 271 (2002-2003).

Disse medlemmer er opptatt av å skape et system som gir en fornuftig balanse og tilpassning med en størst mulig fortjeneste av den begrensede mengde fisk det er tillatt å ta opp. Et system med omsettelige kvoter innen den tradisjonelle fiskerinæringen vil avklare hvor mange arbeidsplasser det er grunnlag for. Disse medlemmer mener at en øvre grense for årsfangsten fastsatt for å sikre fiskebestandene skal fordeles til næringsutøverne i form av kvoter. Et omsettelig system vil etablere et marked som vil avdekke hvor mange det er plass til i næringen, hvis den skal gi både aktørene og samfunnet tilfredsstillende avkastning. Disse medlemmer vil i denne sammenheng vise til Fremskrittspartiets prinsipp- og handlingsprogram for 2005-

2009 om endringer i fiskeripolitikken og innføring av omsettelige kvoter.

Disse medlemmer mener det er viktig med bærekraftig høsting av ressursen sjøpattedyr. Sjøpattedyrene er en del av det økologiske systemet, og en fornuftig beskatning vil ha positive konsekvenser for bestanden av en rekke fiskeslag. Bestanden av grønlandssel er nå så stor at den er i ferd med å bli en betydelig trussel for enkelte fiskebestander. Disse medlemmer vil i denne sammenheng vise til forslag i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 27 (2003-2004) Norsk Sjøpattedyrpolitikk om at "Stortinget ber Regjeringa som ei prøveordning fram til 2009 å tillate heilårleg hausting av grønlandssel i alle aldrar og farvatn for å undersøke fangsteffektivitet og for å utvikle og teste marknader". Disse medlemmer er av den oppfatning at produkter av sjøpattedyr er en viktig eksportartikkel for Norge, og en økt fangst av sjøpattedyr vil bidra til økt vekst i kystområdene.

Disse medlemmer er av den oppfatning at dagens strenge regler for tildeling av konsesjon for havbruk/oppdrett er en lite effektiv ordning og mener primært at konsesjonsordningen skal fjernes og at begrensningene kun skal være de som følger av forurensning og veterinære hensyn. Disse medlemmer mener at dagens reguleringer med hensyn til volumbegrensninger i oppdrettsanlegg er for strenge. Så lenge veterinær- og forurensningshensyn ikke tilsier noe annet bør det overlates til den enkelte næringsdrivende å bestemme størrelsen på sitt anlegg.

Disse medlemmer ser det er et stort verdiskapingspotensiale i oppdrett av nye arter, noe som må utnyttes til kystsamfunnenes beste. Disse medlemmer mener det i den sammenheng er behov for å kanalisere en større del av dagens forskningsmidler til fiskeri og oppdrettsnæringen.

3.2.10.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGENE TIL RAMMESUMMER FOR RAMMEOMRÅDE 10

Tabell 3.10 Forslag til netto rammebeløp for rammeområde 10

(i 1000 kr)

	St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1	A, SV, Sp	H, KrF, V	FrP
Forslag til netto rammebeløp	370 197	370 197	364 420	352 837
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1		0	-5 777	-17 360

3.2.11 Rammeområde 11 (Landbruk), under næringskomiteen

3.2.11.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
------	---------	---

Utgifter rammeområde 11 (i hele tusen kroner)

1100	Landbruks- og matdepartementet (jf. kap. 4100)	116 957
1112	Kunnskapsutvikling og beredskap m.m. på matområdet (jf. kap. 4112)	139 156
1115	Mattilsynet (jf. kap. 4115)	1 134 038
1138	Støtte til organisasjoner m.m.	19 647
1139	Genressurser, miljø- og ressursregistreringer	32 531

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
1141	Kunnskapsutvikling m.m. innen miljø- og næringstiltak i landbruket	36 802
1143	Statens landbruksforvaltning (jf. kap. 4143)	210 139
1144	Ressursforvaltning og miljøtiltak i landbruket	7 547
1146	Norsk institutt for jord- og skogkartlegging (jf. kap. 4146)	81 835
1147	Reindriftsforvaltningen (jf. kap. 4147)	53 562
1148	Naturskade - erstatninger og sikring	93 348
1149	Verdiskapings og utviklingstiltak i landbruket	367 259
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m. (jf. kap. 4150)	11 045 899
1151	Til gjennomføring av reindriftsavtalen	92 500
1161	Statskog SF - forvaltningsdrift	24 854
Sum utgifter rammeområde 11		13 456 074
Inntekter rammeområde 11 (i hele tusen kroner)		
4100	Landbruks- og matdepartementet (jf. kap. 1100)	443
4112	Kunnskapsutvikling og beredskap m.m. på matområdet (jf. kap. 1112)	18 061
4115	Mattilsynet (jf. kap. 1115)	687 905
4143	Statens landbruksforvaltning (jf. kap. 1143)	30 152
4146	Norsk institutt for jord- og skogkartlegging (jf. kap. 1146)	29 558
4147	Reindriftsforvaltningen (jf. kap. 1147)	31
4150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m. (jf. kap. 1150)	145 000
Sum inntekter rammeområde 11		911 150
Sum netto rammeområde 11		12 544 924

3.2.11.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.11.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil understreke at landbruket spiller en viktig rolle for bosetting og sysselsetting i store deler av landet. For å nå denne målsetningen vil flertallet blant annet sikre et landbruk med en variert bruksstruktur over hele landet. Strukturprofilen må styrkes, kanaliseringspolitikken skal opprettholdes og driftstilskuddsordningen gis en klarere distriktsprofil. Virkemiddelbruken må stimulere til økt beiting med husdyr for å kunne opprettholde et åpent kulturlandskap.

Flertallet vil sikre utøvere i landbruket inntektsutvikling og sosiale vilkår på linje med andre grupper. Viktige forutsetninger for dette er at markedsordningene må videreføres og at importvernet for innenlandsk landbruksproduksjon må være sterkt.

Flertallet slutter seg til Regjeringens forslag slik det fremgår av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006).

3.2.11.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Samarbeidsregjeringen har forsterket næringsutvikling i landbruket og bidratt til fornyelse, omstilling og optimisme i landbruket. Et livskraftig landbruk spiller en viktig rolle for spredt bosetting og levende bygdesamfunn. Denne satsingen videreføres i Samarbeidsregjeringens forslag til statsbudsjett for 2006.

Disse medlemmer mener at forslaget fra Samarbeidsregjeringen bidrar til større variasjon og mangfold i landbruksproduksjonen som kan bidra til økte inntektsmuligheter for den enkelte næringsutøver. Regjeringens forslag vil stimulere til utvikling av økonomisk lønnsom næringsvirksomhet knyttet til landbruket. Disse medlemmer viser spesielt til satsingene på matområdet, forskning, jordbruksavtalen og Innlandet 2010. I tillegg kommer en betydelig bevilgning til sikringstiltak av fjellskredutsatte områder.

Disse medlemmer viser til Samarbeidsregjeringens forslag om reduksjon i matavgiftene med en effekt på 50 mill. kroner for næringsaktørene i forhold til saldert budsjett for 2005. Som følge av forslaget vil satsene for matproduksjonsavgiftene bli redusert med om lag 6 pst. Det vil også bli gjort enkelte endringer for å lette etablering og drift av virksomheter som driver i liten skala. Matpolitikken kommer til å stå helt sentralt i årene som kommer, med vekt på hovedområdene mattrygghet, livskvalitet, matproduksjon og næringsutvikling.

Disse medlemmer viser til at Regjeringens skatteopplegg innebærer økt beskatning, også for landbruket, sammenlignet med Samarbeidsregjeringens forslag til skatteopplegg.

Disse medlemmer viser til Samarbeidsregjeringens budsjettforslag samt Regjeringens forslag om å ikke innføre nøytral merverdiavgift for statsforvaltningen og de anslagsendringer som for øvrig fremkommer i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006), og foreslår at rammeområde 11 settes til kr 12 443 428 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 101 496 000.

3.2.11.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 11 settes til kr 7 948 985 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 4 595 939 000.

Disse medlemmer viser til at den internasjonale utvikling bærer bud om endrede rammebetingelser for jordbruket. Nå som WTO-forhandlingene er i gang, mener disse medlemmer det blir viktig å tilpasse de nasjonale betingelser for jordbruket til den fremtidige konkurransesituasjonen.

Disse medlemmer mener at det nå må legges et grunnlag for utvikling av en robust produksjon basert på markedsøkonomiske kriterier som offensivt kan møte ny internasjonal konkurranse før importvernet faller.

Disse medlemmer er skuffet over at de øvrige partier på Stortinget ikke har tatt et oppgjør med det jordbrukspolitiske styringssystemet som i stor grad ble utformet i mellomkrigstiden under helt andre forhold. Disse medlemmer mener resultatet av mer enn 60 år med en gjennomregulert landbruksnæring beviser at den førte politikken har vært mislykket fordi man ikke har nådd ambisiøse mål knyttet til bosetting, sysselsetting og inntektsnivå. Videre har jordbrukspolitikken betydd betydelige kostnader i form av offentlige utgifter, høye priser på matvarer og innskrenket næringsfrihet for bønder. Disse medlemmer vil peke på at administrative priser, konsesjoner, produksjonskvoter og selektive støtteordninger har vært ødeleggende for entreprenørskapet hos primærprodusentene.

Disse medlemmer mener det haster med å innføre en ny landbrukspolitikk gjennom en entreprenørskapsmodell. Disse medlemmer mener at et sentralt element i dette vil være å styrke den private eiendomsretten, noe som blant annet krever at loven som regulerer eiendomsomsetningen fjernes.

Disse medlemmer mener at konsesjonspolitikken og offentlig fastsatte eiendomspriser reduserer

entreprenørenes forventninger og investeringslyst fordi de risikerer ikke å få avkastning av kapitalen som blir investert. Videre må og bo og drivepliktsbestemmelsene i odels- og konsesjonslovgivningen fjernes. Disse medlemmer vil i denne forbindelse vise til Dokument nr. 12:4 (2003-2004) fra Stortingsrepresentantene Carl I. Hagen, Øystein Hedstrøm og Lodve Solholm om opphevelse av Grunnlovens § 107 (Odels- og aasætesretten maa ikke oppheves) og Dokument nr. 8:74 (2003-2004) fra Stortingsrepresentantene Øystein Hedstrøm, Per Roar Bredvold, Ulf Erik Knudsen, Øyvind Korsberg, Thore A. Nistad, Henrik Rød og Lodve Solholm om at skogeiere som utsettes for ekspropriasjon eller ulike verneformer av skogseiendom, tilkjennes erstatning på samme nivå som ved salg av skogeiendommer.

Disse medlemmer vil hevde at konkurranse er den viktigste forutsetning for et godt entreprenørmiljø. Det innebærer at de etablerte ordningene som hindrer dette, bør avvikles. Dette gjelder også jordbruksavtalen og de forvaltningsoppgaver som den er med å finansiere. Videre bør alle former for produksjons- og markedsreguleringer som begrenser eller hindrer konkurranse avvikles. Produksjonskvoter og begrensninger i husdyrproduksjonen bør avskaffes og fri etablering i alle produksjoner gjenopprettes. Disse medlemmer vil kun beholde produksjonsbegrensninger som sikrer miljøet, for eksempel krav om spredeareal for gjødsel. Denne typen krav ødelegger ikke konkurransen i markedet.

Disse medlemmer mener det eksisterende jordbruksavtalesystemet, hvor produsentene legger opp sin virksomhet basert på tilskudds- og reguleringsordninger og hvor et stort byråkrati er knyttet til uoversiktlige forhold, skal erstattes av et markedsbasert konkurranse-system. Disse medlemmer har den oppfatning at jordbruksnæringen må finne sin plass blant vanlige produksjoner som søker et marked i friest mulig konkurranse. I en nedtrappingsfase for støttetiltak og jordbruks subsidier kan bevilgninger gis over statsbudsjettet.

3.2.11.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGENE TIL RAMESUMMER FOR RAMMEOMRÅDE 11

Tabell 3.11 Forslag til netto rammebeløp for rammeområde 11

(i 1000 kr)

	St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1	A, SV, Sp	H, KrF, V	FrP
Forslag til netto rammebeløp	12 544 924	12 544 924	12 443 428	7 948 985
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1		0	-101 496	-4 595 939

3.2.12 Rammeområde 12 (Olje og energi), under energi- og miljøkomiteen

3.2.12.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
Utgifter rammeområde 12 (i hele tusen kroner)		
1800	Olje- og energidepartementet (jf. kap. 4800)	156 803
1810	Oljedirektoratet (jf. kap. 4810)	227 667
1815	Petoro AS	225 000
1820	Norges vassdrags- og energidirektorat (jf. kap. 4820 og 4829)	425 084
1825	Omlegging av energibruk og energiproduksjon	44 500
1830	Forskning (jf. kap. 4829)	505 548
1831	Miljøvennlig gassteknologi (jf. kap. 4831)	111 800
1832	Internasjonalisering	19 850
2440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 5440)	20 400 000
2490	NVE Anlegg (jf. kap. 5490, 5491 og 5603)	5 000
Sum utgifter rammeområde 12		22 121 252
Inntekter rammeområde 12 (i hele tusen kroner)		
4800	Olje- og energidepartementet (jf. kap. 1800)	1 080 000
4810	Oljedirektoratet (jf. kap. 1810)	51 250
4820	Norges vassdrags- og energidirektorat (jf. kap. 1820)	90 000
4829	Konsesjonsavgiftsfondet (jf. kap. 1820 og 1830)	148 900
4831	Miljøvennlig gassteknologi (jf. kap. 1831)	91 800
4860	Statnett SF	5 800
5440	Statens direkte økonomiske engasjement i petroleumsvirksomheten (jf. kap. 2440)	144 100 000
5490	NVE Anlegg (jf. kap. 2490)	1 000
5608	Renter av lån til Statnett SF	24 250
Sum inntekter rammeområde 12		145 593 000
Sum netto rammeområde 12		-123 471 748

3.2.12.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.12.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil ha et sterkt offentlig eierskap til våre vannkraftressurser og våre petroleumforekomster. Dagens hjemfallsordning skal opprettholdes på en slik måte at offentlig og nasjonalt eierskap sikres. Vi vil også legge til rette for at de offentlig eide regionale kraftselskapene kan vokse og utvikle seg gjennom å gi muligheter for tilgang på økt offentlig egenkapital.

Naturkraft har startet utbyggingen av gasskraftverket på Kårstø. Flertallet har merket seg at Regjeringen vil sørge for at arbeidet med å etablere et fullskala anlegg for CO₂-fjerning på Kårstø startes, og bidra økonomisk til dette. Målet er at fjerning av CO₂ skal skje innen 2009, slik at det blir mulig å bruke denne som trykkstøtte for felt i Nordsjøen. Dersom det blir aktuelt å ta i bruk de gitte konsesjonene for gasskraftverk på Skogn og Kollsnes vil vi også bidra til CO₂-fjerning ved disse. På bakgrunn av dette støtter fler-

tallet Regjeringens forslag om bevilgning til tidskrittisk arbeid med CO₂-håndtering og verdikjede for CO₂.

Vår kunnskap og kompetanse innenfor energisektoren må brukes til å utvikle teknologi og finne løsninger som reduserer utslippene av klimagasser. Norge har et stort potensial for nye fornybare energikilder som vind, bioenergi, sol, bølge og tidevannskraft. Gjennom satsing på energieffektivisering og nye fornybare energikilder, kan Norge få et variert og miljøvennlig energisystem.

Flertallet slutter seg til Regjeringens forslag slik det fremgår av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006).

3.2.12.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre

Hovedmålet for komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre i energipolitikken er å legge til rette for en helhetlig og verdiskapende energipolitikk, basert på effektiv og miljøvennlig utnyttelse av naturressursene.

Disse medlemmer viser til at petroleumsinntektene representerer betydelige verdier for det norske samfunnet. Disse medlemmer vil tilrettelegge for produksjon av olje og gass fra norsk kontinentalsokkel i et langsiktig perspektiv. Petroleumssektoren skal også

i fremtiden være en vesentlig bidragsyter til finansieringen av velferdssamfunnet og til industriell utvikling i hele landet. Disse medlemmer vil sikre at den norske kontinentalsokkelen forblir et attraktivt område for investeringer, verdiskapning og industriell utvikling i Norge.

Disse medlemmer konstaterer en økt internasjonal interesse for nordområdene. Det knytter seg en særlig interesse til økonomiske muligheter på grunnlag av de antatt store olje- og gassreserver i området, både på norsk og russisk side. Dette reiser både muligheter og utfordringer. Disse medlemmer støtter tilnærmingen fra regjeringen Bondevik II, om å ha en overordnet og helhetlig strategi for nordområdene. Disse medlemmer viser i denne sammenheng til at en helhetlig forvaltningsplan for Barentshavet etter planen skal legges frem i 2006, hvor hensyn til miljø, fiskerier, petroleumsvirksomhet og sjøtransport skal vurderes samlet.

Satsing på forskning og utvikling innen petroleumsektoren er viktig for verdiskapningen på norsk kontinentalsokkel og i petroleumindustrien. Økt forskningsinnsats er blant annet viktig for å øke utvinningsgraden på norsk sokkel. Disse medlemmer støtter satsingen på petroleumsforskning fra i underkant av 100 mill. kroner i 2005 til om lag 400 mill. kroner i 2006. Denne satsingen vil kunne legge til rette for en industriell og teknologisk utvikling for å få mer ut av ressursene og kostnadene ned.

Disse medlemmer viser til at fra 2001 til 2005 økte regjeringen Bondevik II sin finansielle støtte til internasjonalisering med over 70 pst., og fremmet norsk olje- og gassindustri i viktige markeder. Disse medlemmer har merket seg at regjeringen Bondevik II har lagt opp til at det fra 2006 startes en større satsing på bistand til utviklingsland når det gjelder petroleumsforsvaltning og godt styresett, og støtter dette.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Bondevik II har gitt særlig høy prioritet til arbeidet med forsyningssikkerheten ved å styrke tilgangen på miljøvennlig energiproduksjon. Disse medlemmer viser til at regjeringen Bondevik II har økt resultatmålet for Enova fra 10 TWh til 12 TWh årlig miljøvennlig energiproduksjon og energisparing innen 2010. Disse medlemmer støtter tiltak for å oppnå en mer robust kraftsituasjon, blant annet ved utvikling av vindkraft, varmeanlegg, miljøvennlig gasskraft og infrastruktur for gass. Disse medlemmer viser videre til at regjeringen Bondevik II har gitt konsesjon til mange små og mellomstore vannkraftprosjekt. Regjeringen Bondevik II har gitt konsesjon til 2,3 TWh ny vannkraft. Til sammenligning ble det på hele 1990-tallet gitt konsesjon til 2,1 TWh.

Disse medlemmer mener det er viktig at bevilningene til sikring og miljøtiltak i vassdrag øker for 2006, og at programmet for økt sikkerhet mot leirskred vil bli prioritert og trappet opp.

Disse medlemmer støtter også forslaget fra regjeringen Bondevik II om å øke bevilningene til infrastruktur for gass med 6 mill. kroner. Å legge til rette for bruk av naturgass innenlands vil gi grunnlag

for økt verdiskapning, industriell og teknisk utvikling, samt et bedre miljø.

Disse medlemmer har innenfor en utvidet ramme prioritert å styrke vekstevnen i norsk økonomi og øke bevilningene på prioriterte områder, samt å redusere budsjettets totalramme som et bidrag for å redusere presset i økonomien og på renten. På denne bakgrunn har disse medlemmer prioritert å øke bevilningene til rammeområde 12 med kr 55 000 000 utover Samarbeidsregjeringens budsjettforslag. Blant annet forslår disse medlemmer kr 25 000 000 til oppstart av tidsriktige prosjekter knyttet til CO₂-håndtering og verdikjede for CO₂, og kr 30 000 000 til utjevning av overføringstariffer. Dette er kr 5 000 000 mer enn det Regjeringen foreslår til dette formålet.

Disse medlemmer viser til Samarbeidsregjeringens budsjettforslag samt Regjeringens forslag om å ikke innføre nøytral merverdiavgift for statsforvaltningen og de anslagsendringer som for øvrig fremkommer i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) og foreslår at rammeområde 12 settes til kr -123 636 410 000, som er en økning i forhold til Regjeringens forslag på kr 164 662 000.

3.2.12.2.3 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 12 settes til kr -123 900 148 000, som er en økning i forhold til Regjeringens forslag på kr 428 400 000.

Disse medlemmer konstaterer at Norge er rikt på energiresurser. Disse medlemmer vil legge forholdene til rette slik at Norge bedre kan utnytte våre muligheter som energistormakt. En sterk olje- og energisektor vil skape grobunn for teknologiutvikling, høy verdiskapning og god levestandard. Disse medlemmer mener dette skal også komme landets innbyggere og næringsliv til gode gjennom sikker tilgang til energi til en fornuftig pris for både næringsliv og husholdninger.

Disse medlemmer registrerer samtidig de mange advarsler om en svekket kraftbalanse og usikre fremtidsutsikter for petroleumsektoren. Kraftunderskuddet, med tilhørende høye priser, som har utviklet seg under forskjellige regjeringer, vitner om manglende politisk vilje og handlekraft til å utnytte våre enorme energiresurser.

Disse medlemmer vil fortsatt arbeide for utbygging av samfunnsøkonomisk lønnsomme og miljøtilpassede vassdragsprosjekter. Konesjonsbehandling av vannkraft må forenkles, og lokalbefolkningen skal lyttes til. Staten må stimulere til opprustning/oppgradering av eksisterende vannkraftverk gjennom skattesystemet.

Disse medlemmer vil understreke det store potensialet i økt utbygging av små-, mini-, og mikro-kraftverk. Dette er næringsvirksomhet som i stor grad kommer distriktene til nytte. Konesjonsbehandlingen må forenkles betydelig, slik at byråkratisk sommel ikke er til hinder for utbyggingen.

Disse medlemmer vil arbeide aktivt for at gassressursene tas i bruk til innenlands verdiskapning, industriutvikling og nyskapning. Myndighetene bør legge til rette for bygging av gasskraftverk med best tilgjengelig teknologi, og med rammevilkår på linje med EU. Disse medlemmer mener at hovedinfrastrukturen for gass er et myndighetsansvar, og foreslår at det skal opprettes et selskap for å koordinere arbeidet og sikre investering i slik infrastruktur.

Disse medlemmer mener myndighetene må ta ansvar for forsyningssikkerheten av kraft, inkludert et effektivt strømmnett, så vel som miljøaspektet i petroleumssektoren. Disse medlemmer vil understreke at det må legges vekt på at natur og miljø ikke skal utsettes for uhensiktsmessige belastninger i energipolitikken.

Disse medlemmer mener at økt bruk av nye fornybare energikilder kan bidra til å gjøre energibruken mer fleksibel. Utviklingen og produksjon av alternative energikilder har også et stort potensial når det gjelder å skape nye arbeidsplasser. Disse medlemmer mener man bør avvente storstilt implementering av slike teknologier til de viser seg å være robuste og lønnsomme.

Disse medlemmer mener det er viktig å stimulere til mest mulig fornuftig bruk av energi, og stiller seg positive til kostnadseffektive og frivillige tiltak som kan spare energi og omkostninger. Disse medlemmer tar avstand fra selektive virkemidler som kan skape konkurransevridninger i kraftmarkedet, avhengig av hva som er gjeldende favorittteknologi til noen "miljøpolitikere". Det må legges til rette for bruk av de energikilder/bærere som er mest lønnsomme og effektive for samfunnet. Norske støtteordninger og reguleringer må avvikles i tråd med det som skjer i det europeiske kraftmarkedet.

Disse medlemmer konstaterer at petroleumsnæringen er svært viktig for norsk økonomi. Næringen står for betydelig sysselsetting i mange regioner, og

bidrar til både industriell- og teknologisk utvikling av stor betydning. Det er behov for stadig kompetanse og teknologiutvikling dersom man skal opprettholde aktivitetsnivået på norsk sokkel. Det er derfor viktig at petroleumssektoren har langsiktige, forutsigbare og konkurransedyktige rammebetingelser.

Disse medlemmer vil gi oljeindustrien tilgang på nye prospektive arealer, også i nordområdene. Skattesystemet må bidra aktivt til å gjøre nisje- og haleproduksjon mer lønnsom, slik at vi øker levetiden på feltene og får en høyest mulig utvinnsgrad.

Teknologiutvikling innen oljebransjen er særdeles viktig for fremtidig verdiskapning for nasjonen og den globale konkurranseevnen i næringen. Slik teknologiutvikling har betydelig positive ringvirkninger for næringslivet for øvrig. Forholdene må derfor legges til rette for å hindre oppsplitting av de teknologi- og kompetansemiljøer det har tatt mange tiår å bygge opp. Staten er den desidert største aktøren på norsk sokkel. Disse medlemmer mener staten bør ta et langt større ansvar for FoU innen petroleumsnæringen, og at det bør opprettes et energi- og petroleumsforskningsfond for å sikre langsiktigheten i denne forskningen.

Disse medlemmer viser til at Statnett må investere flere milliarder kroner i oppgradering og utbygging av sentralnettet de neste årene. Staten har de siste årene tatt betydelige utbytter fra Statnett. Det har sterkt bidratt til at Statnett nå trenger tilførsel av ny egenkapital. Dersom saken drøyer ut i tid, risikerer Statnett å bli nedjustert av rating-byråene, noe som vil kunne føre til at Statnetts finanskostnader blir høyere enn nødvendig. Disse medlemmer mener dette vil skade Statnett økonomiske situasjon og omdømme. Disse medlemmer viser til at søknad ble sendt i januar 2005, og saken er grundig gjennomgått av flere instanser. Disse medlemmer mener derfor at saken er tilstrekkelig belyst, og at tilførsel av egenkapital må foretas i dette budsjettet.

3.2.12.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGENE TIL RAMESUMMER FOR RAMMEOMRÅDE 12

Tabell 3.12 Forslag til netto rammebeløp for rammeområde 12

(i 1000 kr)

	St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1	A, SV, Sp	H, KrF, V	FrP
Forslag til netto rammebeløp	-123 471 748	-123 471 748	-123 636 410	-123 900 148
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1		0	-164 662	-428 400

3.2.13 Rammeområde 13 (Miljø), under energi- og miljøkomiteen

3.2.13.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
Utgifter rammeområde 13 (i hele tusen kroner)		
1400	Miljøverndepartementet (jf. kap. 4400)	469 451
1410	Miljøvernforskning og miljøovervåkning (jf. kap. 4410)	347 007
1425	Vilt- og fisketiltak (jf. kap. 4425)	67 885
1426	Statens naturoppsyn (jf. kap. 4426)	102 054
1427	Direktoratet for naturforvaltning (jf. kap. 4427)	524 607
1429	Riksantikvaren (jf. kap. 4429)	299 279
1432	Norsk kulturminnefond (jf. kap. 4432)	16 700
1441	Statens forurensningstilsyn (jf. kap. 4441)	667 903
1444	Produktregisteret	13 778
1445	Miljøvennlig skipsfart	2 000
1465	Statens kjøp av tjenester i Statens kartverk	350 788
1471	Norsk Polarinstittutt (jf. kap. 4471)	163 262
1472	Svalbard miljøvernfond (jf. kap. 4472)	5 400
2465	Statens kartverk (jf. kap. 5491 og 5603)	12 000
Sum utgifter rammeområde 13		3 042 114
Inntekter rammeområde 13 (i hele tusen kroner)		
4400	Miljøverndepartementet (jf. kap. 1400)	1 521
4410	Miljøvernforskning og miljøovervåkning (jf. kap. 1410)	4 000
4425	Refusjoner fra Viltfondet og Statens fiskefond (jf. kap. 1425)	67 885
4426	Statens naturoppsyn (jf. kap. 1426)	122
4427	Direktoratet for naturforvaltning (jf. kap. 1427)	11 861
4429	Riksantikvaren (jf. kap. 1429)	4 475
4432	Norsk kulturminnefond (jf. kap. 1432)	16 700
4441	Statens forurensningstilsyn (jf. kap. 1441)	121 060
4471	Norsk Polarinstittutt (jf. kap. 1471)	26 026
4472	Svalbard miljøvernfond (jf. kap. 1472)	5 400
5621	Statens miljøfond, renteinntekter	3 400
Sum inntekter rammeområde 13		262 450
Sum netto rammeområde 13		2 779 664

3.2.13.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.13.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet*

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at det må være et grunnleggende prinsipp at vår egen generasjon har et ansvar for å gi kommende generasjoner like god tilgang til naturopplevelser som vi selv har. Stadig færre områder i Norge er uberørt av tekniske inngrep, og vi må gi sterkere beskyttelse av områder og naturkvaliteter som også våre etterkommere har rett til å oppleve. Friluftsliv er en kilde til livskvalitet, rekreasjon og bedre folkehelse. Friluftsliv bidrar til å bedre forståelsen for en økologisk bærekraftig utvikling, og er en viktig ressurs i næringsssammenheng for mange distrikter. Allemannsretten er den viktigste bærebjelken for at

alle skal utøve et aktivt friluftsliv. Det er derfor viktig at denne ikke svekkes, og at det kontinuerlig gjøres et arbeid for å sikre at allemannsretten fortsatt står sterkt både i den juridiske og i den allmenne rettsoppfatning.

På bakgrunn av dette støtter flertallet Regjeringen sitt forslag om å øke potten til Statlig erverv, båndlegging av friluftsområder. Den økte fullmakten skal benyttes til kjøp av attraktive friluftsliv- og naturområder til allmennhetens bruk, herunder strandområder.

Norge skal bli et foregangsland i miljøpolitikken. For at framtidens generasjoner skal ha tilgang til et godt miljø og ren natur, må hensynet til miljø være gjennomgripende i alt vi foretar oss. Norge skal bygge sin miljøpolitikk på prinsippet om bærekraftig utvikling, som rommer et krav om solidaritet med kommende generasjoner nasjonalt og internasjonalt. Dette innebærer vern av livsnødvendige miljøressurser, og en ansvarlig forvaltning av naturressursene.

Flertallet slutter seg til Regjeringens forslag slik det fremgår av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006).

3.2.13.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre*

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre baserer sin miljøvernpolitikk på tanken om at hver generasjon har et ansvar for å ta vare på og forvalte naturen til beste for sine etterkommere. Derfor skal miljøvernpolitikken være basert på følgende: respekt for naturens tålegrense, føre var-prinsippet, og prinsippet om at forurenser må betale.

Disse medlemmer støtter forslaget fra regjeringen Bondevik II om økningen i Miljøverndepartementets budsjett. Økningen skal i hovedsak gå til kulturminnevern, miljørettet forskning, overvåkning og lokalt miljøvern. Disse medlemmer mener budsjettforslaget fra regjeringen Bondevik II i sin helhet dekker de vesentligste områdene i miljøvernpolitikken.

Klimaproblemet er den største globale miljøutfordringen vi står overfor. Disse medlemmer er derfor glad for at regjeringen Bondevik II har ført en offensiv klimapolitikk både internasjonalt og nasjonalt. I regjeringen Bondevik IIs forslag til budsjett for 2006 ble det lagt vekt på å føre en offensiv lokal klimapolitikk. Dette arbeidet må fortsette. Disse medlemmer støtter også forslaget om økte bevilgninger til klimaforskning.

Økningen med om lag 50 mill. kroner til kulturminner i budsjettforslaget fra regjeringen Bondevik II, sammen med doblingen av fondskapitalen til Kulturminnefondet, er en historisk høy satsing på kulturminner. Dette vil bidra til å redusere tapet av kulturminner og øke muligheten for at kulturminner kan øke kunnskapen og opplevelsene for hver enkelt, og være en ressurs for samfunnsutviklingen.

Disse medlemmer er positive til styrkingen av kommunenes rolle i miljøvernpolitikken, og støtter det femårige utviklingsprogrammet i regjeringen Bondevik IIs budsjettforslag med 10 mill. kroner for lokalt miljøvern og bærekraftig lokalsamfunn.

Disse medlemmer har merket seg forslaget om å bevilge mer penger til oppkjøp av friluftseiendommer, som vil komme befolkningen i hele landet til gode.

Disse medlemmer er glad for at innsatsen knyttet til friluftsliv i Friluftslivets år 2005 av regjeringen Bondevik II ble forelått videreført i 2006, og at midlene til friluftstiltak vil være rettet mot blant annet barn, unge, funksjonshemmede og etniske minoriteter.

12,5 pst. av fastlandsarealet i Norge er i dag vernet etter naturvernloven, mot 7,6 pst. i 2001. Ingen tidligere regjering har stått for en så stor utvidelse av vernearealet på så kort tid som det regjeringen Bondevik II gjennomførte. Det er viktig at vernearbeidet fortsetter av hensyn til det biologiske mangfold og fremtidige generasjoners muligheter til å oppleve uberørt natur. Disse medlemmer er derfor tilfreds med forslaget fra regjeringen Bondevik II om å øke satsingen på nytt skogvern med 11 mill. kroner.

Disse medlemmer har innenfor en utvidet ramme prioritert å styrke vekstevnen i norsk økonomi og øke bevilgningene på prioriterte områder, samt å redusere budsjettets totalramme som et bidrag for å redusere presset i økonomien og på renten. På denne bakgrunn har disse medlemmer prioritert å øke bevilgningene til rammeområde 13 med kr 50 000 000 utover Samarbeidsregjeringens budsjettforslag.

Disse medlemmer viser til Regjeringens påfallende passivitet når det gjaldt å sikre den 146 000 da store eiendommen Vestre Vollene på Hardangervidda gjennom statlig oppkjøp. Disse medlemmer forslår derfor å øke posten til statlig erverv av friluftseiendommer for å sikre allmennheten tilgang på bl.a. rekreasjon, jakt- og fiskemuligheter med kr 50 000 000.

Disse medlemmer viser til Samarbeidsregjeringens budsjettforslag samt Regjeringens forslag om å ikke innføre nøytral merverdiavgift for statsforvaltningen og de anslagsendringer som for øvrig fremkommer i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) og foreslår at rammeområde 13 settes til kr 2 743 482 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 36 182 000.

3.2.13.2.3 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 13 settes til kr 2 307 118 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 472 546 000.

Disse medlemmer viser til at Norge er et land med en unik natur og naturlandskap. Det er både et privat og et offentlig ansvar å sikre et godt miljø og en forsvarlig utnyttelse og bruk av landets naturressurser. Vern av unike naturlandskap for fremtidige generasjoner innebærer også ivaretagelse og forvaltning av dyr og planteliv.

Disse medlemmer vil legge vekt på at myndighetene inntar en forvalterrolle, fremfor å bli en museumsvokter i miljøpolitikken. For disse medlemmer er det et grunnleggende prinsipp at den eller de som forårsaker påviselig skade ved å forurense også stilles økonomisk ansvarlig for skaden.

Norge har en lang kystlinje som gir store muligheter for friluftsliv og ferdseil for alle. De konflikter som de senere år er skapt mellom grunneiere og allmennheten er etter disse medlemmers mening i stor grad fremprovosert av myndigheter og interesseorganisasjoner. Dersom kystkommuner ønsker økt tilgang for allmennheten til sin kyststripe, så må dette i størst mulig grad gjøres ved å tilrettelegge kommunale strandeiendommer eller ved å anskaffe egnet areal.

Disse medlemmer ønsker å sikre at flest mulig nordmenn lett kan få tilgang til skog og mark, og er positive til allemannsretten. Disse medlemmer ønsker å sterkt begrense statens muligheter til å overta privat eiendom ved ekspropriasjon eller båndlegging. Etter disse medlemmers syn er det eierne som best forvalter sine eiendommer. Disse medlemmer er bekymret for det høye konfliktnivået mellom

myndigheter og lokalbefolkning i vernesaker. Disse medlemmer mener frivillig vern må være basisen i vernesaker. Fremfor å møte grunneierne og lokalsamfunnene i rettssystemet, bør ressursene brukes på å sikre full økonomisk erstatning og godt samarbeid. Videre skal ethvert ekspropriasjonsvedtak kunne innbringes for domstolene til overprøvelse.

Ved opprettelse av verneområder vil disse medlemmer legge til grunn prinsippet "Vern gjennom bruk". Restriksjoner på atferden i for eksempel nasjonalparkene må kun være for å hindre ødeleggelse av naturgrunnlaget. Med andre ord må det ikke legges restriksjoner på aktivitet som har til hensikt å øke tilgjengeligheten og bruken av naturparkene, men som ikke påfører naturen varig skade.

Disse medlemmer mener det er viktig at offentlige midler blir benyttet der pengene gir mest tilbake og der det er reelle miljøproblemer. Sur nedbør er fortsatt et forurensningsproblem for store deler av Sør-Norge og medfører fiskedød i innsjøer og elver. Det finnes store dugnadsinnsatser av frivillige som gjennom mange år bruker store deler av sin fritid til å sikre fiskebestanden og å gi folk muligheter til å utøve fiske, samt oppleve naturen. Disse medlemmer vil prøve å nå den målsettingen som ligger i handlingsplanen for kalking. Behovet for kalking er fortsatt tilstede, og en reduksjon i overføringen til disse formålene er ikke ønskelig. Disse medlemmer ønsker også å

prioritere kampen mot lakseparasitten Gyrodactylus salaris.

Disse medlemmer mener at hovedmålsettingen når det gjelder miljøfarlige kjemikalier skal være at de kriteriene og virkemidler som utvikles må fremme en trinnvis risikoreduksjon. Dette må skje gjennom produktutvikling, miljøriktig forbruksvalg og en sikker håndtering. Utslippskrav er viktige konkurransevilkår for industrien. Av hensyn til konkurranseforholdene for norsk industri, er det viktig at eventuelle fremtidige utslippskrav i Norge innføres i tett dialog med næringslivet og i takt med industrien i Europa.

Disse medlemmer mener dagens klimapolitikk i stor grad er symbolpreget, og at det brukes store ressurser på tiltak som har liten reell miljøeffekt. Disse medlemmer vil arbeide mot at Kyoto-avtalen brukes som unnskyldning for å innføre særnorske kvotereguleringer og avgifter for norsk industri. Eventuelle nasjonale utslippsreduksjoner må nås innenfor rammeverket til Kyoto-avtalen og EUs kvotehandelsystem.

Disse medlemmer konstaterer at norsk industri er langt mer miljøvennlig enn land som potensielt overtar norsk produksjon ved eventuelle utflagginger av norske industrivirksomheter. Dermed vil det være direkte miljøfiendtlig å gi norsk næringsliv dårligere konkurransevilkår enn de øvrige land omfattet av Kyoto-avtalen.

3.2.13.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGENE TIL RAMESUMMER FOR RAMMEOMRÅDE 13

Tabell 3.13 Forslag til netto rammebeløp for rammeområde 13

(i 1000 kr)

	St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1	A, SV, Sp	H, KrF, V	FrP
Forslag til netto rammebeløp	2 779 664	2 779 664	2 743 482	2 307 118
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1		0	-36 182	-472 546

3.2.14 Rammeområde 14 (Stortinget mv.), under kontroll- og konstitusjonskomiteen

3.2.14.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
------	---------	---

Utgifter rammeområde 14 (i hele tusen kroner)

1	H.M. Kongen og H.M. Dronningen	124 682
2	H.K.H. Kronprinsen og H.K.H. Kronprinsessen	16 606
41	Stortinget (jf. kap. 3041)	795 540
43	Stortingets ombudsmann for forvaltningen (jf. kap. 3043)	35 266
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste	5 860
51	Riksrevisjonen (jf. kap. 3051)	325 554
Sum utgifter rammeområde 14		1 303 508

Inntekter rammeområde 14 (i hele tusen kroner)

3041	Stortinget (jf. kap. 41)	12 900
3051	Riksrevisjonen (jf. kap. 51)	2 300
Sum inntekter rammeområde 14		15 200
Sum netto rammeområde 14		1 288 308

3.2.14.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.14.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag slik det fremgår av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006).

3.2.14.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til Samarbeidsregjeringens budsjettforslag samt Regjeringens forslag om å ikke innføre nøytral merverdiavgift for statsforvaltningen og de anslagsendringer som for øvrig fremkommer i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) og foreslår at rammeområde 14 settes til kr 1 241 188 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 47 120 000.

3.2.14.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 14 settes til kr 1 288 308 000, som er det samme som Regjeringens forslag.

Disse medlemmer har merket seg at bevilgningen til Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste er foreslått øket. Fremskrittspartiet finner dette ikke urimelig ut fra de utvidete fullmakter tjenestene har fått, med sikte på forebygging og bekjempelse av terrorhandlinger. Mye tyder på at terrortrusselen mot Norge er reell.

Disse medlemmer vil, som tidligere, fastholde at Riksrevisjonen har en viktig funksjon ved å kontrollere at de midler Stortinget stiller til rådighet, brukes som forutsatt. Det er i nasjonens interesse at det arbeid Riksrevisjonen utfører holder et høyt faglig nivå, og at det også i 2006 tilføres midler som bidrar til å opprettholde dette.

3.2.14.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGENE TIL RAMMESUMMER FOR RAMMEOMRÅDE 14

Tabell 3.14 Forslag til netto rammebeløp for rammeområde 14

(i 1000 kr)

	St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1	A, SV, Sp	H, KrF, V	FrP
Forslag til netto rammebeløp	1 288 308	1 288 308	1 241 188	1 288 308
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1		0	-47 120	0

3.2.15 Rammeområde 15 (Arbeid og sosial), under arbeids- og sosialkomiteen

3.2.15.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
------	---------	---

Utgifter rammeområde 15 (i hele tusen kroner)

600	Arbeids- og inkluderingsdepartementet (jf. kap. 3600)	179 713
604	Ny arbeids- og velferdsforvaltning (jf. kap. 3604)	320 000
620	Utredningsvirksomhet, forskning m.m.	168 679
621	Tilskudd forvaltet av Sosial- og helsedirektoratet	351 746
630	Aetat (jf. kap. 3630)	2 244 400
634	Arbeidsmarkedstiltak (jf. kap. 3634)	5 253 300
635	Ventelønn (jf. kap. 3635)	460 000
640	Arbeidstilsynet (jf. kap. 3640)	355 920
642	Petroleumstilsynet (jf. kap. 3642)	151 848
643	Statens arbeidsmiljøinstitutt (jf. kap. 3643)	78 800
646	Pionerdykkere i Nordsjøen	13 420
648	Arbeidsretten, meklingsinstitusjonen m.m.	13 780
660	Krigspensjon	822 000
664	Pensjonstrygden for sjømenn	663 000
666	Avtalefestet pensjon (AFP)	800 000
667	Supplerende stønad til personer over 67 år	157 000
2600	Trygdeetaten	5 098 507
2603	Trygderetten	48 969

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
2650	Sykepenger	25 209 000
2652	Medisinsk rehabilitering mv.	7 630 600
2655	Uførhet	47 240 100
2661	Grunn- og hjelpestønad, hjelpemidler mv.	8 124 500
2670	Alderdom	88 257 000
2680	Etterlatte	2 310 500
2683	Stønad til enslig mor eller far (jf. kap. 5701)	4 152 000
2686	Gravferdsstønad	113 500
2690	Diverse utgifter	201 000
Sum utgifter rammeområde 15		200 419 282
Inntekter rammeområde 15 (i hele tusen kroner)		
3630	Aetat (jf. kap. 630)	47 100
3634	Arbeidsmarkedstiltak (jf. kap. 634)	3 200
3635	Ventelønn (jf. kap. 635)	115 000
3640	Arbeidstilsynet (jf. kap. 640)	22 100
3642	Petroleumstilsynet (jf. kap. 642)	59 350
5701	Diverse inntekter	1 993 000
Sum inntekter rammeområde 15		2 239 750
Sum netto rammeområde 15		198 179 532

3.2.15.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.15.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, deler Regjeringens høye ambisjoner for å bekjempe arbeidsledighet og fattigdom. Høy sysselsetting og lav ledighet er et avgjørende bidrag for å utjevne levekår. Regjeringen anslår at sysselsettingen vil øke med 22 000 personer i 2006. Det er 4 000 flere enn anslått med budsjettet til Bondevik II. Flertallet fremhever at Tilleggsproposisjonen inneholder en markert mer aktiv arbeidsmarkedspolitikk enn det regjeringen Bondevik II la fram. Forslaget fra Regjeringen innebærer en styrking med vel 2 000 tiltaksplasser til om lag 12 500 plasser i gjennomsnitt for 2006. Flertallet støtter at dette særlig skal komme langtidsledige, innvandrere og ungdom til gode og mener at styrkingen av Aetat er viktig for å følge dette opp. Flertallet merker seg at Regjeringen, i samarbeid med partene i arbeidslivet, vil føre en offensiv politikk mot sosial dumping, og følge opp de tiltak som allerede er iverksatt eller foreslått. Flertallet støtter Regjeringens framlagte endringer i arbeidsmiljøloven som styrker arbeidstakernes rettigheter, og viser dessuten til at inkluderende arbeidsliv er et viktig virkemiddel for å hindre utstøting.

Flertallet understreker at den nye arbeids- og velferdsforvaltningen skal sikre en organisering som setter den enkelte bruker i sentrum gjennom samordnet og målrettet innsats. Flertallet viser til Regjeringens påpekning av en betydelig usikkerhet knyttet til kostnadene ved NAV-reformen og imøteser Regjeringens

varslede vurdering av ressursbehovet i Revidert nasjonalbudsjett 2006. Flertallet understreker viktigheten av et nært samarbeid med kommunesektoren for en vellykket gjennomføring av NAV-reformen.

Flertallet understreker at det er behov for en målrettet videreføring av arbeidslinjen, en generell politikkendring for å skape mindre økonomiske forskjeller og bedring av økonomiske ytelser for mennesker som i dag lever på så lave inntekter at det må betegnes som fattigdom. Flertallet imøteser Regjeringens fremleggelse av en bredt anlagt stortingsmelding om arbeid og velferd og en helhetlig plan for avskaffelse av fattigdom. Flertallet merker seg at det i Tilleggsproposisjonen er lagt fram flere tiltak som bidrar til fattigdomsbekjempelse.

Flertallet slutter seg til Regjeringens forslag slik det fremgår av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006).

3.2.15.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at målet for sosialpolitikken er å sikre trygghet for enkeltmennesket, skape nye muligheter for mennesker som har falt utenfor, og å legge til rette for selvforsørgelse, aktivitet og samfunnsdeltakelse. Produktiv deltagelse i arbeidslivet er en varig vei ut av fattigdom.

Disse medlemmer viser til at Samarbeidsregjeringen, som den første i nyere tid, har lagt frem og iverksatt en egen tiltaksplan mot fattigdom. Inkludert økningen på 263 mill. kroner i 2006 foreslått av Samarbeidsregjeringen, er de målrettede tiltakene mot fattigdom økt med 1,6 mrd. kroner siden 2002. Den samlede innsatsen i perioden 2002-2006 utgjør 4,9 mrd. kroner.

Disse medlemmer er positive til at Samarbeidsregjeringen har foreslått, og fått vedtatt, etablering av en ny arbeids- og velferdsforvaltning som skal bidra til at flere kommer raskere tilbake i arbeid og aktivitet, samt at tilbudene skal bli enklere og bedre tilpasset den enkeltes behov.

Sysselsettingen øker og arbeidsledigheten er synkende. Det er gledelig at sesongkorrigerede tall fra SSB viser at det er om lag 30 000 flere sysselsatte i juni 2005 enn i juni 2003, og at antallet registrert helt ledige i Aetat er blitt redusert med om lag 10 000 personer i samme periode.

Disse medlemmer viser til at sykefraværet synker. Det totale sykefraværet i 1. kvartal 2005 gikk ned med 15 pst. sammenlignet med 1. kvartal 2004. Sykefraværet fortsetter å gå ned i 2. kvartal 2005. Sammenlignet med 2. kvartal 2004 var nedgangen 12,5 pst. Årsakene er fokus på sykefraværsarbeidet i hele arbeidslivet i tråd med IA-avtalens mål og de nye sykemeldingsreglene innført fra 1. juli 2004. Den gledelige reduksjonen i sykefraværet er en faktor som har bidratt til at arbeidsledigheten har sunket mindre enn tidligere ventet, og beregninger viser at reduksjonen i sykefraværet tilsvarer om lag 40 000 årsverk.

Disse medlemmer viser til at Samarbeidsregjeringens vedtatte endringer av arbeidsmiljøloven ville gjort arbeidsmarkedet mer fleksibelt og dermed bidratt til å styrke verdiskapingen og trykgheten for jobbene. Endringene ville også gjort det enklere å komme i arbeid for personer som har problemer med å komme inn på arbeidsmarkedet. Disse medlemmer er derfor bekymret over at Regjeringen reverserer endringer i den vedtatte arbeidsmiljøloven, noe som medfører et mindre fleksibelt arbeidsmarked og høyere barrierer inn til arbeidsmarkedet.

Disse medlemmer har innenfor en utvidet ramme prioritert å styrke vekstevnen i norsk økonomi og øke bevilgningene på prioriterte områder, samt å redusere budsjettets totalramme som et bidrag for å redusere presset i økonomien og på renten. På denne bakgrunn har disse medlemmer prioritert å øke bevilgningene til tiltaksplasser for yrkeshemmede med kr 50 000 000 utover Samarbeidsregjeringens budsjettforslag.

Disse medlemmer viser til Samarbeidsregjeringens budsjettforslag samt Regjeringens forslag om å ikke innføre nøytral merverdiavgift for statsforvaltningen og de anslagsendringer som for øvrig fremkommer i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006), og foreslår at rammeområde 15 settes til kr 197 498 650 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 680 882 000.

3.2.15.2.3 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 15 settes til kr 198 675 732 000, som er en økning i forhold til Regjeringens forslag på kr 496 200 000.

Disse medlemmer legger i sitt alternative forslag til statsbudsjett frem flere forslag som vil redusere arbeidsledigheten og få flere hender i arbeide. Gjennom kraftige reduksjoner i skatte- og avgiftstrykket til næringslivet vil det bli etablert flere arbeidsplasser, og gjennom skattereduksjoner til arbeidstagere vil det stimuleres til større engasjement og høyere ytelse.

Gjennom en aktiv næringspolitikk vil en kunne legge til rette for en satsing på de områder hvor Norge har spesielle fortrinn, som høyt kunnskapsnivå og nærhet til spesielle naturressurser. En aktiv næringspolitikk vil således være med på å skape nye arbeidsplasser. Gjennom å løse viktige samferdselsoppgaver, som vegbygging og økt vedlikehold, vil konkurransekraften for næringslivet styrkes, og arbeidsplasser sikres.

En politikk som har dette som grunnlag vil føre til at langt flere vil komme i produktivt arbeide. Disse medlemmer vil derfor vise til at gjennom en helhetlig satsing som beskrevet ovenfor vil en kunne redusere både kapitlene for dagpengeutbetalinger og arbeidsmarkedstiltak.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen ønsker å øke satsingen for å bekjempe fattigdom, noe disse medlemmer støtter.

Det er flere viktige tiltak som kan settes i gang for å bekjempe fattigdom. De to viktigste enkelttiltakene er etter disse medlemmers syn en reduksjon av det skyhøye skatte- og avgiftsnivået, og en reduksjon i den høye og vedvarende arbeidsledigheten. Gjennom at flere folk får seg arbeid, og at de usosiale avgiftene reduseres, vil færre bli fattige, og flere komme seg ut av fattigdommen. Hvis staten reduserer de byrder staten selv gjennom skatter og avgifter legger på de som har minst, og som forsterker problemene enkeltpersoner og familier som er utsatt har, ville en oppnå mye. Derfor burde staten etter disse medlemmers mening starte med å senke de usosiale avgiftene for dem som har minst.

Etablering av en ny arbeids- og velferdsreform, som ble behandlet i Stortinget våren 2005, vil øke mulighetene for deltagelse i arbeidslivet, og vil ved rett bruk forhindre fattigdom og sosial nød. Det er etter disse medlemmers syn viktig at reformen tar opp i seg hele linjen fra de statlige trygdekantor, Aetat og til de kommunale sosialkontor. Kun ved at linjen er sluttet og tilstedeværende i kommunene vil en slik reform gi den ønskede uttelling. Disse medlemmer viser for øvrig til sine merknader i Innst. S. nr. 198 (2004-2005), og vil komme tilbake til gjennomføringen av reformen når Regjeringen legger frem sin melding om dette.

Høyt sykefravær rammer både bedrifter, enkeltpersoner og samfunnet som helhet. Høyt sykefravær kan ha mange årsaker, blant annet kan det være et tegn på dårlig ledelse eller uakseptabelt høyt press på arbeidsplassen. Dette setter etter disse medlemmers syn arbeidsplasser i fare hvis sykefraværet over lang tid er høyt. Langtidssyke er i tillegg til å være en belastning for den enkelte og bedriften, også en stor belastning for samfunnet med høye utbetalinger fra staten.

Disse medlemmer er derfor glad for at sykefraværet nå går nedover, noe som i stor grad skyldes inten-

sjonsavtalen om et inkluderende arbeidsliv. Avtalen har vist at det er lønnsomt for alle parter at tilknytningen mellom den enkelte arbeidstager og arbeidsgiver er tett gjennom sykdomstiden, samtidig som legen deltar som en aktiv medspiller.

Intensjonsavtalen om et inkluderende arbeidsliv utløper ved utgangen av 2005, en avtale disse medlemmer mener bør videreføres i 2006.

I budsjettforhandlingene med Regjeringen om budsjettet for 2005 fikk Fremskrittspartiet gjennomslag for en reduksjon i antall dager arbeidsgiver har lønnsansvar ved permitteringer fra 10 til 5 dager. For Fremskrittspartiet er det en målsetting at næringslivet har stabile og langsiktige rammevilkår, årlige forandringer av blant annet permitteringsreglene er med på å skape usikkerhet om næringslivets rammevilkår. Det er derfor skuffende at Regjeringen foreslår å øke denne lønnsplikten fra 5 til 10 dager. Disse medlemmer foreslår at dagens ordning med at arbeidsgiver har lønnsansvaret ved permitteringer for 5 dager videreføres.

Mange pensjonister har det godt økonomisk, men dette er først og fremst de som gjennom et langt yrkesaktivt løp har opparbeidet seg tilleggspensjoner. Dessverre er det slik at alt for mange pensjonister, og da spesielt minstepensjonister, sliter økonomisk. Mange av disse er hjemmeværende som gjennom et langt liv tatt vare på barn og hjem. Disse medlemmer ønsker å gi minstepensjonistene et løft slik at deres hverdag ikke bare skal være en kamp for å betale regninger. Pensjonen for dem som har minstepensjon skal være på et nivå som også gir økonomiske muligheter til å oppleve det som mange andre tar som en selvfølge. Disse medlemmer ønsker derfor at minstepensjonen økes med 5 000 kroner pr. år. Gjennom flere år har pensjonene vært underregulert i forhold til vanlige lønnsinntekter. Disse medlemmer mener at reguleringen av pensjonene i fremtiden må løftes opp slik at de blir på samme nivå som reguleringene for lønnsinntakere.

Gift/samboende pensjonister er nå nærmere en likestilling med enslige pensjonister etter at Fremskrittspartiet, gjennom budsjettforliket høsten 2002 om budsjett for 2003, fikk gjennomslag for en større likestilling. Disse medlemmer mener at de som mottar pensjon har opparbeidet seg en rettighet gjennom et langt liv, og skal følgelig ikke trekkes fordi de er gift eller samboer, men motta full grunnpensjon.

Disse medlemmer vil derfor legge frem forslag om at opptrappingsplanen videreføres med ytterligere reduksjon av avkortingen med 5 pst. til 10 pst. i 2006 slik at gifte/samboere mottar 90 pst. grunnpensjon. Disse medlemmer vil komme tilbake til en ytterligere nedtrapping av avkortingen under behandlingen av statsbudsjettet for 2007.

Disse medlemmer mener at reguleringen av folketrygdens grunnbeløp skal fastsettes etter at et representativt antall organisasjoner har drøftet dette i forbindelse med de årlige trygdeoppgjør. Disse medlemmer er fornøyd med at Regjeringen ved neste forhandling vil utvide antall organisasjoner som skal delta.

For disse medlemmer er det en målsetning at flest mulig av dem som i dag er uførepensjonister, og som er i stand til å delta i arbeidslivet skal gjøre det. For disse medlemmer er det viktig at det gjennom forskjellige tiltak, som lønnstilskudd og tilrettede arbeidsplasser legges til rette for at uføre igjen kan delta i arbeidslivet. Dette vil øke livskvaliteten på de mange uføre som ønsker seg tilbake til arbeidslivet samtidig som det sparer samfunnet for store beløp. På denne bakgrunn foreslår disse medlemmer å øke bevilgningen til reaktivisering av uføretrygdede med 20 mill. kroner.

Disse medlemmer har som mål at flest mulig som er syke skal komme raskt tilbake til arbeidslivet. Kjøp av helsetjenester er en effektiv måte å gjøre dette på. Den reduksjonen i bevilgningen til kjøp av helsetjenester som ble foretatt på budsjettet for 2005 har så langt ført til en kraftig reduksjon i tilbudet. Disse medlemmer mener dette fører til flere unødvendige problemer for både arbeidstakere og bedrifter gjennom forlengede sykemeldingsperioder. Disse medlemmer foreslår på denne bakgrunn at bevilgningen økes slik at flere kommer inn under ordningen.

Den generelle gravferdsstøtten ble med virkning fra 1. januar 2003 fjernet. I forslag til budsjett for 2006 foreslås det at ordningen med behovsprøving videreføres. Disse medlemmer mener at det er uverdigg og stigmatiserende å pålegge etterlatte å søke om støtte til gravferd og frykter at mange som har rett til stønad av den grunn ikke søker. Disse medlemmer foreslår derfor at den generelle gravferdsstønadene gjeninnføres og økes til 5 000 kroner, og at den behovsprøvede gravferdsstøtten settes til 12 000 kroner.

3.2.15.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGENE TIL RAMMESUMMER FOR RAMMEOMRÅDE 15

Tabell 3.15 Forslag til netto rammebeløp for rammeområde 15

(i 1000 kr)

	St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1	A, SV, Sp	H, KrF, V	FrP
Forslag til netto rammebeløp	198 179 532	198 179 532	197 498 650	198 675 732
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1		0	-680 882	496 200

3.2.16 Rammeområde 16 (Helse), under helse- og omsorgskomiteen**3.2.16.1 SAMMENDRAG**

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
Utgifter rammeområde 16 (i hele tusen kroner)		
700	Helse- og omsorgsdepartementet (jf. kap. 3700)	134 167
701	Forskning	153 964
702	Helse- og sosialberedskap	17 876
703	Internasjonalt samarbeid (jf. kap. 3703)	25 354
710	Nasjonalt folkehelseinstitutt (jf. kap. 3710)	591 934
712	Bioteknologinemnda	6 765
715	Statens strålevern (jf. kap. 3715)	94 953
716	Statens institutt for rusmiddelforskning (jf. kap. 3716)	31 924
718	Alkohol og narkotika	127 497
719	Folkehelse	186 972
720	Sosial- og helsedirektoratet (jf. kap. 3720)	394 082
721	Statens helsetilsyn (jf. kap. 3721)	66 542
722	Norsk pasientskadeerstatning (jf. kap. 3722)	79 601
723	Pasientskadenemnda (jf. kap. 3723)	20 233
724	Helsepersonell og tilskudd til personelltiltak (jf. kap. 3724)	243 189
725	Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten (jf. kap. 3725)	39 302
726	Habilitering og rehabilitering og tiltak for rusmisbrukere	103 409
727	Tannhelsetjenesten	53 667
728	Forsøk og utvikling mv.	92 041
729	Annen helsetjeneste	216 359
732	Regionale helseforetak (jf. kap. 3732)	69 950 396
737	Kreftregisteret	75 485
742	Forpleining, kontroll og tilsyn med psykiatriske pasienter	26 561
743	Statlige stimulerings tiltak for psykisk helse	4 603 385
744	Tvungen omsorg for psykisk utviklingshemmede	42 929
750	Statens legemiddelverk (jf. kap. 3750 og 5578)	141 611
751	Apotekvesenet og legemiddelfaglige tiltak (jf. kap. 3751 og 5577)	84 274
760	Utredningsvirksomhet m.m.	7 693
761	Tilskudd forvaltet av Sosial og helsedirektoratet	3 033 904
2711	Spesialisthelsetjenester mv.	2 498 000
2751	Legemidler mv.	8 821 000
2752	Refusjon av egenbetaling	3 520 500
2755	Helsetjeneste i kommunene mv.	3 823 500
2790	Andre helsetiltak	563 000
Sum utgifter rammeområde 16		99 872 069
Inntekter rammeområde 16 (i hele tusen kroner)		
3710	Nasjonalt folkehelseinstitutt (jf. kap. 710)	107 624
3715	Statens strålevern (jf. kap. 715)	37 101
3716	Statens institutt for rusmiddelforskning (jf. kap. 716)	520
3720	Sosial- og helsedirektoratet (jf. kap. 720)	3 064
3722	Norsk pasientskadeerstatning (jf. kap. 722)	1 000
3724	Statens autorisasjonskontor for helsepersonell	12 798
3725	Nasjonalt kunnskapssenter for helsetjenesten (jf. kap. 725)	106
3732	Regionale helseforetak (jf. kap. 732)	100 000
3750	Statens legemiddelverk (jf. kap. 750)	5 741
3751	Apotekvesenet og legemiddelfaglige tiltak (jf. kap. 751 og 5577)	151
Sum inntekter rammeområde 16		268 105
Sum netto rammeområde 16		99 603 964

3.2.16.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.16.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet*

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til Regjeringens budsjettforslag for helse- og omsorgspolitikken. Flertallet er tilfreds med budsjettforslagets økning til helse- og omsorgssektoren, og vil spesielt trekke fram styrkingen av pasientbehandling i sykehus. Flertallet ser positivt på at Regjeringen vil søke dialog med helseforetakene for å finne gode løsninger på utbygging for å styrke pasientbehandlingen.

Flertallet merker seg Regjeringens forslag til en styrking av rusomsorgen hvor det blant annet framheves iverksetting av et fylkeskommunalt tannhelsetilbud til rusmiddelbrukere under kommunal rusomsorg.

Flertallet ser på reduksjonen av egenandelstak 2 som et viktig bidrag for å senke egenandelene på helse-tjenester, og holde disse på et lavt nivå. Flertallet viser til de prioriteringer som framkommer i Soria Moria-erklæringens kapittel 9, underkapittel "Helse og omsorg", og mener St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) er en start på veien mot de skisserte målsettinger, og slutter seg til de prioriteringer som er gjort der.

3.2.16.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre*

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til at Samarbeidsregjeringen har iverksatt og/eller gjennomført omfattende reformer som har medført store omstillinger for helsesektoren. Disse medlemmer vil nevne gjennomføringen av sykehusreformen, styrkede pasientrettigheter, fastlegeordningen, handlingsplanen for eldreomsorg, opptrappingsplanen for psykisk helse, rusreformen, nasjonale indikatorer for måling av kvalitet både i sykehus og i helse- og sosialtjenesten, og individuelle planer. Reformene har ifølge OECD gitt høyere aktivitet, effektivitet og kvalitet, reduserte ventetider og mer fornøyde brukere. Disse medlemmer viser også til at befolkningen, ifølge nasjonale undersøkelser, er klart mer tilfreds med sykehustjenestene i 2003 enn i 2000.

Disse medlemmer vil særlig fremheve Samarbeidsregjeringens arbeid med Opptrappingsplanen for psykisk helse 1999-2008, som er en nødvendig historisk satsing på psykisk helsearbeid og psykisk helsevern i alle ledd. Disse medlemmer vil også peke på at behandlingen av rusmisbrukere i løpet av stortingsperioden 2001-2005 er blitt overført fra tre til to nivåer slik at brukerne nå opplever et mer helhetlig tilbud og et mer samordnet hjelpeapparat. I tillegg vil disse medlemmer peke på at Samarbeidsregjeringen har prioritert å redusere køene til legemiddelassistert rehabilitering (LAR), og at det er opprettet en rekke lavterskelhelsetiltak rundt om i landet som bistår de tyngste rusmisbrukerne med de mest basale helsetjenestene som igjen bidrar til å øke deres livskvalitet.

Disse medlemmer er fornøyd med at Samarbeidsregjeringen også i budsjettforslaget for 2006 har fulgt opp satsingen på behandling for psykiske lidelser og rusmisbruk. De regionale helseforetakene er blant annet pålagt å styrke tilbudet innen psykisk helsevern og behandling av rusmiddelmisbrukere, slik at veksten her skal bli sterkere enn innen somatiske tjenester.

Disse medlemmer viser til aktiviteten i norske sykehus og vil vurdere nærmere om det er grunnlag for ytterligere bevilgninger for å holde aktiviteten oppe ved behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett for 2006. Disse medlemmer ber videre Regjeringen følge utviklingen nøye slik at en har et best mulig grunnlag for vurderinger av økonomien i sykehusene ved behandlingen av revidert nasjonalbudsjett.

Disse medlemmer har innenfor en utvidet ramme prioritert å styrke vekstevnen i norsk økonomi og øke bevilgningene på prioriterte områder, samt å redusere budsjettets totalramme som et bidrag for å redusere presset i økonomien og på renten. På denne bakgrunn har disse medlemmer prioritert å øke bevilgningene til private rehabiliteringsinstitusjoner med kr 75 000 000 utover Samarbeidsregjeringens budsjettforslag.

Disse medlemmer viser til Samarbeidsregjeringens budsjettforslag samt Regjeringens forslag om å ikke innføre nøytral merverdiavgift for statsforvaltningen og de anslagsendringer som for øvrig fremkommer i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006), og foreslår at rammeområde 16 settes til kr 98 968 282 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 635 682 000.

3.2.16.2.3 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 16 settes til kr 101 531 564 000, som er en økning i forhold til Regjeringens forslag på kr 1 927 600 000.

Disse medlemmer er bekymret over den uforutsigbarheten Regjeringen skaper knyttet til finansieringen av spesialisthelsetjenesten i Norge. Vi har bak oss en tid preget av debatt om nedleggelse og omlegginger av denne delen av helsevesenet grunnet uforutsigbarhet og mangelfull finansiering slik disse medlemmer ser det. Når så Regjeringen nok en gang tar omkamp på hvor stor del av sykehusenes inntekter som skal være knyttet til ISF mener disse medlemmer dette vitner om at en ikke tar innover seg nødvendigheten av å kunne planlegge sykehusene over en lengre tidsperiode enn det Regjeringen legger opp til. Argumentene som brukes for omleggingen til en lavere ISF-andel er frykten for vridningseffekter der psykiatrien og rusbehandlingen vil kunne bli skadelidende. Dette er, etter disse medlemmers syn, ikke et holdbart argument. Disse medlemmer mener at en heller bør ha et sterkere fokus på å få på plass et godt og effektivt aktivitetsbasert finansieringssystem også innenfor disse feltene. Disse medlemmer vil opprettholde ISF-andelen på 60 pst. slik at det ligger en stor grad av akti-

vitetskrav i bunnen av finansieringssystemet av hensyn til å opprettholde fokus på at flest mulig pasienter skal få behandling. Videre legger disse medlemmer til grunn at det fortsatt er store økonomiske problemer innen spesialisthelsetjenesten. På denne bakgrunn mener disse medlemmer det er nødvendig å styrke de statlige overføringene til sykehusene slik at en ikke får en nedgang i pasientbehandlingen i 2006, slik disse medlemmer mener det er grunn til å frykte at den lille økningen regjeringen Stoltenberg II nå legger inn ifølge St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) på 500 mill. kroner vil føre til. Disse medlemmer vil påpeke at vi fortsatt har mange som står på venteliste for behandling, og vi ser også at en rekke personer står lenger på venteliste enn retten til behandling tilsier.

Disse medlemmer kan ikke akseptere Regjeringens politikk hva gjelder en overdreven bruk av egenandeler i helsevesenet. Nok en gang fremmes forslag om både å øke eksisterende egenandeler samtidig som man foreslår å innføre en ny egenandel knyttet til fysioterapi. I tillegg vil forslaget om en betydelig økning av egenandelen på reise knyttet til bruken av fritt sykehussvalg kunne undergrave hele denne pasientrettigheten, slik disse medlemmer ser det. Kostnaden vil nå kunne bli så stor at enkelte vil måtte takke nei av økonomiske grunner. Det kan ikke aksepteres at vi kan gå mot en ordning der det er lommeboken som vil være av avgjørende betydning av om hvorvidt en pasient skal kunne ha råd til å gjøre seg nytte av denne retten eller ikke. Disse medlemmer mener at bruken av høye egenandeler er å anse som skatt på sykdom.

Disse medlemmer mener at det er høyst nødvendig å få på plass et nytt finansieringssystem for eldreomsorgen i Norge. Disse medlemmer, og samfunnet for øvrig, får stadig påminnelser om at det er store mangler knyttet til dette området rundt om i landet. Det er til dels meget store forskjeller mellom

kommunene alt etter hvordan en har valgt å prioritere dette viktige området. Disse medlemmer mener at tiden er overmoden for en reform hva gjelder finansieringen av dette området. Disse medlemmer ønsker en statlig overtakelse av finansieringen av eldreomsorgen slik at det ikke lenger blir den enkeltes bostedsadresse som er bestemmende for hvilket omsorgstilbud en får. Det er videre viktig å få på plass en rettighetsfesting i forhold til sykehjemsplass, for dem som har behov for dette, slik at en blir nødt til å sørge for at det til enhver tid er plasser for de personer som trenger denne omsorgen. Dette er områder der Fremskrittspartiets medlemmer har fremmet forslag som foreløpig ikke er støttet av flertallet på Stortinget. Etter disse medlemmers oppfatning må nå tiden være kommet til å sørge for en verdig eldreomsorg i Norge, etter alle de lovnader som fremkom under årets valgkamp. Disse medlemmer vil imidlertid, inntil vi får på plass en ny finansieringsordning, fremme forslag om å øremerke bevilgninger til flere årsverk innen eldreomsorgen slik at de pleietrengende får en verdig omsorg.

Disse medlemmer satser også på å få til en betydelig økning innen medisinsk forskning. Sett i forhold til andre land i OECD bruker Norge en svært liten del av nasjonalbudsjettet til dette området. Disse medlemmer fremmer i dette budsjettet forslag om etablering av at grunnforskningssenter for ADHD ved UiO og økt satsning på stamcelleforskning og vaksiner.

Disse medlemmer mener det fremdeles mangler midler for å kunne oppnå ferdigstilling av 6. byggetrinn ved Sykehuset Vestfold HF Tønsberg, og vil derfor foreslå midler øremerket ferdigstillingen. Disse medlemmer viser til at det er viktig at man nå sørger for ferdigstilling av hele prosjektet før man eventuelt vurderer igangsetting av nye kostnadsdrivende prosjekter innenfor helseregionen.

3.2.16.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGENE TIL RAMMESUMMER FOR RAMMEOMRÅDE 16

Tabell 3.16 Forslag til netto rammebeløp for rammeområde 16

(i 1000 kr)

	St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1	A, SV, Sp	H, KrF, V	FrP
Forslag til netto rammebeløp	99 603 964	99 603 964	98 968 282	101 531 564
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1		0	-635 682	1 927 600

3.2.17 Rammeområde 17 (Kirke, utdanning og forskning), under kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

3.2.17.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
Utgifter rammeområde 17 (i hele tusen kroner)		
200	Kunnskapsdepartementet (jf. kap. 3200)	193 699
204	Foreldreutvalget for grunnskolen (jf. kap. 3204)	5 751
206	Samisk utdanningsadministrasjon	29 453
220	Utdanningsdirektoratet (jf. kap. 3220)	183 610
222	Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat (jf. kap. 3222)	129 946
225	Tiltak i grunnopplæringen (jf. kap. 3225)	1 771 046

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
226	Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen	946 419
227	Tilskudd til særskilte skoler	56 176
228	Tilskudd til frittstående skoler mv.	2 031 539
229	Andre tiltak	11 000
230	Kompetansesentra for spesialundervisning (jf. kap. 3230)	639 657
253	Folkehøgskoler	552 627
254	Tilskudd til voksenopplæring	131 188
256	VOX - Nasjonalt senter for læring i arbeidslivet (jf. kap. 3256)	55 136
257	Ny sjanse!	24 490
258	Analyse og utviklingsarbeid	41 986
270	Studier i utlandet og sosiale formål for elever og studenter	196 791
271	Universiteter	10 229 793
272	Vitenskapelige høyskoler	873 983
275	Høyskoler	7 896 221
276	Fagskoleutdanning	274 705
281	Fellesutgifter for universiteter og høyskoler (jf. kap. 3281)	872 763
283	Meteorologiformål	251 967
285	Norges forskningsråd	1 312 000
286	Fondet for forskning og nyskaping (jf. kap. 3286)	707 760
287	Forskningsinstitutter og andre tiltak (jf. kap. 3287)	134 030
288	Internasjonale samarbeidstiltak (jf. kap. 3288)	902 735
310	Tilskudd til trossamfunn m.m. og private kirkebygg	121 477
340	Kirkelig administrasjon	469 051
341	Presteskapet	700 372
342	Nidaros domkirke m.m.	42 960
920	Norges forskningsråd	1 066 000
1020	Havforskningsinstituttet (jf. kap. 4020)	380 255
1021	Drift av forskningsfartøyene (jf. kap. 4021)	186 380
1022	NIFES (jf. kap. 4022)	77 185
1023	Fiskeri-, havbruks- og transportrettet FoU (jf. kap. 4023)	373 450
1137	Forskning og utvikling	340 675
2410	Statens lånekassee for utdanning (jf. kap. 5310)	9 718 110
Sum utgifter rammeområde 17		43 932 386

Inntekter rammeområde 17 (i hele tusen kroner)

3200	Kunnskapsdepartementet (jf. kap. 200)	2 873
3204	Foreldreutvalget for grunnskolen (jf. kap. 204)	244
3220	Utdanningsdirektoratet (jf. kap. 220)	17 417
3222	Statlige grunn- og videregående skoler og grunnskoleinternat (jf. kap. 222)	5 294
3225	Tiltak i grunnsopplæringen (jf. kap. 225)	26 400
3230	Kompetansesentra for spesialundervisning (jf. kap. 230)	55 611
3256	VOX - Nasjonalt senter for læring i arbeidslivet (jf. kap. 256)	9 100
3281	Fellesutgifter for universiteter og høyskoler (jf. kap. 281)	10
3286	Fondet for forskning og nyskaping (jf. kap. 286)	2 134 060
3287	Forskningsinstitutter og andre tiltak (jf. kap. 287)	21 500
3288	Internasjonale samarbeidstiltak (jf. kap. 288)	5 073
3340	Kirkelig administrasjon	24 500
3341	Presteskapet	12 000
3342	Nidaros domkirke m.m.	10 431
4020	Havforskningsinstituttet (jf. kap. 1020)	139 245
4021	Drift av forskningsfartøyene (jf. kap. 1021)	85 140
4022	NIFES (jf. kap. 1022)	35 680
5310	Statens lånekassee for utdanning (jf. kap. 2410)	138 594
5617	Renter fra Statens lånekassee for utdanning (jf. kap. 2410)	3 146 220
Sum inntekter rammeområde 17		5 869 392
Sum netto rammeområde 17		38 062 994

3.2.17.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.17.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet*

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at mennesket er samfunnets viktigste ressurs. Derfor er satsing på barn, utdanning og forskning noe av det viktigste vi som samfunn kan gjøre. Flertallet viser videre til at Regjeringens mål er full barnehagedekning, høy kvalitet og lav pris. Barnehager er både et godt pedagogisk tilbud og et godt omsorgstilbud for barn, og en nøkkel til småbarnsforeldres yrkesdeltakelse. Gode, rimelige og tilgjengelige barnehageplasser er viktige for å gi alle barn like muligheter. Plass i barnehage kan bedre norskkunnskapene til barn med minoritetsspråklige foreldre, og kan bidra til å hjelpe barn i familier med ulike typer problemer.

En god skole er avgjørende for en god oppvekst og for et solidarisk, demokratisk og produktivt samfunn. Flertallet slutter seg til Regjeringens politikk om å arbeide for en mangfoldig fellesskole og viser til St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) der de frie inntektene til kommunene økes betydelig. I dag bruker kommunene om lag 30 pst. av sine inntekter til utdanningsformål. Den betydelige økningen i midlene til kommunene gir store muligheter for å satse på skolen og skolefritidsordningen i hele landet.

Flertallet mener at universiteter og høyskoler er viktige i utviklingen av kunnskapssamfunnet, og må være langsiktige og faglig selvstendige forvaltere av kunnskap. Flertallet er opptatt av å sikre frie og uavhengige universiteter og høyskoler som kan gi studentene en forskningsbasert undervisning, tilpasset et moderne kunnskapssamfunn. Flertallet mener videre at Universitetene og høyskolene fremdeles skal være forvaltningsorgan og eies av det offentlige, med private institusjoner som et supplement. Et godt utbygd regionalt universitets- og høyskolesystem og internasjonale samarbeidsordninger skal gi norske studenter det beste utdanningstilbudet, både innenfor og utenfor landets grenser. Flertallet er enig i Regjeringens forslag om å øke forskningsinnsatsen til 3 pst. av BNP innen 2010, og at den offentlige finansierte forskningen skal styrkes gjennom økte bevilgninger til universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter. Flertallet mener at vi må ha ambisiøse mål for norsk forskningsinnsats i årene som kommer. For å sikre fremtidig verdiskaping mener flertallet at særlig næringslivet må satse mer på forskning. Kontakten mellom næringsliv og forskningsinstitusjoner må også styrkes.

Flertallet slutter seg til Regjeringens forslag slik det fremgår av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006).

3.2.17.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre*

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at skolen er en av våre viktigste samfunnsinstitusjoner. Skolen skal

formidle kulturarv, allmenndannelse, verdier og kunnskap, men også hjelpe barn til mestring, utfoldelse og sosial utvikling. Målet er å skape en skole som legger større vekt på faglig kompetanse, åpner for større mangfold og gir elevene et mer likeverdig tilbud. Disse medlemmer har som mål at Norge skal være i fremste rekke internasjonalt når det gjelder kunnskap, kompetanse og en ny teknologi. Disse medlemmer viser til at Samarbeidsregjeringen har foretatt en betydelig satsing på utdanning gjennom Kunnskapsløftet for å gjøre skolen enda bedre. Gjennom budsjettforslaget forsterkes denne satsingen ytterligere.

Disse medlemmer er tilfreds med at Samarbeidsregjeringen følger opp St.meld. nr. 30 (2003-2004) Kultur for læring gjennom å foreslå en bevilgning på om lag 1,6 mrd. kroner til å gjennomføre Kunnskapsløftet i 2006. Sentrale elementer i denne bevilgningen er blant annet kvalitetsutvikling, kompetanseutvikling for lærere og skoleledere, kompensasjon til kommunene i forbindelse med utskifting av læremiddel og helårsvirkningen av å utvide timetalet høsten 2005.

Disse medlemmer er videre tilfreds med at Samarbeidsregjeringen foreslår å øke bevilgningen til forskning med 1,4 mrd. kroner og at kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping foreslås økt med 39 mrd. kroner til 75 mrd. kroner i 2006. Disse medlemmer viser til at Regjeringen kutter 25 mrd. kroner i forskningsfondet, i forhold til Samarbeidsregjeringens budsjettforslag, og har observert at dette har skapt usikkerhet blant mange i kunnskaps- og forskningsmiljøene om Regjeringens fremtidige satsing på forskning og utvikling.

Det norske samfunn er preget av kristne og humanistiske verdier og tradisjoner, der Den norske kirke har spilt en viktig rolle, ved at den gir mennesker forankring i et stabilt verdigrunnlag. Den bidrar med verdier utover det dagsaktuelle og materielle samtidig som den er en viktig aktør i samfunnsdebatten.

Disse medlemmer er tilfreds med at Samarbeidsregjeringen prioriterer en opptrapping på 22,7 mill. kroner til reform av trosopplæringen i Den norske kirke. Disse medlemmer viser til at reformen skisserer en opptrapping på 250 mill. kroner på fem til ti år.

Disse medlemmer er tilfreds med at Samarbeidsregjeringen foreslår å utvide rammen til rentekompensasjonsordning for istandsetting av kirkebygg med 500 mill. kroner og at investeringer i påbygg og nybygg inkluderes i ordningen.

Disse medlemmer viser til svarbrev fra finansministeren angående reduksjon under kap. 228 post 70 på 335 mill. kroner grunnet en anslagsendring. Der kommer det frem at reduksjonen ikke skal gå ut over tilskuddet til den enkelte godkjente skole eller medføre økte egenandeler for elever/foreldre. Disse medlemmer ber videre Regjeringen følge utviklingen nøye. Disse medlemmer legger Regjeringens vurdering til grunn, men vil komme tilbake med bevilgningsforslag i Revidert nasjonalbudsjett 2006, dersom det viser seg at Regjeringens vurderinger ikke blir en realitet.

Disse medlemmer viser til Regjeringens manglende oppfølging når det gjelder løfter om satsing på skole og utdanning og foreslår derfor bl.a. styrking av grunnopplæring, etterutdanning for lærere, basisfinansiering og vitenskapelig utstyr til universiteter og høyskoler samt næringsrettet forskning.

Disse medlemmer viser til Samarbeidsregjeringens budsjettforslag samt Regjeringens forslag om å ikke innføre nøytral merverdiavgift for statsforvaltningen og de anslagsendringer som for øvrig fremkommer i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006), og foreslår at rammeområde 17 settes til kr 38 134 817 000, som er en økning i forhold til Regjeringens forslag på kr 71 823 000.

3.2.17.2.3 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 17 settes til kr 38 058 667 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 4 327 000.

Disse medlemmer mener Norge bør ha som mål at landets utdanningssystem skal ligge i verdenstoppen når det gjelder kvalitet og læringsresultater og som gjenspeiler at fremtidige arbeidsplasser i stor grad vil være kunnskapsintensive. Disse medlemmer peker på at Norge er blant de land i verden som bruker mest penger til utdanningssektoren, men at resultatet ikke like tydelig plasserer oss blant verdens ledende nasjoner. Disse medlemmer viser også til at kunnskaps- og kapitalintensive næringer vil være nøkkelen til å videreføre Norges velstand etter oljealderen. Disse medlemmer mener det er nødvendig med både struktur- og systemendringer for å heve nivået på læringsresultatene innenfor utdanningssystemet, samt øke innsatsen innenfor forskningen.

Disse medlemmer viser til det stadige fokus på elevenes læremiljø, herunder de fysiske rammer undervisningen drives under. Disse medlemmer mener forbedringstakten er for lav i forhold til behovet og mener primært at staten i større grad bør bidra i den direkte finansieringen av opprusting av kommunale skolebygg. Imidlertid ser disse medlemmer at det ikke er flertall for noen slik løsning, men vil peke på viktigheten av at investeringsprogrammet videreføres og styrkes. Derfor vil disse medlemmer foreslå utvidet totalramme for programmet med 100 mill. kroner på KDs budsjett, som vil gi en rom for merinvesteringer på over 1 mrd. kroner.

Disse medlemmer legger til grunn et utdanningssystem der den enkelte elev har frihet til selv å velge skole, og der private og offentlige utdanningsinstitusjoner er lovmessig og økonomisk likestilt. Dette innebærer at den enkelte bruker får mer makt, og at det blir en konkurransesituasjon mellom ulike tilbydere av utdanningstjenester. Denne konkurransen vil slik disse medlemmer ser det, medføre et økt fokus på kvalitet i utdanningssystemet, slik at målet om å ha et av verdens beste utdanningssystemer kan bli realisert.

Disse medlemmer vil understreke betydningen av å få på plass et kvalitetssikringsorgan for grunnskolen gjennom NOKUT (Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen). Disse medlemmer ønsker nåværende godkjennings- og tilsynsordning avviklet og oppgavene overført til NOKUT. Disse medlemmer ønsker videre å opprette et eget skoleombud som kan ivareta brukernes rettigheter på en god måte.

Disse medlemmer mener det er avgjørende for utviklingen av en bedre norsk grunnskole at den enkelte skole får økt frihet til å kunne organisere undervisningen på ulike måter og legge forskjellige pedagogiske prinsipper til grunn. Dette gir et mangfold av skoler som gjør at elevene har flere skolealternativer å velge mellom. Internasjonale undersøkelser viser at Norge har et stort potensiale for å bli bedre i grunnopplæringen, og frihet til ulik organisering kan være en nødvendig stimulans for i enda større grad å kunne tilpasse undervisningen til den enkelte elev. Disse medlemmer vil påpeke at grunnskolens lengde bør kortes ned fra ti til ni år, slik at midler frigjøres for å styrke kvaliteten fra første dag.

Disse medlemmer stiller seg positive til å utvide skoledagen hvis dette innebærer å styrke fagene norsk, matematikk, naturfag/teknologi og engelsk. I tillegg kan tiden brukes til å gi leksehjelp og styrke den tilpassede opplæringen for den enkelte elev. Disse medlemmers modell for en utvidet skoledag skal ikke være et ledd i å innføre gratis skolefritidsordning.

Disse medlemmer mener brukerne og deres foresatte må trekkes inn i drift og organisering av skolene i betydelig større grad. Disse medlemmer ønsker etablert driftsstyrer på de enkelte skolene hvor de foresatte bør ha flertall. Disse medlemmer formoder at Regjeringen i tilfelle opprettelse av slike driftsstyrer vil komme tilbake til Stortinget med forslag til mandat og ansvarsforholdet mellom driftsstyret, rektor og kommunen.

Disse medlemmer viser til den siste tids debatt om store ordensproblemer i deler av norsk skole. Disse medlemmer viser videre til at den siste TIMMS-undersøkelsen påviser at norske klasserom er de mest urolige i OECD-området. Dette bidrar antagelig sterkt til at norske elever har dårligere resultatoppnåelse enn sammenlignbare land innen OECD. Disse medlemmer vil derfor sterkt understreke at det må settes økt fokus på lærernes ansvar som klasseledere. Det bør gis generell lederutdanning til lærere som en del av opplæringen på lærerhøgskolene og en bør kunne gi lederutdanning som etterutdanningstilbud til lærere. Disse medlemmer vil understreke det lederansvaret rektor har for at skolens lærere er gode ledere i klasserommet. Det må derfor stilles strengere krav til oppfølging av lærerens lederrolle for å bidra til forbedret kompetanse blant lærerne. Disse medlemmer mener et slikt fokus vil gi betydelig bedre læringsmiljø og derigjennom læringsutbytte for elevene. Disse medlemmer mener et økt fokus på læreren som leder, også vil gi nyttige resultater i forholdet mellom elevene, slik at mobbing mellom elever, samt mellom lærer og elev begge veier, reduseres.

Disse medlemmer legger til grunn de samme prinsippene i den videregående opplæring som i grunnskolen: valgfrihet, økonomisk og lovmessig likebehandling mellom private og offentlige skoler, pedagogisk og administrativ frihet for den enkelte skole, og kvalitetssikring av utdanningen gjennom NOKUT. Disse medlemmer vil understreke betydningen av at de yrkesfaglige utdanningene blir gjenstand for mer praktisk rettet undervisning og mindre teoretisk innrettet. Dette vil etter disse medlemmers oppfatning bidra til å motivere langt flere som er praktisk orientert til å fullføre utdanningsløpet. Disse medlemmer vil videre understreke betydningen av å ha flere læringplasser tilgjengelig slik at flere får muligheten til å ta hele utdanningen i bedrift.

Disse medlemmer viser til den enorme betydning kunnskap om IKT har for en overveldende del av arbeidsplassene i Norge og Europa. Det er grunn til å tro at betydningen av IKT i fremtiden vil bli enda større. Det er derfor svært viktig å sikre norske elevers tilgang til slik teknologi og gi alle elevene en god opplæring i naturlig bruk av IKT. Enkelte fylkeskommuner, blant annet Vestfold fylkeskommune, er i ferd med å gjennomføre full implementering av IKT i videregående skole. Etter vedtatt plan skal alle aktuelle elever på videregående i Vestfold ha bærbar PC i løpet av 2008. Så langt viser erfaringene fra forsøksskolene svært positive resultater.

Disse medlemmer viser til at skolemateriell i videregående skole er en stor økonomisk belastning for mange elever og foreldre. I enkelte tilfeller vil dårlig økonomi hindre den enkelte elevs frie valgmuligheter på videregående skole. I valgkampen 2005 ønsket et klart flertall på Stortinget å innføre en ordning med gratis skolemateriell til elever på videregående skole. Dersom dette skal oppnås i overskuelig fremtid, må arbeidet startes straks. For at elevers valgfrihet knyttet til valg av skolemateriell, herunder valg av ulike skolebøker i samme fag, skal ivaretas på en god måte, må finansieringen av gratis skolemateriell være en stipendordning.

Disse medlemmer viser videre til at elevtallsveksten i videregående skole nå er stor uten at fylkeskommunene som eier de fleste videregående skoler kan fremvise tilsvarende ressursvekst. Dette forholdet understreker også etter disse medlemmers syn at det er nødvendig å endre finansieringssystem; slik at statlige penger følger eleven direkte.

Disse medlemmer vil understreke betydningen av at den høyere utdanningssektoren er av høy internasjonal kvalitet. Disse medlemmer konstaterer at innføringen og oppstarten av Kvalitetsreformen så langt i hovedsak synes å ha gitt positive resultater. Disse medlemmer konstaterer at det er blitt større fokus på kvalitet og bedre oppfølging av studentene ved de ulike lærestedene. Disse medlemmer har også merket seg et økt fokus på internasjonalisering innenfor den høyere utdanningen gjennom samarbeid og utveksling av både vitenskapelig ansatte og studenter for kortere og lengre perioder. Disse medlemmer er opptatt av at slikt samarbeid og utveksling

fremmer kvalitetsutviklingen ved norske institusjoner, og peker på at kvalitetssikringsorganet NOKUT også bør følge denne utviklingen. Disse medlemmer understreker at Kvalitetsreformen må sikres en finansiering som også gir kvalitet. Disse medlemmer peker på at reformen bygger på tre viktige pilarer; institusjonenes budsjetttrammer til løpende undervisning og forskning, bygningsmessige forhold i sektoren og studentenes rammebetingelser.

Disse medlemmer peker på at det er nødvendig å få på plass avklarende retningslinjer for hvordan husleie knyttet til nye byggeprosjekter behandles i forhold til årlige budsjetter.

Også innenfor den høyere utdanningssektoren ønsker disse medlemmer en lovmessig og økonomisk likebehandling mellom de private og offentlige utdanningsinstitusjoner. Dette er slik disse medlemmer ser det nødvendig for å legge til rette for at alle, uavhengig av økonomisk bakgrunn, fritt kan velge utdanningssted. Dette er etter disse medlemmers syn også nødvendig for å skape kvalitet i utdanningen. Når det gjelder tildelingen av forskningsmidler innenfor den høyere utdanningssektoren, ønsker disse medlemmer at midlene skal kanaliseres til de institusjonene som kan vise til høy internasjonal kvalitet. Disse medlemmer peker på betydningen av å styrke grunnskolen og den videregående opplæringen slik at de studentene som de høyere utdanningsinstitusjonene får inn, holder et høyt kvalitativt nivå.

Disse medlemmer viser til at det er en forskjellsbehandling i studiestøtteordninger for utenlandsstudier, avhengig av om det er bachelor- eller mastergradsstudier. Disse medlemmer vil sette fokus på utenlandsstudier som en tilnærming til globaliseringsprosessen. Disse medlemmer mener utenlandsstudier i de fleste tilfeller vil være en verdi i seg selv, og at flere bør gis mulighet til å gjennomføre ett eller flere studiesemestre utenfor Norges grenser. Dagens finansieringstilbud for høyere utdanning i utlandet gir ytelser til studenter der stipend settes til 50 pst. av den totale summen ved bachelorgrad og 70 pst. ved mastergrad. Disse medlemmer vil be Regjeringen se nøye på årsakene til denne forskjellsbehandlingen og komme tilbake til Stortinget med forslag til endringer som i større grad vil behandle bachelor- og masterstudiene i utlandet likt.

Disse medlemmer viser til Stortingets målsetting om flere utenlandsstudenter. Disse medlemmer anser det som svært viktig at studenter skal ha gode tilskuddsordninger som gjør det mulig å ha et fleksibelt utdanningsløp med perioder i et annet nordisk land. Både av hensyn til studentene selv og det norske samfunn, bør studenter kunne hente impulser og kunnskap utenfor norske utdanningsinstitusjoner. Utdanning utenfor Norges grenser medfører dessuten mulighet for relasjonsbygging og forretningsforbindelser som kan lette arbeidet med å finne nye markeder for norske produkter. Disse medlemmer mener reise- stipendet for Norden bør opp på fullt nivå igjen, og disse medlemmer vil fremme forslag om full gjeninnføring.

Disse medlemmer vil peke på de problemer norske studenter ofte møter ved gjennomføring av høyere studier i USA, fordi Lånekassen ikke utbetaler ytelser under gjennomføring av det såkalte "Freshman Year", som er førsteåret i en bachelorgrad. Disse medlemmer finner det underlig at ikke dette studieåret også får støtte på lik linje med andre studieår. De siste år viser en drastisk nedgang i antall norske studenter som velger å ta høyere utdanning i USA, noe som kan skyldes for dårlige støtteordninger. Disse medlemmer vil derfor fremme forslag om det såkalte "Freshman Year" skal være støtteberettiget som en del av bachelorstudiet.

Disse medlemmer viser til at Høgskolen i Akershus nå er etablert på Kjeller i Skedsmo kommune og at høgskolen har flere av landets fremste forskningsinstitusjoner som sine nærmeste naboer. Disse medlemmer er av den oppfatning at det vil være ønskelig at Høgskolen i Akershus kan tilby studier som er knyttet til de fagområder som ligger under forskningsinstitusjonene, hvilket ikke tilbys i dag. Ved å tilby slike fag vil betydelige fordeler oppnås ved at høgskolen kan utnytte faglige og andre ressurser som forskningsinstitusjonene besitter. Disse medlemmer viser til at dette er et ønske både fra Høgskolen i Akershus, forskningsinstitusjonene og lokale myndigheter. Disse medlemmer ber derfor om at det utredes en utvidelse/ending av studietilbudet ved Høgskolen i Akershus, slik at det kan tilbys fag som samsvarer med arbeidsfeltene til de nærliggende forskningsinstitusjonene.

Disse medlemmer viser til den utstrakte politiske enighet om å øke forskningsinnsatsen i Norge til 3 pst. av BNP. Fordelingen mellom offentlige og private forskningsmidler er bestemt å være at staten bidrar med 1 pst., mens private bidrar med 2 pst. Disse medlemmer mener forventningen til den private forskningsandelen er så høy at den ikke kan anses for å være realistisk. Disse medlemmer vil derfor øke det offentlige andel av forskningsinnsatsen til 1,4 pst. av BNP og redusere den private andelen ned til 1,6 pst. Disse medlemmer ber derfor Regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag på hvordan dette kan løses i praksis.

Disse medlemmer vil understreke betydningen forskningen vil ha når det gjelder å videreføre det velferdssamfunnet som har vokst frem. Disse medlemmer vil ha en satsing innenfor forskningssektoren som i mindre grad tar hensyn til distriktspolitiske hensyn, og i større grad tar hensyn til kvalitetsmessige kriterier for tildeling av forskningsmidler. Disse medlemmer vil understreke at det viktigste først og fremst er at vi får mer igjen for de pengene vi bruker i forskningssektoren, gjennom god forskning av høy internasjonal kvalitet. Samtidig er det viktig å stille mer midler til veie for de aktørene som bedriver forskning av høy internasjonal kvalitet.

Disse medlemmer vil understreke det ansvaret som påligger næringslivet når det gjelder å ta ansvar for at det satses på forskning i Norge, for på den måten å sikre en utvikling av bedriftene som legger grunnlag

for fortsatt eksistens og arbeidsplasser i Norge. Disse medlemmer er positive til den skattefunnsordningen som er innført. Disse medlemmer vil videre understreke betydningen av at de forskningsresultatene som blir frembrakt blir videreformidlet til aktører som kan dra nytte av disse. Dette forutsetter, slik disse medlemmer ser det, et tettere samarbeid mellom forskningsinstitusjonene og næringslivet. Disse medlemmer vil understreke det ansvaret som påligger det offentlige når det gjelder å ivareta satsingen på grunnforskning.

Disse medlemmer registrerer at Regjeringen har lagt opp til samme avkastningsnivå på forskningsfondet som det opprinnelige forslaget fra regjeringen Bondevik II, på tross av at de kutter innskuddet i fondet med 25 mrd. kroner. Disse medlemmer har lagt inn de 25 mrd. kroner som er foreslått kuttet, og legger til grunn samme avkasting som regjeringen Bondevik II har lagt til grunn.

Disse medlemmer viser til sitt standpunkt om at stat og kirke bør skille lag. Disse medlemmer ønsker en fristilt kirke som skal få anledning til selv å kunne ta beslutninger og bestemme over sin egen fremtid på fritt grunnlag. Særlig aktuelt er dette spørsmålet blitt etter at stadig flere politiske signaler går ut på at en vil instruere kirken i teologiske spørsmål. Disse medlemmer mener dette er helt uholdbart og mener kirken selv skal stå helt fritt i sine teologiske standpunkter. Disse medlemmer vil bidra til en dialog med kirken om hvordan et skille kan skje på en best mulig måte for alle. Disse medlemmer understreker likevel at en vil opprettholde et nært samarbeid med kirken og bidra til at kirkens rolle i samfunnet styrkes. Det er imidlertid disse medlemmers oppfatning at dette best kan skje uten at politikere blander seg inn i kirkens gjøremål og teologiske fortolkninger. Det vil videre innebære at kirken må stå i en særstilling hva gjelder økonomiske overføringer i forhold til andre trossamfunn, blant annet på grunn av kristendommens betydning for nasjonens identitet og tilhørighet, samt den kulturelle arv som ligger i for eksempel kirkebyggene.

Disse medlemmer vil uttrykke bekymring over det omfattende forfallet som er innenfor kirkesektoren, når det gjelder vedlikeholdet av kirkebygninger. Disse medlemmer vil spesielt understreke det ansvaret staten bør ha i forhold til å ivareta de verneverdige kirkebyggene som mange steder forfaller. Disse medlemmer er derfor glad for at det er opprettet en ordning for opprustning av kirkebygg etter modell for det som er gjennomført for skolebygg i kommunesektoren, der lån til opprustning betjenes av staten gjennom årlig rentekompensasjon over KRDs budsjett. Disse medlemmer mener ordningen må videreføres og styrkes, og viser i den forbindelse til sitt forslag om å styrke investeringsprogrammet for skole- og kirkebygg med til sammen 100 mill. kroner. Ordningen avlaster også kommuneøkonomien og sikrer en rekke kirkebygg som også har stor betydning i nasjonal og kulturell sammenheng.

3.2.17.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGENE TIL RAMMESUMMER FOR RAMMEOMRÅDE 17

Tabell 3.17 Forslag til netto rammebeløp for rammeområde 17

(i 1000 kr)

	St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1	A, SV, Sp	H, KrF, V	FrP
Forslag til netto rammebeløp	38 062 994	38 062 994	38 134 817	38 058 667
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1		0	71 823	-4 327

3.2.18 **Rammeområde 18 (Samferdsel), under transport- og kommunikasjonskomiteen**

3.2.18.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
------	---------	---

Utgifter rammeområde 18 (i hele tusen kroner)

456	Nødnett - felles radiosamband for nødetatene (jf. kap. 3456)	407 320
1062	Kystverket (jf. kap. 4062)	1 268 550
1070	Samfunnet Jan Mayen (jf. kap. 4070)	27 660
1300	Samferdselsdepartementet (jf. kap. 4300)	142 700
1301	Forskning og utvikling mv.	171 200
1310	Flytransport	480 600
1311	Tilskudd til regionale flyplasser	16 600
1313	Luftfartstilsynet (jf. kap. 4313)	169 100
1314	Statens havarikommisjon for transport (jf. kap. 4314)	32 300
1320	Statens vegvesen (jf. kap. 4320)	13 655 300
1330	Særskilte transporttiltak	449 500
1350	Jernbaneverket (jf. kap. 4350)	4 545 200
1351	Persontransport med tog	1 577 000
1354	Statens jernbanetilsyn (jf. kap. 4354)	33 700
1380	Post- og teletilsynet (jf. kap. 4380)	241 800
1508	Spesielle IT-tiltak	100 327
1509	Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer	7 500
Sum utgifter rammeområde 18		23 326 357

Inntekter rammeområde 18 (i hele tusen kroner)

4062	Kystverket (jf. kap. 1062)	550 780
4070	Samfunnet Jan Mayen (jf. kap. 1070)	3 470
4300	Samferdselsdepartementet (jf. kap. 1300)	2 100
4313	Luftfartstilsynet (jf. kap. 1313)	93 500
4320	Statens vegvesen (jf. kap. 1320)	328 300
4350	Jernbaneverket (jf. kap. 1350)	391 200
4380	Post- og teletilsynet (jf. kap. 1380)	173 600
5619	Renter av lån til Oslo Lufthavn AS	338 600
Sum inntekter rammeområde 18		1 881 550
Sum netto rammeområde 18		21 444 807

3.2.18.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.18.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet*

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til Regjeringens ambisjoner om å skape en positiv utvikling i hele

landet og å øke satsingen på samferdsel. Hovedmålene i samferdselspolitikken skal være økt trafikksikkerhet, en mer miljøvennlig transport, regional utvikling og et effektivt og tilgjengelig transportsystem for hele landet. Samferdsel er en viktig forutsetning for bosetting, næringsutvikling og ressursutnyttelse. Det offentlige har ansvar for at det er et godt og moderne kommunikasjonsnett i hele landet.

Samtidig vet vi at mange former for transport medfører miljøproblemer. Forbrenning av olje og gass fører til utslipp av klimagassen CO₂, og vegtrafikken er den dominerende kilden til lokal luftforurensning og støy.

Økt satsing på samferdsel vil i byer og bynære områder bety en styrking av vegnettet og kollektivtrafikken, inklusiv jernbane, for å løse utfordringer knyttet til å skape et godt bymiljø og en trygg trafikkavvikling. For distriktene betyr dette en prioritering av utbygging og vedlikehold av vegnettet, opprettholdelse av et godt riksvegferjetilbud og utbedring av havner og farleier.

Flertallet slutter seg til Regjeringens forslag slik det fremgår av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006).

3.2.18.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre*

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Samarbeidsregjeringen har gjennomført en storsatsing på gode samferdselsløsninger for hele landet. Disse medlemmer er fornøyd med at Sem-erklæringens mål om en økning for kollektivtransporten på mellom 1,5 og 2 mrd. kroner er mer enn oppnådd. Disse medlemmer peker videre på at dersom en tar hensyn til den økte aktiviteten som følger av OPS-prosjekter, så er aktivitetsnivået innen veibygging om lag på nivå med Sem-erklæringen.

Disse medlemmer vil fremheve at satsingen på samferdsel i Samarbeidsregjeringens budsjettforslag øker med 0,5 mrd. kroner i forhold til 2005. Veksten er fordelt på flere transportgrener og vil bedre fremkommeligheten og trafikksikkerheten innen transportsektoren, samt bidra til å bedre miljøet. Økte samferdselsbevilgninger er også et viktig bidrag for styrke verdiskapning og sysselsetting rundt om i landet.

Disse medlemmer viser til at Samarbeidsregjeringen foreslår å bevilge 13,3 mrd. kroner til vegformål, bl.a. med anleggsstart på 8 nye viktige vegprosjekter. Disse medlemmer vil peke på at det i 2001 ble bevilget om lag av 10 mrd. kroner til Statens vegvesen.

Disse medlemmer er godt fornøyd med forslagene fra Samarbeidsregjeringen om ytterligere styrking med 370 mill. kroner av kollektivtransport i 2006. I løpet av perioden 2002-2006 har kollektivtransporten blitt styrket med over 4 mrd. kroner. Disse medlemmer støtter forslagene om 50 mill. kroner til tiltak for funksjonshemmede gjennom programmet BRA, bevilgninger til T-banering i Oslo og bybane i Bergen og ikke minst 150 mill. kroner til belønningsordning for bedre kollektivtransport og mindre bilbruk i de fem største byene. Disse medlemmer vil påpeke at satsingen har gitt resultater, i samtlige storbyer er det vekst i antall passasjerer og/eller reduserte takster.

Disse medlemmer er fornøyd med at det er avsatt midler til Lysaker stasjon, nytt dobbeltspor Sandnes-Stavanger, Brattøra godsterminal og nytt dobbeltspor Kolbotn-Ski, inkludert ombygging av Ski stasjon i forslaget fra Samarbeidsregjeringen.

Disse medlemmer understreker videre viktigheten av å satse på forskning også innenfor samferdsels-

sektoren og støtter derfor forslaget om en bevilgning på 118,7 mill. kroner til samferdselsforskning noe som er en økning på 18,2 pst. i forhold til saldert budsjett for 2005.

Disse medlemmer har innenfor en utvidet ramme prioritert å styrke vekstevnen i norsk økonomi og øke bevilgningene på prioriterte områder, samt å redusere budsjettets totalramme som et bidrag for å redusere presset i økonomien og på renten. På denne bakgrunn har disse medlemmer prioritert å øke bevilgningene til rammeområde 18 med kr 125 000 000 utover Samarbeidsregjeringens budsjettforslag.

Disse medlemmer viser til Regjeringens manglende satsing på kollektivtransport på tross om forpliktende formuleringer i så vel Soria Moria-erklæringen som i regjeringserklæringen hvor det bl.a. heter at "Luftforurensningen i de store byene må reduseres gjennom en satsing på kollektivtransport". Disse medlemmer foreslår å øke bevilgningene til belønningsordningen for en bedre kollektivtransport i byene med kr 75 000 000.

Disse medlemmer viser til Samarbeidsregjeringens budsjettforslag samt Regjeringens forslag om å ikke innføre nøytral merverdiavgift for statsforvaltningen og de anslagsendringer som for øvrig fremkommer i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006), og foreslår at rammeområde 18 settes til kr 20 235 225 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 1 209 582 000.

3.2.18.2.3 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 18 settes til kr 24 467 407 000, som er en økning i forhold til Regjeringens forslag på kr 3 022 600 000.

Disse medlemmer fokuserer på at Fremskrittspartiet i samferdselspolitikken vil arbeide for miljø, sikkerhet, transportøkonomi og fremkommelighet. Disse medlemmer mener at transport av varer og passasjerer skal skje i form av fri konkurranse og med full markedsstyring. Disse medlemmer prioriterer fortsatt satsing på veg, og har derfor også økt rammen for vegvedlikehold og veginvesteringer i forhold til Fremskrittspartiets egne forslag i NTP 2006-2015 fra 7,5 mrd. kroner til ca. 8 mrd. kroner for å kunne dekke inn også litt av det store etterslepet i forhold til forrige NTP.

Disse medlemmer understreker viktigheten av at konkurransen mellom de forskjellige transportformer skal skje uten kryssubsidiering mellom de forskjellige transportformene.

Disse medlemmer ser betydningen av å satse på de mest hensiktsmessige transportmidlene i forhold til de transportoppgavene som skal løses. Dette vil, slik disse medlemmer mener, gi en mer kostnadseffektiv bruk av offentlige ressurser innenfor samferdsel, og i tillegg føre en mer rettferdig fordeling av kostnadene mellom de ulike transportformene.

Disse medlemmer legger til grunn i sine vurderinger av prosjekter at disse skal være lønnsomme, noe som innebærer at de har høy kost/nytte-effekt. Her benyttes en kalkulasjonsrente. Disse medlemmer minner om at denne kalkulasjonsrenten var særdeles høy og variabel alt etter transportform - fra 5 pst. for kollektivreiser til 10 pst. for luftfart. For veiinvesteringer var renten 8 pst. som derved gjorde kollektivtransport "lønnsomt".

For noen måneder siden ble kalkulasjonsrenten for veiinvesteringer satt til 4 pst. og disse medlemmer ser herved den enorme betydning dette vil få for fremtidige investeringer i norske veiprojekter. Disse medlemmer mener at veiinvesteringene må økes betydelig i årene fremover - spesielt nå som veiprojektene blir mer "lønnsomme" med lavere kalkulasjonsrente. Dette betyr slik disse medlemmer oppfatter situasjonen, at det blir naturlig å revurdere en rekke samferdselsinvesteringer som tidligere ble definert som ulønnsomme.

Disse medlemmer vil peke på at norske transportbedrifter må gis levelige rammevilkår for å sikre en effektiv og levedyktig transportnæring, slik at ikke de store utenlandske transportører får fritt spill på vårt innenlandske transportmarked, og for å unngå at norske transportører flagger ut til billigere land.

I et land som Norge med lange avstander og spredt bosetting, mener disse medlemmer at et godt utbygd vegnett med høy standard vil være avgjørende for at næringslivet vil kunne fungere på en effektiv måte. Disse medlemmer ønsker å prioritere investeringer og vedlikehold på vegnettet høyest. Videre vil muligheten for bil, både til arbeidsformål og rekreasjon, være positivt, og bedrer den enkeltes livskvalitet. Disse medlemmer minner om at bilen i konkurranse med jernbanen, har overlegne konkurransefortrinn som hurtighet, fleksibilitet, og ikke minst, økonomi.

Disse medlemmer er bekymret for utviklingen med at samferdselen stadig får reduserte andeler av nasjonalbudsjettet, og legger til grunn i sitt forslag til statsbudsjett at denne trenden snus og at det i fremtiden satses på utbygging av veinettet.

Konkurranse mener disse medlemmer er et sunt virkemiddel for å få best mulig produkt ut av minst mulige ressurser. Innenfor feltet samferdsel egner konkurranse seg særdeles godt og disse medlemmer ønsker å bruke dette i størst mulig utstrekning.

Kollektive transporttilbud ønsker disse medlemmer skal utføres av private bedrifter etter markedsøkonomiske prinsipper. I de områder hvor det ikke er mulig å drive kollektivtransport med overskudd og hvor det offentlige av spesielle grunner ønsker å opprettholde dette med subsidier, mener disse medlemmer at tilbudet skal basere seg på konkurranse mellom transportselskapene på anbudsbasis.

Disse medlemmer minner om at konkurransen på det innenlandske markedet har ført til en kraftig reduksjon i prisnivået for flyreiser. Disse medlemmer ønsker at fokus på fjerning av konkurransehindre

regler skal fortsette med resultat lavere priser og bedre tilbud på flyreiser.

Disse medlemmer ønsker å opprettholde et godt flytilbud rundt om i landet, men dette tilbudet må basere seg på konkurranse og til enhver tid være tilpasset det reelle behov for flytransport.

Disse medlemmer minner om at omdanningen av Luftfartsverket til Avinor A/S har stabilisert kostnadene, og vil på sikt føre til reduksjon i flyavgiftene, noe som igjen vil gi lavere flypriser til forbrukerne. Disse medlemmer registrerer at Samferdselsdepartementet skal foreta en evaluering av omstillingen i norsk luftfartspolitikkk første halvår 2006, herunder også Avinors selskapsform. Disse medlemmer mener at Avinor AS bør driftes som et "non-profit" selskap, hvor et overskudd tilbakeføres brukerne i form av lavere avgifter. Disse medlemmer understreker igjen at flysikkerheten er styrende for effektivisering og omorganisering, herunder at best tilgjengelig utstyr brukes og at tilstrekkelig kvalifisert mannskap finnes. Disse medlemmer vil derfor vurdere hvorvidt Avinors selskapsform er optimalt for fremtidig styring av norsk luftfart, i denne sammenhengen bør en oppsplitting av selskapet vurderes.

Disse medlemmer mener at hvis ulønnsomme flyplasser skal opprettholdes, må dette gjøres ved bevilgninger over statsbudsjettet og ikke gjennom et system hvor andre flypassasjerer må betale en ekstra flyplassavgift slik systemet har vært frem til i dag.

Disse medlemmer har den oppfatning at jernbane er lite egnet som en effektiv transportform i et land som Norge hvor det er liten befolkningstetthet.

Når det gjelder transport av personer, mener disse medlemmer at det bør legges opp til fri konkurranse mellom de forskjellige transportformer uten noen form for krysssubsidiering. Ut fra dette vil det derfor være ønskelig og i langt større utstrekning å satse på bygging og vedlikehold av veinettet, fremfor investeringer i jernbanenettet og kjøp av tjenester fra NSB.

Disse medlemmer minner om at etablering av ekspressbussruter har vist seg å være en suksess, og stadig flere reisende går over fra å reise med tog til busstransport. Bakgrunnen for dette er selvfølgelig lavere priser, og at de nye bussene er mer komfortable, dertil kommer at buss er langt mer fleksibelt enn tog. Disse medlemmer mener at det er det ulogisk å satse ensidig på togtransport der mange av kundene velger å reise med buss. Spesielt når busselskapene betaler store beløp i avgifter til staten for å bruke veinettet, og likevel går disse selskapene med overskudd.

Disse medlemmer minner om at NSB på sin side mottar store beløp i subsidier uten å betale for bruk av linjenettet. Dette til tross for at billettprisen for en bussreise normalt er langt lavere enn samme reisen med tog.

Disse medlemmer vil derfor nøye følge hvilke transportmidler kundene velger, og vurderer forslag om nedleggelse av ulønnsomme jernbanestrekninger for å investere mer på vei i de aktuelle områdene.

Når det gjelder godstransport på bane, understreker disse medlemmer at dette subsidieres indirekte

ved at transportørene slipper å betale avgifter som andre transportformer må betale, samtidig som de i stor utstrekning slipper å betale for bruk av jernbanelinjene.

Disse medlemmer minner om at varer som sendes med jernbane blir fraktet til og fra jernbanevognene med lastebil, og denne omlastingen fordyrer transporten betydelig. Når disse medlemmer så vet at transportstrekningene med tog er forholdsvis korte, fører dette til at vegtransport kommer billigere ut. Selv om godstransport over store avstander med dagens subsidiering kan komme rimeligere ut for kunden, må en ha med seg elementene av subsidier som ligger i kostnadene med investering og drift av jernbanelinjen, mener disse medlemmer. Hvis de midler som i dag brukes til investeringer og drift av jernbanelinjen ble brukt til investeringer i veiene, er disse medlemmer av den oppfatning at dette ville gitt store besparelser for skattebetalerne, samtidig som konkurransevnen ville bli betydelig styrket for landets næringsliv.

Disse medlemmer ser klart at for næringsliv og befolkning vil en konkurransedyktig sjøtransport være av avgjørende betydning for fremtidig bosetning og næringsliv rundt om i landet.

Disse medlemmer mener at ferjedrift er en naturlig del av det offentlige vegnettet og følgelig er et offentlig ansvar. Imidlertid bør private ferjeselskaper stå for selve driften etter anbudsprinsippet.

Disse medlemmer understreker at der det ut fra samfunnsmessige årsaker er viktig å opprettholde ulønnsomme ruter, skal disse gjøres lønnsomme ved statstilskudd, og legges ut på anbud.

Disse medlemmer mener at sikker transport langs kysten og på havet er av avgjørende betydning. Derfor er det viktig at arbeidet med utbygging, merking og utdyping av farleder bør skje på en mer effektiv måte. Derfor ønsker disse medlemmer å satse på en raskere utbedring enn Regjeringen foreslår, og legger til grunn at økt bruk av konkurranse vil frigjøre midler slik at utbedring av farleder kan fremskyndes.

Disse medlemmer har registrert at flere eksportører og trafikkselskaper rundt om i landet klager på at det er for få ferjeavganger, noe som fører til ekstra kostnader for næringslivet. Dette fører igjen til at de taper i konkurransen med andre. Derfor foreslår disse medlemmer at det bevilges mer penger til ferjedrift slik at frekvensen for anløp kan øke. Dette vil spesielt styrke næringslivet i Distrikts-Norge.

Disse medlemmer viser til at bevilgningen til veiinvesteringer etter det fremlagte budsjettforslag ligger over 1 mrd. kroner bak den vedtatte Nasjonal transportplan for perioden 2006-2015. Nok en gang understreker disse medlemmer at etterslepet i veibevilgninger er betydelig og anslåes nå til over 11 mrd. kroner. Dette er ikke akseptabelt for disse medlemmer.

Disse medlemmer vil derfor satse på veivedlikehold og å øke denne bevilgningen med 1,3 mrd. kroner. Videre foreslår disse medlemmer å øke bevilgningene til riksveiinvesteringer med 5,4 mrd.

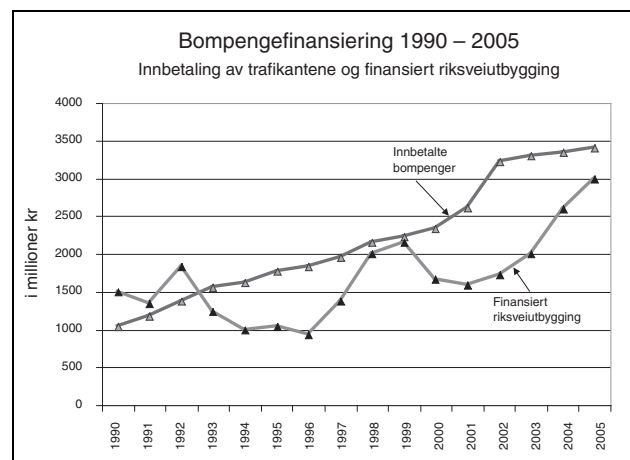
kroner hvorav 2 mrd. kroner er hentet fra utenlandsbudsjettet.

Disse medlemmer har registrert at et stort antall av fylkesveiene i Norge fremdeles ikke har fast dekke. Derfor ønsker disse medlemmer å etablere en "grusveipakke", som har som målsetting at alle fylkesveier skal få fast dekke. De første utbedringene skal skje hvor det er stor næringsvirksomhet og eksportindustri.

Selv om disse medlemmer er imot bompengedekning, vil det være naturlig at de midler som er innbetalt gjennom bompengestasjoner brukes til veiinvesteringer og ikke til kollektivløsninger, og at disse midlene brukes i de områdene hvor de er blitt innkrevd.

Disse medlemmer viser til at Norge er et land med lange avstander og spredt bebyggelse, og for å utligne ulempene med å ligge langt fra markedene, er det nødvendig å ha et bedre utbygd vegnett enn andre land. Dessverre er det motsatte tilfellet. Slik disse medlemmer ser det, ligger Norge langt etter de fleste europeiske land. Bevilgningene til veiformål har gjennom flere år gått reelt ned, samtidig har trafikkveksten vært sterk, og ulykkesfrekvensen er fremdeles negativ. For disse medlemmer er det åpenbart at det er en klar sammenheng mellom mindre penger til veiformål på den ene siden og økt trafikk og alt for mange ulykker på den andre siden. Derfor ønsker disse medlemmer å forsere utbyggingen av vegnettet i Norge samt forbedre vedlikeholdet. Disse medlemmer mener dette vil føre til langt færre ulykker og et mer lønnsomt næringsliv. Spesielt vil dette virke positivt for næringsliv og befolkning i Distrikts-Norge slik disse medlemmer ser det.

Disse medlemmer er bekymret over at en stadig større del av investeringsmidlene innen veisektoren bompengefinansieres. Disse medlemmer minner om at i 1990 utgjorde inntektene fra bompenger 1,0 mrd. kroner mens staten i 2006 vil innkassere hele 3,7 mrd. kroner.

Kilde : Vegdirektoratet

Den stadig økende bruk av bompenger, som i realiteten er en ekstra avgift for bilisten, går disse medlemmer på det sterkeste imot.

Disse medlemmer viser til at Norge har et for dårlig utbygd vegnett sammenliknet med andre europeiske land. En god veistandard er avhengig av at investeringstakten økes, og som et minimum bør handlingsprogrammet oppfylles.

Disse medlemmer vil understreke at budsjettforslaget fra Regjeringen viser en reell nedgang, og en kraftig nedprioritering av en sektor som er fundamentet for videreutvikling og vekst i Norge. Disse medlemmer ser tydelig at budsjettet følger trenden fra foregående år, der samferdselssektoren har opplevd tilbakegang med den følge at nødvendig vedlikehold ikke blir utført, igangsatte anlegg drives urasjonelt og nye anlegg blir ikke startet.

Disse medlemmer ser at konsekvensene av en slik politikk er at det nå er flere ansatte i anleggsbransjen som enten "går på tomgang" eller er ledige. Disse medlemmer ønsker å sette disse i arbeid slik at landet kan bygges videre. Dersom samferdselsbudsjettet ikke får økte midler, er disse medlemmer redd for at en relativt stor andel av anleggsgnæringens arbeidskraft og kompetanse går tapt. Disse medlemmer vil videre peke på at anleggsgnæringen i stor grad er en distriktsnæring, og når det er ledig kapasitet, vil det heller ikke bli press i økonomien om det

tilføres økte bevilgninger til vedlikehold av eksisterende vegnett samt start av nye anlegg utover det som er foreslått av Regjeringen.

Disse medlemmer er positive til at private bygger, finansierer og vedlikeholder nye veiprosjekter gjennom OPS-ordninger (offentlig, privat samarbeid). Det er imidlertid en forutsetning at staten betaler kostnadene for slike utbygninger ved at passerende biler registreres ved optisk lesning, og at regningen sendes staten. Disse medlemmer forutsetter videre at når veien er nedbetalt, overtar staten veien vederlagsfritt.

Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet vil legge ned fylkeskommunene som eget forvaltningsnivå. Disse medlemmer mener derfor at det ikke er naturlig å opprettholde egne fylkeskommunale og regionale forsøksordninger innenfor samferdselsområdet. Disse medlemmer vil derfor at de midlene som i dag ligger i forsøksordningen til forsøkene i BTV, Vestlandsområdet, Kristiansandsregionen, Bergen og Trondheim ikke lenger øremerkes forsøkene, men overføres til riksveginvesteringer. Denne endringen vil ikke ramme de enkelte fylkene/regionene. Disse medlemmer forutsetter at disse midlene fordeles ut på de fylkene som har vært med i forsøksordningen.

3.2.18.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGENE TIL RAMMESUMMER FOR RAMMEOMRÅDE 18

Tabell 3.18 Forslag til netto rammebeløp for rammeområde 18

(i 1000 kr)

	St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1	A, SV, Sp	H, KrF, V	FrP
Forslag til netto rammebeløp	21 444 807	21 444 807	20 235 225	24 467 407
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1		0	-1 209 582	3 022 600

3.2.19 Rammeområde 19 (Rammetilskudd mv. til kommunesektoren), under finanskomiteen

3.2.19.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
Utgifter rammeområde 19 (i hele tusen kroner)		
571	Rammetilskudd til kommuner (jf. kap. 3571)	40 696 634
572	Rammetilskudd til fylkeskommuner (jf. kap. 3572)	13 175 677
	Sum utgifter rammeområde 19	53 872 311
	Sum inntekter rammeområde 19	0
	Sum netto rammeområde 19	53 872 311

3.2.19.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.19.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, anser en sterk og sunn kommuneøkonomi som en forutsetning for et godt vel-

ferdstilbud i hele landet. Flertallet støtter Regjeringens forslag om å øke de frie inntektene til kommunene og påpeker at en styrking av de frie inntektene gir bedre tilbud i skolen og en bedring av eldre omsorgen. Det er viktig at samhandlingen mellom staten og kommunal sektor styrkes. Gjennom en mer forpliktende konsultasjonsordning mellom staten og kommunal sektor kan det sikres at de totale økonomiske ressursene innen offentlig sektor utnyttes bedre. Det er viktig at arbeids-

takerne og deres organisasjoner involveres i dette arbeidet.

Flertallet viser til at det skal utarbeides en flerårig plan for oppretting av den økonomiske ubalansen i kommunesektoren. Inntektssystemet til kommunene skal sikre at forholdet mellom inntekter og faktiske kostnader samsvarer bedre. Flertallet viser til at Regjeringen vil foreta en helhetlig gjennomgang av inntektssystemet til kommunene, og at målsettingen med en slik gjennomgang skal være å sikre innbyggerne et godt og likeverdig tjenestetilbud over hele landet.

Flertallet slutter seg til Regjeringens forslag slik det fremgår av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006).

3.2.19.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre*

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at Samarbeidsregjeringen i sitt budsjettforslag for 2006 legger opp til en realvekst i kommunesektorens inntekter på 2,9 mrd. kroner. Hele 1,9 mrd. kroner av inntektsveksten er frie inntekter. Disse medlemmer viser til at veksten skal fordeles med 1,35 mrd. kroner til kommunene og 0,55 mrd. kroner til fylkeskommunene. Fylkeskommunenes inntektsvekst er relativt sett størst. Det skyldes en sterk vekst i elevtallet i den videregående skolen.

Disse medlemmer vil påpeke at kommunene gjennom den foreslåtte inntektsveksten i 2006 får mer penger til skole, barnehager og psykiatri. Det øremerkede tilskuddet til barnehager øker med ca. 1,1 mrd. kroner. Det gir rom for å etablere 7 600 nye barnehageplasser neste år. Det foreslått videre bevilget ca. 1,6 mrd. kroner til gjennomføring av Kunnskapsløftet i 2006. Av dette går 775 mill. kroner direkte til kommunene i form av tilskudd til kompetanseutvikling og nye lærebøker. Videre vil disse medlemmer påpeke at det øremerkede tilskuddet til opptrappingsplanen for psykisk helse øker med 400 mill. kroner.

Disse medlemmer støtter forslaget om å justere overgangsordningen for momsuttrekket mellom kommuner og fylkeskommuner. Det er etter disse medlemmers oppfatning nødvendig å gi kommuner og fylkeskommuner som fikk et for høyt uttrekk i 2004, kompensasjon. Gjennom dette vil kommuneøkonomien bli styrket ytterligere.

Disse medlemmer viser til at realveksten i kommunesektorens samlede inntekter i perioden 2002-2005 i gjennomsnitt har vært på 1,8 pst. Realveksten i de frie inntektene har i samme periode utgjort gjennomsnittelig 1 pst. pr. år.

Det er etter disse medlemmers mening hensiktsmessig å øke investeringsrammen for skoleanlegg med 2 mrd. kroner i 2006. Disse medlemmer mener også at det bør bevilges 500 mill. kroner til opprusting av kirkebygg.

Disse medlemmer har innenfor en utvidet ramme prioritert å styrke vekstevnen i norsk økonomi og øke bevilgningene på prioriterte områder, samt å redusere budsjettets totalramme som et bidrag for å

redusere presset i økonomien og på renten. På denne bakgrunn har disse medlemmer prioritert å øke rammetilskuddet til kommunene med kr 300 000 000 utover Samarbeidsregjeringens budsjettforslag. I dette forslaget er inkludert kr 45 000 000 til en ekstra uke-time i grunnskolen.

Disse medlemmer viser til Samarbeidsregjeringens budsjettforslag samt Regjeringens forslag om å ikke innføre nøytral merverdiavgift for statsforvaltningen og de anslagsendringer som for øvrig fremkommer i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006), og foreslår at rammeområde 19 settes til kr 49 933 892 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 3 938 419 000.

3.2.19.2.3 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 19 settes til kr 53 872 311 000, som er det samme som Regjeringens forslag.

Disse medlemmer viser til partiets alternative budsjettforslag som inneholder disse medlemmers prinsipielle bevilgningsforslag. Til grunn for forslagene ligger Fremskrittspartiets totale alternative økonomiske politikk, som gjennom aktiv statlig næringspolitikk øker den økonomiske veksten og bidrar til økt verdiskapning og sysselsetting. Disse medlemmer viser videre til at Fremskrittspartiets modell for finansiering av kommunesektoren og grunnleggende velferdstjenester gir økt økonomisk spillerom i kommunene.

Disse medlemmer mener det ikke bare er et inntektsproblem som gir dagens kommuner et stramt økonomisk spillerom. Mange kommuner lider også under et utgiftsproblem. Dels er de ofre av statlige pålegg og reformer som har vært underfinansiert, men mange kommuner lider og av å være lite innovative og nytenkende. Stadig flere kommuner viser stor evne til reorganisering som frigjør midler til velferdsproduksjon, men stadig flere kommuner mener at grensen for hvor beskjeden staten kan være i sine overføringer, er nådd. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiet ønsker at staten skal ta over det finansielle ansvaret for grunnleggende velferdstilbud som skole, eldre og pleie. Fremskrittspartiets har ved flere anledninger fremmet forslag om at staten skal overta ansvaret for finansieringen av grunnleggende velferdstilbud som i dag sorterer under kommunene, uten å oppnå flertall. Disse medlemmer må derfor ta utgangspunkt i et finansieringssystem som vi er uenig i, og som verken sikrer likeverdige tilbud, tilstrekkelig omfang og kvalitet på tjenestene eller nødvendig økonomisk forutsigbarhet. Men innenfor dagens politiske konstellasjon, hvor dette foreløpig er en utenkt tanke for mange, erkjenner disse medlemmer at det er behov for en ytterligere styrking og samtidig skape forutsigbarhet i kommuneøkonomien. Disse medlemmer viser til at Fremskrittspartiets budsjettforslag for kommunesektoren innebærer den økning som Regjeringen har lagt

opp til. Samtidig foreslår disse medlemmer at deler av denne økningen øremerkes til hhv. grunnopplæringen og eldreomsorgen. Av øremerkede midler til eldreomsorgen i vårt budsjett foreslår disse med-

lemmer å bevilge midler til minimum 1 000 nye pleie- og omsorgsårsverk og til en oppgradering av deltidsstillinger til hele stillinger, for å styrke grunnbe-
manningen, der dette er ønskelig.

3.2.19.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGENE TIL RAMMESUMMER FOR RAMMEOMRÅDE 19

Tabell 3.19 Forslag til netto rammebeløp for rammeområde 19

(i 1000 kr)

	St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1	A, SV, Sp	H, KrF, V	FrP
Forslag til netto rammebeløp	53 872 311	53 872 311	49 933 892	53 872 311
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1		0	-3 938 419	0

3.2.20 Rammeområde 20 (Tilfeldige utgifter og inntekter), under finanskomiteen

3.2.20.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
Utgifter rammeområde 20 (i hele tusen kroner)		
2309	Tilfeldige utgifter	5 969 672
	Sum utgifter rammeområde 20	5 969 672
Inntekter rammeområde 20 (i hele tusen kroner)		
5309	Tilfeldige inntekter	587 727
	Sum inntekter rammeområde 20	587 727
	Sum netto rammeområde 20	5 381 945

3.2.20.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.20.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag slik det fremgår av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006).

3.2.20.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til Samarbeidsregjeringens budsjettforslag samt Regjeringens

forslag om å ikke innføre nøytral merverdiavgift for statsforvaltningen og de anslagsendringer som for øvrig fremkommer i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) samt innsparingsfullmakt på kr 232 100 000, og foreslår at rammeområde 20 settes til kr 5 149 845 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 232 100 000.

3.2.20.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 20 settes til kr 5 381 945 000, som er det samme som Regjeringens forslag.

3.2.20.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGENE TIL RAMMESUMMER FOR RAMMEOMRÅDE 20

Tabell 3.20 Forslag til netto rammebeløp for rammeområde 20

(i 1000 kr)

	St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1	A, SV, Sp	H, KrF, V	FrP
Forslag til netto rammebeløp	5 381 945	5 381 945	5 149 845	5 381 945
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1		0	-232 100	0

3.2.21 Rammeområde 21 (Eksportgarantier m.m.), under finanskomiteen

3.2.21.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
------	---------	---

Inntekter rammeområde 21 (i hele tusen kroner)

5460	Garanti-Instituttet for Eksportkreditt (jf. kap. 2460)	399 900
	Sum inntekter rammeområde 21	399 900
	Sum netto rammeområde 21	-399 900

3.2.21.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.21.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet*

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag slik det fremgår av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006).

3.2.21.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre*

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre slutter seg til Regjeringens forslag slik det fremgår av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006).

3.2.21.2.3 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 21 settes til kr -399 900 000, som er det samme som Regjeringens forslag.

3.2.21.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGENE TIL RAMESUMMER FOR RAMMEOMRÅDE 21

Tabell 3.21 Forslag til netto rammebeløp for rammeområde 21

(i 1000 kr)

	St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1	A, SV, Sp	H, KrF, V	FrP
Forslag til netto rammebeløp	-399 900	-399 900	-399 900	-399 900
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1		0	0	0

3.2.22 Rammeområde 22 (Finansadministrasjon mv.), under finanskomiteen

3.2.22.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
------	---------	---

Utgifter rammeområde 22 (i hele tusen kroner)

1600	Finansdepartementet (jf. kap. 4600)	275 565
1602	Kredittilsynet (jf. kap. 4602)	165 200
1610	Toll- og avgiftsetaten (jf. kap. 4610)	1 110 900
1618	Skatteetaten (jf. kap. 4618)	3 836 000
1620	Statistisk sentralbyrå (jf. kap. 4620)	505 300
1630	Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring	15 100
1631	Senter for statlig økonomistyring (jf. kap. 4631)	200 100
1632	Kompensasjon for merverdiavgift	10 585 000
1634	Statens innkrevingsentral (jf. kap. 4634)	221 400
1637	EU-opplysning	2 000
1650	Statsgjeld, renter m.m.	18 122 038
	Sum utgifter rammeområde 22	35 038 603

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
Inntekter rammeområde 22 (i hele tusen kroner)		
4600	Finansdepartementet (jf. kap. 1600)	12 700
4602	Kredittilsynet (jf. kap. 1602)	165 200
4610	Toll- og avgiftsetaten (jf. kap. 1610)	241 100
4618	Skatteetaten (jf. kap. 1618)	85 200
4620	Statistisk sentralbyrå (jf. kap. 1620)	134 300
4631	Senter for statlig økonomistyring (jf. kap. 1631)	16 400
4634	Statens innkrevingsentral (jf. kap. 1634)	1 453 000
5491	Avskrivning på statens kapital i statens forretningsdrift (jf. kap. 2445-2490)	435 701
5603	Renter av statens kapital i statens forretningsdrift (jf. kap. 2445-2490)	61 609
5605	Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer	4 300 700
5606	Finmarkseiendommen (jf. kap. 545)	165
Sum inntekter rammeområde 22		6 906 075
Sum netto rammeområde 22		28 132 528

3.2.22.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.22.2.1 Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag slik det fremgår av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006).

3.2.22.2.2 Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til Samarbeidsregjeringens forslag om å innføre nøytral merverdiavgift for statsforvaltningen og foreslår at rammeområde 22 settes til kr 33 532 625 000, som er

en økning i forhold til Regjeringens forslag på kr 5 400 097 000.

3.2.22.2.3 Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 22 settes til kr 27 701 918 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 430 610 000.

Disse medlemmer forutsetter at det er mulig å ta ut effektiviseringsgevinster. Disse medlemmer minner om at bedre ressursutnyttelse var en av forutsetningene for etableringen av Senter for Økonomisk Styring, noe som bør gi utslag i form av lavere kostnader i Finansdepartementets drift.

3.2.22.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGENE TIL RAMESUMMER FOR RAMMEOMRÅDE 22

Tabell 3.22 Forslag til netto rammebeløp for rammeområde 22

(i 1000 kr)

	St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1	A, SV, Sp	H, KrF, V	FrP
Forslag til netto rammebeløp	28 132 528	28 132 528	33 532 625	27 701 918
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1		0	5 400 097	-430 610

3.2.23 Rammeområde 23 (Skatter og avgifter), under finanskomiteen

3.2.23.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
Inntekter rammeområde 23 (i hele tusen kroner)		
5501	Skatter på formue og inntekt	133 667 000
5506	Avgift av arv og gaver	1 771 000

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
5507	Skatt og avgift på utvinning av petroleum	192 500 000
5508	Avgift på utslipp av CO ₂ i petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen	3 600 000
5511	Tollinntekter	1 784 000
5521	Merverdiavgift	157 500 000
5526	Avgift på alkohol	9 653 000
5527	Vinmonopolavgiften m.m.	28 500
5531	Avgift på tobakkvarer	7 151 000
5536	Avgift på motorvogner m.m.	41 847 000
5537	Avgifter på båter mv.	310 000
5541	Avgift på elektrisk kraft	6 327 000
5542	Avgift på mineralolje mv.	695 000
5543	Miljøavgift på mineralske produkter mv.	4 366 000
5545	Miljøavgifter i landbruket	75 000
5546	Avgift på sluttbehandling av avfall	467 000
5547	Avgift på helse- og miljøskadelige kjemikalier	4 000
5548	Miljøavgift på klimagasser	147 000
5555	Sjokolade- og sukkervareavgift	1 113 000
5556	Avgift på alkoholfrie drikkevarer m.m.	985 000
5557	Avgift på sukker	222 000
5559	Avgift på drikkevareemballasje	999 000
5565	Dokumentavgift	4 517 000
5571	Totalisatoravgift	96 000
5577	Legemiddelomsetningsavgift (jf. kap. 751)	150 313
5578	Avgift på farmasøytiske spesialpreparater (jf. kap. 750)	131 672
5583	Særskilte avgifter mv. i bruk av frekvenser	142 500
5700	Folketrygdens inntekter	167 501 000
	Sum inntekter rammeområde 23	737 749 985
	Sum netto rammeområde 23	-737 749 985

3.2.23.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.23.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet*

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til sine merknader i Budsjett-innst. S nr. 1 (2005-2006) og slutter seg til Regjeringens forslag slik det fremgår av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006).

3.2.23.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre*

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til Samarbeidsregjeringens målrettede arbeid med et rettferdig og robust skattesystem og støtter forslag til nødvendige endringer i skattesystemet for å få skattereformen på plass. Disse medlemmer støtter videre forslaget fra Regjeringen om midlertidig unntak for uttaksbe-

skatning for gaver fra næringsliv i forbindelse med jordskjelvkatastrofen i Pakistan og foreslår derfor å redusere kap. 5501 post 72 med kr 10 000 000 utover Samarbeidsregjeringens budsjettforslag.

Disse medlemmer viser til Samarbeidsregjeringens budsjettforslag og foreslår at rammeområde 23 settes til kr -724 181 985 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 13 568 000 000.

3.2.23.2.3 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 23 settes til kr -708 754 985 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 28 995 000 000.

Disse medlemmer viser til Budsjett-innst. S. nr. 1 (2005-2006) og Innst. O. nr. 1 (2005-2006) for en nærmere gjennomgang av Fremskrittspartiets prioriteringer innen rammeområde 23.

3.2.23.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGENE TIL RAMESUMMER FOR RAMMEOMRÅDE 23

Tabell 3.23 Forslag til netto rammebeløp for rammeområde 23

(i 1000 kr)

	St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1	A, SV, Sp	H, KrF, V	FrP
Forslag til netto rammebeløp	-737 749 985	-737 749 985	-724 181 985	-708 754 985
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1		0	13 568 000	28 995 000

3.2.24 **Rammeområde 24 (Utbytte m.m.), under finanskomiteen**

3.2.24.1 SAMMENDRAG

Kap.	Formål:	St.prp. nr. 1 (2005-2006) med Tl. nr. 1
Inntekter rammeområde 24 (i hele tusen kroner)		
5316	Kommunalbanken AS	7 300
5611	Aksjer i NSB AS	116 000
5618	Aksjer i Posten Norge AS	216 000
5622	Aksjer i Avinor AS	40 000
5623	Aksjer i BaneService AS	1 400
5625	Renter og utbytte fra Innovasjon Norge (jf. kap. 2421 og 5325)	357 000
5630	Aksjer i Norsk Eiendomsinformasjon as	6 800
5631	Aksjer i A/S Vinmonopolet	28 802
5651	Aksjer i selskaper under Landbruks- og matdepartementet	750
5652	Innskuddskapital i Statskog SF	8 500
5656	Aksjer i selskaper under NHDs forvaltning (jf. kap. 950 og 3950)	9 176 500
5680	Innskuddskapital i Statnett SF	85 000
5685	Aksjer i Statoil ASA	8 139 000
5692	Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank	82 100
Sum utgifter rammeområde 24		0
Sum inntekter rammeområde 24		18 265 152
Sum netto rammeområde 24		-18 265 152

3.2.24.2 KOMITEENS MERKNADER

3.2.24.2.1 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet*

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, slutter seg til Regjeringens forslag slik det fremgår av St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006).

3.2.24.2.2 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre*

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre har innenfor en utvidet ramme prioritert å styrke vekstevnen i norsk økonomi og øke bevilgningene på prioriterte områder, samt å redusere budsjettets totalramme som et bidrag for å redusere presset i økonomien og på renten. På denne bakgrunn har disse medlemmer prioritert å redusere overføringene fra Statens Petroleumsfond med kr 250 000 000 i forhold til Samarbeidsregjeringens budsjettforslag.

Disse medlemmer slutter seg for øvrig til Regjeringens forslag slik det framgår av St.prp.nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) og viser videre til våre merknader i Budsjett-innst. S. nr. 1 (2005-2006).

3.2.24.2.3 *Merknader fra komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet*

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Fremskrittspartiet i sitt alternative statsbudsjett foreslår at ramme 24 settes til kr -17 543 152 000, som er en reduksjon i forhold til Regjeringens forslag på kr 722 000 000.

Disse medlemmer viser til at Stortinget tidligere har vedtatt retningslinjer for utbytte fra statlige selskaper, og disse medlemmer mener at man skal følge disse retningslinjene og ikke å ta utbytte utover det som tidligere er fastsatt. Disse medlemmer viser også til at flere av selskapene står overfor store omstillingsprosesser og investeringer og finner det naturlig at de får forutsigbarhet i forhold til disponering av utbytte.

3.2.24.3 OPPSUMMERING AV FORSLAGENE TIL RAMMESUMMER FOR RAMMEOMRÅDE 24

Tabell 3.24 Forslag til netto rammebeløp for rammeområde 24

(i 1000 kr)

	St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1	A, SV, Sp	H, KrF, V	FrP
Forslag til netto rammebeløp	-18 265 152	-18 265 152	-18 265 152	-17 543 152
Avvik fra St.prp. nr. 1 Tl. nr. 1		0	0	722 000

3.3 Oversikt over forslagene til rammevedtak

Komiteen viser til avsnitt 3.2 over når det gjelder inndeling av statsbudsjettet i rammeområder. Komiteen viser til tabell 3.25 under når det gjelder samlet oversikt over forslagene til rammevedtak.

Tabell 3.25 Oversikt over forslagene til netto rammebeløp for rammeområdene 1-24

Nr.	Betegnelse	St.prp. nr. 1 med Tl. nr. 1	A, SV, Sp	H, KrF og V	FrP
1	Statsforvaltning	12 347 783 000	12 347 783 000 (0)	10 607 131 000 (-1 740 652 000)	12 236 083 000 (-111 700 000)
2	Familie og forbruker	46 479 546 000	46 479 546 000 (0)	45 429 869 000 (-1 049 677 000)	45 136 637 000 (-1 342 909 000)
3	Kultur	4 245 197 000	4 245 197 000 (0)	4 088 048 000 (-157 149 000)	3 434 076 000 (-811 121 000)
4	Utenriks	21 546 090 000	21 546 090 000 (0)	21 472 467 000 (-73 623 000)	12 574 026 000 (-8 972 064 000)
5	Justis	12 450 486 000	12 450 486 000 (0)	11 768 938 000 (-681 548 000)	13 175 636 000 (+725 150 000)
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	9 322 265 000	9 322 265 000 (0)	9 118 430 000 (-203 835 000)	7 442 484 000 (-1 879 781 000)
7	Dagpenger mv.	21 736 600 000	21 736 600 000 (0)	21 561 500 000 (-175 100 000)	20 634 900 000 (-1 101 700 000)
8	Forsvar	30 003 293 000	30 003 293 000 (0)	28 065 906 000 (-1 937 387 000)	31 767 293 000 (+1 764 000 000)
9	Næring	2 950 351 000	2 950 351 000 (0)	2 811 304 000 (-139 047 000)	3 095 751 000 (+145 400 000)
10	Fiskeri	370 197 000	370 197 000 (0)	364 420 000 (-5 777 000)	352 837 000 (-17 360 000)
11	Landbruk	12 544 924 000	12 544 924 000 (0)	12 443 428 000 (-101 496 000)	7 948 985 000 (-4 595 939 000)
12	Olje og energi	-123 471 748 000	-123 471 748 000 (0)	-123 636 410 000 (-164 662 000)	-123 900 148 000 (-428 400 000)
13	Miljø	2 779 664 000	2 779 664 000 (0)	2 743 482 000 (-36 182 000)	2 307 118 000 (-472 546 000)
14	Konstitusjonelle institusjoner	1 288 308 000	1 288 308 000 (0)	1 241 188 000 (-47 120 000)	1 288 308 000 (0)
15	Arbeid og sosial	198 179 532 000	198 179 532 000 (0)	197 498 650 000 (-680 882 000)	198 675 732 000 (+496 200 000)
16	Helse	99 603 964 000	99 603 964 000 (0)	98 968 282 000 (-635 682 000)	101 531 564 000 (+1 927 600 000)
17	Kirke, utdanning og forskning	38 062 994 000	38 062 994 000 (0)	38 134 817 000 (+71 823 000)	38 058 667 000 (-4 327 000)
18	Samferdsel	21 444 807 000	21 444 807 000 (0)	20 235 225 000 (-1 209 582 000)	24 467 407 000 (+3 022 600 000)
19	Rammetilskudd mv. til kommunesektoren	53 872 311 000	53 872 311 000 (0)	49 933 892 000 (-3 938 419 000)	53 872 311 000 (0)
20	Tilfeldige utgifter og inntekter	5 381 945 000	5 381 945 000 (0)	5 149 845 000 (-232 100 000)	5 381 945 000 (0)

Nr.	Betegnelse	St.prp. nr. 1 med Tl. nr. 1	A, SV, Sp	H, KrF og V	FrP
21	Eksportgarantier mv.	-399 900 000	-399 900 000 (0)	-399 900 000 (0)	-399 900 000 (0)
22	Finansadministrasjon mv.	28 132 528 000	28 132 528 000 (0)	33 532 625 000 (+5 400 097 000)	27 701 918 000 (-430 610 000)
23	Skatter og avgifter	-737 749 985 000	-737 749 985 000 (0)	-724 181 985 000 (+13 568 000 000)	-708 754 985 000 (+28 995 000 000)
24	Utbytte mv.	-18 265 152 000	-18 265 152 000 (0)	-18 265 152 000 (0)	-17 543 152 000 (+722 000 000)
	Sum før lånetransaksjoner og overføring til/fra Statens Petroleumsfond	-257 144 000 000	-257 144 000 000 (0)	-251 314 000 000 (+5 830 000 000)	-239 514 507 000 (+17 629 493 000)
	Statens Petroleumsfond	257 144 000 000	257 144 000 000 (0)	251 314 000 000 (-5 830 000 000)	239 514 507 000 (-17 629 493 000)
	Lånetransaksjoner mv.	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)

4. BESTILLINGSFULLMAKT, TILSAGNSFULLMAKT OG GARANTIFULLMAKT

4.1 Sammendrag fra St.prp. nr. 1 (2005-2006)

I sammenheng med budsjettet for 2006 foreslås det bestillings- og tilsagnsfullmakter for i alt 34 571 mill. kroner, mot 33 166 mill. kroner i 2005.

Forslagene til bestillingsfullmakter utgjør i alt 29 280 mill. kroner, mot 27 374 mill. kroner i 2005. Under Forsvarsdepartementet er det foreslått bestillingsfull-

makter på 28 381 mill. kroner, mot 26 411 mill. kroner i 2005. Det fremmes forslag om tilsagnsfullmakter på i alt 5 291 mill. kroner, mot 5 792 mill. kroner i 2005. Utover fullmaktene i tabell 6.1 i proposisjonen, eksisterer det enkelte tilsagnsfullmakter uten en beløpsramme, for eksempel en fullmakt som hjemler at Statens lånekasse for utdanning kan gi tilsagn om støtte for vårhalvåret 2007 etter de samme satser som for høsthalvåret 2006.

Oversikt over bestillingsfullmakter og tilsagnsfullmakter

Kap.	Betegnelse	Bestillingsfullmakter	Tilsagnsfullmakter
			1000 kroner
116	Deltaking i internasjonale organisasjoner:		
	Finansieringsordningen i det utvidede EØS		450 000
	Norsk finansieringsordning i det utvidede EØS		450 000
161	Næringsutvikling:		
	Nærings- og handelstiltak		50 000
	Finansieringsordning for utviklingstiltak		500 000
163	Nødhjelp, humanitær bistand og menneskerettigheter:		
	Humanitær bistand og menneskerettigheter	25 000	
197	Bistand til ikke-ODA-godkjente land og internasjonale miljøtiltak:		
	Tilskudd til atomsikkerhetstiltak, prosjektsamarbeidet med Russland/SUS og arktisk samarbeid		188 000
220	Utdanningsdirektoratet:		
	Tilskudd til læremidler mv.		20 000
226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen:		
	Spesielle driftsutgifter		120 000
270	Studier i utlandet og sosiale formål for elever og studenter:		
	Tilskudd til bygging av studentboliger		120 000
285	Norges forskningsråd:		
	Forskningsformål		37 500
322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom:		
	Utsmykking av offentlige bygg		8 300

Kap.	Betegnelse	Bestillings- fullmakter	Tilsagns- fullmakter
	Tilskudd til teater- og konserthus for Sørlandet ¹		408 000
	Tilskudd til konserthus for Stavanger-regionen ¹		250 000
440	Politidirektoratet - politi- og lensmannsetaten:		
	Driftsutgifter	40 000	
551	Regional utvikling og nyskaping:		
	Næringsrettede utviklingstiltak, kompensasjon for økt arbeidsgiveravgift		320 000
	Transportstøtte		375 000
581	Bolig- og bomiljøtiltak:		
	Tilskudd til boligkvalitet		1 070
	Boligtilskudd til etablering, tilpasning og utleieboliger		171 500
586	Tilskudd til omsorgsboliger og sykehjemsplasser:		
	Oppstartingstilskudd		8 900
634	Arbeidsmarkedstiltak:		
	Ordinære arbeidsmarkedstiltak		367 900
	Spesielle arbeidsmarkedstiltak		717 600
710	Nasjonalt folkehelseinstitutt:		
	Spesielle driftsutgifter	100 000	
761	Tilskudd forvaltet av Sosial- og helsedirektoratet:		
	Tilskudd til omsorgstjenester		1 000
	Tilskudd til døvblinde og døve		7 000
920	Norges forskningsråd:		
	Tilskudd		172 500
1062	Kystverket:		
	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	3 000	
1050	Diverse fiskeriformål:		
	Tilskudd til strukturtiltak for kapasitetstilpasning		6 000
1062	Kystverket:		
	Tilskudd til fiskerihavneanlegg		20 000
1148	Naturskadeerstatninger og sikring:		
	Tilskudd til sikringstiltak m.m.		2 000
	Naturskade, erstatninger		27 000
1350	Jernbaneverket:		
	Drift, vedlikehold og investeringer	700 000	
1380	Post- og teletilsynet:		
	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	4 000	
1400	Miljøverndepartementet:		
	Miljøtiltak i nikkilverkene på Kola		85 300
1426	Statens naturoppsyn:		
	Skjærgårdsparker mv.	2 000	
1427	Direktoratet for naturforvaltning:		
	Statlige erverv, båndlegging av friluftsområder		17 200
	Statlige erverv, fylkesvise verneplaner		56 900
	Statlige erverv, nasjonalparker		74 400
	Statlige erverv, nytt skogvern		71 400
	Tilskudd til nasjonalparksentre		2 000
	Kompensasjon ved flytting av oppdrettsanlegg		6 750
1429	Riksantikvaren:		
	Vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljøer		8 500
	Brannsikring og beredskapstiltak		2 000
	Fartøyvern		8 000
1441	Statens forurensningstilsyn:		
	Oppryddingstiltak	25 000	
1700	Forsvarsdepartementet:		
	Forskning og utvikling		6 000
1725	Fellesinstitusjoner og -utgifter under Forsvarsstaben:		

Kap.	Betegnelse	Bestillings- fullmakter	Tilsagns- fullmakter
	Driftsutgifter	80 000	
1731	Hæren:		
	Driftsutgifter	900 000	
1732	Sjøforsvaret:		
	Driftsutgifter	800 000	
1733	Luftforsvaret:		
	Driftsutgifter	1 600 000	
1734	Heimevernet:		
	Driftsutgifter	30 000	
1740	Forsvarets logistikkorganisasjon:		
	Driftsutgifter	300 000	
1760	Nyanskaffelser av materiell og nybygg og nyanlegg:		
	Driftsutgifter	125 000	
	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, nasjonalfinansiert andel ...	100 000	
	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	24 000 000	
	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, fellesfinansiert andel	150 000	
	Fellesfinansierte bygge- og anleggsarbeider, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet	150 000	
1790	Kystvakten:		
	Driftsutgifter	46 000	
1791	Redningshelikoptertjenesten:		
	Driftsutgifter	90 000	
1792	Norske styrker i utlandet:		
	Driftsutgifter	10 000	
1825	Omlegging av energibruk og energiproduksjon:		
	Naturgass		20 000
1830	Forskning:		
	Norges forskningsråd		33 000
2421	Innovasjon Norge:		
	Forsknings- og utviklingskontrakter		100 000

¹ Foreløpig uten kapittelnummer.

Kilde: Finansdepartementet

For 2006 bes det om fullmakt til å gi nye garantier innenfor følgende totale garantirammer under disse ordningene:

<i>Utenriksdepartementet</i>	
Import fra U-land	50 mill. kroner
<i>Nærings- og handelsdepartementet</i>	
Innovasjon Norge	250 mill. kroner
GIEK	
- Alminnelig garantiordning	40 000 mill. kroner
- eksport/investering i U-land	1 500 mill. kroner
- byggelån innenfor skipsbyggingsindustrien	2 500 mill. kroner
<i>Finansdepartementet</i>	
Den nordiske investerings bank	
- Grunnkapital til Den nordiske investeringsbank	716 mill. euro
- Prosjektinvesteringsslån	341 mill. euro
- miljølån	63,5 mill. euro

Det vises for øvrig til spesifisert oversikt over statens garantiansvar og utbetalinger i 2004 i St.meld. nr. 3 (2004-2005) Statsrekneskapen medrekna folketrygda for 2004, vedlegg 4.

Økonomireglementet for staten med tilhørende utfyllende bestemmelser fastsetter normalvilkår for statlige garantier. Normalvilkårene er basert på tidligere generelle behandlinger i Stortinget av garantisaker, senest på grunnlag av Dokument nr. 3:6 (1995-1996), jf. Innst. S. nr. 218 (1995-1996). Stortinget har imidlertid akseptert unntak fra normalvilkårene for flere av de eksisterende ordningene. Det forutsettes at de tidligere godtatte unntakene kan legges til grunn også for garantier som gis i 2006. De nærmere vilkårene for de enkelte garantiordningene er for øvrig omtalt i departementenes fagproposisjoner.

4.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering.

5. GJENNOMFØRINGEN AV INNEVÆRENDE ÅRS BUDSJETT

5.1 Sammendrag fra St.prp. nr. 1 (2005-2006)

Anslag på regnskap til utgiftsbevilgninger i statsbudsjettet for 2005 utgjør 1 000,5 mrd. kroner medregnet lånetransaksjoner og overføringer til Statens petroleumsfond. Dette er en økning på 71,8 mrd. kroner i forhold til det budsjettet som Stortinget vedtok i fjor høst. Hovedårsaken til økningen er økt anslag på overføringer til Statens petroleumsfond.

Siden statsbudsjettet for 2005 ble saldert av Stortinget i fjor høst, anslås utgiftene å bli redusert med 5,8 mrd. kroner utenom utgifter til petroleumsvirksomheten, lånetransaksjoner og overføring til Statens petroleumsfond. Dette er i stor grad knyttet til reduserte anslag i utgiftene til folketrygden.

I saldert budsjett var det avsatt 8,3 mrd. kroner under kap. 2309 Tilfeldige utgifter. Avsetningen ble redusert med 2,5 mrd. kroner i forbindelse med behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett 2005. I anslag på regnskap er det lagt til grunn at bevilgningene til lønnsoppgjør og trygdeoppgjør mv. dekkes ved reduksjon av kap. 2309 Tilfeldige utgifter. Lønnsoppjøret i staten og trygdeoppjøret mv. er gjennomført, og de bevilgningsmessige konsekvensene er fordelt på kapitler og poster. De økte bevilgningene til lønnsoppgjør og trygdeoppgjør mv. utgjør samlet 4,0 mrd. kroner.

Avsetningen i forbindelse med behandlingen av Revidert nasjonalbudsjett 2005, lønnsoppjøret i staten og trygdeoppjøret mv. er fordelt på en rekke kapitler og poster. Dette forklarer at nivået på driftsutgiftene er redusert i forhold til saldert budsjett, ettersom kap. 2309 i sin helhet er bevilget som driftsutgifter.

I anslag på regnskap er det også lagt til grunn at kun deler av salget av Vestbanetomten kan gjennomføres i 2005. Det innebærer et bortfall av inntekter på knapt 0,5 mrd. kroner. På den bakgrunn er reserveavsetningen for inneværende år redusert med knapt 0,5 mrd. kroner i anslag på regnskap 2005.

Bevilgningen til tilfeldige utgifter skal også dekke uforutsette utgifter til tilleggsbevilgninger 2. halvår og overskridelsestillatelser som Finansdepartementet har fullmakt til å gi. Det bør normalt stå igjen om lag 50 mill. kroner på kapitlet etter nysaldering av budsjettet. Beløpet skal dekke gitte overskridelsesfullmakter og utgifter som regnskapsføres direkte på posten. Det vil i nysalderingsproposisjonen senere i høst fremmes forslag om nedsettelse av kap. 2309.

Anslaget for utlån, aksjetegning mv. er redusert med 1,5 mrd. kroner siden saldert budsjett. Det skyldes hovedsakelig lavere utbetaling av lån i Den norske stats husbank og lavere låneetterspørsel til boliglån til statsansatte enn det som ble lagt til grunn da Stortinget salderte budsjettet høsten 2004.

De samlede inntektene på statsbudsjettet for 2005 anslås nå til 1 003,7 mrd. kroner medregnet lånetransaksjoner og overføringer fra Statens petroleumsfond. Dette er en økning på 91,1 mrd. kroner i forhold til det budsjettet som Stortinget vedtok i fjor høst.

Økningen skyldes i stor grad økte inntekter fra petroleumsvirksomheten.

Inntekter utenom petroleumsinntekter, lånetransaksjoner og overføring fra Statens petroleumsfond anslås nå å bli 1,1 mrd. kroner lavere enn i saldert budsjett.

Anslagene for skatter og avgifter fra Fastlands-Norge er redusert med 1,6 mrd. kroner. De reviderte tallene for 2005 er basert på en gjennomgang av statistikken for innbetalte skatter og avgifter hittil i år, samt nye anslag for bl.a. sysselsetting, etterspørsel, lønninger og priser. Direkte skatter og folketrygdeavgifter er redusert med knapt 0,3 mrd. kroner. Inntektene fra merverdiavgiften er økt med knapt 0,2 mrd. kroner, mens øvrige særavgifter og toll samlet sett er redusert med 1,4 mrd. kroner.

Utenom skatter og avgifter fra Fastlands-Norge er anslaget for øvrige inntekter økt med 0,5 mrd. kroner. Siden Stortinget vedtok budsjettet for 2005 i fjor høst har utbyttebetalinger økt med 2,0 mrd. kroner. I motsatt retning trekker blant annet Vestbanetomten som ikke kan selges som planlagt i 2005. Videre er anslaget for renteinntekter redusert med 1,2 mrd. kroner siden saldert budsjett.

Tilbakebetalinger mv. av lån forventes nå å bli 71,0 mrd. kroner, som er 17,8 mrd. kroner høyere enn saldert budsjett. Hovedårsaken er økte inntekter i forbindelse med statens nedsalg av aksjer i Statoil ASA våren 2005.

Folketrygdens inntekter og utgifter er medregnet i statsbudsjettet. Folketrygdens finansieringsbehov, som framkommer ved at folketrygdens inntekter bare delvis finansierer folketrygdens utgifter, dekkes ved et statstilskudd fastsatt gjennom et eget vedtak. Ved salderingen av statsbudsjettet for 2005 samtykket Stortinget i at det anslåtte finansieringsbehovet på 80,3 mrd. kroner ble dekket.

Tilleggsbevilgninger som er vedtatt hittil i år, reduserer utgiftene under folketrygden med 1,6 mrd. kroner. For 2. halvår legges det til grunn en netto reduksjon i bevilgningene på 1,8 mrd. kroner under folketrygden. Folketrygdens inntekter fra trygdeavgiften og arbeidsgiveravgiften anslås å bli 0,7 mrd. kroner lavere enn lagt til grunn i saldert budsjett.

Folketrygdens finansieringsbehov anslås derfor nå til 77,6 mrd. kroner. I nysalderingsproposisjonen vil det bli fremmet forslag til vedtak på folketrygdens finansieringsbehov i 2005 basert på anslagsendringer mv. gjennom året.

Nettoinntektene fra petroleumsvirksomhet anslås nå å bli 78,5 mrd. kroner høyere enn lagt til grunn i saldert budsjett. Statsbudsjettets netto kontantstrøm skal etter lov om Statens petroleumsfond i sin helhet overføres til fondet.

I henhold til retningslinjene for Petroleumsfondet, jf. St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 10 (1995-1996), skal det ved framleggelsen av Gul bok for det kommende år vurderes om det er nødvendig å fremme egen proposisjon med forslag til endringer i kap. 5800 Overføring fra fondet, eller om dette kan vente til nysalderingen. Kap. 5800 skal økes hver gang det vedtas svekkelser av budsjettbalansen, f.eks. gjennom tilleggsbevilgninger som

ikke dekkes av avsetningen for tilleggsbevilgninger under kap. 2309. Samlet overføring fra fondet er i saldert budsjett fastsatt til 74,3 mrd. kroner. Det oljekorrigerte underskuddet for 2005 anslås nå til 69,6 mrd. kroner eller 4,7 mrd. kroner lavere enn bevilget beløp. Det er i anslag på regnskap for 2005 lagt til grunn at tilleggsbevilgninger som vil bli fremmet i 2. halvår og som isolert sett bidrar til å svekke budsjettbalansen, dekkes ved reduserte avsetninger for ymse utgifter.

Det er fortsatt usikkerhet knyttet til behovet for tilleggsbevilgninger i 2. halvår og dermed også anslaget for det oljekorrigerte underskuddet i 2005. Det vil i nysalderingsproposisjonen bli fremmet oppdaterte anslag for, og eventuelt forslag om, endret overføring fra Petroleumsfondet til statskassen i 2005.

Statsbudsjettet gjøres opp i balanse etter tilbakeføring fra Statens petroleumsfond. Statsbudsjettets finansieringsbehov vil derfor være knyttet til netto utlån og gjeldsavdrag på tidligere opptatte lån utenom overføringer til Statens petroleumsfond. I saldert budsjett 2005 ble brutto finansieringsbehov anslått til 16,1 mrd. kroner. Brutto finansieringsbehov anslås nå til 9,3 mrd. kroner. Nedgangen i finansieringsbehovet kan i stor grad tilskrives reduserte utlån fra og økte anslag på ekstraordinære innbetalinger til Den norske stats husbank.

Det er i proposisjonen videre redegjort for statsregnskapet medregnet folketrygden for 1. halvår 2005. I proposisjonens kapittel 8 er det redegjort for utviklingstrekk på statsbudsjettets utgiftsside 1996-2004.

5.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering.

6. ØKONOMISTYRING I STATEN MV.

6.1 Tiltak for å styrke økonomistyringen i staten

6.1.1 Sammendrag fra St.prp. nr. 1 (2005-2006)

SAMORDNING AV RESSURSER INNENFOR STATLIG ØKONOMISTYRING

Senter for statlig økonomistyring (SSØ) ble opprettet 1. januar 2004 som et forvaltningsorgan under Finansdepartementet for å styrke den statlige økonomistyringen og forbedre ressursutnyttelsen på området, jf. omtale under kap. 1631 Senter for statlig økonomistyring i Finansdepartementets fagproposisjon. SSØ har fått overført oppgaver og funksjoner fra skatteetaten og Finansdepartementet. SSØ tilbyr operative økonomitjenester og rådgivning innen økonomistyring til statlige virksomheter. I tillegg har senteret fått overført funksjoner og oppgaver knyttet til statsregnskapet og statens konsernkontosystem med betalingsformidling. Forvaltningen av Reglement for økonomistyring i staten og Bestemmelser om økonomistyring i staten (samlet omtalt som Økonomiregelverket) er i hovedsak delegert til SSØ.

SSØ består av en sentralenhet i Oslo og seks regionkontorer i Tromsø, Trondheim, Stavanger, Kristiansand, Drammen og Hamar. Et kontor i Vadsø er knyttet til regionkontoret i Tromsø. Regionkontorene har i

hovedsak overtatt økonomitjenesteoppgavene som tidligere ble ivaretatt av skattefogdkontorene. Den nye regionstrukturen ble sluttført i april 2005. Om lag 70 ansatte har fått endret tjenestested som følge av omorganiseringen.

I 2005 har SSØ gitt kundene tilbud om en elektronisk løsning for fakturahåndtering som kan redusere virksomhetenes tidsbruk på dette området. En felles løsning for kundene gir betydelige stordriftsfordeler for staten.

Moderniseringsdepartementet etablerer fra 1. januar 2006 Departementenes servicesenter som et felles tjenestetilbud til departementene innenfor bl.a. økonomiforvaltning. Det nye senteret overtar ansatte og oppgaver fra Statens forvaltningstjeneste og departementene, med sikte på at felles løsninger skal gi mer effektiv drift.

OPPFØLGING AV REGELVERKET FOR ØKONOMISTYRING I STATEN

Økonomiregelverket for staten fastsetter hovedprinsipper og regler for statlig økonomistyring, regnskapsførsel og betalingsformidling. Det omfatter krav til den interne styringen i virksomheter og overordnet myndighetsstyring og oppfølging av virksomhetene. I tillegg omfatter regelverket forvaltning av tilskudd, stønader og garantier, samt generelle krav til oppfølging av statlige eierinteresser i selskaper.

Reglement for økonomistyring i staten og Finansdepartementets Bestemmelser om økonomistyring i staten ble fastsatt 12. desember 2003. Regelverket trådte i kraft 1. januar 2004. Regelverket gir bl.a. økt rom for at styring og kontroll kan tilpasses den enkelte virksomhets egenart, bl.a. etter en vurdering av risiko og vesentlighet.

Finansdepartementet har utgitt en veileder for departementers og statlige virksomheters arbeid med evalueringer i en styringssammenheng. SSØ er i ferd med å utarbeide et metodedokument om risikostyring og intern kontroll, og skal i løpet av 2006 videreutvikle metoder for resultatmåling i statlige virksomheter. Senteret legger også opp til å gjennomføre kompetansetiltak for statlige virksomheter og departementer innen økonomistyring i staten, herunder tilskudsforvaltning.

UTPRØVING AV STATLIGE REGNSKAPSSTANDARDS ETTER PERIODISERINGSPRINSIPPET

Regjeringen orienterte i Gul bok 2004 om arbeidet med å følge opp Statsbudsjettutvalgets utredning om bruk av periodiseringsprinsippet i statlig regnskapsføring, jf. også Gul bok 2005, kapittel 10. Regjeringen legger til grunn at periodiseringsprinsippet bør tas i bruk i statlig regnskapsføring i det omfang og i den utforming som er tjenlig ut fra en samlet vurdering av nytte og kostnader. Det er lagt opp til å vurdere bruk og innføring av periodiseringsprinsippet skrittvis, slik at en etter hver fase kan vurdere om det er grunnlag for å gå videre. Bevilgningsvedtakene skal fortsatt baseres på kontantprinsippet.

Første fase vil være å utarbeide felles standarder for føring av statlige virksomheters interne regnskaper basert på periodiseringsprinsippet, og prøve disse ut i et utvalg av virksomhetene. Erfaringene fra pilotvirksomhetene vil i sin tur kunne gi grunnlag for å vurdere om, og i tilfelle i hvilken utstrekning, det vil være hensiktsmessig å innføre periodiseringsprinsippet for regnskapene i flere statlige virksomheter, eventuelt også for statsregnskapet.

Formålet med bruk av periodiseringsprinsippet i staten er å få fram bedre kostnadsdata og grunnlag for å vurdere ressursbruk i forhold til aktivitet og produksjon. Dette vil også kunne skape grunnlag for å sammenligne kostnader med andre virksomheter i statlig og privat sektor. Hensikten er også å få fram en mer fullstendig oversikt over statens eiendeler og forpliktelser.

Finansdepartementet har startet et arbeid med å utvikle standarder for regnskapsføring i statlige virksomheter i henhold til periodiseringsprinsippet. Arbeidet utføres i et samarbeid med Senter for statlig økonomistyring og 10 pilotvirksomheter og deres overordnede departementer. Følgende virksomheter er piloter: Fiskeridirektoratet, Forsvarsbygg, Husbanken, Jernbaneverket, Kystverket, Nasjonalt folkehelseinstitutt, Norges geologiske undersøkelse, Norsk utenrikspolitisk institutt, Universitetet i Bergen og Universitetet i Stavanger. Departementet vurderer å overføre ansvaret for utviklingsarbeidet og utprøvingen til Senter for statlig økonomistyring i 2006.

Det er lagt opp til å prøve ut standardene i pilotvirksomhetene fra 2005 og evaluere erfaringene, i første omgang etter ett år. Det er utarbeidet forslag til standarder på de mest berørte regnskapsområdene, og disse er tatt i bruk i pilotvirksomhetene. I tillegg arbeides det med å vurdere hvordan periodisert regnskapsinformasjon og bedre kostnadsdata kan utnyttes i den interne styringen i virksomhetene og i dialogen mellom departement og virksomhet. Den planlagte evalueringen i 2006 vil undersøke i hvilken grad formålet oppnås og hvilke erfaringer virksomhetene har etter ett driftsår. Det vil også gjøres foreløpige vurderinger av nytte og kostnader ved å ta i bruk nytt regnskapsprinsipp på virksomhetsnivået.

Utviklingsarbeidet og prøvevirksomheten er ment å gi svar på sentrale spørsmål som:

- hvilke utgifter og inntekter som bør periodiseres,
- hvilke eiendeler og forpliktelser som bør føres opp i virksomhetenes balanse, og
- om alle eller utvalgte grupper av statlige virksomheter som obligatorisk ordning bør føre sitt virksomhetsregnskap etter periodiseringsprinsippet.

KVALITETSSIKRING AV STORE INVESTERINGER

Siden 2000 har statlige investeringsprosjekter med en antatt kostnad over 500 mill. kroner vært gjenstand for kvalitetssikring av særlig kvalifiserte eksterne rådgivere før sakene har vært fremmet for Stortinget. Det ble i Gul bok 2005 orientert om Finansdepartementets arbeid med å forbedre beslutningsunderlaget for de

store prosjektene med særlig vekt på de tidlige prosjektfasene. Det ble da opplyst at Finansdepartementet tok sikte på å utvide ordningen ved at også selve konseptvalget kvalitetssikres. Det ble i tråd med dette inngått ny rammeavtale 10. juni 2005 med fem konstellasjoner av kvalitetssikringsfirmaer. Kvalitetssikring av konseptvalget er så langt igangsatt for to nye prosjekter. Kvalitetssikring av kostnadsoverslag og styringsunderlag for prosjekter som er modne for fremleggelse for Stortinget, fortsetter etter samme mønster som tidligere.

SAMFUNNSØKONOMISKE ANALYSER

Finansdepartementet har høsten 2005 utgitt en revidert utgave av departementets veileder i samfunnsøkonomiske analyser. Et viktig formål med revisjonen er å gjøre veilederen enklere og framheve hovedregler og presentere flere eksempler på slike analyser. Senter for statlig økonomistyring vil tilrettelegge et tilbud om rådgivning og kompetansetiltak for forvaltningens bruk av samfunnsøkonomiske analyser. Det er også etablert et tverrdepartementalt fagpanel i regi av Moderniseringsdepartementet som bistår departementer i gjennomføring av samfunnsøkonomiske analyser i utvalgte saker.

Departementet har samtidig forenklet gjeldende retningslinjer for fastsettelse av kalkulasjonsrente. Det har tidligere vært operert med kalkulasjonsrente i tre risikoklasser. De reviderte retningslinjene innebærer at kalkulasjonsrenten i normaltillfeller skal være 4 pst. reelt. For tiltak med betydelig systematisk risiko kan en kalkulasjonsrente på 6 pst. være et hensiktsmessig alternativ.

For prosjekter som faller inn under statens ordning med kvalitetssikring av konseptvalg, skal den systematiske risikoen beregnes særskilt i egne analyser for det enkelte prosjekt.

INNRAPPORTERINGSLØSNING FOR STATSREGNSKAPET

Senter for statlig økonomistyring har det operative ansvaret for statsregnskapet og utarbeider hver måned og ved årets slutt et oppdatert statsregnskap, som i hovedsak er basert på elektronisk innrapportering. Det arbeides med tiltak for å forbedre og tilpasse teknisk plattform for statsregnskapet etter at dagens løsning har vært i drift i over seks år.

RAMMEAVTALER OM KONTOHOLDS- OG BETALINGSTJENESTER

Betalingsformidlingen for statlige virksomheter skjer gjennom statens konsernkontoordning. Ordningen gjelder for departementene og underliggende virksomheter, og sikrer at statlige midler daglig samles i Norges Bank. Finansdepartementet inngikk i 2003 på vegne av staten, nye rammeavtaler om betalingstjenester og kontohold med henholdsvis Den norske Bank, Gjensidige NOR Sparebank og Nordea. I tillegg ble det i 2004 inngått rammeavtale for utenlandsbetalinger med Citibank under forutsetning av at banken videreutvikler enkelte funksjonelle løsninger. Avtalene løp til utgangen av 2004. Staten har benyttet sin rett til å for-

lenge avtalene ut 2005 og har opsjon til ytterligere forlengelse ut 2006. Forberedelse av nye rammeavtaler er startet opp i 2005 med sikte på avtaleinngåelse i løpet av 2006. Rammeavtalene sikrer at virksomhetene får tilgang til tidsmessige og gode betalingstjenester hos bankene, i tillegg til at de forenkler anskaffelsesprosessen for virksomhetene.

6.1.2 *Komiteens merknader*

Komiteen tar dette til orientering.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til Samarbeidsregjeringens forslag om en ordning med nettoføring av merverdiavgift for ordinære forvaltningsorganer i statsbudsjettet for 2006, og stiller seg bak Samarbeidsregjeringens forslag.

6.2 Nøytral merverdiavgift for statsforvaltningen

6.2.1 *Sammendrag*

6.2.1.1 SAMMENDRAG FRA ST.PRP. NR. 1 (2005-2006) (REGJERINGEN BONDEVIK II)

I budsjettet for 2004 ble det varslet at Regjeringen vil innføre en ordning som nøytraliserer merverdiavgiften for statsforvaltningen. I Gul bok 2005 ble det varslet at Regjeringen vil foreslå en ordning med nettoføring av merverdiavgift for ordinære forvaltningsorganer i statsbudsjettet for 2006. Dette følges nå opp.

Ordningen utformes slik at ordinære forvaltningsorganer ikke belastes betalt merverdiavgift i regnskapene på sine budsjettkapitler. Betalt merverdiavgift posteres i stedet på en særskilt utgiftspost (kap. 1633 Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift, post 1 Driftsutgifter). En slik ordning vil i utgangspunktet være enkel og oversiktlig og ha lave administrative kostnader.

Ordningen vil være begrenset til ordinære forvaltningsorganer som rapporterer til statsregnskapet og som har et mellomværende med statskassen. Det innebærer at nettobudsjetterte virksomheter og forvaltningsbedrifter ikke omfattes av ordningen. Betalt merverdiavgift som er en del av de ordinære forvaltningsorganenes merverdiavgiftspliktige virksomhet, kan heller ikke belastes kap. 1633.

Nettoføring av merverdiavgift innebærer i utgangspunktet reduserte utgifter for de virksomhetene som omfattes av ordningen. For å sikre en budsjettøytral omlegging, er derfor bevilgningene til de berørte forvaltningsorganene i utgangspunktet redusert tilsvarende forventede utgifter til merverdiavgift i 2006. Regjeringen uttalte i Gul bok 2005 at trekk for merverdiavgift skulle baseres på et regnskapsmessig grunnlag. Et slikt grunnlag er blitt etablert gjennom endrede regnskapsrutiner fra 2004, slik at utgifter til merverdiavgift er blitt synliggjort i virksomhetsregnskapene. På grunnlag av innrapporterte tall fra departementene er budsjettene justert. Samlet er det trukket ut vel 4,9 mrd. kroner fra departementenes drifts- og investeringsutgifter. Tilsvarende beløp foreslås bevilget på kap. 1633 post 1, jf. omtale i Finansdepartementets fagproposisjon.

6.2.1.2 SAMMENDRAG FRA ST.PRP. NR. 1 TILLEGG NR. 1 (2005-2006) (REGJERINGEN STOLTENBERG II)

I St.prp. nr. 1 (2005-2006) er det foreslått innført en nettoordning for budsjettering og regnskapsføring av merverdiavgift for ordinære statlige forvaltningsorganer. Det ble forutsatt at omleggingen skulle være budsjettøytral. Utgiftsrammene til departementene ble derfor justert for forventede utbetalinger av merverdiavgift i 2006. Summen av nedjusteringene av de berørte drifts- og investeringsbevilgningene ble foreslått bevilget på en sentral bevilgning for betalt merverdiavgift (kap. 1633 post 1). Bevilgningsforslaget i Gul bok 2006 er på 4 937,3 mill. kroner.

Regjeringen foreslår at ordningen ikke innføres. På den bakgrunn foreslås det å tilbakeføre nedjusteringen på de berørte drifts- og investeringsbevilgningene. Samtidig foreslås det at den sentrale bevilgningen for betalt merverdiavgift (kap. 1633 post 1), settes til null. Ved en gjennomgang av de samlede nedjusteringen som er foretatt i de berørte drifts- og investeringsbevilgningene, viser det seg at bevilgningsforslaget på kap. 1633 post 1 er 19,4 mill. kroner lavere enn de samlede nedjusteringene. Det innebærer at tilbakeføringen av uttrekket til sammen utgjør 4 956,7 mill. kroner, jf. den samlede oversikten over endringer i bevilgningsforslagene som følge av forslaget om ikke å innføre nettoordningen for budsjettering og regnskapsføring i statsforvaltningen i vedlegg 1 i proposisjonens tillegg.

6.2.2 *Komiteens merknader*

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre, tar dette til etterretning, og slutter seg til Regjeringens forslag.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, vil legge Statsbudsjettutvalgets rapport om økt langsiktighet i statens budsjettering til grunn for en gjennomgang av et mulig skille mellom drift og langsiktige investeringer i statens budsjettpolitikk.

6.3 Oppføring av Folketrygdfondet i statens kapitalregnskap

6.3.1 *Sammendrag fra St.prp. nr. 1 (2005-2006)*

I Ot.prp. nr. 2 (2005-2006) foreslås Statens pensjonsfond etablert med utgangspunkt i Statens petroleumsfond og Folketrygdfondet. Etableringen av Statens pensjonsfond vil etter departementets vurdering bidra til å understøtte og tydeliggjøre behovet for en økonomisk politikk hvor det i årene framover settes av betydelige midler som kan bidra til å finansiere de framtidige pensjonsutbetalingene i folketrygden. Som varslet i Pensjonsmeldingen (St.meld. nr. 12 (2004-2005)) legger departementet opp til å gi en utvidet omtale av utviklingen i statens pensjonsforpliktelser i folketrygden og kapitalen i Pensjonsfondet i de årlige budsjett-dokumentene. Dette vil være et supplement til andre

indikatorer og beregninger av bærekraften i offentlige finanser.

I kapitalregnskapet for staten er eiendelene i Folkestrygdfondet bokført med den kapitalen som staten har skutt inn i fondet, mens Statens petroleumsfond bokføres til markedsverdi. I forbindelse med etableringen av Statens pensjonsfond ser departementet det som hensiktsmessig med en mer enhetlig presentasjon av de to delene av Pensjonsfondet i kapitalregnskapet for staten. Departementet legger derfor opp til at også Folkestrygdfondets eiendeler, som utgjør kapitalen i "Statens pensjonsfond - Norge", framover skal regnskapsføres til markedsverdi, jf. forslag til romertallsvedtak VIII i proposisjonen.

6.3.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til etterretning, og slutter seg til Regjeringens forslag, jf. forslag til vedtak III under kapittel 10 Komiteens tilråding.

6.4 Gebyr- og avgiftsfinansiering av statlige driftsutgifter

6.4.1 Sammendrag fra St.prp. nr. 1 (2004-2005)

Regjeringen varslet i Sem-erklæringen en full gjennomgang av avgifts- og tollsystemet med sikte på lettelser, forenklinger og opprydding. Erklæringen er fulgt opp på bred front. Regjeringen har de siste fire årene fremmet forslag om og fått iverksatt en rekke lettelser og forenklinger av de fiskale avgifts- og tollordningene. Gjennomgangen har også omfattet gebyrer og ikke-fiskale avgifter som administreres av de ulike fagdepartementene.

Statlige gebyr- og avgiftsordninger framstår som uensartede bl.a. når det gjelder formålet med ordningene, prinsippene for fastleggelse og regulering av gebyr- og avgiftssatsenes størrelse og administrasjonen av ordningene. Finansdepartementet har i denne forbindelse undersøkt nærmere hvordan gebyrer og sektoravgifter brukes til å betale for statlige myndighetshandlinger, dvs. offentlige ytelser i form av reguleringer (forbud, påbud og tillatelser), registreringer, kontroll, tilsyn, konfliktløsning mv. Statlige sektoravgifter er avgifter som med hjemmel i lov blir fastsatt og forvaltet av de ulike fagdepartementene. Formålet med disse avgiftene er som regel å finansiere bestemte tiltak, og de har derfor et visst slektskap med gebyrene. Det dreier seg med andre ord om dekning av forvaltningens utgifter til saksbehandling og kontrollutøvelse, og enkelte av domstolenes behandlingsutgifter. Siktemålet med gjennomgangen har vært å skaffe Regjeringen grunnlag for å ta et prinsipielt standpunkt til hvilke forutsetninger som bør være oppfylt for å gebyr- og avgiftsfinansiere statlige driftsoppgaver.

Av praktiske årsaker har gjennomgangen vært begrenset til gebyrer og sektoravgifter som føres over statsbudsjettet. I saldert budsjett 2005 ble det budsjettet med om lag 5,0 mrd. kroner i gebyrinntekter og om lag 1,2 mrd. kroner i inntekter fra sektoravgifter. Gebyrer for bruk av statlig infrastruktur, for eksempel kystgebyret, er holdt utenfor. Det samme gjelder vanlig

salg av varer og tjenester fra staten, der det ofte vil være en konkurranseflate mot private.

På bakgrunn av den foretatte gjennomgangen, mener Regjeringen at bruk av gebyrer og sektoravgifter for statlige myndighetshandlinger bør baseres på følgende hovedtrekk:

- Det bør etableres et klart definert skille mellom gebyrer og avgifter for å unngå at det innføres gebyrordninger som i realiteten er ordinære avgiftsordninger.
- Gebyrer bør bare brukes der det offentlige leverer en klart definert yttelse til betaleren. Gebyret bør ikke i noe fall overstige kostnadene ved å produsere ytelsen. Når formålet med gebyret bare er å motvirke overforbruk av en yttelse, kan det imidlertid settes lavere. Ved forespørsel skal gebyrforvalteren kunne dokumentere beregningsgrunnlaget for gebyret.
- Det bør vises stor tilbakeholdenhet med å benytte sektoravgifter til å finansiere statlige utgifter, med unntak for sektoravgifter som finansierer fellestilltak overfor en næring og avgiften betales av næringen selv (for eksempel i forbindelse med virksomheten til tilsynsorganer).
- Alle finansieringsformer som etter sitt innhold er avgifter, bør vurderes som en del av regjeringens og Stortingets skatte- og avgiftsopplegg. Dette innebærer bl.a. at sektoravgifter bør føres opp på statsbudsjettets inntektsside under kapitellserien 5501-5583 sammen med fiskale avgifter som administreres av Finansdepartementet. Det legges imidlertid til grunn at sektoravgifter fortsatt skal forvaltes av fagdepartementene.

Finansdepartementet tar sikte på å fastsette nærmere retningslinjer slik at de ovennevnte prinsippene kan implementeres for nye gebyrer og sektoravgifter fra og med statsbudsjettet for 2007. Det legges opp til at sektoravgifter omtales og behandles som en del av regjeringens og Stortingets skatte- og avgiftsopplegg fra samme tidspunkt.

Eksisterende gebyr- og sektoravgiftsordninger bør som utgangspunkt tilpasses retningslinjene for nye ordninger. Dette vil f.eks. kunne innebære opp- eller nedjustering av gebyr- eller avgiftssatsene, eller omgjøring av gebyrordninger til avgiftsordninger. Det vil imidlertid være nødvendig å ta hensyn til de administrative kostnadene ved en tilpasning og eventuelle proveny-tap. Slike momenter vil kunne påvirke både spørsmålet om, og i tilfelle hvor raskt, en tilpasning kan skje. Under utarbeidelsen av statsbudsjettet for 2007 vil Finansdepartementet gå gjennom eksisterende gebyrer og sektoravgifter under samtlige departementer med sikte på tilpasninger til de nye retningslinjene.

De alminnelige prinsippene for gebyrfastssettelse bør som utgangspunkt legges til grunn også for rettsgebyrene, noe som bl.a. innebærer at det bare skal betales for det den mottatte statlige myndighetshandlingen koster. På dette området har det vært godtatt at gebyrene i noen tilfeller (tinglysningsgebyrene og en del

gebyrer for tvangsforretninger) går til å dekke kostnader som ikke kan relateres direkte til en bestemt myndighetshandling. En interdepartemental arbeidsgruppe vil foreta en bred gjennomgang av rettsgebyrene for å vurdere hvilke ytterligere tilpasninger som bør gjennomføres på dette området. Regjeringen foreslår at tinglysingsgebyret for flytting av lån med pant i fast bolig reduseres fra 1 901 kroner til 215 kroner fra 1. januar 2006.

De administrative konsekvensene av omleggingen vil i første rekke knytte seg til tilpasningene av eksisterende gebyr- og avgiftsordninger. For en del ordninger vil det være nødvendig å endre forskrifter, eventuelt også lovbestemmelser. For nye ordninger vil det ikke være nevneverdige konsekvenser. Også de økonomiske konsekvensene er vanskelig å anslå før en har vurdert spørsmålet om tilpasning av eksisterende ordninger.

6.4.2 *Komiteens merknader*

Komiteen tar dette til orientering.

7. FLERÅRIGE BUDSJETTKONSEKVENSER 2007-2009

7.1 Hovedprinsipper

7.1.1 *Sammendrag fra St.prp. nr. 1 (2005-2006)*

- Utgifter til regelstyrte ordninger skal framskrives med de utgiftskonsekvenser som følger av regelverket. Det tas hensyn til bl.a. den demografiske utviklingen og virkningen av eventuelle regelverksendringer som foreslås gjort gjeldende i budsjettåret.
- Utgifter til store, enkeltstående investeringer framskrives i takt med forutsatt framdriftsplan. På områder der flere enkeltinvesteringer inngår i en større investeringsramme, videreføres rammen på uendret reelt nivå eller i tråd tidligere vedtak.
- Det korrigeres for engangsutgifter og engangsinntekter i budsjettforslaget for kommende år. Tiltak på utgifts- eller inntektssiden som forutsettes satt i verk et stykke ut i kommende budsjettår, framskrives med helårsvirkning.
- Øvrige utgifter og inntekter videreføres i hovedsak på uendret reelt nivå.

I proposisjonen omtales videre de ulike elementene som vurderes i forbindelse med framskrivningen av flerårige budsjettkonsekvenser.

7.1.2 *Komiteens merknader*

Komiteen tar dette til orientering.

7.2 Tallmessig presentasjon

7.2.1 *Sammendrag fra St.prp. nr. 1 (2005-2006)*

De flerårige effektene av forslaget til statsbudsjett for 2006 vil innebære en vesentlig vekst i utgiftene i perioden. På inntektssiden er det større stabilitet, selv om enkelte inntekter settes vesentlig ned i 2007.

Det anslås en vekst i utgiftene på om lag 9,7 mrd. kroner fra 2006 til 2007, og ytterligere 3,6 mrd. kroner i 2008 og 5,3 mrd. kroner i 2009. Sett bort fra endringen fra 2006 til 2007, er det den forventede utgiftsutviklingen i folketrygden som i hovedsak bidrar til netto økte utgifter i framskrivningen. Utgiftsveksten i folketrygden som følge av videreføring av gjeldende regelverk mv., anslås til om lag 5 mrd. kroner årlig. Øvrige utgifter er i beregningene samlet sett anslått å øke med 5,1 mrd. kroner fra 2006 til 2007, for deretter å gå noe ned gjennom 2008 og 2009. Det understrekes imidlertid at framskrivningene blir mer usikre desto lengre framover i tid de føres, bl.a. fordi flere uforutsette hendelser da kan bidra til å endre tallene. Metoden for framskrivningene innebærer at midlertidige tiltak som fases ut (f.eks. bygg), ikke erstattes med nye utgifter. Dette bidrar dermed isolert sett til lavere utgifter utover i perioden for framskrivningene.

På inntektssiden er det i tallene forutsatt langt færre tiltak som har budsjettmessige konsekvenser i årene framover. Totalt ligger det an til en inntektsreduksjon på om lag 1,7 mrd. kroner under departementene i 2007 som følge av endringer i utbyttebetalinger, inntekter fra eiendomssalg og omorganisering av beredskapslagrene for drivstoff. Inntektene i 2008 og 2009 holdes stabile. Inntekter fra skatter og avgifter er ikke medregnet.

Samlet viser tallene dermed økte utgifter og reduserte inntekter på departementenes budsjetter på til sammen vel 11 mrd. kroner fra 2006 til 2007. Ytterligere budsjettsvekkelse i 2008 og 2009 utgjør henholdsvis om lag 3,6 og 5,3 mrd. kroner i forhold til året før.

Under forutsetning av at skattegrunnlagene om lag følger den trendmessige veksten i aktiviteten i fastlandsøkonomien, kan den underliggende veksten i skatteinntektene anslås til 10-12 mrd. kroner per år i tiden framover. Deler av skattelettelsene i 2006 vil først ha budsjettvirkning i 2007. Forslaget til skatte- og avgiftsopplegg for 2006 innebærer dermed isolert sett en reduksjon i statsbudsjettets skatte- og avgiftsinntekter på knapt 5 mrd. kroner fra 2006 til 2007.

I tillegg til bindingene på budsjettets utgifts- og inntektsside, trekker økte reallønninger i retning av at prisveksten for statsbudsjettets utgifter er sterkere enn prisveksten for skattegrunnlagene. Med dagens aktivitetsnivå vil denne prisseffekten legge beslag på i størrelse 1-2 mrd. kroner årlig. Virkningen vil bli større dersom lønnsveksten blir høyere i offentlig sektor enn i resten av økonomien.

Bruken av petroleumsinntekter i 2006 er beregnet å ligge vel 12 mrd. kroner over forventet realavkastning av Statens petroleumsfond. Med et uendret nivå på det strukturelle, oljekorrigerede underskuddet fra 2006 til 2007 kan imidlertid bruken av petroleumsinntekter være tilbake på forventet realavkastning i 2008. Det må ses i lys av at høye oljepriser nå forventes å bidra til at fondskapitalen vil vokse raskt i noen år framover. Den videre utvikling i oljeprisen er imidlertid usikker. I tillegg innebærer den oppjusterte oljeprisbanen som er lagt til grunn i Nasjonalbudsjettet 2006, at økningen i vil fondskapitalen avta etter 2010. Dette kan tale for at en bør være særlig tilbakeholden med å øke bruken av

oljeinntekter i takt med utviklingen i forventet realavkastning av Petroleumsfondet de nærmeste årene. På denne måten kan mulighetene bedres til å møte økningen i de aldersrelaterte utgiftene som for alvor setter inn når de store etterkrigskullene om få år når pensjonsalderen.

Samlet viser framskrivningene at det må gjøres omfattende innsparinger i 2007 om en skal holde det strukturelle, oljekorrigerte budsjettunderskuddet reelt uendret fra 2006. For 2008 og 2009 viser framskrivningene svakere bindinger i budsjettpolitikken. Dette må imidlertid ses i sammenheng med at konsekvensene av ytterligere bevilgningsøknninger knyttet til opptrappingsplaner og oppfølging av varslede satsinger ikke er regnet med, jf. omtale i avsnitt 10.5 i proposisjonen. I vurderingen av handlingsrommet for 2008 og 2009 må det også understrekes at usikkerheten i anslagene øker jo lengre fram i tid en kommer. Når en også tar hensyn til behovet for å møte den sterke veksten i aldersrelaterte utgifter noen år fram i tid, viser budsjettframskrivningene derfor at det vil være nødvendig med vesentlige omprioriteringer på budsjettet for å finne rom for nye og allerede varslede satsinger innenfor rammen av en opprettholdbar bruk av petroleumsinntekter.

Det vises til proposisjonen for nærmere omtale av flerårige budsjettkonsekvenser for følgende saker:

- Utgiftsveksten i folketrygden
- Finansieringsordninger under EØS-avtalen
- Nye ordninger
- Statens lånekasse for utdanning
- Fondet for forskning og nyskaping
- Frittstående skoler
- Nødnett
- Bosetting av flyktninger og tiltak for innvandrere, integreringstilskudd
- Eldre- og psykiatriplan, oppstartingstilskudd og rente- og avdragskompensasjon
- Rentekompensasjon for skoleanlegg
- Rammetilskudd til kommunesektoren, innbyggerstilskudd
- Sykehusene
- Barnehager og kontantstøtten
- Internasjonal romvirksomhet
- Trafikksentral Nord-Norge
- Flytting av Luftfartstilsynet og Post- og teletilsynet
- Nikkelverkene på Kola
- Skogvern
- Norsk kulturminnefond
- Statens Pensjonskasse
- Videreføring av byggeprosjekter (Statsbygg)
- IT-prosjekter
- Rentekostnader fondsavsetninger
- Beredskapslagre for drivstoff
- Inntekter

7.2.2 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering.

7.3 Større planer og satsinger mv. som ikke inngår i budsjettframskrivningene

7.3.1 Sammendrag fra St.prp. nr. 1 (2005-2006)

I framskrivningene tas kun med de framtidige konsekvensene av vedtak som er innarbeidet i regjeringens budsjettforslag til Stortinget. Politiske målsettinger som er kommet til uttrykk i for eksempel intensjonserklæringer, stortingsmeldinger, flertallsmerknader i Stortinget mv., er derfor ikke tatt med i tallmaterialet. Enkelte av disse satsingene er forholdsvis konkrete når det gjelder framtidige bevilgningsbehov. Av slike utgiftssatsinger kan nevnes opptrappingsplanen for psykiatri, langtidsplanen for Forsvaret, målsettingen om opptrapping av forskningsinnsatsen, nasjonal transportplan, barnehagesatsingen, bistand og etablering av en ny arbeids- og velferdsforvaltning (NAV), jf. nærmere omtale nedenfor.

Stortinget har sluttet seg til en forpliktende opptrappingsplan innen psykisk helse over ti år (1999-2008). Regjeringen foreslår en styrking på om lag 785 mill. kroner i 2006. En tilsvarende styrking i 2007 og 2008 vil realisere målene i opptrappingsplanen for psykisk helse.

I vedtatt langtidsplan for Forsvaret for perioden 2005-2008 (St.prp. nr. 42 (2003-2004), jf. Innst. S. nr. 234 (2003-2004)), er det lagt til grunn en samlet forsvarsramme over fireårsperioden på 118 mrd. 2004-kroner. Omregnet til 2006-priser og fratrukket merverdiavgift som følge av nettoordningen som foreslås innført fra 2006, tilsvarer dette 116,8 mrd. kroner. I gjennomsnitt over årene fra 2005 til 2008 gir det en forsvarsramme på 29,2 mrd. kroner. Foreslått forsvarsbudsjett for 2006 på 28,7 mrd. 2006-kroner ligger dermed om lag 0,5 mrd. kroner under dette gjennomsnittsnivået. Dersom en i løpet av de to gjenværende årene i perioden skal ta igjen etterslepet fra 2005 og 2006 for å komme opp på forutsatt samlet totalramme for perioden, må budsjettnivået i 2007 og 2008 være om lag 900 mill. kroner høyere enn i foreslått budsjett for 2006.

Regjeringens mål om at samlet norsk forskningsinnsats skal økes fra 1,75 pst. til 3 pst. av BNP innen 2010 har tilslutning i Stortinget. Som en del av dette er det et mål at offentlige forskningsbevilgninger skal utgjøre 1 pst. av BNP innen 2010. For å nå dette målet anslås de offentlige forskningsbevilgninger å øke med 6,5 mrd. kroner fra 2006 til 2010. Regjeringen foreslår i 2006-budsjettet en økning av kapitalen i Fondet for forskning og nyskaping på 39 mrd. kroner. Det gir økt avkastning fra fondet på knapt 1,4 mrd. kroner i 2007. I opptrappingsplanen for offentlige forskningsbevilgninger tar Regjeringen sikte på å øke fondskapitalen med ytterligere 25 mrd. kroner i 2007. Med dagens rentenivå vil dette gi en økning i avkastningen på ytterligere om lag 875 mill. kroner pr. år fra og med 2008.

Gjennom Stortingets behandling av Nasjonal transportplan (NTP) 2006-2015 ble den økonomiske rammen til etatene økt med 2,2 mrd. kroner i gjennomsnitt pr. år i planperioden. Dette innebærer statlige midler til etatene i 2006 på om lag 19,4 mrd. kroner. Regjeringens budsjettforslag for 2006 innebærer statlige midler

til etatene på om lag 17,4 mrd. kroner, som er 2,0 mrd. kroner lavere enn det årlige gjennomsnittet i NTP 2006-2015. Dersom en sammenligner budsjettforslaget for 2006 med Regjeringens forslag i NTP 2006-2015, er oppfølgingsgraden på over 100 pst.

Barnehageforliket omhandler bl.a. full behovsdekning og innføring av maksimalgrense for foreldrebetaling på 1 500 kroner (2002-kroner, pris og kostnadsjustert). Basert på bevilgningsnivået i 2005-budsjettet, medregnet de justeringene som ble foreslått i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2005, er merkostnadene ved full behovsdekning og innføring av en maksimalpris på 1 750 kroner per måned i 2005-priser, anslått til om lag 3,6 mrd. kroner på årsbasis. Dette er imidlertid et meget usikkert anslag, og det kan ikke ses i direkte sammenheng med budsjettforslag for 2006 bl.a. som følge av at kapasitetsveksten i 2006 ikke er medregnet.

På bistandsområdet varslet Regjeringen gjennom tiltrøstelseserklæringen at norsk ODA-godkjent bistand skal trappes opp til 1 pst. av anslått brutto nasjonalinntekt (BNI) innen 2005. For 2006 foreslår Regjeringen at bistandsbevilgningen øker til om lag 0,96 pst. av anslått BNI. En bistandsramme på 1 pst. av anslått BNI innebærer en økning på om lag 850 mill. kroner i forhold til Regjeringens forslag til bistandsbevilgning for 2006.

Etableringen av en ny arbeids- og velferdsforvaltning (NAV) vil kreve betydelige gjennomføringskostnader i årene som kommer. Samlet er kostnadene til en IKT-plattform og organisatoriske omstillingskostnader for NAV-reformen anslått til 3 mrd. kroner. Det tas sikte på at de aller fleste arbeids- og velferdskontorene skal være på plass innen 2010. Gjennomføring av pensjonsreformen vil også kreve betydelige administrative gjennomføringskostnader i årene fram til 2010, spesielt gjelder dette nødvendig IKT-utvikling.

Stortinget har vedtatt at det skal etableres et felles digitalt radiosamband for nød- og beredskapsstatene. Kontrakt om en første utbyggingsfase skal inngås i 2006, og omfatter seks politidistrikter i Oslofjordområdet. Stortinget har i tillegg vedtatt at Justisdepartementet kan innhente tilbud fra leverandør på landsdekkende utbygging. Investerings- og driftskostnadene for første utbyggingstrinn er estimert til om lag 600 mill. kroner. Landsdekkende utbygging vil innebære investerings- og driftskostnader i utbyggingsfasen på om lag 3,6 mrd. kroner. Første utbyggingstrinn skal være gjennomført i løpet av 2007 og det legges opp til en prosess med sikte på ferdigstillelse av et landsdekkende nett i løpet av 2009. Et forslag om igangsetting av utbygging for resten av landet vil forelegges Stortinget etter at evaluering av første utbyggingstrinn er gjennomført.

På andre områder er det varslet økt innsats uten nærmere angivelse av bevilgningsmessige konsekvenser.

Omtalen ovenfor viser at oppfølging av disse satsingene i tråd med målsettingene vil kreve til dels kraftige bevilgningsøkninger. Tallene som er presentert i dette kapitlet og omtalen av handlingsrommet i budsjettpolitikken på mellomlang sikt i St.meld. nr. 1 (2005-2006) Nasjonalbudsjettet 2006, viser at handlingsrommet i

budsjettpolitikken er begrenset og det vil være nødvendig med vesentlige omprioriteringer på budsjettet i perioden 2007-2009 for å følge opp politiske målsettinger om økt innsats på ulike områder.

7.3.2 *Komiteens merknader*

Komiteen tar dette til orientering.

7.4 Endringer i departementsstrukturen - budsjettmessig oppfølging

7.4.1 *Sammendrag fra St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1*

Fra 1. januar 2006 får fire departementer nye navn. Fra samme dato vil det bli gjort enkelte endringer i strukturen for tre av de fire departementene.

Arbeids- og sosialdepartementet skifter navn til Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Arbeids- og inkluderingsdepartementet får overført Innvandringsavdelingen, Integrerings- og mangfoldsavdelingen og Same- og minoritetspolitisk avdeling fra Kommunal- og regionaldepartementet. Samtidig overføres seksjon for alkohol- og narkotikapolitikk til Helse- og omsorgsdepartementet.

Barne- og familiedepartementet skifter navn til Barne- og likestillingsdepartementet. Barnehagesakene overføres til Kunnskapsdepartementet.

Moderniseringsdepartementet skifter navn til Fornyings- og administrasjonsdepartementet.

Utdannings- og forskningsdepartementet skifter navn til Kunnskapsdepartementet. Kunnskapsdepartementet får overført ansvaret for barnehagesakene fra Barne- og familiedepartementet.

I tråd med overføringen av ansvarsområder omfordles enkelte bevilgningsforslag og budsjettfullmakter fra Gul bok 2006. Summen av omfordelingen er budsjettneutryl. En samlet oversikt over endringer i utgifter/inntekter som følge av ny departementstruktur er gitt i vedlegg 1 i proposisjonen. I tillegg vises det til eget romertallsvedtak som gjelder endringer i departementsnavnene der dette ikke fanges opp av andre forslag til bevilgningsvedtak eller romertallsvedtak.

7.4.2 *Komiteens merknader*

Komiteen tar dette til etterretning, og slutter seg til Regjeringens forslag, jf. forslag til vedtak IV under kapittel 10 Komiteens tilråding.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til praksis hvor departementsstruktur er Regjeringens prerogativ, og har derfor ingen kommentar til endringene i departementsstrukturen.

8. ANDRE MERKNADER OG FORSLAG FREMSATT UNDER KOMITEENS BEHANDLING

8.1 Et utenlandsbudsjett

For å anskueliggjøre virkningen av Fremskrittspartiets finanspolitikk, og for å komme i møte de partier som mener at økt bruk av løpende oljeinntekter over

det ordinære statsbudsjettet vil gi inflasjonspress og et høyere rentenivå, vil komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet legge frem et utenlandsbudsjett ved siden av det ordinære statsbudsjettet.

En vesentlig og delvis avgjørende vektlegging av etterspørselsiden og "finanspolitiske indikatorer" ved behandlingen av statsbudsjettet legger en klar begrensning på offentlige utgifter selv om staten har penger å bruke. I dagens budsjettssystem med tabeller og indikatorutregninger regnes alle foreslåtte endringer av Regjeringens forslag til budsjett å ha tilnærmet samme finanspolitiske virkning, helt uavhengig av den reelle situasjon. Dette er en åpenbar svakhet som både hindrer fornuftig pengebruk og en nyansert finanspolitisk debatt. Slik budsjettet i dag er satt opp, skilles det ikke mellom kjøp av varer og tjenester fra utlandet, og kjøp av varer og tjenester i Norge. For Norge er dette nå en betydelig hindring for en fornuftig disponering av den økonomiske velstand i et langsiktig perspektiv.

Disse medlemmer vil bruke utenlandsbudsjettet til å omplassere deler av statens finansformue (oljefondet) til realformue ved hjelp av investeringer i realkapital, forskning og utdanning. Noen få tiltak er ekstraordinære og vil bidra til å hjelpe tilbudssiden i økonomien samt redusere presset på det norske helsevesen.

Utenlandsbudsjettet viser bruk av penger som ikke har direkte virkning på den innenlandske økonomien. De som er imot bruk av oljeinntekter til realinvesteringer fordi det angivelig skal ha uheldige virkninger på norsk økonomi via innenlandsk etterspørsel, kan ikke ha de samme motforestillingene mot de samme realinvesteringer når disse settes opp i et eget utenlandsbudsjett.

Makroøkonomisk vil utenlandsbudsjettet isolert sett medføre en viss reduksjon i Norges eksportoverskudd. Dette kan bli motvirket av økt privat sparing som følge av økt privat disponibel inntekt etter at skatte- og avgiftsnivået er senket. Nettovirkningen vil i så fall bli en reduksjon i eksportoverskuddet som har sin motpart i økt innenlandsk kapitaloppbygging.

Utenlandsbudsjettet vil i dagens system få inntekter gjennom overføringer fra petroleumsfondet.

For at et slikt budsjett skal kunne virke etter hensikten, må det etableres klare regler for hvilke typer utgifter som skal kunne betales fra dette budsjettet.

Avgrensninger kan være:

- ikke-varige og langsiktige utgifter
- løpende driftsutgifter bør alltid være av en karakter, art eller form som kan avvikes i sin helhet etter maksimalt 3 år
- kjøp av utstyr skal ikke inngå i et vedvarende anskaffelsesprogram
- skal ikke muliggjøre flytting av andre midler fra innenlands til utenlandsk bruk ved at midler på utenlandsbudsjettet erstatter utgifter innenfor dagens ramme

Disse medlemmer forutsetter at det gjøres endringer i bevilgningsreglementet og at Riksrevisjonen

fører normal kontroll med at forutsetningene med eget utenlandsbudsjett ivaretas.

Disse medlemmer foreslår at utenlandsbudsjettet for 2006 skal omfatte følgende områder:

- Kjøp av IKT-utstyr og annet utstyr til universitet og høyskoler

Disse medlemmer viser til det behovet som er innenfor universitets- og høyskolesektoren når det gjelder nytt IKT-utstyr og annet utstyr. Slike innkjøp vil ikke ha noen innvirkning på norsk innenlandsøkonomi.

Det avsettes 160 mill. kroner til innkjøp av utstyr til vitenskaplig forskning, og 280 mill. kroner til IKT-utstyr til skolene.

- Bruk av utenlandske entreprenører til riksveinvesteringer

Norge som et land med lange avstander og spredt bebyggelse burde, for å utligne ulempene med å ligge langt fra markedene, ha et bedre utbygd vegnett enn andre land. Dessverre er det motsatte tilfellet. Norge ligger langt etter de fleste europeiske land. Bevilgningene til veiformål har gjennom flere år gått reelt ned, samtidig har trafikkveksten vært sterk, og ulykkesfrekvensen negativ. For disse medlemmer er det åpenbart at det er en klar sammenheng mellom mindre penger til veiformål på den ene siden, og økt trafikk og flere ulykker på den andre siden. Derfor ønsker disse medlemmer å forsere utbyggingen av vegnettet i Norge samt forbedre vedlikeholdet. Dette vil føre til færre ulykker og et mer lønnsomt næringsliv. Spesielt vil dette virke positivt for næringsliv og befolkning i Distrikts-Norge. Det bevilges 2 mrd. kroner over utenlandsbudsjettet. Dette er beløpet som må til for å ta igjen gapet i forhold til NTP.

- Investering i forbedret samferdselsikkerhet 500 mill. kr.

Midlene øremerkes innkjøp av utstyr til sikkerhetsformål innenfor de ulike samferdselssektorene. En stor andel av slikt utstyr leveres i dag fra utenlandske leverandører.

- Bekjempelse av AIDS og verdensomspennende epidemier - 1 mrd. kr.

Disse medlemmer ønsker å avsette 1 mrd. kroner på vårt utenlandsbudsjett til bruk for bekjempelse av AIDS, malaria, andre verdensomspennende epidemier, sykdomsforebygging og opplysning. Pengene som skal fordeles kan for eksempel gå igjennom Gates Foundation og GAVI. Det er et poeng at pengene ikke går gjennom Utenriksdepartementet eller NORAD.

For fem år siden beregnet FN at det ville være 9,3 milliarder mennesker på jorden i 2050. På grunn av AIDS-epidemien er tallet nå redusert med 400 millioner. Flere eksperter og tall presentert fra UNAIDS viser at smitteraten øker raskt i enkelte deler av verden. Spesielt vil man trekke frem at i mange afrikanske land er over 20 pst. som er smittet. Det er også en skremmende utvikling i østeuropeiske land og Russland der HIV og

AIDS sprer seg like raskt som i visse deler av Afrika. Disse medlemmer viser også til all fokus det har vært på dette viktige arbeidet, gjennom bl.a. Mandelakonserten som ble holdt i år i Tromsø, og ønsker at dette følges opp konkret med en slik bevilgning som foreslått.

Dette er bare et av mange alvorlige sykdommer som truer utviklingen i mange av verdens fattigste land, men som også er en risiko for vestlige land. Deriblant kan nevnes malaria som kan ha drept halvparten av alle mennesker som noen gang har levd. Rundt 300 millioner blir fremdeles syke hvert år, og 1 million barn under 5 år dør hvert år av malaria.

Endelig har forskere kommet frem med en lovende vaksine mot malaria. Det er også viktig at vi har avsatt penger til epidemier som kan komme. For eksempel fugleinfluensa. Disse medlemmer ønsker derfor å avsette 1 mrd. kroner til tiltak rettet mot verdensomspennende epidemier.

- Ekstraordinært kjøp av utstyr til sykehus

Mye av det mest moderne høyelektroniske utstyr til helseforetakene produseres ikke i Norge og må kjøpes inn fra leverandører i andre land. Mange norske helseforetak sliter i dag med gammelt, nedslitt teknisk utstyr der faren for feil og unøyaktigheter, i verste fall, kan skape uønskede og til dels farlige situasjoner for pasienter og helsepersonell. Ved noen sykehus er teknologisk medisinsk utstyr mer enn 10 år gammelt, noe som

betyr at det i realiteten er over "levegrensen". Det er fornuftig å sørge for at norske helseforetak utstyres med moderne medisinsk teknisk utstyr av god kvalitet for å unngå misbruk av helsepersonells tid, og best mulig utnyttelse av kapasiteten til enhver tid.

- Omsorgsboliger og sykehjem i utlandet

Mange norske pensjonister har etter hvert fått muligheten til å nyte godt av helsebringende opphold ved sykehjem eller omsorgsboliger i utlandet, spesielt i varmere strøk. Økt velvære og bedre livskvalitet fører, for mange, til forbedret helsetilstand og mindre psykiske og fysiske plager. Etter at Handlingsplanen for eldreomsorgen i stor grad har blitt konsentrert om utbygging av plasser i omsorgsboliger, er den samlede kapasiteten av sykehjemsplasser i Norge ikke bedret. Det kan derfor forventes en økende etterspørsel etter sykehjemsplasser og øvrige omsorgstilbud i utlandet. For å dempe etterspørselspresset i Norge, vil disse medlemmer foreslå at det igangsettes et program for omsorgsboliger og sykehjemsplasser i utlandet til pensjonister med rehabiliteringsbehov og pleietrengende eldre.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Under rammeområde 25 Utenlandsbudsjett bevilges for 2006 i henhold til oppstillingen nedenfor.

Fremskrittspartiets utenlandsbudsjett for budsjetterminen 2006

<i>Inntekter</i>	
(overført fra Petroleumsfondet)	7 740 000 000
<i>Utgifter</i>	
Kjøp av IKT-utstyr til universitet og høyskoler	280 000 000
Kjøp av forskningsutstyr til universitet og høyskoler	160 000 000
Riksveiinvesteringer - utenlandske entreprenører	2 000 000 000
Investering i forbedret samferdselssikkerhet	500 000 000
Bekjempelse av AIDS og verdensomspennende epidemier	1 000 000 000
Profilering reiseliv - Norge som turistland	300 000 000
Sykehusutstyr	500 000 000
Bygging og kjøp av sykehjem	1 000 000 000
Forsvaret, utstyrsanskaffelser i utlandet	2 000 000 000
Sum utenlandsbudsjett	7 740 000 000"

8.2 Opprettelse av og utvidelse av fond

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at på en del områder er forutsigbarhet og langsiktig planlegging spesielt viktig. Disse medlemmer ønsker å sikre forutsigbarhet og stabilitet gjennom fondsavkastning. Avkastningen av fondene skal finansiere prosjekter. Det er særlig viktig at det skapes stabile organisasjonsformer for slike fond.

Fond for energi- og petroleumsforskning

Disse medlemmer ser på petroleumsvirksomheten som en fremtidsrettet næring med fortsatt potensial

for vekst og utvikling. Mye tyder på at olje- og gasssektoren blir en av Norges viktigste næringer i hele dette århundret, og vil være av stor betydning for en videre utvikling av vårt velferdssamfunn, sysselsetting og verdiskapning. Disse medlemmer vil påpeke at dette langsiktige perspektivet krever gode rammebetingelser, blant annet gjennom å legge til rette for høyteknologisk utvikling i næringen. Det er teknologisk utvikling som gir oss nye muligheter til å utvinne stadig større andeler av olje- og gassressursene på det enkelte felt ved at ressurser som er vanskeligere tilgjengelig kan utvinnes. Disse medlemmer mener forutsigbarhet og grunnlag for langsiktig planlegging

og gjennomføring av forskningsprosjekter bedre sikres gjennom fondsavkastning, enn gjennom ordinær budsjettbehandling der midler til forskning må konkurrere med midler til annen virksomhet, eksempelvis løpende driftsutgifter over statsbudsjettet. Disse medlemmer ønsker derfor at det avsettes 10 mrd. kroner til et forskningsfond, der avkastningen av dette skal finansiere relevante og fornuftige forskningsprosjekter. Det er særlig viktig at det skapes en stabil organisasjonsform for et slikt fond, der avkastningen skal gå til målrettet forskning blant annet for å bedre utnyttelsesgraden av oljefelt, bedre teknologien for oljeleting og annen energiforskning. Opprettelsen av et slikt fond vil medføre at staten tar sitt nødvendige ansvar for forskning, og at dette i stor grad vil være en investering i fremtidig vekst i norsk økonomi.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å opprette et energi- og petroleumsforskningsfond på 10 mrd. kroner, hvor avkastningen benyttes til teknologisk forskning for å bedre utvinningsgraden, økonomien og sikkerheten på kontinentalsokkelen, samt andre relevante energiforskningsprosjekter."

8.3 Øvrige forslag

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om at avkortingen av grunnpensjonen til gifte og samboende pensjonister reduseres til 10 pst. av G fra 1. mai 2006."

"Stortinget ber Regjeringen om at satsene for beregning av særtilllegg settes til 87,57 pst. høy sats og 82,24 pst. lav sats fra 1. mai 2006."

"Stortinget ber Regjeringen legge frem en opptrappingsplan for medisinsk forskning i Norge med spesielt fokus på en betydelig økt innsats innen stamcelleforskningen."

"Stortinget ber Regjeringen sette i gang et arbeid med utarbeidelse av DRG-er (Diagnoserelaterte grupper) og ISF-takster for behandlingsformer innen psykiatrien og rusomsorgen."

"Stortinget ber Regjeringen ikke overføre finansieringsansvaret for TNF-hemmere til de regionale helseforetakene, men i stedet komme tilbake med forslag om en permanent finansiering for hele denne legemiddelgruppen over trygden uavhengig om legemiddelet må gis i sykehus eller ikke i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2006. Dagens finansieringsordning fortsetter inntil ny finansieringsmodell foreligger."

"Stortinget ber Regjeringen starte planlegging og klargjøring av et vaksinasjonsprogram for pneumokokkvaksinering av barn slik at programmet kan settes i verk høsten 2006. De nødvendige bevilgninger tas inn i Revidert nasjonalbudsjett 2006."

"Stortinget ber Regjeringen om å innføre et finansieringssystem i grunnskole, videregående opplæring og fagskoler basert på at staten betaler skolepenger direkte til den skolen som eleven selv velger. Det legges til grunn en økonomisk likebehandling av offentlige og private skoler. Stykkprisen skal innrettes etter størrelse på skolen og differensieres etter elevenes individuelle behov for tilpasset opplæring."

"Stortinget ber Regjeringen fremme sak for Stortinget om å foreta en bred gjennomgang av spesialundervisnings plass i norsk skole."

"Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at kommuner som gir elever med særskilte behov en tilrettelagt undervisning i tilknytning til eller utenfor den ordinære skolen, får et ekstra økonomisk tilskudd pr. elev."

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om endret studiefinansiering, slik at staten garanterer for studielån i ordinære banker. Statens lånekasse for utdanning omstruktureres til kun å håndtere stipendordninger for elever og studenter, samt administrering av garantiordningen. Dimensjoneringen av Statens lånekasse for utdanning reduseres i samsvar med overstående."

"Stortinget ber Regjeringen utvide mandatet til NOKUT (Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen) slik at organet får ansvar for akkreditering og kvalitets sikring av hele utdanningssystemet. Regjeringen bes videre om å opprette en avdeling for fagutdanningene og den yrkesfaglige videregående opplæringen, og en avdeling for grunnskolen og den teoretiske videregående opplæringen, og sørge for at organet plasseres på eget kapittel under programområde 07.60 Høyere utdanning og fagskoleutdanning."

"Stortinget ber Regjeringen gjennomføre nødvendige tiltak slik at det innføres driftsstyrer på alle offentlig eide skoler med representanter for de foresatte i flertall."

"Stortinget ber Regjeringen legge frem egen sak om byggvedlikehold innenfor universitets- og høyskoleområdet med vurdering og forslag mht. museale bygg spesielt samt rehabilitering, normalvedlikehold og behov for nybygg. Stortinget ber om at en tilsvarende ordning med rentekompensasjon som brukes for skolebygg, også vurderes for denne sektoren. Stortinget forutsetter også at spørsmål knyttet til husleie for nye byggprosjekter behandles og avklares i saken."

"Stortinget ber Regjeringen utarbeide forslag til ny finansieringsmodell for forskning ved undervisningsinstitusjoner innenfor høyere utdanning."

"Stortinget ber Regjeringen opprette en ordning med kjøp av vitenskapelig utstyr til forskningsinnsats ved universitet og høyskoler for å gjennomføre en nødven-

dig oppgradering i løpet av en periode på 5 år og med finansiering over et eget utenlandsbudsjett."

"Stortinget ber Regjeringen gå i dialog med Kirken om hvordan en kan gjennomføre et fremtidig skille mellom kirke og stat."

"Stortinget ber Regjeringen vedta de nødvendige endringer i forskrifter og fremme de nødvendige lovendringsforslag for å sikre at norske miljøkrav for næringslivet tilpasses samme rammebetingelser som i EU og andre konkurrentland."

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om teknologinøytrale støtteordninger for økt vannkraftproduksjon, for eksempel gjennom skatteincentiver."

"Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2006 fremme forbedret forslag til overgangsregler som tar hensyn til at riggselskapenes årlige skattebelastning ikke blir urimelig stor, og at egenkapitalen ikke blir urimelig belastet i overgangsårene."

"Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme forslag om etablering av et statlig barneverntilsyn."

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å vurdere opprettelsen av et Statens Transporttilsyn som står for kontroll av all transport, og påser at regler, særlig sikkerhetsbestemmelser, følges."

"Stortinget ber Regjeringen om å fremme forslag og vurdere om prikkbelastning på førerkort for motorvogn fjernes."

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å liberalisere reglene for bruk av snøscooter og overføre forvaltningsansvaret til lokale myndigheter."

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å organisere Avinor AS som et nonprofit-selskap som har som målsetning at sikkerheten er høyest mulig og brukravgiftene lavest mulig."

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at den norske stat avvikler sitt eierskap i SAS/Braathens."

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at Mesta AS blir børsnotert."

"Den generelle gravferdsstønaden settes til kr 5 000 med et behovsprøvet tillegg på kr 12 000 fra 1. januar 2006."

"Stortinget ber Regjeringen sette bagatellgrensen for godkjenning av refusjon av legemidler til 50 mill. kroner og samtidig gjøre legemiddelkapittelet om til en overslagsbevilgning."

"Stortinget ber Regjeringen legge frem sak med status for byggvedlikehold innenfor grunnskoler og videregående skoler med tiltaksplan og finansieringsplan for å sikre læringsmiljø for elevene i tråd med opplæringslovens § 9a."

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om innføring av skole-PC til elever i videregående skole."

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om gratis skolemateriell i videregående skole som stipendordning."

"Stortinget ber Regjeringen fremme sak for Stortinget om hvordan statens andel av den samlede forskningsinnsats kan økes fra 1 pst. av BNP til 1,4 pst. av BNP, slik at den privatfinansierte andelen reduseres tilsvarende."

"Stortinget ber Regjeringen foreta en evaluering av de allerede vernede områder under ordningen med nasjonale laksefjorder og laksevassdrag. Evalueringen skal foretas før ytterligere vern igangsettes, og må inkludere en konsekvensanalyse for næringslivet i berørte områder."

"Stortinget ber Regjeringen vurdere tidligere avslåtte vannkraftutbygginger på nytt, og fremme egen sak om dette til Stortinget."

"Stortinget ber Regjeringen stoppe igangsetting av nye verneprosesser og foreta konsekvensanalyse av gjennomført vern."

"Stortinget ber Regjeringen utrede de samfunnsøkonomiske kostnader ved implementering av Kyoto-avtalen."

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om avvikling av konsesjonsgrenser gitt i medhold av lov om regulering av ervervsmessig husdyrhold."

"Stortinget ber Regjeringen tilpasse gebyrinntektene til driften av Brønnøysundregistrene ved å innarbeide nivået på gebyrene i tråd med selvfinansieringsprinsippet senest i statsbudsjettet for 2007."

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag i Skipsfartsmeldingen om å innføre nettolønn for alle norske sjøfolk om bord på skip i NOR utsatt for internasjonal konkurranse, og som har rett til sjømannsfradrag etter skattelovens § 6-61. Ordningen må lovfestes på linje med regelverket i Danmark og Sverige."

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en omorganisering og samling av standardiseringsvirksomheten med sikte på å etablere en ordening hvor det overordnede ansvar for alt standardiseringsarbeid legges til Nærings- og handelsdepartementet."

"Stortinget ber Regjeringen opprette et landsdekkende såkornfond i Tromsø som er av samme størrelse og innretning som fondene som er etablert i Oslo, Bergen, Stavanger og Trondheim."

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å oppheve lov om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven)."

9. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 1

Rammevedtak

For Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2006 fastsettes følgende rammer for bevilgningen i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 2. november 2005 og supplert 15. november 2005:

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning	10 607 131 000
2	Familie og forbruker	45 429 869 000
3	Kultur	4 088 048 000
4	Utenriks	21 472 467 000
5	Justis	11 768 938 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	9 118 430 000
7	Dagpenger mv.	21 561 500 000
8	Forsvar	28 065 906 000
9	Næring	2 811 304 000
10	Fiskeri	364 420 000
11	Landbruk	12 443 428 000
12	Olje og energi	-123 636 410 000
13	Miljø	2 743 482 000
14	Konstitusjonelle institusjoner	1 241 188 000
15	Arbeid og sosial	197 498 650 000
16	Helse	98 968 282 000
17	Kirke, utdanning og forskning	38 134 817 000
18	Samferdsel	20 235 225 000
19	Rammetilskudd mv. til kommunesektoren	49 933 892 000
20	Tilfeldige utgifter og inntekter	5 149 845 000
21	Eksportgarantier mv.	-399 900 000
22	Finansadministrasjon mv.	33 532 625 000
23	Skatter og avgifter	-724 181 985 000
24	Utbytte mv.	-18 265 152 000
	Sum før lånetransaksjoner og overføring til/fra Statens Petroleumsfond	-251 314 000 000

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 2

A

Rammevedtak

For Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2006 fastsettes følgende rammer for bevilgningen i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 2. november 2005 og supplert 15. november 2005:

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning	12 236 083 000
2	Familie og forbruker	45 136 637 000
3	Kultur	3 434 076 000
4	Utenriks	12 574 026 000
5	Justis	13 175 636 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	7 442 484 000
7	Dagpenger mv.	20 634 900 000
8	Forsvar	31 767 293 000

Nr.	Betegnelse	Kroner
9	Næring	3 095 751 000
10	Fiskeri	352 837 000
11	Landbruk	7 948 985 000
12	Olje og energi	-123 900 148 000
13	Miljø	2 307 118 000
14	Konstitusjonelle institusjoner	1 288 308 000
15	Arbeid og sosial	198 675 732 000
16	Helse	101 531 564 000
17	Kirke, utdanning og forskning	38 058 667 000
18	Samferdsel	24 467 407 000
19	Rammetilskudd mv. til kommunesektoren	53 872 311 000
20	Tilfeldige utgifter og inntekter	5 381 945 000
21	Eksportgarantier mv.	-399 900 000
22	Finansadministrasjon mv.	27 701 918 000
23	Skatter og avgifter	-708 754 985 000
24	Utbytte mv.	-17 543 152 000
Sum før lånetransaksjoner og overføring til/fra Statens Petroleumsfond		-239 514 507 000

B

Stortinget ber Regjeringen om at avkortingen av grunnpensjonen til gifte og samboende pensjonister reduseres til 10 pst. av G fra 1. mai 2006.

C

Stortinget ber Regjeringen om at satsene for beregning av særtillegg settes til 87,57 pst. høy sats og 82,24 pst. lav sats fra 1. mai 2006.

D

Stortinget ber Regjeringen starte planlegging og klargjøring av et vaksinasjonsprogram for pneumokokkvaksinering av barn slik at programmet kan settes i

verk høsten 2006. De nødvendige bevilgninger tas inn i Revidert nasjonalbudsjett 2006.

E

Den generelle gravferdsstønad settes til kr 5 000 med et behovsprøvet tillegg på kr 12 000 fra 1. januar 2006.

F

Stortinget ber Regjeringen sette bagatellgrensen for godkjenning av refusjon av legemidler til 50 mill. kroner og samtidig gjøre legemiddelkapittelet om til en overslagsbevilgning.

Forslag 3

Under rammeområde 25 Utenlandsbudsjett bevilges for 2006 i henhold til oppstillingen nedenfor.

Fremskrittspartiets utenlandsbudsjett for budsjetterminen 2006

<i>Inntekter</i>	
(overført fra petroleumsfondet)	7 740 000 000
<i>Utgifter</i>	
Kjøp av IKT-utstyr til universitet og høyskoler	280 000 000
Kjøp av forskningsutstyr til universitet og høyskoler	160 000 000
Riksveiinvesteringer - utenlandske entreprenører	2 000 000 000
Investering i forbedret samferdselssikkerhet	500 000 000
Bekjempelse av AIDS og verdensomspennende epidemier	1 000 000 000
Profilering reiseliv - Norge som turistland	300 000 000
Sykehusutstyr	500 000 000
Bygging og kjøp av sykehjem	1 000 000 000
Forsvaret, utstyrsanskaffelser i utlandet	2 000 000 000
Sum utenlandsbudsjett	7 740 000 000"

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å opprette et energi- og petroleumsforskningsfond på 10 mrd. kroner, hvor avkastningen benyttes til teknologisk forskning for å bedre utvinningsgraden, økonomien og sikkerheten på kontinentalsokkelen, samt andre relevante energiforskningsprosjekter.

Forslag 5

Stortinget ber Regjeringen legge frem en opptrappingsplan for medisinsk forskning i Norge med spesielt fokus på en betydelig økt innsats innen stamcelleforskningen.

Forslag 6

Stortinget ber Regjeringen sette i gang et arbeid med utarbeidelse av DRG-er (Diagnoserelaterte grupper) og ISF-takster for behandlingsformer innen psykiatrien og rusomsorgen.

Forslag 7

Stortinget ber Regjeringen ikke overføre finansieringsansvaret for TNF-hemmere til de regionale helseforetakene, men i stedet komme tilbake med forslag om en permanent finansiering for hele denne legemiddelgruppen over trygden uavhengig om legemiddelet må gis i sykehus eller ikke i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2006. Dagens finansieringsordning fortsetter inntil ny finansieringsmodell foreligger.

Forslag 8

Stortinget ber Regjeringen om å innføre et finansieringssystem i grunnskole, videregående opplæring og fagskoler basert på at staten betaler skolepenger direkte til den skolen som eleven selv velger. Det legges til grunn en økonomisk likebehandling av offentlige og private skoler. Stykkprisen skal innrettes etter størrelse på skolen og differensieres etter elevenes individuelle behov for tilpasset opplæring.

Forslag 9

Stortinget ber Regjeringen fremme sak for Stortinget om å foreta en bred gjennomgang av spesialundervisningens plass i norsk skole.

Forslag 10

Stortinget ber Regjeringen legge til rette for at kommuner som gir elever med særskilte behov en tilrettelagt undervisning i tilknytning til eller utenfor den ordinære skolen, får et ekstra økonomisk tilskudd pr. elev.

Forslag 11

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om endret studiefinansiering, slik at staten garanterer for studielån i ordinære banker. Statens lånekasse for utdanning omstruktureres til kun å håndtere stipendordninger for elever og studenter, samt administrering av garantiordningen. Dimensjoneringen av Statens lånekasse for utdanning reduseres i samsvar med overstående.

Forslag 12

Stortinget ber Regjeringen utvide mandatet til NOKUT (Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen) slik at organet får ansvar for akkreditering og kvalitets sikring av hele utdanningssystemet. Regjeringen bes videre om å opprette en avdeling for fagutdanningene og den yrkesfaglige videregående opplæringen, og en avdeling for grunnskolen og den teoretiske videregående opplæringen, og sørge for at organet plasseres på eget kapittel under programområde 07.60 Høyere utdanning og fagskoleutdanning.

Forslag 13

Stortinget ber Regjeringen gjennomføre nødvendige tiltak slik at det innføres driftsstyrer på alle offentlig eide skoler med representanter for de foresatte i flertall.

Forslag 14

Stortinget ber Regjeringen legge frem egen sak om byggvedlikehold innenfor universitets- og høyskoleområdet med vurdering og forslag mht. museale bygg spesielt samt rehabilitering, normalvedlikehold og behov for nybygg. Stortinget ber om at en tilsvarende ordning med rentekompensasjon som brukes for skolebygg, også vurderes for denne sektoren. Stortinget forutsetter også at spørsmål knyttet til husleie for nye byggprosjekter behandles og avklares i saken.

Forslag 15

Stortinget ber Regjeringen utarbeide forslag til ny finansieringsmodell for forskning ved undervisningsinstitusjoner innenfor høyere utdanning.

Forslag 16

Stortinget ber Regjeringen opprette en ordning med kjøp av vitenskapelig utstyr til forskningsinnsats ved universitet og høyskoler for å gjennomføre en nødvendig oppgradering i løpet av en periode på 5 år og med finansiering over et eget utenlandsbudsjett.

Forslag 17

Stortinget ber Regjeringen gå i dialog med Kirken om hvordan en kan gjennomføre et fremtidig skille mellom kirke og stat.

Forslag 18

Stortinget ber Regjeringen vedta de nødvendige endringer i forskrifter og fremme de nødvendige lovendringsforslag for å sikre at norske miljøkrav for næringslivet tilpasses samme rammebetingelser som i EU og andre konkurrentland.

Forslag 19

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om teknologinøytrale støtteordninger for økt vannkraftproduksjon, for eksempel gjennom skatteincentiver.

Forslag 20

Stortinget ber Regjeringen i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett 2006 fremme forbedret forslag til overgangsregler som tar hensyn til at riggselskapenes

årlige skattebelastning ikke blir urimelig stor, og at egenkapitalen ikke blir urimelig belastet i overgangs-årene.

Forslag 21

Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme forslag om etablering av et statlig barneverntilsyn.

Forslag 22

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å vurdere opprettelsen av et Statens Transporttilsyn som står for kontroll av all transport, og påser at regler, særlig sikkerhetsbestemmelser, følges.

Forslag 23

Stortinget ber Regjeringen om å fremme forslag og vurdere om prikkbelastning på førerkort for motorvogn fjernes.

Forslag 24

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å liberalisere reglene for bruk av snøscooter og overføre forvaltningsansvaret til lokale myndigheter.

Forslag 25

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å organisere Avinor AS som et nonprofit-selskap som har som målsetning at sikkerheten er høyest mulig og brukeravgiftene lavest mulig.

Forslag 26

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at den norske stat avvikler sitt eierskap i SAS/Braathens.

Forslag 27

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at Mesta AS blir børsnotert.

Forslag 28

Stortinget ber Regjeringen legge frem sak med status for byggvedlikehold innenfor grunnskoler og videregående skoler med tiltaksplan og finansieringsplan for å sikre læringsmiljø for elevene i tråd med opplæringslovens § 9a.

Forslag 29

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om innføring av skole-PC til elever i videregående skole.

Forslag 30

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om gratis skolemateriell i videregående skole som stipendordning.

Forslag 31

Stortinget ber Regjeringen fremme sak for Stortinget om hvordan statens andel av den samlede forskningsinnsats kan økes fra 1 pst. av BNP til 1,4 pst. av BNP, slik at den privatfinansierte andelen reduseres tilsvarende.

Forslag 32

Stortinget ber Regjeringen foreta en evaluering av de allerede vernede områder under ordningen med nasjonale laksefjorder og laksevassdrag. Evalueringen skal foretas før ytterligere vern igangsettes, og må inkludere en konsekvensanalyse for næringslivet i berørte områder.

Forslag 33

Stortinget ber Regjeringen vurdere tidligere avslåtte vannkraftutbygginger på nytt, og fremme egen sak om dette til Stortinget.

Forslag 34

Stortinget ber Regjeringen stoppe igangsetting av nye verneprosesser og foreta konsekvensanalyse av gjennomført vern.

Forslag 35

Stortinget ber Regjeringen utrede de samfunnsøkonomiske kostnader ved implementering av Kyoto-avtalen.

Forslag 36

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om avvikling av konsesjonsgrenser gitt i medhold av lov om regulering av ervervsmessig husdyrhold.

Forslag 37

Stortinget ber Regjeringen tilpasse gebyrinntektene til driften av Brønnøysundregistrene ved å innarbeide nivået på gebyrene i tråd med selvfinansieringsprinsippet senest i statsbudsjettet for 2007.

Forslag 38

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag i Skipsfartsmeldingen om å innføre nettolønn for alle norske sjøfolk om bord på skip i NOR utsatt for internasjonal konkurranse, og som har rett til sjømannsfradrag etter skattelovens § 6-61. Ordningen må lovfestes på linje med regelverket i Danmark og Sverige.

Forslag 39

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en omorganisering og samling av standardiseringsvirksomheten med sikte på å etablere en ordning hvor det overordnede ansvar for alt standardiseringsarbeid legges til Nærings- og handelsdepartementet.

Forslag 40

Stortinget ber Regjeringen opprette et landsdekkende såkornfond i Tromsø som er av samme størrelse og innretning som fondene som er etablert i Oslo, Bergen, Stavanger og Trondheim.

Forslag 41

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om å oppheve lov om konsesjon ved erverv av fast eiendom (konsesjonsloven).

10. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til St.meld. nr. 1 (2005-2006), St.prp. nr. 1 (2005-2006) og St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) og til det som står over i denne innstillingen, og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

I

Rammevedtak

For Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2006 fastsettes følgende rammer for bevilgningen i samsvar med inndelingen i rammeområder vedtatt av Stortinget 2. november 2005 og supplert 15. november 2005:

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning	12 347 783 000
2	Familie og forbruker	46 479 546 000
3	Kultur	4 245 197 000
4	Utenriks	21 546 090 000
5	Justis	12 450 486 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	9 322 265 000
7	Dagpenger mv.	21 736 600 000
8	Forsvar	30 003 293 000
9	Næring	2 950 351 000
10	Fiskeri	370 197 000
11	Landbruk	12 544 924 000
12	Olje og energi	-123 471 748 000
13	Miljø	2 779 664 000
14	Konstitusjonelle institusjoner	1 288 308 000
15	Arbeid og sosial	198 179 532 000
16	Helse	99 603 964 000
17	Kirke, utdanning og forskning	38 062 994 000
18	Samferdsel	21 444 807 000
19	Rammetilskudd mv. til kommunesektoren	53 872 311 000
20	Tilfeldige utgifter og inntekter	5 381 945 000
21	Eksportgarantier mv.	-399 900 000
22	Finansadministrasjon mv.	28 132 528 000
23	Skatter og avgifter	-737 749 985 000
24	Utbytte mv.	-18 265 152 000
Sum før lånetransaksjoner og overføring til/fra Statens Petroleumsfond		-257 144 000 000

II

I Stortingets vedtak av 26. mai 2005 vedrørende Innst. S. nr. 187 (2004-2005), finanskomiteens innstilling om bevilgningsreglementet, skal § 11 tredje ledd lyde:

Kongen kan bestemme at Finansdepartementet kan samtykke i at det pådras utgifter uten bevilgningsmessig dekning for saker som gjelder mindre beløp og ikke er av prinsipiell natur.

III

Stortinget samtykker i at "Statens pensjonsfond - Utland" og "Statens pensjonsfond - Norge" bokføres og presenteres i statens kapitalregnskap til markedsverdi.

IV

I forslagene til vedtak i St.prp. nr. 1 (2005-2006) gjøres følgende endringer som følge av navneskifte på departementer:

1. Utdannings- og forskningsdepartementet skal endres til Kunnskapsdepartementet i forslaget til bevilgning under kap. 3200, og i forslagene til vedtak II-IV under departementet.
2. Arbeids- og sosialdepartementet skal endres til Arbeids- og inkluderingsdepartementet i forslagene til vedtak III og VI under dette departementet og i forslagene til vedtak III og IV under Kommunal- og regionaldepartementet.

3. Moderniseringsdepartementet skal endres til Fornyings- og administrasjonsdepartementet i forslagene til vedtak III-IX under departementet.

V

St.meld. nr. 1 (2005-2006) - Nasjonalbudsjettet 2006
- vedlegges protokollen.

Oslo, i finanskomiteen, den 19. november 2005

Karl Eirik Schjøtt-Pedersen
leder og ordfører

Vedlegg 1**Referat i Stortingets møte 15. november 2005. Sak nr. 4 pkt. 1**

Budsjettkapitlene i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) fordeles på rammeområder og sendes de respektive komiteer i samsvar med Stortingets vedtak om fordeling til komiteene i Innst. S. nr. 3 (2005-2006). Nye kapitler og romertall som ikke ble fordelt i Innst. S. nr. 3, fordeles slik:

- Romertall III: Finanskomiteen med Stortingets vedtak om fordeling til komiteene i Innst. S. nr. 3
- Romertall XV: Kommunal- og forvaltningskomiteen, rammeområde 6
- Romertall XX: Finanskomiteen, rammeområde 24
- Romertall XXX: Næringskomiteen, rammeområde 11
- Kap. 231: Familie- og kulturkomiteen, rammeområde 2
- Kap. 585, 650, 651, 652, 670, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 690, 691, 3585, 3651, 3670, 3680 og 3690: Kommunal- og forvaltningskomiteen, rammeområde 6
- Kap. 716, 718 og 3716: Helse- og omsorgskomiteen, rammeområde 16
- Kap. 4112: Næringskomiteen, rammeområde 11

Vedlegg 2**Brev fra Finansdepartementet v/statsråden til Stortingets presidentskap, datert 8. november 2005****St.prp. nr. 1 (2005-2006) Statsbudsjettet 2006 - rettelser og feil**

Jeg vil med dette gjøre oppmerksom på at det er enkelte feil i forslaget til vedtak i St.prp. nr. 1 (2005-2006) Statsbudsjettet 2006 (Gul bok 2006). Det er også trykkfeil som ikke har betydning for forslagene til vedtak.

Feil med betydning for forslag til vedtak

Under Justis- og politidepartementet er det i Gul bok 2006 et bevilgningsforslag på kap. 3410, post 04 på 342 000 kroner. Dette beløpet skulle vært lagt inn i bevilgningsforslaget på kap. 3440, post 07, jf. Justis- og politidepartementets fagproposisjon, s. 179.

Deler av romertallsvedtakene under Olje- og energidepartementet fremkommer ikke i Gul bok 2006. Dette gjelder deler av forslag til romertallsvedtak XII og hele

romertallsvedtak XIII, jf. Olje- og energidepartementets fagproposisjon s. 136.

I tillegg viser det seg å være enkelte mindre uoverensstemmelser mellom bevilgningsforslaget på kap. 1633, post 01 og nedtrekket på berørte drifts- og investeringsbevilgninger i tilknytning til nettoordningen for budsjettering og regnskapsføring av merverdiavgift i statsforvaltningen.

Disse sakene vil bli tatt inn som forslag til vedtak i tilleggsnummer senere i høst.

Trykkfeil uten betydning for forslagene til vedtak

På side 139 i Gul bok 2006 oppgis summen for Helse- og omsorgsdepartementets utgiftsbevilgninger til 82 072 138 000 kroner. Korrekt tall skal være 82 772 138 000 kroner.

Vedlegg 3**Brev fra Finansdepartementet v/statsråden til Stortinget, datert 8. november 2005****Nasjonalbudsjettet 2006. Trykkfeil**

Det opplyses om følgende trykkfeil i St. meld. nr. 1 (2005-2006) Nasjonalbudsjettet 2006 og i St.prp. nr. 1 (2005-2006) Skatte-, avgifts- og tollvedtak:

St. meld. nr. 1, kap. 2, side 55:

I boks 2.10, første avsnitt står det: "AKU-ledigheten anslås nå til 4,5 pst., mot 4 pst. i NB05."

Det skal stå:

"AKU-ledigheten anslås nå til 4,5 pst., mot 4,1 pst. i NB05."

St. meld. nr. 1, kap. 3, side 64:

I tabell 3.5 står det at utgiftene i Statens petroleumsfond og overføringen til statskassen i 2006 er 76 945 mill. kroner. Det korrekte skal være 76 975 mill. kroner.

St. meld. nr. 1, kap. 3, side 68:

I avsnitt 3.2.6 første avsnitt står det: "I dag er det i underkant av 26 personer på 67 år eller mer pr. 100 personer i aldersgruppen 20-66 år."

Det skal stå:

"I dag er det i underkant av 22 personer på 67 år eller mer pr. 100 personer i aldersgruppen 20-66 år."

St. meld. nr. 1, kap. 4, side 116:

I tabell 3.5 står det at skatteutgift for bøker i 2005 er 1125 mill. kroner. Det korrekte skal være 1350 mill. kroner.

St. meld. nr. 1, kap. 4, side 117:

I 2. spalte, 2. strekpunkt, siste setning står det: "Utenriks sjøfart og luftfart, som ligger utenfor norsk avgiftsområde, og fiske og fangst i fjerne farvann er ikke regnet med."

Det skal stå:

"Utenriks sjøfart, utenriks luftfart og fiske og fangst i fjerne farvann er ikke regnet med."

St. meld. nr. 1 kap. 5, side 152:

I figur 5.7 står det i teksten inne i figuren av utgiftene til grunnskoleopplæring utgjør 4,0 pst. av de samlede utgiftene. Det korrekte er 24,3 pst. Selve figuren er riktig.

St.prp. nr. 1, kap. 1, side 14:

I tabell 1.3 under post 5559 "Avgift på drikkevareemballasje" står det at virkningen i mill. kroner på 2006-budsjettet er 0. Her skal det være et åpent felt, se utsnitt av tabellen nedenfor.

5559	Avgift på drikkevareemballasje	
70	Grunnavgift på engangs- emballasje	-435
71	Miljøavgift på kartong	270
72	Miljøavgift på plast	0
73	Miljøavgift på metall	0
74	Miljøavgift på glass	0

St.prp. nr. 1, kap. 2, side 40:

I avsnitt 2.6.2 andre avsnitt står det: "For lønnskostnader som ikke er skjermet av fribelsordningen, gjelder det en overgangsordning. Denne innebærer at avgiftssatsen økes fra 2005 til 2006 med 1,9 prosentpoeng til 12,2 pst. i sone 3 og med 2,2 prosentpoeng til 11,7 pst. i sone 4."

Det skal stå:

"For lønnskostnader som ikke er skjermet av fribelsordningen, gjelder det en overgangsordning. Denne innebærer at avgiftssatsen økes fra 2005 til 2006 med 1,9 prosentpoeng til 12,1 pst. i sone 3 og med 2,2 prosentpoeng til 11,7 pst. i sone 4."

St.prp. nr. 1, kap. 5, side 88:

Antall mottakere i tabell 5.4 er noe høyt. Ny tabell 5.4 viser de korrekte antallene innenfor hver bruttonn-tekstintervall.

Tabell 5.4 Gjennomsnittlig avgiftslettelse pr. person, fordelt etter bruttoinntekt 2006 og størrelsen på arv og gave¹⁾ Rådighetsdato 2003

Bruttoinntekt:	Antall mottakere:	Gjennomsnitt ²⁾	Mottatt arv eller gave i kroner:			
			250 000-500 000	501 000-550 000	551 000-1 100 000	Over 1 100 000
<i>Til barn og foreldre³⁾</i>						
0-400 000	8 110	38 000	9 500	20 000	45 800	86 000
401 000- 1 000 000	4 220	44 000	10 200	20 000	46 200	86 000
Over 1 000 000	740	86 000	10 700	20 000	49 600	86 000
<i>Til andre mottakere⁴⁾</i>						
0-400 000	4 420	25 000	10 200	25 000	67 300	135 000
401 000-1 000 000	1 340	31 000	10 600	25 000	67 800	135 000
Over 1 000 000	170	61 000	11 000	25 000	65 400	135 000

¹⁾ Bruttoinntekt for 2003 er framskrevet til 2006 med anslått lønnsvekst.

²⁾ Gjennomsnittlig avgiftslettelse for alle avgiftsmottakere etter inntektsgruppe

³⁾ Arvelaters eller givers barn, fosterbarn, herunder stebarn som er oppfostret hos arvelateren eller giveren, og foreldre, jf. avgiftsvedtaket § 4.

⁴⁾ Andre mottakere enn nevnt i § 4, jf. avgiftsvedtaket § 5.

